Bibliothek der Sprachenkunde

Wörterbuch der deutschen und türkischen Sprache.

Von

Prof. Dr. Karl Philipp.

A. Hartleben's Verlag.

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
BOOKSTACKS

35.—

Professor Dr. Karl Philipp:

Wörterbuch der deutschen und türkischen Sprache.

Wörterbuch

der

deutschen und türkischen Sprache.

A. Hartleben's Verlag, Wien u. Leipzig.

Die Kunst der Polyglottie.

Eine auf Erfahrung begründete Anleitung,

jede Sprache

in kürzester Zeit und in bezug auf

Verständnis, Konversation und Schriftsprache

durch Selbstunterricht sich anzueignen.

---

124. und 125. Teil:

Wörterbuch der deutschen und türkischen Sprache.

Von

Professor Dr. Karl Philipp.

Wien und **Leipzig.**
A. Hartleben's Verlag.

(Alle Rechte vorbehalten.)

Wörterbuch

der

deutschen und türkischen Sprache

in

türkischen Buchstaben nebst lateinischer Umschrift.

Zusammengestellt

von

Professor Dr. Karl Philipp.

Wien und **Leipzig.**
A. Hartleben's Verlag.

(Alle Rechte vorbehalten.)

Druck von Gebrüder Stiepel, G. m. b. H., Reichenberg.

4 [illegible]

Vorwort.

Das vorliegende Deutsch-Türkische Wörterbuch ist als Gegenstück zu dem im gleichen Verlage veröffentlichten Türkisch-Arabisch-Deutschen Wörterbuche von Tewfik Ahsan und E. A. Radspieler gedacht. Die Abfassung des Buches war schon einige Zeit vor dem Kriege in die Wege geleitet, die Herausgabe verzögerte sich jedoch, und so konnte mit dem Drucke erst im Jahre 1916 begonnen werden. Die Herstellung wurde durch die vom Krieg bedingten Schwierigkeiten mancherlei Art erheblich aufgehalten und stark beeinträchtigt.

Ursprünglich war das Wörterbuch auf 12 Bogen veranschlagt. Da die eingelieferte Handschrift sich jedoch aus typographischen Gründen nicht auf dieser Bogenzahl unterbringen ließ, so ging der Herr Verleger bereitwillig darauf ein, das Buch als Doppelband in die Bibliothek der Sprachenkunde aufzunehmen. Der Preis muß in Anbetracht der gesteigerten Herstellungskosten als sehr gering bezeichnet werden. Bisher ist meines Wissens kein deutsch-türkisches Wörterbuch dieses Umfanges mit türkischen Buchstaben und Bezeichnung der Aussprache zu solch niedrigem Preise zu haben gewesen.

Die Umschrift, die mir zwecks Erzielung einer genauen, sicheren Aussprache unerläßlich scheint, mußte möglichst einfach gehalten werden; sie ist leicht verständlich und dürfte für praktische Zwecke ausreichen. Die Bezeichnung der Aussprache wurde in lateinischen Buchstaben vor das türkische Schriftbild gestellt und ist sowohl für Fortgeschrittene eine nützliche Beigabe, wie auch für solche, die nur wenig oder noch gar nicht mit der türkischen Schrift vertraut sind.

Für die Benutzung ist wichtig, daß der Nachschlagende sich mit der türkischen Wortbildung bekannt gemacht hat, damit er imstande ist, sich aus den gegebenen Stammwörtern andere Ableitungen zu bilden. Beim Nachschlagen sollte man sowohl das Zeitwort wie auch das Hauptwort aufsuchen, da man durch Verbindung des Hauptwortes mit etmek ein neues Zeitwort bilden kann. Die durch ji an vokalische Stämme angefügte

zafe ist nicht durchweg durch einen Bindestrich abgetrennt, die Bezeichnung der Assimilation der Endungen an den Stamm in der Umschrift nicht immer durchgeführt.

Neben der Ausbeute aus eigener Lektüre und der Benutzung der wichtigsten einschlägigen grammatischen Werke wurden bei der Abfassung besonders folgende lexikographische Hilfsmittel zu Rate gezogen: die Wörterbücher von Samy-Bey, R. Youssouf, N. Mallouf, James W. Redhouse, C. Ružička-Ostoić, die deutsch-türkischen Wörterbücher von Omer-Faik, Synan, Th. Löbel und Meyers Türkischer Sprachführer. Aus Jacobs Hilfsbuch für Vorlesungen über das Osmanisch-Türkische, Teil 3, von Dr. Franz Taeschner und aus Jacobs Deutsch-türkischem Aushilfe-Vokabular für Marine und Krankenschwestern, Hamburg 1916, habe ich die Ausdrücke für behaglich (mukellef), Musterung und Yacht entnommen.

Es ist mir eine angenehme Pflicht, dem Herrn Verleger für seine Opferwilligkeit und der Druckerei Stiepel in Reichenberg in Böhmen für die Sorgfalt bei der mühevollen Drucklegung meinen verbindlichsten Dank auszusprechen.

Ich hoffe, daß das Buch sich innerhalb des zur Verfügung stehenden Rahmens brauchbar erweisen wird. Für Angabe von Verbesserungen werde ich jederzeit dankbar sein.

Karl Philipp.

Abkürzungen. mukattaʿat مقطعات

adj. = adjectivum Eigenſchaftswort syfet صفت

et. ايـ = etmek ايتمك machen.

ol. او = olmak اولمق ſein.

m. = masculinum männlich müzekker مذكر

f. = femininum weiblich müennes مؤنث

n. = neutrum ſächlich lazym لازم

pl. = plural Mehrzahl ğemʿ جمع

t. = transitiv fiʿl müteʿaddy فعل متعدى

i. = intransitiv fiʿl-i-lazym فعل لازم

r. = reflexiv fiʿl-i-mütaweʿat فعل مطاوعت

~ wiederholt das deutſche oder türkiſche Stichwort.

Bezeichnung der Aussprache.

ا	a, e, i, y	
ب	b	
پ	p	
ت	t	
ث	s	stimmloses, (scharfes) s wie in Wasser.
ج	ğ	stimmhaftes dsch wie j im Englischen journey, ital. g in giorno.
چ	č	stimmloses tsch wie im Deutschen: deutsch, im Englischen ch in church.
ح	h	
خ	ch	wie ch im Deutschen nach a, o, u: lachen; oft gleich h.
د	d	
ذ	z	stimmhaftes, (weiches) s in leise, franz. rose, engl. zeal.
ر	r	Zungen-r, auch im Auslaut.
ز	z	wie oben.
ژ	ž	wie stimmhaftes j in franz. journal oder s im engl. measure.
س	s	stimmloses s in Haß.
ش	š	wie deutsches sch in Busch.
ص	s	stimmloses s wie oben.
ض	z	stimmhaftes s wie oben.
ط	t	wie deutsches t.

ظ	z	stimmhaftes s wie oben.
ع	ʿ	ein dem Deutschen fremder Laut, im Türkischen angedeutet durch einen kurzen Vokaleinsatz.
غ	γ	stimmhafter gutturaler Reibelaut wie im norddeutschen Wagen.
ف	f	in fallen.
ق	k	in konnte.
ك	k	in kennen.
ل	l	wie im Deutschen.
م	m	
ن	n	
و	w	
ه	h	
ى	j	

ñ nasales n in singen (in der Stambuler Mundart wie n).
Vokale: schwere: a, y, o, u.
leichte: e, i, ö, ü.
y wie ein deutsches ü, das hinten im Munde gebildet ist und nach offenem ö hin lautet, ü mit Mundstellung des ö, ungefähr wie ü im deutschen Rücken, wie betontes e in englisch heaven.
Diphthonge: aj, ej, ij, yj, oj, öj, uj, üj.
Zwischen zwei Vokalen ist j kaum hörbar.
Die vulgäre Aussprache ist in Klammern gesetzt.

A.

Aal *m.* jylan balyγy يلان بالغى

Aas *n.* laš, leš لاش

abändern tebdil et. تبديل ايـ

Abart enwaᶜ انواع *pl.* von newᶜ نوع

abbeißen dišlerile koparmak
ديشلرايله قوپارمق

Abbildung *f.* resim رسم

Abbitte *f.* ᶜafw عفو

abbitten ᶜafw istemek
عفو ايسته‌مك

abbrechen kyrmak قرمق

Häuſer ~ jykmak يقمق

abbürſten fyrčalamak فرچه‌لامق

abdanken terk-i-saltanat et.
ترك سلطنت ايـ

Abdruck *m.* basma باصمه

abdrücken (Gewehr) tüfenk atmak
تفنك آتمق

Abend *m.* achšam (akšam) آخشام
guten Abend achšamlar chajr olsun; heute Abend bu achšam

Abendbrot *n.* achšam jemeji
آخشام يمكى

Abendland *n.* mayreb مغرب, frengistan فرنكستان

abends achšamlajyn آخشاملين

Abenteuer *n.* kaza قضا; tessadüf تصادف; sergüzešt سرگزشت

aber fakat فقط; lakin لكن; amma اما

Aberglaube *m.* iᶜtikad-i-batyl
اعتقادباطل

abermals jine ينه; tekrar تكرار

abfahren jola čykmak يوله چيقمق
kalkmak قالقمق

hareket et. حركت ايـ

Abfahrt *f.* ᶜazimet عزيمت
hareket حركت

abfaſſen (Buch) teelif et. تاليف ايـ
(ergreifen) tutmak طوتمق

abführen götürmek كتورمك

Abführmittel *n.* šerbet شربت, müshil مسهل

Abgabe *f.* (Steuer) resm رسم, *pl.* rüsum رسوم

abgeben teslim et. تسليم ايـ

ein Urteil ~ hükm et. حكم ايـ

abgehen gitmek كيتمك, čykmak چقمق

Abgeordnete *m.* mürachchas مرخص, meb'us مبعوث, Abgeordnetenhaus *n.* parlamento پارلامنتو; meğlis-i-meb'usan مجلس مبعوثان

abgeſchmackt datsyz طاتسز

abgeſehen davon bundan baška بوندن بشقه

abgeſpannt jorulmuš يورلمش

abgewöhnen, ſich terk-i-i'tijad et. ترك اعتياد ايـ, bir 'adettan waz gečmek بر عادتدن واز كچمك

abgießen dökmek دوكمك

Abgott *m*, put بت; sanem صنم

abgrenzen tahdid et. تحديد ايـ

Abgrund *m.* učurum اوچروم

abhacken jykmak, ييقمق kesmek كسمك

abhanden kommen γajib (kajb) ol. غيب او

Abhandlung *f.* mübahase مباحثه

Abhang *m.* jokuš يوقوش; bajyr بايير

abhängen hükm altynda olmak حكم آلتنده او

abhärten sertleštirmek سرتلشديرمك

abhelfen čare bulmak چاره بولمق

abholen gidip almak كيدب آلمق

almaγa gelmek آلمغه كلمك

Abhilfe *f.* čare چاره

abkaufen satyn almak صاتون آلمق

abkochen piširmek پيشرمك

Abkommen *n.* karar قرار

abkühlen *t.* serinletmek سرينلتمك

~ ſich *r.* serinlemek سرينلمك

Abkunft *f.* asl اصل

abkürzen kysaltmak قيصالتمق

ablaſſen = geben wermek ويرمك

= aufgeben terk et. ترك ايـ

ablaufen (Zeit) bitmek بيتمك

= abfließen akmak آقمق

ablegen komak (kojmak) قومق
ablehnen kabul etmemek
قبول ايتممك
ablenken joldan čykarmak
يولدن چيقارمق
abliefern teslim etmek تسليم ايـ
ablöſen čözmek چوزمك, (die Wache) ~ dejištirmek دكشديرمك
abmachen (losmachen) čözmek
چوزمك; (beſchließen) bitmek بيتمك]
abmähen bičmek بيچمك
abmalen taswir et. تصوير ايـ
Abmarſch *m.* ʿazimet عزيمت
hareket حركت
abmarſchieren gitmek كيتمك
abmeſſen ölčmek اولچمك
abmieten kira ile tutmak
كرا ايله طوتمق
Abmieter *m.* kiraǧy كراجى
abmühen jormak يورمق
ſich ~ jorulmak يورلمق
abnagen gemirmek كمرمك
Abnahme *f.* eksilme اكسيلمه, eksiklik اكسيكلك; tenakus تناقص

abnehmen = nehmen almak آلمق
= ſich vermindern eksiltmek
اكسيلتمك; tenakus et. تناقص
= Bild ~ fotograf čykarmak ايـ
فوطوغراف چيقارمق
Abneigung *f.* nefret نفرت
abnötigen zorile almak زورايله آلمق
abnutzen kullanmak قللانمق;
eskitmek اسكتمك
Abonnement *n.* abone آبونه
abonnieren abone ol. آبونه او
Abort *m.* memša ممشا
abdest chane آبدستخانه
wo iſt der Abort? memša nerede?
abpflücken koparmak قوپارمق
abplatten düz et. دوز ايـ
abputzen temizlemek تميزلمك
abraten ǧajdyrmak جايدرمق
abräumen kaldyrmak قالديرمق
den Tiſch ~ sofrajy kaldyrmak
abrechnen hisab kesmek, hisab
görmek حساب كورمك
Abrechnung *f.* hisab حساب

Abrede = Verabredung *f.* mukawele مقاوله; in Abrede ſtellen inkjar et. انكار ايـ [اوغمق

abreiben owmak, oymak اوومق,

Abreiſe *f.* gidiš كيدش; ᶜazimet عزيمت; hareket حركت

abreiſen gitmek كيتمك; ᶜazimet et.; jola čykmak يوله چيقمق

wann reiſen Sie ab? ne wakyt ğidersiñiz? نه وقت كيدرسكز

ich reiſe morgen ab jaryn jola čykarym

abreißen jyrtmak يورتمق, koparmak قوپارمق

Abriß, Plan *m.* resim رسم, ~ kurze Darſtellung muchtassar مختصر

abrücken geri čekmek كرى چكمك, čekilmek چكلمك; (fortgehen) gitmek كيتمك

abrufen geri čaγyrmak كرى چاغرمق

abrunden juwarlamak يوارلامق

Abrundung *f.* juwarlaklyk يوارلاقلق

abrüſten terk-i-silah et. ترك سلاح ايـ

Abrüſtung *f.* terk-i-silah

abſatteln ejeri čykarmak اكرى چيقارمق

Abſatz (am Stiefel) *m.* ökče اوكچه

(Verkauf) satyš صاتيش; fürucht فروخت

abſchaffen ilγa et. الغا ايـ

abſcheulich fena فنا

Abſchied *m.* wedaᶜ وداع

~ nehmen wedaᶜ et. آتمق

abſchießen atmak اندا خت ايـ

(Torpedo) endacht et.

abſchlagen redd et., jok demek يوق ديمك

abſchneiden kesmek كسمك

Abſchnitt *m.* fasl فصل

abſchreiben istinsach et. استنساخ ايـ

abſchließen bitirmek بيترمك, einen Vertrag abſchließen kawl et. قول ايـ

Abſchrift *f.* suret صورت

abſchüſſig učurumlu اوچوروملى

abſeits ber taraf بر طرف

abſenden göndermek كوندرمك

Abſender *m.* mürsel مرسل

abſetzen = verkaufen satmak صاتمق

Abſicht *f.* nijet نيت; ich habe die Abſicht nijetim war; meram مرام

abſichtlich machsus مخصوص kasden قصداً

abſperren kapamak قپامق

abſtammen čykmak چيقمق

abſtauben silmek سيلمك

abſteigen enmek اينمك

abſtimmen kurʿa atmak قرعه آتمق rej wermek رأى ويرمك

abſtumpfen körletmek كورلتمك

Abt *m.* baš papas باش پاپاس

Abtei *f.* manastyr مناستر

Abteilung *f.* taksim تقسيم; šüʿbe شعبه; müfreze مفرزه; *fig.* dajire دائره

abtragen = abnutzen eskitmek اسكيتمك

abtreten terk et. ترك ايـ, brakmak براقمق

Abtritt *m.* memscha ممشا, abdestchane آبدستخانه

abtrocknen kurutmak قوروتمق

abwarten beklemek بكلمك

abwärts ašayy آشاغى

abwaſchen jykamak يقامق

abwechſeln dejišmek دكشمك

Abweichen *n.* (Durchfall) ishal اسهال

Abweiſung *f.* redd رد

abweſend γajib (kajb) غائب

abwiſchen silmek سيلمك

Abzehrung *f.* werem ورم

abziehen *t.* čykarmak چيقارمق von der Rechnung ~ tenzil et. تنزيل ايـ; *i.* gitmek كيتمك

Abzug *m.* ʿazimet عزيمت, (Rückzug) riğʿat رجعت, (Rechnung) tenzil تنزيل; (Druck) čekme چكمه; (Gewehr) tetik تتيك

Ach a آه, آ (Ausruf des Kummers)

Achſe *f.* dingil دنكل; mihwer محور

Achſel *f.* omuz اوموز

Acht auf etwas geben dikkat et.

دقت ايـ

geben Sie acht dikkat ediñiz

acht sekiz سكز

achte, der sekizinği سكزنجى

achtel, ein sekizdebir بر سكزده

achten ri'ajet et. رعايت ايـ; hürmet et. حرمت ايـ; (sich in acht nehmen) gözetmek كوزتمك

ächten (verbannen) sürgün et.

سوركون ايـ

achtlos dikkatsyz دقتسز

achtsam dikkatly دقتلو

Achtung *f.* ri'ajet رعايت; hürmet حرمت

(Befehl!) hazyrol حاضراول

achtzehn on sekiz اون سكز

achtzig seksen سكسان

Acker *m.* tarla تارلا

Ackerbau *m.* zira'at زراعت

Adel *m.* kišizadelik كشيزادەلك

adlig aslzade اصلزاده

Ader *f.* damar طمر, zur Ader lassen kan almak قان آلمق

Adjektiv *n.* wasf وصف

Adjunkt *m.* mülazim ملازم

Adjutant *m.* jawer ياور

Adler *m.* kara kuš قره قوش

kartal قارتال

Admiral *m.* kapudan paša قپودان پاشا

Admiralität *f.* bahrije nezareti بحريه نظارتى

Adresse *f.* mektub üzeri مكتوب آدرس; adres اوزرى

Adverb *n.* zarf ظرف

Aeroplan *m.* aëroplan آيروپلان

Affe *m.* majmun ميمون

After *m.* göt كوت

Agent *m.* wekil وكيل; maslahat güzar مصلحتكذار, ağenta آجنته

Agio *n.* akče bašy اقچه باشى

Ahle *f.* biz بيز

ahnen his et. حس ايـ

ähneln benzemek بكزەمك

ähnlich benzer بكزر

Ähnlichkeit *f.* beñzerlik بكزرلك

Ahorn *m.* čynar ayağy چنار آغاجی

Ähre *f.* bašak بشاق

Aktie *f.* hisse حصه

Akzent *m.* imale اماله

Alaun *m.* šab شاب

albern ahmak احمق

all(e) ğümle جمله, hep هپ,
bütün بتون

allein jalyñyz يالكز; salt صالت
ich allein jalyñyz ben;
= aber fakat فقط; lakin لكن

allemal her def'a هر دفعه

allerdings elbet البت

allerhand türlü türlü درلو درلو
allerseits her tarafyndan
هر طرفندن

allgemein 'umumi عمومی

Allmacht *f.* kudret قدرت

allmählich jawaš jawaš ياواش ياواش

Almanach *m.* salname سالنامه,
ruzname روزنامه

Almosen *n.* sadaka صدقه
~ geben ~ wermek

Aloe *f.* sabr صبر

Alphabet *n.* elifbe الفبا

als de, da ده; als ich ƙam geldijim de

als (beim Komp.) dan, den دن:
weißer als Schnee kardan daha bejaz

als ob gibi كبی

also böjle بويله; imdi ايمدی; ište
ايشته, demek ديمك

alt (von Personen) ichtijar اختيار
(von Sachen) eski اسكی
er ist 25 Jahre alt jirmi beš jašynda dyr

Altar *m.* mihrab محراب

altbacken bajat بيات, eski اسكی

Alter *n.* jaš ياش
(Greisenalter) ichtijarlyk
اختيارلق

altern jašyny almak ياشنی آلمق

Altertum *n.* eski zeman
اسكی زمان

altertümlich eski اسكی; kadim قديم

Ambos *m.* örs اورس

Ameiſe *f.* karynğa قارينجه
~ nhaufen *m.* karynğa juwasi
قارينجه يواسى
Amme *f.* süd ana سود آنا
Ammoniak *n.* nišadyr (nyšadyr)
نشادر
Amſel *f.* kara tawuk قره طاوق
Amt *n.* (Stellung) meemurijet
مأموريت; (Zimmer) kalem قلم,
(Amtshaus) konak قوناق, kapu
قپو]
amtlich resmi رسمى
an *praep.* e, a; de, da
ich ſaß an ſeiner Seite janynda oturujordum
am folgenden Tage ertesi günden
er ſtarb an Gift zehirden öldü
Anatomie *f.* tešrih تشريح
Anbau *m.* ziraʿat زراعت
anbehalten kaldyrmamak
قالديرمهمق
anbei ičine konulmuš
ايچينه قونلمش
anbeten ʿibadet et. ايـ عبادت
Anbetracht, in ~ göre كوره
anbieten takdim et. ايـ تقديم
sunmak صونمق
anbinden baylamak باغلامق
mit jmd. Streit anfangen ... ile kafya aramak ايله غوغا آرامق
Anblick *m.* bakyš باقش; nazar نظر
anblicken bakmak باقمق
anbohren delmek دلمك
anbrennen *t.* jakmak ياقمق
tutušturmak طوتشديرمق
i. janmak يانمق; tutušmak
طوتشمق
anbringen jerleštirmek يرلشديرمك
Andacht *f.* duʿa دعا
Andenken *n.* jad ياد
Geſchenk *n.* hedije هديه gew. peškeš
پشكش
ander baška بشقه; diger ديكر
am andern Tage ertesi gün
ايرتسى كون
ändern dejištirmek دكيشديرمك
anders baškağa بشقهجه
baška türlü بشقه درلو
anderswo baška jerde بشقه يرده
anderſeits baška tarafda
بشقه طرفده

anderthalb bir bučuk بر بچق

~ Stunde bir bučuk saʿat بر بچق ساعت

Andrang *m.* (von Menſchen) ɣalebelik قلابه‌لق, غلبه‌لك (kalabalyk)

(Blut-) teraküm-i-dem تراكم دم

kan toplanma قان طوپلانمه

androhen *a.* tehdid et. تهديد ايـ

aneignen ſich kendisiniñ kylmak كندوسنك قيلمق

Anekdote *f.* latife لطيفه, *pl.* lata'if لطائف

Anerbieten *n.* ʿarz عرز; teklif تكليف

anerkennen makbul görmek مقبول كورمك

Anfall *m.* (Fieber) tutma طوتمه

Angriff *m.* hüğum هجوم

Anfang iptida ابتدا; bašlanɣyğ باشلانغج

anfangen bašlamak بشلامق

Anfänger *m.* bašlajan باشلايان

anfangs ewwelden اولدن

anfaſſen tutmak طوتمق

ele almak اله آلمق

anfeuchten yslatmak ايصلاتمق

Anfrage *f.* sual (süal) سؤال

anfragen süal et. سؤال ايـ, sormak صورمق

Anführer kulaɣuz (kylauz) قولاغوز

anfüllen doldurmak طولديرمق

Angabe *f.* ifade افاده, bejan بيان

angehen rağyʿ ol. راجع او; das geht Sie an bu size rağyʿ dyr بو سزه راجع در

angehörig müteʿallik متعلق

Angel *f.* (Tür) kapu rezesi قپو رزه‌سى, ~ leine *f.* olta syryɣy اولطه صريغى, ~ rute *f.* olta ipi اولطه ايپى

Angelegenheit *f.* iš ايش, maslahat مصلحت, mesele مسئله, wichtige ~ en umuri mühimme اومور مهمه, auswärtige ~ en umuri chariğije اومور خارجيه

angeln olta ile balyk tutmak اولطه ايله بالق طوتمق

angemeſſen münasib مناسب

angenehm choš خوش, latif لطيف, makbul مقبول

angeſehen müʿteber معتبر

Angeſicht *n.* jüz يوز

Angeſtellter *m.* meemur مأمور

angewöhnen *r.* ſich alyšmak آلشمق

Angewohnheit *f.* ʿadet عادت

angreifen *t.* (Feind) basmak باصمق, hüğum et. (mit Dativ) هجوم ايـ

Angreifer *m.* hüğum eden هجوم ايدن

Angriff *m.* hüğum هجوم, teʿarrüz تعرض

Angſt *f.* korku قورقو

ängſtigen *t.* korkutmak قورقوتمق, ſich ~ korkmak قورقمق

anhalten (warten) durmak طورمق (um etwas bitten) bir šej riğa et. بر شی رجا ايـ

Anhang *m.* ʿilawe علاوه, zejl ذيل

anhängen *t.* asmak آصمق

Anhänger *m.* tarafdar طرفدار

Anhöhe *f.* tepe تپه, jükseklik يوكسكلك

anhören *t.* kulak wermek قولاق ويرمك

Anis *m.* anison آنيسون

Anker *m.* demir دمير ~ lichten demir kaldyrmak دمير قالديرمق ~ werfen demir atmak دمير آتمق

Anklage *f.* šikjajet شكايت, daʿwa دعوى

ankleben japyšdyrmak oder japyštyrmak ياپشدرمق

ankleiden gijdirmek كييديرمك ſich ~ gijinmek كيينمك

anklopfen kapuja čalmak قپويه چالمق

ankommen gelmek كلمك, jetišmek يتشمك, wasyl ol. واصل او

Ankündigung *f.* chaber خبر, iʿlan اعلان

Ankunft *f.* wurud ورود, jetišme يتشمه

Anlage *f.* (Vorrichtung) tertibat ترتيبات; (Talent) istiʿdad استعداد

Anlaß *m.* sebeb سبب

anlegen (am Ufer) janašmak
یاناشمق, legt an (milit.) nišan al.
نشان آل
Anleihe *f.* ödünğ اودنج, istikraz
استقراض
anmachen (Feuer) jakmak یاقمق
Anmarſch *m.* jürüjüš یورویش
Anmaßung *f.* iγtirar اغترار
anmelden bildirmek بیلدیرمك,
chaber wermek خبر ویرمك
anmerken išaret et. اشارت ایـ
anmutig latif لطیف
annähen dikmek دیکمك
annähern *t.* jaklaštirmak
یاقلاشدیرمق, *r.* jaklašmak
یاقلاشمق
Annäherung *f.* jaklašma یاقلاشمه
annehmen kabul et. قبول ایـ;
(vermuten) zann et. ظن ایـ
anordnen emr et. امر ایـ
Anpflanzung *f.* aγağ dikimi
اغاج دیکمی
Anprobe *f.* prowa پرووا

anrechnen hisaba gečirmek
حسابه کچرمك
anreden kelam et. کلام ایـ,
chitab et. خطاب ایـ
Anregung *f.* tahrik تحریك
anrichten (Speiſen) hazyrlamak
حاضرلامق
anrühren *t.* dokunmak طوقونمق
anſäſſig sakin ساکن
wo iſt er ~ nereli dir? نره‌لی‌در
anſchauen (mit Dativ) bakmak باقمق
anſchaulich ašikjar آشکار
Anſchein *m.* gösteriš کوسترش
Anſchlag *m.* (Berechnung) istimaʿ
~ (Zettel) iʿlan اعلان, استماع
Anſchluß *m.* birlešme برلشمه
Anſchrift *f.* (Brief) mektub üstü
مکتوب اوستی
Anſehen *n.* iʿtibar اعتبار, riʿajet
رعایت
Anſicht *f.* görünüš کورینیش, nazar
نظر, (Meinung) zann ظن, rej رای
anſiedeln ſich jerlešmek یرلشمك

anſpannen *t.* arabaja košmak آرابه‌یه قوشمق

anſpitzen *t.* jonmak یونمق, jontmak یونتمق

anſpornen tešwik et. تشویق ایـ

Anſpruch *m.* iddi'a ادعا

anſpruchslos edebli ادبلی, iddi'asyz ادعاسز

anſpruchsvoll iddi'aǧy ادعاجی

Anſtand *m.* münasibet مناسبت

anſtändig münasib مناسب

anſtatt jerine یرینه, an meiner Statt benim yerimde بنم یریمده

anſtecken (anbrennen) jakmak یاقمق, (Krankheit) bulaštyrmak بولاشدیرمق, (ſich ~) bulašmak بولاشمق, sarijet et. ساریت ایـ

anſteckende Krankheit *f.* 'illet-i-sarije علت ساریه, sari 'illet ساری علت, *pl.* 'ilel-i-sarije علل ساریه

Anſteckung *f.* bulašma بولاشمه

Anſtellung *f.* (Amt) meemurijet مأموریت

anſtreichen bojamak بویامق

Anſtreicher *m.* ayardyǧy آغاردیجی

anſtrengen *r.* (ſich) čalyšmak چالشمق

anſtrengend ayyr آغر, zor زور

Anſtrengung *f.* čalyšma چالشمه, joryunluk یورغونلق

Anteil *m.* hisse حصه

antik eski اسکی

Antiquar *m.* eski kitablary satan kitabǧy اسکی کتابلری صاتان کتابجی

Antrag *m.* teklif تکلیف; 'arz عرز

antreiben dürtmek دورتمك

Antwort *f.* ǧewab جواب

antworten ǧewab wermek

Anwalt *m.* da'wa wekili دعوا وکیلی

anweiſen = zeigen göstermek

Geld ~ hawale et. کوسترمك, حواله ایـ

anwenden *t.* isti'mal et. استعمال ایـ

anweſend mewǧud موجود, hazyr حاضر

Anzahlung *f.* pej پی

Anzeige *f.* (Nachricht) chaber خبر, (Zeitung) i'lan اعلان

anziehen čekmek چكمك, (Kleider)

gijmek كيمك, ſich ~ gijinmek كيينمك

Anziehungskraft *f.* kuwweji ğazibe قوۀ جاذبه

Anzug *m.* ruba روبا, elbise البسه

anzünden *t.* jakmak ياقمق

Apfel *m.* elma الما

Apfelmus *n.* elma ezmesi الما ازمەسى, elma kompostasy الما قومپوستوسى

Apfelſine *f.* portokal پورتقال

Apotheke *f.* eğza-chane (ezachane) اجزا خانه

Apotheker *m.* eğzağy (ezağy) اجزاجى

Appetit *m.* ištihah (ištah) اشتها

Appetitloſigkeit *f.* ištihasyzlyk اشتهاسزلق

Aprikoſe *f.* kajsy قايسى

April *m.* nisan نيسان

Arbeit *f.* iš ايش

arbeiten išlemek ايشلمك

Arbeiter *m.* išği ايشجى

Architekt *m.* miʿmar (mejmar) معمار

Architektur *f.* miʿmarlyk معمارلق

Archiv *n.* ewrak odasy اوراق اوطەسى

arg fena فنا

Ärger *m.* ɣazab غضب

ärgerlich darylmyš طارلمش

ärgern *r.* (ſich) darylmak طارلمق, güğenmek كوجنمك, (jemanden ~) *t.* daryltmak طارلتمق

Argwohn *m.* šübhe شبهه

arm *ad.* fakir فقير, *pl.* fukara; zügürt (züjürt) زوكورت

Arm *m.* kol قول

Armband *n.* bilezik بلازك

Armee *f.* ʿasker عسكر, ordu اوردو

Armeekorps *n.* kol ordu قول اوردو

Ärmel *m.* kol قول

Armſtuhl *m.* koltuk قولتوق

Armut *f.* fakirlik فقيرلك, fakr فقر, meskenet مسكنت

Arreſt *m.* (hapys) habs حبس, ~haus *n.* habschane حبسخانه, zindan زندان

Arreſtant *m.* mahbus محبوس

Arſenal *n.* tersane ترسانه

Art *f.* suret صورت; new' نوع; türlü درلو; ğins جنس

artig uslu اوصلی

Artikel *m.* (Geſetz) bend بند; (Ware) makule مقوله; (Gram.) harf-i-ta'rif حرف تعريف

Artillerie *f.* topğuluk طوپجيلق

Artilleriſt *m.* topğu (topğy) طوپجی

Artiſchocke *f.* enginar انكينار

Arznei *f.* 'ilağ علاج

Arzt *m.* tebib طبيب; hekim حكيم

Aſche *f.* kül كول

aſchfahl sap sary صاپ صاری

Aſchenbecher *m.* siyara tablasy سيغاره طابلهسی

Aſt *m.* dal دال

Atem *m.* nefes نفس

Atemnot *f.* tykanyklyk طيقانيقلق

Atlas *m.* atlas اطلاس

atmen nefes almak نفس آلمق

Atmoſphäre *f.* ğew-i-hawa جوهوا

Atom *n.* zerre ذره

ätzen jakmak ياقمق

auch dachy دخی, da, de ده

auf üzerine اوزرينه

aufbewahren saklamak صاقلامق

aufblühen ačylmak آچيلمق

aufbrechen (fortgehen) gitmek كيتمك

Aufbruch *m.* hareket حركت

Aufenthalt *m.* meks مكث, ikamet اقامت

auferſtehen dirilmek ديرلمك

auffallend 'ağib عجيب

Auffaſſung *f.* fehm فهم, añlajyš آكلايش

auffordern da'wet et. دعوت ايـ, čağyrmak چاغيرمق

Aufgabe *f.* terk ترك, (Schul ~) ders درس, (Pflicht) wazife وظيفه

Aufgang *m.* (Sonnen ~) gün doğusu كون طوغيسی

Aufgebot *n.* i'lan اعلان

aufgeben (im Stich laſſen) terk et. ترك ايـ; (ein Unternehmen) waz gečmek واز كچمك

Aufgeld *n.* ağjo آچیو; pej پی

aufgelegt kejfli کیفلو

aufgeregt rahatsyz راحتسز, hid-detli حدتلی

Aufguß *m.* matbuch مطبوخ

aufhalten *r.* oturmak اوتورمق

aufheben kaldyrmak قالدرمق, (aufbewahren) saklamak صاقلامق

aufheitern (ſich, Wetter) ačylmak آچلمق

aufhören durmak دورمق, kesilmek کسلمك

aufklären bejan et. بيان ايـ, (Wetter) ačylmak آچيلمق

Aufklärer *m.* keššaf کشاف

aufkleben japyštyrmak ياپشديرمق

Auflage *f.* (Buch) basma باصمه

Auflauf *m.* (v. Menſchen) kalabalyk غلبه‌لق

auflöſen čözmek چوزمك

aufmerkſam dikkatly دقتلی

Aufmerkſamkeit *f.* dikkat دقت

Aufnahme *f.* kabul قبول

aufnehmen kabul et. قبول ايـ

aufpflanzen (Seitengewehr) takmak طاقمق

aufräumen temizlemek تميزلمك

aufrecht doγru طوغری

aufregen kyzdyrmak قزديرمق

aufrichtig sadyk صادق, doγru طوغرو

Aufruf *m.* i'lan اعلان

Aufruhr *m.* karyšyklyk قارشيقلق, fitne فتنه [سركش

Aufrührer *m.* 'asi عاصی; serkeš

Aufſatz *m.* (Zeitung) mekale مقاله

aufſchieben teechir et. تأخير ايـ

aufſchneiden kesmek كسمك, (bild-lich) öjünmek اوكونمك

Aufſchrift *f.* mek-tub üstü مكتوب اوستی

Aufſchub *m.* wa'de وعده

Aufſehen *n.* šamata شماته

Aufſeher *m.* nazir ناظر

Aufſicht *f.* nezaret نظارت

aufſitzen (Pferd) ata binmek آته بنمك

aufgeſeſſen! ata bin آته بين

aufſpannen (Schirm) ačmak آچمق

aufstehen kalkmak قالقمق

aufsteigen čykmak چيقمق, sʿud et. سعود ايـ

auftauen *i.* erimek اريمك, *t.* eritmek اريتمك

Auftrag *m.* emr امر, syparyš (sipariš) سپارش

auftreten basmak باصمق, (Theater) sahneje čykmak صحنه يه چيقمق

aufwachen ujanmak اويانمق

aufwarten (besuchen) zijaret et. زيارت ايـ

Aufwärter *m.* ušak اوشاق, chydmetkjar خدمتكار

aufwärts jokary يوقارى

aufwecken ujandyrmak اويانديرمق

aufwischen silmek سيلمك

aufzeichnen zabt et. ضبط ايـ

aufziehen (Uhr) kurmak قورمق, (Kind) terbije et. تربيه ايـ

Aufzug *m.* (Zug) alaj آلاى; (Theater) perde پرده

Auge *n.* göz كوز

Augen rechts! saʿa bak! صاغه باق!

~ links! sola bak! صوله باق!

Augen-arzt *m.* göz hekimi كوز حكيمى; ~ blick *m.* an آن; ~ blicklich šimdi شمدى; ~ braue *f.* kaš قاش; ~ glas *n.* gözlük كوزلك; ~ lid *n.* göz kapaʿy كوز قباغى; ~ schein *m.* müšahede مشاهده; ~ wimper *f.* kirpik كرپيك

August *m.* ʿagostos آغستوس

Auktion *f.* mezad مزاد

aus dan, den دن

aus der Stadt šehirden شهردن

aus = zu Ende bitmiš بيتميش

ausarten *n.* bozulmak بوزلمق

ausbessern (ausflicken) düzeltmek دوزلتمك

ausbilden taʿlim u terbije et. تعليم و تربيه ايـ

ausbleiben (nicht kommen) gelmemek كلمه مك

ausbrechen (Krieg) ačylmak آچيلمق

ausbreiten jajmak يايمق, sermek سرمك

Ausbruch *m.* čykyš چيقش, patlama پاتلامه, zuhur ظهور

Ausdauer *f.* tehammül تحمل, sabr صبر, müdawemet مداومت, ard آرد

ausdehnen jaγmak ياغمق, böjütmek بيوتمك

Ausdehnung *f.* wüs'at وسعت

Ausdruck *m.* kelime كلمه, ta'bir تعبير, 'ibare عباره, ifade افاده

ausdrücken sykmak صقمق, sich ~ ifade et. افاده ايـ

ausdrücklich machsus مخصوص

auseinandersetzen bejan et. بيان ايـ

ausfahren 'araba ile čykmak عربه ايله چيقمق

ausfertigen irsal et. ارسال ايـ, bitirmek بتيرمك

Ausflucht *f.* behane بهانه

Ausflug *m.* sejr سير, gezinme كزنمه

ausfragen sormak صورمق

Ausfuhr *f.* ichrağ اخراج

ausführen (tun) iğra et. اجرا ايـ, (Waren) ichrağ et. اخراج ايـ

ausführlich tefsilen تفصيلاً

Ausgabe *f.* (Geld) masraf مصرف, charğ خرج; (Buch) nešr نشر

Ausgang *m.* čykma چيقمه; (Tür) kapu قپو

ausgeben (Geld) sarf et. صرف ايـ

ausgehen *i.* čykmak چيقمق, (Feuer) sönmek سونمك, (Haar) düšmek دوشمك, (zu Ende gehen) tükenmek توكنمك

ausgenommen baška بشقه, γajry غيرى, ma'ada ماعدا mit Abl.

ausgezeichnet a'la اعلا; pek eji پك ايى

ausgießen dökmek دوكمك

ausgleiten kajmak قايمق

ausgraben kazmak قازمق

Ausguß *m.* bulašyk čukuru بولاشيق چوقورى

aushalten čekmek چكمك

aushändigen wermek ويرمك; teslim et. تسليم ايـ

Aushilfe *f.* jardym ياردم

ausklopfen döjmek دوكمك

auskundſchaften kešf et. كشف ايـ

Auskunft *f.* chaber خبر, ma'lumat معلومات

ausladen čykarmak چيقارمق

Auslagen *f. pl.* masraf مصرف

Ausland *n.* eğnebi memleketi اجنبى مملكتى, memalik eğnebije ممالك اجنبيه

Ausländer(in) *m.* eğnebi اجنبى

auslaufen (Schiff) kalkmak قالقمق, gitmek كيتمك; (Flüſſigkeit) akmak آقمق

auslegen (Ware) sermek سرمك; (Geld) para wermek پاره ويرمك, sarf et. صرف ايـ; (erklären) bejan et. بيان ايـ

ausliefern teslim et. تسليم ايـ

auslöſchen (Licht) söjündürmek, söndürmek سوكندرمك

ausmachen (verabreden) karar wermek قرار ويرمك

Ausnahme *f.* istisna استثناء

ausſpacken čözmek چوزمك

ausrechnen hisab et. حساب ايـ

ausrichten (beſtellen) iğra et. اجرا ايـ (erreichen) japmak ياپمق

ausrufen baγyrmak باغيرمق

ausruhen, ſich *r.* rahatlanmak راحتلانمق

ausrüſten teğhiz et. تجهيز ايـ

Ausſatz *m.* bers برص

ausſchiffen gemiden čykarmak كميدن چيقارمق

ausſchlafen ejiğe ujumak ايوجه اويومق

Ausſchlag *m.* (Krankheit) ujuz اويوز

ausſchlagen (abſchlagen) redd et. رد ايـ, (Pferd) tepmek تپمك, (Baum) filizlenmek فليزلنمك

ausſchließen red, sed et. رد, سد ايـ

ausſchließlich husus حصوص

Ausſchuß *m.* (Leute) meğlis مجلس

ausſchweifend sefih سفيه

Ausſchweifung *f.* sefahet سفاهت

Ausſehen *n.* gösteriš كوسترش

außen dyšary طيشارى, dyšarda طيشارده

außer ...dan, ...den دن, maʿada ماعدا

außerdem bundan baška بوندن بشقه, maʿada ماعدا

außerordentlich fewk-el-ʿade فوق العاده, dereğesiz درجه‌سز, γajet غايت

äußerſt *adj.* soñ صوك, *ad.* pek پك

äußern söjlemek سويلمك, ifade et. افاده ايـ

ausſetzen komak قومق

Ausſicht *f.* görünüš كورينيش, nazar نظر, (Hoffnung) ümid (umud) اوميد

ausſpannen (Pferd) ʿarabadan čykarmak عربه‌دن چيقارمق

Ausſprache *f.* teleffuz تلفظ

ausſprechen teleffuz et. تلفظ ايـ

Ausſpruch *m.* hükmet حكمت, Schiedſpruch iʿlam اعلام

Ausſtand *m.* taʿtil تعطيل

ausſtatten (Tochter) ğihaz (ğehez) wermek جهاز ويرمك

Ausſtattung *f.* ğihaz جهاز

ausſtehen (dulden) čekmek چكمك

ausſteigen enmek اينمك

ausſtellen mejdana čykarmak ميدانه چيقارمق, sergije komak

Wechſel ~ سركيه قومق; poliče پوليچه چكمك čekmek

Ausſtellung *f.* sergi سركى; Welt ~ dünja sergisi دنيا سركيسى, sergi ʿumumi سركى عمومى

Ausſteuer *f.* ğihaz (ğehez) جهاز

ausſtopfen doldurmak طولديرمق

ausſtoßen dyšary čykarmak طيشارى چيقارمق

ausſtrecken uzatmak اوزاتمق

ausſtreichen bozmak بوزمق, čizmek چيزمك, silmek سيلمك

ausſtrömen akmak آقمق; dökülmek دوكلمك

austauſchen dejištirmek دكشدرمك

austeilen taksim et. تقسيم ايـ

Auſter *f.* istridja استريديه

austragen dyšary getirmek طيشارى كتيرمك

austrinken ičmek ايچمك

ezberlemek ازبرلمك. ezber et. ازبر ايـ

auswiſchen silmek سيلمك

Auswurf *m.* tükürük (tükrük) توكوروك

Auszehrung *f.* werem ورم

auszeichnen *t.* šühret (šöhret) wermek شهرت ويرمك, *r.* (ſich ~) šühret kazanmak شهرت قزانمق

auszieben *t.* (Kleider) čykarmak چيقارمق, sojmak صويمق, ſich ~ sojunmak صوينمق; Zahn ~ diš čekmek ديش چكمك; (umzieben) göč et. كوچ ايـ

Auszug *m.* (Abmarſch) hareket حركت; (Wohnung) göč كوچ, nakl-i-chane نقل خانه; (Buch) chulasa خلاصه, iğmal اجمال

Automobil n. automobil اوتوموبيل ~ Chauffeur šoför شوفور

Aviatiker *m.* (Flieger) tajjareği طياره‌جى

Axt *f.* balta بالته, nağak نجاق

Azur *m.* lağüverd لاجورد

ustrocknen kurutmak قوروتمق

usüben iğra et. اجرا ايـ

Ausverkauf *m.* ʿumumi satyš عمومى صاتش

Auswahl *f.* sečme سچمه

auswählen sečmek سچمك; intichab et. انتخاب ايـ

Auswanderer *m.* mühağir مهاجر

uswandern memleketi terk et. مملكتى ترك ايـ, hiğret et. هجرت ايـ

Auswanderung *f.* mühağeret مهاجرت

uswärtig chariği خارجى; eğnebi اجنبى

Auswärtige Amt, das *n.* chariğije nezareti خارجيه نظارتى

uswärts *adv.* dyšary طشارى

Auswеg *m.* čykağak jol چيقه‌چق يول, čare چاره

Ausweis *m.* ispat اثبات, tasdik تصديق

uswеiſen sürgün et. سورگون ايـ

uswеiten geñišletmek كشلتمك

uswendig ezber ازبر, ~ lernen

B.

Bach *m.* yrmak ارمق, dere دره

čaj چای

Backbord *n.* iskele اسكله

Backe *f.* jañak يڭاق

Backenbart *m.* čatal sakal چتال صقال

Backenzahn *m.* azy diši آزو, آزی ديشی

Bäcker *m.* ekmekği اتمكجی

Bäckerei *f.* ekmekği dükkjany اتمكجی دكانی

Backofen *m.* furun فرون

Backstein *m.* tuγla طغله

Backwerk *n.* chamur iši خمور ايشی

Bad *n.*, Badeanstalt *f.* hamam حمام, (Wannenbad) banjo بانيو

Badeanzug hamam takymy

~ hoše *f.* hamam donu حمام طاقمی, ~ wanne *f*, kurna حمام طونی, ~ wärter *m*, hamamğy قورنه, ~ حمامجی

baden *t.* jykamak ييقامق, banjo et. بانيو ايله; sich ~ jykanmak ييقانمق

Bahn *f.* jol يول; tarik طريق, Eisen~ demir joli دمير يولی, šemendefer شمندوفر; ~ (des Geschosses) mihrek-i-mermi محرك مرمی

Bahnhof *m.* istasion استاسيون

Bahre *f.* (Leichen) tabut تابوت; (Kranken) teskere تسكره

Bajonett *n.* süngü سونكو

Bakterie *f.* huwejn حوين, mikrob ميقروب

bald jakynda يقينده; (schnell) čabuk چابوق

baldig jakyn يقين

Baldrian *m.* kedi otu كدی اوتی

Balken *m.* direk ديرك, kiriš كريش

Balkon *m.* šahnišin شاهنشين

Ball *m.* (Spielen) top (bayłamak) طوپ (باغلامق); toparlak طوپارلاق; (Tanz) balo بالو

Ballast *m.* safra صفرا

Ballen *m.* denk دنك

Ballon *m.* balon بالون

Balsam *m.* balsam بلسم, merhem (melhem) مرهم

Bambus *m.* hind kamyšy هند قامشی

Banane *f.* muz موز

Band *m.* (Buch) ğild جلد, *n.* (Schnur) kordela قوردله, šerid شرید

Bande *f.* (Schar) sürü سوری, Räuberbande chyrsyz sürüsü خرسز سوریسی

bändigen zabt et. ضبط ایـ

Bandit *m.* jol kesiği یول کسیجی

Bandwurm *m.* dud-i-wahid دود وحید, ~ šeriti شریطی

Bank *f.* rahle رحله; uzun iskemle اوزون اسکمله, (Schule) syra صره, (Geld) banka بانقه

Bankhaus *n.* saraf-chane صراف خانه

Bankerott *m.* müflüslük مفلسلك, ~ machen iflasa čykmak افلاسه چیقمق, müflis ol. مفلس او

Bankier *m.* sarraf (saraf) صراف, banker بانکر

Banknote *f.* kajme قائمه, banknot بانق نوط

Bär *m.* ajy آیو

bar nakd نقد; nakden نقداً

Barade *f.* baraka باراقه

Barbier *m.* berber بربر, ~ ſtube berber dükkjany بربر دکانی

barbieren traš et. تراش ایـ

Barchent *m.* dimi دیمی

barfuß jalyn ajak یالین آیاق

Barke *f.* kajyk قایق, sandal صندال

Barkenführer *m.* kajykğy قایقجی

barmherzig merhametli مرحمتلی, ~e Schweſter *f.* chastaja bakyğy chanym خسته یه باقیجی خانم

Barmherzigkeit *f.* merhamet مرحمت

Barometer *n.* mizan-ül-hawa میزان الهوا, barometra بارومتره

Barren *m.* syryk صیریق; kol قول

Bart *m.* sakal صقال

Baſe *f.* ʿamuğanyñ kyzy عموجه نك, ʿamča zade عمچه زاده, hala zade حاله زاده, tejze zade تیزه زاده, dajy zade دایی زاده

Baſtard *m.* pič پیچ

Bataillon *n.* tabur طابور

Batiſt *m.* patista پاتیسته

Batterie *f.* batarja بطریه

Bau *m.* bina بنا, japu یاپو

Baumeiſter *m.* kalfa قالفه, miʿmar bašy معمار باشی

Bauch *m.* karyn قرن

Bauchbinde *f.* kušak قوشاق

Bauchſchmerz *m.* karyn aγrysy قارین آغریسی

bauen bina et. بنا ایـ

Bauer *m.* köjlü کویلی; (Vogel ~) kafes قفس

Bäuerin *f.* köjlü karysy کویلی قاریسی

baufällig düšgün دوشکون

Bauholz *n.* achšab اخشاب

Baum *m.* aγaǧ اغاج

Baumwolle *f.* pambuk پنبوق,

~nhändler *m.* pambukǧu پنبوقجی

Baſar *m.* bazar بازار, čaršy چارشی

beabſichtigen istemek ایستمك, nijet et. نیت ایـ

beachten dikkat et. دقت ایـ

Beamte *m.* meemur مأمور

beanſpruchen taleb et. طلب ایـ, iddiʿa et. ادعا ایـ

beantworten ǧewab wermek جواب ویرمك

beaufſichtigen nezaret et. نظارت ایـ

beauftragen tembih et. تنبیه ایـ

Becher *m.* bardak باردای

Becken *n.* lejen (lijen) لکن, čanak چاناق

Bedarf *m.* lüzum لزوم; ichtijaǧ اختیاج; haǧet حاجت

bedauern aǧymak آجیمق (mit Dativ); teessüf et. تأسف ایـ

bedauernswert zawally زوالی

bedecken örtmek اورتمك

bedenken düšünmek دوشنمك; (Bedenken tragen) šübhelenmek شبهه لنمك

bedenklich müškil مشکل, wechim وخیم, korkunǧ قورقونج

bedeuten demek دیمك

bedeutend büjük بیوك, ʿazim عظیم, mühimm مهم

Bedeutung *f.* maʿna معنی

bedienen chizmet et. خذمت ايـ

Bedienter *m.* ušak اوشاق, chizmetkjar خذمتكار

Bedingung *f.* šart شرط, kawl قول

bedrohen tehdîd et. تهديد ايـ

bedürfen lazym ol. لازم او

Bedürfnis *n.* lüzum (luzum) لزوم, ihtijağ احتياج, ~anstalt *f.* abdestchane آبدستخانه

bedürftig muhtağ محتاج

Beefsteak *n.* biftek بيفتك

beehren tešrif et. تشريف ايـ

beeinflussen teesir et. تأثير ايـ

beeinträchtigen chalel getirmek خلل كتيرمك

beendigen bitirmek بترمك, tekmil et. تكميل ايـ

beerdigen gömmek كومك, defn et. دفن ايـ

Beere *f.* dane دانه

Beet *n.* čičeklik چيچكلك

befähigt muktedir مقتدر

Befehl *m.* emr امر, *pl.* ewamir اوامر; hükm حكم, bujuruldu بيورلدى

befehlen emr et. امر ايـ, bujurmak بيورمق

befehligen komanda et. قوماندە ايـ

Befehlshaber *m.* komandan قوماندان

befestigen metanet wermek متانت ويرمك, istihkjam wermek استحكام ويرمك

befestigt müstahkem مستحكم

Befestigung *f.* istihkjam استحكام, hisar حصار

befinden, sich bulunmak بولنمق

Befinden *n.* hal حال; kejf كيف

befindlich waky' واقع

beflecken *t.* lekelemek لكەلمك

befördern *t.* jollamak يوللامق, nakl et. نقل ايـ, beschleunigen *i.* ta'ğil et. تعجيل ايـ

befreien *t.* kurtarmak قورتارمق

befriedigen *i.* chošnud et. خشنود ايـ

befruchten *t.* mahsuldar et. محصولدار ايـ

befürworten *t.* tawsije et. توصيه ايـ

begabt müste'id مستعد

begegnen *i.* birine rast gelmek برينه راست كلمك, tesadüf et. تصادف ايـ

begeiſtern *t.* ğanlandyrmak جانلاندرمق, ğušdurmak جوشديرمق

Begeiſterung *f.* ğuš جوش, hejeğan هيجان

begierig arzulu ارزولو, arzumend ارزومند

begießen sulamak صولامق

beglaubigen tasdik et. تصديق ايـ, nam wermek نام ويرمك

begleiten beraber gitmek برابر كتمك

Begleiter *m.* rafik رفيق, arkadaš يولداش, joldaš آرقداش

beglückwünſchen tebrik et. تبريك ايـ

begnadigen 'afw et. عفو ايـ

begnügen, ſich razi ol. راضى او

begraben defn et. دفن ايـ

Begräbnis *n.* ğenaze جنازه

begreifen (verſtehen) añlamak آكلامق

begrüßen selam wermek سلام ويرمك

begünſtigen himaje et. حمايه ايـ

behaglich rahat راحت, mukellef مكلف

behalten saklamak صاقلامق

Behälter *m.* mahfaza محفظه

behandeln mu'amele et. معامله ايـ

(Arzt) bakmak باقمق

Behandlung *f.* (ärztl.) tedawi تداوى

beharren israr et. اصرار ايـ

behaupten iddi'a et. ادعا ايـ, demek ديمك

beherrſchen hükm et. حكم ايـ

Behörde *f.* hükjumet حكومت

behüten himaje et. حمايه ايـ

Gott behüte allah etmesin الله ايتمسون

bei ...de ده, ...je يه, janynda يانده jakynda يقينده

beibringen (jmd. etwas) birine bir šej öjretmek برنه بر شى اوكرتمك

Beichte *f.* i'tiraf اعتراف

beide her ikisi هر ايكيسى, ikiside ايكيسيده

beiderſeits iki tarafdan ایکی طرفدن

beieinander berberile بربرایله

Beifall *m.* alkyšlama آلقیشلامه

~ klatſchen alkyšlamak آلقیشلامق

Beil *n.* balta بالطه

Beilage *f.* ʿilawe علاوه; zamime ضمیمه

beiläufig (ungefähr) takriben تقریباً

beilegen janynda komak یانینده قومق,

(Streit) jatyštyrmak یاتشدیرمق

Beileid *n.* taʿzije تعزیه

Beileid-brief *m.* taʿzijetname تعزیتنامه

beiliegend mazruf مظروف

Bein *n.* bağak بجاق, (Knochen) kemik کمیك

beinahe tachmina (tachminen) تخمیناً

Beiname *m.* lakab لقب

Beinkleid *n.* (europäiſches) pantalon پنطلون, (türkiſches) šalwar شلوار,

don دون, (kurzes) čakšyr چاقشر

beiſammen birlikde برلکده

Beiſpiel *n.* (Probe) örnek اورنك,

misl مثل; zum ~ mesela مثلا

beißen ysyrmak ایصیرمق

beiſtimmen razi ol. راضی او

Beitrag *m.* (Unterſtützung) jardym یاردم, iʿane اعانه; (für eine Zeitung u. dgl.) mekale مقاله

beiwohnen hazyr ol. حاضر او, bulunmak بولنمق

beizeiten waktynda وقتنده

bejahen ewet demek اوت دیمك,

tasdik et. تصدیق ایـ

bejahrt müsinn مسن

bekannt belli بللو; maʿlum معلوم

Bekannter *m.* dost دوست, ašina آشنا

bekanntlich maʿlum معلوم

Bekanntmachung *f.* iʿlan اعلان

Bekanntſchaft *f.* ašinalyk آشنالق

bekehren imana getirmek ایمانه کتیرمك

bekennen iman et. ایمان ایـ, ikrar et. اقرار ایـ

Bekenntniš *n.* ikrar اقرار

beklagen aylamak اغلامق, ſich ~ šikjajet et. شکایت ایـ

bekleiden gijdirmek كييديرمك, ein Amt ~ meemurijeti hajiz ol. مأموريتى حائز او

bekommen almak آلمق, wohl bekomms ʿafijet olsun عافيت اولسون

beköstigen beslemek بسلمك

bekümmern, sich um etwas bir šej ičün dikkat et. بر شى ايچون دقت ايـ

bekümmert mahzun محزون

beladen jüklemek يوكلەمك

belagern muhasere et. محاصره ايـ

Belagerung *f.* muhasere محاصره

belästigen taʿğiz et. تعجيز ايـ

belaufen sich čykmak چيقمق

beleben ğanlandyrmak جانلانديرمق

belehren öjretmek اوكرتمك

beleibt šišman شيشمان

beleidigen dokunmak طوقونمق, güğendirmek كوجنديرمك, šetm et. شتم ايـ

beleuchten tenwir et. تنوير ايـ

Beleuchtung *f.* yšyk ايشيق, tenwir تنوير]

belieben bujurmak بيرمق

beliebig istediji gibi استديكى كبى

beliebt mahbub محبوب, sewimli سويملى

bellen hawlamak حاولامق

belohnen mükjafat et. مكافات ايـ

Belohnung *f.* mükjafat مكافات

belügen jalan söjlemek يلان سويلمك

belustigen ejlendirmek اكلنديرمك

bemächtigen, sich kendiji zabt et. كندويى ضبط ايـ

bemerken gjörmek كورمك, sezmek سزمك

Bemerkung *f.* mutaleʿa مطالعه, *pl.* mutalaʿat مطالعات

bemitleiden birine ağymak برينه آجيمق

bemühen, sich γajret et. غيرت ايـ, čalyšmak چالشمق

benachbart komšu قومشو, jakyn يقين

benachrichtigen chaber wermek خبر ويرمك

benehmen, sich dawranmak طورانمق

Benehmen *n.* dawranyš طورانيش, tawr طور

beneiden hased et. حسد ايـ

beneidenswert šajan-i-ɣybta شايان غبطه

beneţen sulamak صولامق, yslatmak اصلاتمق

benutzen kullanmak قوللانمق

Benzin *n.* benzin بنزين

beobachten dikkat et. دقت ايـ

Beobachter *m.* (milit.) rasad, resad رصاد

bequem rahat راحت

Bequemlichkeit *f.* rahatlyk راحتلق

beraten nasihet et. نصيحت ايـ, sich ~ müšawere et. مشاوره ايـ

berauben čalmak چالمق

berauschen serchoš et. سرخوش ايـ

sich ~ serchoš ol. سرخوش او

berechnen hisab et. حساب ايـ

berechtigen meezunijet wermek مأذونيت ويرمك, izin wermek اذن ويرمك

Beredsamkeit *f.* fesahat فصاحت, belaɣat بلاغت

beredt fasih فصيح

bereichern zengin et. زنكين ايـ

sich ~ zenginlemek زنكينلمك

bereisen (Land) (bir memleketde) gezmek كزمك

bereit hazyr حاضر

bereiten hazyrlamak حاضرلمق

bereuen pešiman (pišman) ol. پشيمان او (mit Dativ)

Berg *m.* daɣ طاغ; ğebel جبل

Bergbewohner *m.* daɣly طاغلو

bergig daɣly طاغلو

Bergmann *m.* maʿdenği معدنجى

Bergwerk *n.* maʿden معدن

Bericht *m.* takrir تقرير, iʿlam اعلام, hawadis حوادث; ~ erstatten nakl et. نقل ايـ, raport et. راپورط ايـ, ichbar et. اخبار ايـ; ~erstatter müchbir مخبر

berichtigen doɣrultmak طوغرولتمق

beritten binilmiš بينلمش

Bernstein *m.* kehribar كهربار

bersten čatlamak چاتلامق

berücksichtigen riʿajet (ryʿajet) et. رعايت ايـ

Beruf *m.* sanʿat صنعت, kar كار, (Neigung) mejl ميل

berufen čaγyrmak چاغرمق, da'wet et. دعوت ايـ; (in ein Amt) ~ ta'jjin et. تعين ايـ; ſich berufen auf hawale et. حواله ايـ

beruhigen *t.* rahatlandyrmak راحتلاندرمق, ſich ~ *r.* rahatlanmak رحتلانمق

berühmt meshur مشهور, namdar نامدار

Berühmtheit *f.* šühret شهرت

berühren dokunmak طوقونمق, tutmak طوتمق

Beſatzung *f.* 'asakir müstahfyza عساكر مستحفظه

beſchädigen zarár et. ضرار ايـ

beſchäftigt ſein mešγul ol. مشغول او

Beſchäftigung *f.* iš ايش

Beſchaffenheit *f.* syfet (syfat) صفت, hal حال, kejfijet كيفيت

beſchämen utandyrmak اوتانديرمق

beſchatten gölge et. كولكه ايـ, gölgelendirmek كولكه‌لنديرمك

Beſcheid *m.* ğewab جواب, ikrar اقرار

beſcheiden edebli ادبلى

Beſcheidenheit *f.* edeb ادب, 'arz عرض

Beſcheinigung *f.* sened سند, Empfangs ~ *f.* makbuz senedi مقبوض سندى

beſchießen üzerine ateš et. اوزرينه آتش ايـ, top atešine tutmak طوپ آتشنه طوتمق

Beſchießung *f.* top ateši طوپ آتشى, topa tutma طوپه طوتمه, bombardeman بومباردمان

beſchimpfen söjmek (söñmek) سوكمك

beſchlagen (Pferd) na'llamak نعلله‌مق

Beſchlagnahme *f.* müsadere مصادره

beſchlagnahmen müsadere et. مصادره ايـ

beſchleunigen ta'ğil et. تعجيل ايـ

beſchließen karar wermek قرار ويرمك

beſchmieren sürmek سورمك

beſchmutzen kirletmek كيرلتمك

beſchneiden budamak بودامق

Beſchneidung *f.* (Knaben) sünnet سنت, (allgemein: Knaben und Mädchen) chitan ختان

beſchränken hasr et. ايـ حصر, azaltmak آزالتمق

beſchreiben wasf et. ايـ وصف, taʿrif et. ايـ تعريف

beſchuldigen ittiham et. ايـ اتهام, isnad et. ايـ اسناد

beſchützen himaje et. ايـ حمايه

Beſchwerde *f.* (Klage) šikjajet شكايت, (Leiden) zahmet زحمت, kejfsizlik كيفسزلك

beſchweren, ſich šikjajet et. ايـ شكايت

beſchwerlich zahmetli زحمتلى

beſchwindeln dolandyrmak طولانديرمق

beſchwören jemin et. ايـ يمين

beſeitigen defʿ et. ايـ دفع, ajyrmak آيرمق

Beſen *m.* süpürge سوپوركه

beſetzen tutmak طوتمق

beſichtigen teftiš et. ايـ تفتيش

Beſichtigung *f.* teftiš we imtihan تفتيش و امتحان

beſiegen jeñmek يكمك, γalebe et. ايـ غلبه

beſinnen, (ſich) düšünmek دوشنمك, chatyryna getirmek خاطرينه كتيرمك, müchtir ol. مخطر او

Beſinnung *f.* ʿakl عقل; die ~ verlieren ʿaklyny γajib (kajb) et. ايـ عقلنى غائب

Beſitz *m.* mülk ملك, temellük تملك, tessarruf تصرف

beſitzen malik ol. مالك او

Beſitzer *m.* sahib صاحب, müteſarrif متصرف

beſohlen taban dejištirmek طبان دكيشديرمك

beſolden maʿaš wermek معاش ويرمك

beſonder machsus مخصوص

beſonders chaseten خاصةً, außerdem ajryγa آيريجه

beſorgen (machen) japmak ياپمق, (verſchaffen) tedarik (tedarih) et. تدارك ايـ, teswije et. ايـ تسويه

Beſorgnis *f.* iztirab اضطراب

Beſorgung *f.* tedarik تدارك

beſprechen mükjaleme et. ايـ مكالمه

beſpritzen sulamak صولامق

beſſer daha eji دها ايو

beſſern ejiliştirmek ايولشديرمك,
ſich ~ ejilišmek ايولشمك

beſt eñ ejisi اك ايوسى

Beſtand *m.* dewam دوام, imtidad امتداد

beſtändig dajimi دائمى

beſtätigen isbat (ispat) et. اثبات ايـ

beſtechen rišwet wermek رشوت ويرمك

Beſteck *n.* takym طاقم

beſtehen (aus) ʿibaret ol. عبارت او,
(dauern) dajanmak طيانمق, (auf)
israr et. اصرار ايـ, (Prüfung)
imtihan wermek امتحان ويرمك
oder olunmak اولنمق

beſtehlen čalmak چالمق, sojmak صويمق

beſteigen čykmak چيقمق, binmek بينمك

beſtellen syparyš et. سپارش ايـ,
ysmarlamak اصمارلمق, emr et.
امر ايـ

Beſtellung *f.* syparyš سپارش

beſteuern resm almak رسم آلمق

beſtimmen taʿjin et. تعين ايـ, ka-
rar wermek قرار ويرمك

beſtimmt (auf jeden Fall) mutlaka
مطلقا, her halde هر حالده,
(gewiß) sahih صحيح

Beſtimmung *f.* kysmet قسمت, na-
sib نصيب, (Ort) *f.* mehall محل

beſtrafen müğazat wermek مجازات ويرمك

beſtreben, ſich čalyšmak چاليشمق

beſtreiten nizaʿ et. نزاع ايـ, (Koſten)
masraf görmek مصرف كورمك

beſtürzt mütehajjir متحير

Beſuch *m.* zijaret زيارت, wizita
ويزيته

beſuchen görmeje zijareta gitmek;
häufig (Schule) dewam et. دوام ايـ

betäuben ujušturmak اويوشديرمق

betäubt ſein sersemlemek سرسملمك

Betäubung *f.* ujušukluk اويوشيقلق

beteiligen ištirak et. اشتراك ايـ,
hisedar ol. حصه‌دار او

beten namaz kylmak نماز قيلمق,
duʿa et. دعا ايـ

betonen imale komak اماله قومق,
fig. izhar et. اظهار ايـ
beträchtlich čok چوق, kesir كثير,
ğesim جسيم
Betrachtung *f.* mülahaza ملاحظه
Betrag *m.* mykdar مقدار, jekjun
يكون, meğmuᶜ مجموع
betragen jekjun ol. يكون او;
(ſich benehmen) davranmak طاورانمق
betreffen teᶜallük ol. تعلق او
betreffend hakkynda حقنده
in betreff göre كوره mit Dativ
betreiben išlemek ايشلمك
Betrieb *m.* išletme ايشلتمه
betrinken (ſich) serchoš ol. سرخوش او
betrüben mahzun et. محزون ايـ,
(ſich) mahzun ol. محزون او
Betrug *m.* aldatma آلداتمه, hile
حيله, dubara دوباره
betrügen aldatmak آلداتمق
betrunken serchoš سرخوش

Bett *n.* jatak يتاق, dösek دوشك
das ~ hüten döšeje jatyrmak
دوشكه ياترمق, dösekte jatmak;
zu ~ gehen jatmak ياتمق, ~ decke
joryan يورغان, ~ laken *n.* čaršaf
چارشف, ~ ſtelle *f.* kerewet
كروت, karjola قاريولا, ~ tuch
n. jatak bezi يتاق بزى, čaršaf
چارشاف, ~zeug *n.* jatak takymy
يتاق طاقمى
betteln dilenmek ديلنمك
Bettler *m.* dilenği دلنجى
beugen ejmek اكمك
Beule *f.* šiš شيش, örgüğ اوركوج
beunruhigen *t.* rahatsyz et.
راحتسز ايـ, ſich ~ merak et.
مراق ايـ
Beunruhigung *f.* rahatsyzlyk راحتسزلق
beurlauben izn wermek اذن ويرمك
beurteilen hükm wermek حكم ويرمك
Beute *f.* jaγma يغما; γanimet
غنيمت, *pl.* γanajim غنايم
Beutel *m.* kise (kese) كيسه

bevölkern ehali ile doldurmak اهالی ایله طولدیرمق

Bevölkerung *f.* ehali اهالی

bevollmächtigen wekil et. وکیل ایـ

Bevollmächtigte, der *m.* wekil وکیل, wükela وکلا

bevor ewwel اول

bevorzugen terğih et. ترجیح ایـ

bewachen gözetmek کوزتمك, muhafaza et. محافظه ایـ, beklemek بکلمك

bewaffnen *t.* teslih et. تسلیح ایـ, ſich ~ silahlanmak سلاحلانمق

bewahren saklamak صاقلامق, hyfz et. حفظ ایـ

bewähren, ſich sahih čykmak صحیح چیقمق

bewährt müğerreb مجرب

bewalden orman jetištirmek اورمان یتشدیرمك

bewandert mahir ماهر, teğribe sahyby تجربه صاحبی

bewegen kymyldatmak قلداتمق, sallamak صللامق

beweglich kymyldanyr قلدانیر

Bewegung *f.* hareket حرکت, *fig.* tahrik تحریك, iztirab اضطراب

Beweiš *m.* delil دلیل, isbat (ispat) اثبات

beweiſen ispat et. اثبات ایـ

bewerben (ſich um) čalyšmak چالشمق, aramak آرامق

bewilligen kabul et. قبول ایـ

Bewilligung *f.* müwafekat موافقت

bewillkommnen salamlamak سلاملامق

bewirken husula getirmek حصوله کتورمك

bewirten kabul et. قبول ایـ, zijafet wermek ضیافت ویرمك

bewohnen (chanede) oturmak اوطورمق, sakin ol. ساکن او

Bewohner *m.* sakin ساکن, mütemekkin متمکن

bewölken, ſich bulutlanmak بلوطلنمق

bewölkt bulutlu بلوطلو

bewundern teağğüb et. تعجب ایـ, hajran kalmak حیران قالمق

bewundernswert hajrete šajan حیرته شایان

Bewußtſein *n.* wiğdan وجدان

bezahlen ödemek اودمك, eda et. ادا ايـ

bezaubern büjülemek بوكولمك

bezeichnen išaret et. اشارت ايـ

bezeugen tasdik et. تصديق ايـ, šehadet et. شهادت ايـ

beziehen, ſich auf mütealliyk ol. متعلق او

beziehen (Waren) getirtmek كتورتمك,

(Haus) tašynmak طاشينمق

Beziehung *f.* münasibet مناسبت

Bezirk *m.* (Amts ~) nahije ناحيه, (Kreis) kaza قضا, (Regierungs ~) sanğak سنجاق, (Provinz) wilajet ولايت

bezweifeln šübhe et. شبهه ايـ, šübhelenmek شبهه‌لنمك

bezwingen ɣalebe et. غلبه ايـ, jenmek ينمك, müzaffer ol. مظفر او

Bibel *f.* kitab-i-mukaddes كتاب مقدس, tewrat تورات

Biber *m.* kunduz قوندوز

Bibliothek *f.* kütübchane كتبخانه

biegen bükmek بوكمك, ejmek اكمك] biegſam ejilir اكلور

Biegung *f.* ejilme اكلمه; (Weg) köše كوشه

Biene *f.* ary آرى

Bienen-korb *m.* ary kowany آرى قوانى, ~ ſchwarm *m.* ary sürüsü آرى سوريسى

Bier *n.* bira بيره; arpa suju آرپا صويى; ~brauer *m.* birağy بيره جى, ~brauerei *f.* bira fabrikasy بيره فابريقه‌سى, ~glas *n.* bira kadehi بيره قدحى, ~haus *n.* bira chane بيره خانه

bieten takdim et. تقديم ايـ, wermek ويرمك

Bild *n.* suret سورت, taswir تصوير

Bildhauer *m.* hejkeltiraš هيكلتراش ojmağy اويمه جى

bilden japmak ياپمق, terbije et. تربيه ايـ

Bildung *f.* teşkil تشكيل, terbije تربيه

Bildungsanſtalt *f.* mekteb مكتب, medrese مدرسه

Billard *n.* bilardo بيلاردو

Billet *n.* (Fahrkarte) bilet بيلت, tezkere تذكره

billig uğuz اوجز, (angemeſſen) insafly انصافلى

billigen razi ol. راضى او

Bimsſtein *m.* sünger taşy سونكر طاشى

Binde *f.* bay باغ, sarıy سارغى, asky آصقى

binden baylamak باغلامق, ʿakd et. عقد ايـ, (Buch) ğildlemek جلدلمك

Bindfaden *m.* kynab قناب, siğim سيجيم

binnen zarfynda ظرفنده

Binſe *f.* saz ساز, hasyr otu حصير اوتى

Birke *f.* huš ayağy هوش آغاجى

Birnbaum *m.* armud ayağy آرمود آغاجى

Birne *f.* armud آرمود

biš kadar قدر

Biſam *m.* misk مسك

Biſchof *m.* piskopus پسقپوس

bisher šimdije dejin شمدى يه دكن

Biß *m.* ysyrma اصيرمه

ein bißchen bir az بر آز

Biſſen *m.* lokma لقمه

Biſtum *n.* piskoposluk پسقپوسلق

Bitte *f.* riğa رجا

bitten jalwarmak يالوارمق

bitter ağy آجى, ağylyk آجيلق

Bittgeſuch *n.* ʿarzuhal عرضحال

Bittſteller *m.* talib طالب

blähen šiširmek شيشرمك

Blähung *f.* jel يل

Blaſe *f.* kabarğyk قبارجق, (Harn) mesane مثانه

Blaſebalg *m.* körük كوروك

blaſen üflemek اوفلمك, üfürmek اوفورمك; (Inſtrument) čalmak چالمق

blaß sararmyš صارارمش, soluk صولوق, renksiz رنكسز

Bläſſe *f.* sararma صارارمه, beñz sarylyγy بكز صاريلغى

Blatt *n.* japrak ياپراق, warak ورق, (Zeitung) jewmije يوميه, γazeta غزته, (Papier) kjad japraγy كاغد ييراغى

Blatter(n) die *f. pl.* čiček چيچك

blättern čewirmek چويرمك

blau mawi ماوى, gök كوك

bläulich mawymysy ماويمسى

Blech *n.* teneke تنكه, ~ büchſe *f.*, ~ faſten *n.* teneke kutusu قوتيسى تنكه, ~ ſchmied *m.* tenekeği تنكه جى

Blei *n.* kuršun قورشون, ~ ſtift *m.* kuršun kalemi قورشون قلمى

bleiben kalmak قالمق, durmak طورمق صوليق]

bleich sararmyš صارارمش, soluk

bleichen bejazlatmak بياضلاتمق

Bleichſucht *f.* soluγunluk صولغونلق

blenden körletmek كورلتمك, kaštyrmak قاشديرمق

Blick *m.* nazar نظر, bakyš باقش

blicken nazar et. نظر ايـ, bakmak

blind kör (kjor) كور باقق]

Blinddarm *m.* körbaγyrsak كور باغرساق, aʿwer اعور

Blindeſuh *f.* kjörabe كورابه

blindlings kjör gibi كور كبى

Blindſchleiche *f.* kjör jylan كورييلان

Blitz *m.* jyldyrym يلدرم, šimšek شمشك

blitzen šimsek čakmak شمشك چاقق

Blitzableiter *m.* paratoner پراطونر

Block *m.* kütük كوتوك

Blockade *f.* muhasere محاصره

blödſinnig ebleh ابله, budala بوداله

blöken baγyrmak باغرمق

blond sary صارى

bloß (nackt) čyplak چپلاق, (nur) jalyñyz يالكز

bloßſtellen lekelemek لكه لمك, ſich ~ lekedar ol. لكه دار او

blühen čičeklenmek چچكلنمك,
čiček ačmak چيچك آچمق,
ačylmak آچلمق
Blume *f.* čiček چيچك, (Wein)
koku قوقو, ~ nhändler *m.* čičekği
چيچكجى, ~ nkohl *m.* karnabahar (karnabit) قرنبهار, ~ nstrauß
m. čiček demeti چيچك دمتى
Blut *n.* kan قان, ~ andrang *m.*
teraküm-i-dem تراكم دم, ~ armut *f.* kansyzlyk قانسزلق, ~ egel
m. sülük سولوك, ~ geschwür *n.*
kan čybany قان چبانى, ~ rache *f.*
kan intikamy قان انتقامى, ~ reinigungsmittel *n.* kan temizleješi
قان تميزلهييجى, ~ rot kyp
kyrmyzy قب قرمزى, ~ sturz *m.*
kan atmasy قان آتمهسى, ~ vergießen *n.* kan dökmesi قان
دوكمهسى
Blüte *f.* čiček چيچك
bluten kanamak قانامق

blutig kanly قانلى
Bock *m.* erkek keči اركك كچى,
(Sitz) ʿaraba sandalijesi عربه
صندليهسى, (Fehler) jañlyš ياكليش
Boden *n.* jer ير, toprak طوپراق,
erazy اراضى, (Dachboden) *m.*
tawan طوان, (Fußboden) *m.* döšeme دوشمه, (Gefäßboden) *m.*
dib ديب, (Bodensatz) *m.* tortu
طورتى, (Bodenkammer) *f.* tawan
arasy طوان آره ى
Bogen *m.* jaj ياى, (Papier) tabaka
طبقه, kjad japraγy كاغد يپراغى,
(Brücken ~) kemer كمر
Bö *f.* bora بورا
Bogenschütze *m.* tirendaz تيرانداز
Bohne *f.* fasulia فصوليه, Saubohne
bakla بقله
bohnern lustralamak لوسترهلمق,
mumlamak موملامق
Bohrer *m.* burγu بورغى
Boje *f.* šamandura شماندوره

Bolzen *m.* ok اوق, tir تير

bombardieren bombardemana tutmak بومباردمانه طوتمق

Bombe *f.* kumbara خمبره, bomba بومبه

Boot *n.* kajyk قايق, sandal صندال

Bootsmann *m.* kajykğy قايقجى

Bord *m.* kenar كنار, gemi bordasy كمى بوردەسى

borgen (von jmd.) ödünğ almak اودنج آلمق, (jmd.) ödünğ wermek اودنج ويرمك

Börse *f.* borsa بورسه, kese كيسه

Borste *f.* kyl قيل, (Schweine ~) domuz kyly طموز قيلى

bösartig fena فنا, kem كم

Böschung *f.* eniš اينيش

böse fena فنا, kem كم, kötü كوتو

böse werden darylmak طارلمق

boshaft šerir شرير

Bosheit *f.* šerr شر

Botanik *f.* ʿilm-i-nebatat علم نباتات

botanisieren ot toplamak اوت طوپلامق

Bote *m.* chaberği خبرجى, muchbir مخبر

Botschaft *f.* chaber خبر, (Gesandtschaft) sefaret سفارت

Botschafter *m.* elči ايلچى, sefir سفير

Böttcher *m.* fyčyğy فوچيجى

Bottich *m.* fyčy فوچى

Brand *m.* janγyn يانغين, (Krankheit) γanγren غنغرن

Brandstifter *m.* ihrak ediği احراق قوندقجى, kondakğy ايديجى

Brandwunde *f.* janyk jarasy يانيق حرقه, harka يارەسى

Branntwein *m.* raky راقى, mastika ماستيقه

braten kyzartmak قيزارتمق, (Rost) yskarada piširmek اسقرەده پشورمك, (Pfanne) (tawada kaurmak (kawurmak) تاوەده قاورمق

Braten *m.* (Spieß) kebab كباب, kyzartma قيزارتمه

Brat-kartoffel *f.* kyzartylmyš patates قيزارتلمش پتاتس, ~ pfanne *f.* tawa تاوه, ~ wurſt *f.* suğuk صوجوق] Brauch *m.* ʿadet عادت brauchen (gebrauchen) kullanmak قوللانمق, (nötig haben) lazym ol. (mit Nom. der Sache und Dativ der Perſon) لازم او braun esmer اسمر, kumral قومرال Bräune *f.* chünnak خناق bräunen esmerletmek اسمرلتمك brauſen šamata et. شماته ايـ Braut *f.* gelin كلين, nišanly نشانلى Bräutigam *m.* güweji كويكى bravo aferin آفرين, ʿašk olsun عشق اولسون Brech-durchfall *m.* hüwejza هويضه ~ mittel *n.* kusturma قوصديرمه brechen *t.* kyrmak قيرمق, ſich ~ *r.* kusmak قوصمق Brei *m.* lapa لاپه breit eñli اكلى, geñiš ككيش Breite *f.* eñ اك, geñišlik ككيشلك

Bremſe *f.* gem كم bremſen gem basmak كم باصمق brennen *t.* jakmak ياقمق; *i.* janmak يانمق Brenner *m.* (Gas) γaz memesi غاز ممهسى Brenneſſel *f.* ysyrγan (otu) اصرغان اوتى Brennpunkt *m.* merkez مركز Breſche *f* gedik كديك, rachne رخنه Brett *n.* tachta تخته Brief *m.* mektub مكتوب, ~ bogen *m.* mektub kjaγydy مكتوب كاغدى, ~ kaſten mektub sanduγu مكتوب صنديغى, ~ marke *f.* posta pulu, mektub pulu مكتوب پولى, ~ taſche *f.* ğüzdan جزدان, ~ träger *m.* postağy پوسته جى, posta müwezziʿi پوسته موزعى, ~ umſchlag *m.* zarf ظرف, ~ wechſel *m.* muchabere مخابره, mükjatebe مكاتبه brieflich tahriren تحريراً Brigade *f.* liwa لوا Brigadegeneral *m.* miriliwa ميرلوا

Brille *f.* gözlük كوزلك

bringen (her) getirmek كتورمك,
(hin) götürmek كوتورمك

Brise *f.* chafif rüzigjar (ruzigjar) خفيف روزكار

Bronze *f.* tunğ تونج

Broſche *f.* broš بروش

Broſchüre *f.* risale رساله

broſchiert (ungebunden) ğildsiz جلدسز

Brot *n.* ekmek اكمك

Brotſuppe *f.* tirid ترید

Brötchen *n.* franğela فرانجله

Bruch *m.* kyryš قيريش, (Knochenbruch) kyrylma قيريلمه, (Unterleibsbruch) debelik دبه‌لك, (Zahl) kesr كسر, *pl.* küsur كسور

Bruch-band *n.* kasyk bayy قاصيق باغى, ~ſtück *n.* parča پارچه

Brücke *m.* köprü كوپرى

Bruder *m.* kardaš قرداش, birader برادر

brüderlich biraderane برادرانه

Brühe *f.* et suju ات صويى

brüllen böjürmek بوكورمك

brummen myryldamak مرلدامق

Brunnen *m.* kuju قويو

Bruſt *f.* göjüs كوكس, weibl. meme ممه, ~entzündung *f.* göjüs iltihaby كوكس التهابى, ~krank weremli ورملى, ~wehr *f.* istihkjam siperi استحكام سپرى

Brut *f.* koločka (kulučka) قولوچقه

brüten koločka oturmak قولوچقه اوتورمق

Buch *n.* kitab كتاب, *pl.* kütüb كتب, Geſchäfts~ defter دفتر, ~ führen defter tutmak دفتر طوتمق, ~ binder *m.* müğellid مجلد, ~ drucker *m.* basmağy بصمه جى, ~ druckerei *f.* matba'a مطبعه, ~ halter *m.* defter dar دفتر دار, ~ händler *m.* kitabğy كتابجى, sahhaf, ~ handlung *f.* kitabğy dükkjany كتابجى دكانى

Buchſtabe *m.* harf حرف, *pl.* huruf حروف

Buche *f.* kajyn ayağy قاين آغاجى

Bücherei *f.*, Bücherſchrank *m.* kütübchane كتبخانه

Buchsbaum *m.* šimšir (čimšir) چمشير

Büchſe *f.* kutu قوتى, (Gewehr) *n.* tüfenk تفنك, karabina قره‌بينه

Büchſenmacher *m.* tüfenkği تفنكجى

buchſtäblich harf-be-harf حرف بحرف

Bucht *f.* liman ليمان, körfez كورفز

Buckel *m.* bucklig kambur قنبور

bücken, ſich ejilmek اكلمك

Bude *f.* dükkjan دكان, sergi سركى

Büffel *m.* manda مانده

Bug *m.* geminiñ öñ tarafy كمينك اوك طرفى, geminiñ bašy كمينك باشى

Bügeleiſen *n.* ütü اوتو

bügeln ütülemek اوتولمك

bugſieren jedek čekmek يدك چكمك

Bühne *f.* sahne صحنه

bummeln boš gezmek بوش كزمك

Bund *m.* bay باغ, ittifak اتفاق

Bündel *n.* boyča بوغچه, demet دمت

Bundesgenoſſe *m.* müttefik متفق

Bündnis *n.* ittifak اتفاق, ittihad اتحاد

bunt rengjarenk رنكارنك, alağa آلاجه

Bureau *n.* kalem odasy قلم اوطه‌سى

Burg *f.* kal'e قلعه, hisar حصار

Bürge *m.* kefil كفيل

bürgen kefalet et. كفالت ايد, zamin ol. ضامن او (mit Dativ)

Bürger *m.* šeherli شهرلو

Bürger-krieg *m.* muharebe dachilije محاربه داخليه, ~ meiſter *m.* beledije rejisi بلديه رئيسى, ~ meiſterei *f.* beledije dajiresi بلديه دائره‌سى, ~ ſchaft *f.* šeherliler شهرليلر, ~ ſteig *m.* jaja kaldyrymy يايا قالديرمى

Bürgſchaft *f.* kefalet كفالت

Burſche *m.* oylan اوغلان

Bürſte *f.* fyrča فرچه, kefe كفه

bürſten fyrčalamak فرچه لامق

Buſch *m.* čaly چالى

Büſchel *n.* demet دمت, deste دسته

Buſen *m.* göjüs (gögüs) كوكس, sine سينه, (Bruſtwarze) *f.* meme ممه, (Meerbuſen) *m.* körfez كورفز

Buße *f.* tewbe توبه, (Geld) ğezajinakdi جزاى نقدى

büßen tewbe et. توبه ايد

Büſte *f.* hejkel هيكل

Butter *f.* tere jaγy تره ياغى

Butter-büchſe *f.* jaγ kaby ياغ قابى, ~ milch *f.* ajran آيران

C.

(vergl. K. und Z.)

Ceder *f.* serw-i-azad سرو آزاد

Cement *m.* čimentu چمنتو, chorasan خراسان

Centrum *n.* merkez مركز

Champagner *m.* šampanja شامپانيه

Charakter *m.* tabi'at طبيعت, achlak آخلاق

charakteriſieren ta'rif et. تعريف ايد, ~ tewsif et. توصيف ايد

Chauſſee *f.* jol يول, ğadde جاده

Check *m.* ček جك, hawale حواله

Chemie *f.* kimia كيميا

Chemiker *m.* kimiager كيمياكر

chemiſch kimijewi كيميوى

Chineſe *m.* činli چينلى

Chinin *n.* kinin قينين

Chirurg *m.* ğerrah جراح

Chirurgie *f.* ğerrahlyk جراحلق

Chokolade *f.* čokolata چقولاته

Cholera *f.* kolera قولرا

Chor *m.* chanende takymy خواننده طاقمى

Choral *m.* ilahy الهى

Chriſt *m.* chriſtlich christijan خرستيان, nasrani نصرانى

Chriſtenheit *f.* chriſtianlyk 'alemi خرستيانلق عالمى

Chriſtentum *n.* christianlyk خرستيانلق, nasranijet نصرانيت

Chriſtus *m.* hazret-i-'isa حضرت عيسى

Chriſti Geburt milad-i-hazret-i-'isa ميلاد حضرت عيسى

Cichorie *f.* hindiba هندبا

Civiliſation *f.* medenijet مدنيت

Commis *m.* meemur مأمور

Commiſſion *f.* komision قمسيون

Couvert *n.* zarf ظرف

Credit *m.* i'tibar اعتبار

Cypreſſe *f.* serwi سروی

D.

da (dort) orada اوراده; (Zeit) o zeman او زمان; o wakyt او وقت

da *(konj.)* čünki چون که

Dach *n.* dam طام, ~ decker *m.* dülger دولکر, ~ fenſter *n.* bağa باجه, ~ rinne *f.* oluk اولق, ~ ſtube *f.* dam altynda oda طام آلتنده اوطه, ~ ſtuhl *m.* čaty چاتی, ~ ziegel *m.* kiremid کره‌مید

Dachs *m.* porsuk پورسوق, ~ hund *m.* zaγar زاغار

dadurch ondan اوندن

dagegen buña karšy بوکا قارشی

daheim ewde اوده

daher (deshalb) anyñ ičün آنك ایچون

dahin oraja اورایه, ol tarafa اول طرفه

damals olwakyt اولوقت

Damaſt *m.* šam kumašy شام قماشی

Dame *f.* hanym حانم; chatun خاتون; kadyn قادین; (Spiel) dama داما

damit bunuñile بونکله, *(conj.)* ki [که

Damm *m.* bend بند

dämmern (Abend) achšam ol. آقشام, (Morgen) gündüz ol. کوندوز او

Dämmerung *f.* (Abend) akšam aidynlyγy آقشام آیدینلغی, (Morgen) šefak شفق, feğr فجر

Dampf *m.* buγu بوغو, buchar بخار, ~ bad *n.* buchar hamamy بخار حمامی, ~ boot, ~ ſchiff *n.* vapor واپور, ~ heizung *f.* buchar ile tes-chin بخارله تسخین, ~ keſſel *m.* kazan قزان, ~ maſchine *f.* buchar makinasy بخار ماکنه‌سی

dämpfen teskin et. تسکین ایـ, (Fleiſch) buγulamak بوغولامق, (kaurma) kawurma piširmek قاورمه پشیرمك

danach andan soñra صكره اندن

daneben janynda يانده

Dank *m.* šükr شكر

dankbar mütešekkir متشكر

Dankbarkeit *f.* šükran شكران

danken šükr et. ايـ شكر

dann (andan) soñra صكره, o wakyt او وقت

Darlehen *n.* karz قرض, ödünǧ اودونج

Darm *m.* bayyrsak بغرصاق

darſtellen ibraz et. ايـ ابراز, ᶜarz et. ايـ عرض

darüber bunuñ üzerine بونك اوزرينه

darum anyñ ičün آنك ايچون

darunter altynda آلتنده

Daſein *n.* mewǧud موجود

Dattel *f.* churma خرما, (~baum) churma aγaǧy خرما اغاجى

Datum *n.* tarich تاريخ, datieren tarich komak تاريخ قومق

Dauer *f.* dewam دوام, imtidad امتداد

dauerhaft dajanykly طيانقلى

dauern dajanmak طيانمق

Daumen *m.* baš parmak باش پارمق

Daunen *f.* tüj توى

davon andan آندن

davontragen (Sieg) ihraz-i-müzafferijet et. ايـ احراز مظفريت

dazwiſchentreten karyšmak قاريشمق

Debatte *f.* mübahase مباحثه, müǧadele مجادله

Deck *m.* (güwerte) كوكرته

Deckblatt *n.* kabuk قابوق

Decke *f.* örtü اورتو, (Bett-, Stepp-) joryan يورغان, (Zimmer-) tawan طوان

Deckel *m.* kapak قپاق

decken örtmek اورتمك, den Tiſch ~ sofra komak صفره قومق

Defenſive *f.* müdafaᶜa مدافعه

Defizit *n.* (Fehlbetrag) noksan نقصان

Degen *m.* kylyǧ قليج

dehnen čekmek چكمك, jajmak يايمق

Deich *m.* su sedi صو سدى

Deichſel *m.* dümen دومن

Deforation *f.* (Theater) teatro müzzejinaty تياترو مزيناتى

Demut *f.* tewazüᶜ تواضع

demütig mütewaziᶜ متواضع, ~ en alčaklatmak آلچقلتمق

denken (meinen) zann et, ظن ايد, düšünmek دوشنمك (an = Dativ), (überlegen) mülahaza et. ملاحظه ايد

Denkmal *n.* hejkel هيكل

denkwürdig šajan-i-tezkjar شايان تذكار

denn zira زيرا, čünki چونكه

dennoch fakat فقط

Depeſche *f.* teleγraf(name) تلغراف(نامه)

depeſchieren teleγraf čekmek تلغراف چكمك

derartig öjle اويله

derb syky ضيقى, sert سرت, (grob) kaba قبا

derſelbe o او, bu بو, ᶜajni عينى

Derwiſch derwiš درويش

deshalb anyñ ičün آنك ايچون, ondan ötürü اوندن اوتورو

desinfizieren (entſeuchen) ᶜufuneti defᶜ et. عفونتى دفع ايد

deſto daha دها, ~ beſſer daha eji دها ايى

Detail, im ~ tefsilen تفصيلاً

deuten tefsir et. تفسير ايد

deutlich ašikjar آشكار

deutſch alman آلمان

Dezember *m.* kjanun-i-ewwel كانون اول

Diagnoſe *f.* teškhis تشخيص

Diamant *m.* elmas الماس

Diarrhoe *f.* ishal اسهال

Diät *f.* perhiz پرهيز

dicht syky صيقى

dichten šiᶜr et. شعر ايد

Dichter *m.* šaᶜyr شاعر

Dichtung *f.* šiᶜr شعر

dick kalyn قالين

Dickicht *n.* čaly چالى

Dieb *m.* chyrsyz خرسز

Diebſtahl *m.* sirkat سرقت, chyrsyzlyk خرسزلق

Diele *f.* tachta تخته; (Flur) dehliz دهليز

dielen tachta kaplamak تخته قاپلامق

dienen chyzmet et. خدمت ايـ

Diener *m.* chyzmetkjar خدمتكار, ušak اوشاق, ~ in besleme بسلمه

Dienſt *m.* hyzmet خدمت, ~ alter chydmetde (rütbede) kydem خدمتده (رتبه‌ده) قدم

Dienſtag *m.* saly günü صالى كونى

dieſer bu بو

dieſſeits bu tarafdan بو طرفدن

Dietrich majmunğuk ميمونجق

Diktat *n.* imla املا

diktieren imla jazdyrmak املا يازديرمق

Ding *n.* šej شى

dingen kira ile tutmak كرا ايله طوتمق

Diphteritis *f.* difteri دفترى

Diplomat *m.* diplomat ديپلومات

Diplomatie *f.* sijaset سياست

direkt doyru طوغرو

Direktor *m.* nazyr ناظر, müdir مدير

Dirne *f.* (Mädchen) kyz قيز; (öffentliches ~) kachbe قحبه

diskontieren iskonto et. اسقونطو ايـ

tenzil et. تنزيل ايـ

Diſtel *f.* diken ديكن, ~ fink *m.* sakka kušu سقا قوشى

Diſziplin *f.* nizam نظام

Dividende *f.* temettüᶜ hysasy تمتع حصه‌سى

dividieren taksim et. تقسيم ايـ

Diviſion *f.* fyrka فرقه, Diviſionsgeneral *m.* ferik فريق

doch fakat فقط

Docht *m.* fitil فتيل

Dock *n.* hawuz حوض

Doktor *m.* ᶜalim علم, hekim حكيم, tabib طبيب

Dolch *m.* chančyr, chanğyr خنجر

Dolmetſcher *m.* terğeman ترجمان

Dom *m.* kilise كليسه, kubbe قبه

Donner *m.* gök gürlemesi كوك كورلمه‌سى

donnern gürlemek كورلمك

Donnerstag *m.* penğešembe (peršembe) پنجشنبه

doppelt iki kat ايكى قات

Doppelflinte *f.* čifte tüfenk چفته تفنك

Dorf *n.* köj كوى

Dorfſchulze *m.* muchtar مختار

Dorn *m.* diken ديكن

dörren kurutmak قوروتمق

dort orada اوراده

dorther oradan اورادن

dorthin oraja اورايه

Doſe *f.* kutu قوتو

Dotter *n.* jumurta sarysy يمورطه صاريسى

Drache *m.* ežder اژدر, Papier ~ učurtma اوچرتمه

Dragoner *m.* dragon ʿaskeri دراغون عسكرى

Draht *m.* tel تل, ~nachricht *f.* teleɣraf تلغراف

drahtlos telsiz تلسز

Drama *n.* dram درام, faǧyʿa فاجعه

Dramatiker *m.* faǧyʿa nüwis فاجعه نويس

drängen sykmak صيقمق

draußen dišarda (dyšarda) طيشارده

Drechsler *m.* čykrykǧy چيقريقجى

drechſeln čarchdan čekmek چرخدن چكمك

Dreck *m.* pislik پيسليك, bok بوق

dreckig pis پيس, murdar (mundar) مردار

drehen döndürmek دوندرمك, čewirmek چويرمك

Drehung *f.* dewr دور

drei üč اوچ

Dreieck *n.* ~ig müselles مثلث

dreſchen döjmek دوكمك, charman et. خرمن ايـ

Dreſchmaſchine *f.* döjen makinasy دوكن ماكنەسى, charman makinasy خرمن ماكنەسى

drillen terbije et. تربيه ايـ

dringen sykyštyrmak صيقشديرمق

dringend elzem الزم, zaruri ضرورى

drinnen ičeri ايچرو, ičerde ايچرده

Drittel *n.* sülüs ثلث

Drogen *f.* ʿattarije عطاريه

Drogiſt *m.* ʿattar (ʿaktar) عطار

drohen korkutmak قورقوتمق (mit Akkuſativ).

Drohung *f.* tehdid تهديد

dröhnen tanyn endaz ol. طنين انداز او, tynlamak طنلامق

Dromedar *n.* heğin dewesi هجين دوه‌سى

Droschke *f.* ʿaraba عربه

drüben o bir tarafda او بر طرفده

Druck *m.* (Hand) sykma صيقمه, (Buch) basma باصمه

drucken basmak باصمق

Drucker *m.* basmağy باصمه‌جى

Druckerei *f.* basmachane باصمه‌خانه, matbaʿa مطبعه

Druckfehler *m.* chata خطا

Drucksache *f.* matbuʿ مطبوع, *pl.* matbuʿat مطبوعات

drücken sykmak صيقمق

Drüse bez بز, ur اور

Dudelsack *m.* tulum طلوم

Duell *n.* (Zweikampf) duello دوئللو

Duft *m.* koku قوقو

duften kokutmak قوقوتمق

dulden tehammül et. تحمل ايـ

Duldsamkeit *f.* tehammül تحمل, müsaʿade مساعده

dumm ahmak آحمق, šaškyn شاشقين

Dummheit *f.* hamakat حماقت, sersemlik سرسملك

Dummkopf *m.* budala بدلا, ebleh ابله

dumpf boγuk بوغوق, derin درين

Düne *f.* kumsal قومسال

Dünger *m.* fyšky فشقى; gübre كوبره

düngen gübrelemek كوبره‌لمك

dunkel, Dunkelheit *f.* karañlyk قراكلق, (von Farben) koju قويو

Dunkelkammer *f.* hüğre-ji-müzleme حجرهٔ مظلمه

dunkel werden kararmak قرارمق

dünn inğe اينجه

Dunst *m.* buchar بخار, duman دومان

durch -den, -dan دن, ile ايله

durchaus nicht asla اصلا

durchblättern kitabyñ sahifelerini čewirmek كتابك صحيفه‌لرينى چويرمك

durchbohren delmek دلمك

durchdringen ičeri gečmek ايچرى كچمك

durcheinander karma karyšyk قارمه قاريشق

durchfahren gečmek كچمك

Durchfahrt *f.* geċme كچمه

Durchfall *m.* ishal اسهال; ᶜamel عمل

durchgehen, durchreiſen geċmek كچمك, (entſpringen) kačmak قاچمق

Durchlaucht *f.* hazretleri حضرتلرى

durchleſen mütaleᶜa et. مطالعه ايد

Durchmeſſer *m.* kutr قطر

durchſchnittlich wesati olarak وسطى اولهرق

bir biri üstüne بر برى اوستنه

durchſehen (prüfen) yoklamak يوقلامق

durchſichtig šeffaf شفاف

durchſtechen delmek دلمك

durchſtreichen čizmek چيزمك, bozmak بوزمق

durchſuchen aramak آرامق

durchweichen yslatmak اصلاتمق

dürfen ğajiz ol. جائز او, meezun ol. مأذون او

dürftig fakyr فقير, ihtijağly احتياجلى

Durſt *m.* susuzluk صوسزلق, ~ haben susamak صوسامق, ~ ſtillen harareti söndürmek حرارتى سوكندرمك

düſter karañlyk قراكلق, müzlim مظلم

Dutzend *n.* duzina دوزينه, on iki tane اون دسته, deste ايكى طانه

E.

Ebbe *f.* (und Flut) ğezr (ü medd) جزر (و مد)

eben düz دوز

Ebenholz *n.* abanoz آبانوز

Ebene *f.* owa اووه, düzlük دوزلك

ebenſo dachy دخى, gibi كبى

Eber *m.* jaban domuzu يبان طوموزى

~eſche üwez aγağy اووز آغاجى

Echo *n.* ᶜaks-i-seda عكس صدا

echt sahih صحيح, gerček كرچك

Ecke *f.* köše كوشه

eckig košeli كوشهلى

edel šerif شريف

Edelmann *m.* kiši zade كيشى زاده

edelmütig kerim كريم, ğümerd (ğömerd) جومرد

Edelſtein *m.* elmas الماس

effektuieren tekmil et. تكميل ايد

Ehe *f.* nikjah نكاح, ewlenme اولنمه, ~bruch *m.* zina زنا,

~ brecher *m.* زانی (in) zanije زانیه,
~ leute *pl.* kary koğa قوجه قاری,
~ frau *f.* zewğe زوجه, ~ mann *m.* zewğ زوج, ~ ſcheidung *f.* bošanma بوشانمه
ehemalig sabyk سابق
ehemals mukaddema مقدما, akdem آقدم
Ehre *f.* ʿyrz عرض, namus ناموس, iʿtibar اعتبار
ehren taʿzim et. تعظیم ایـ
Ehren-mann *m.* namuslu adam ناموسلی آدم, ~ pforte *f.* tak-y-zafer طاق ظفر, ~ wort *n.* waʿd-i-sahih وعد صحیح, ~ zeichen *n.* (Orden) nišan نشان
ehrenhaft namuslu ناموسلی, iʿtibarly اعتبارلی
ehrenvoll šerefli شرفلی
ehrerbietig edebli ادبلی
Ehrgeiz *m.* mansyb hyrsy منصب حرصی
ehrgeizig haris حریص
ehrlich doğru طوغری, namuslu ناموسلی
ehrwürdig mühterem محترم
Ei *n.* jumurta یمورطه, ~ dotter, ~ gelb *n.* jumurta sarysy ~ صاریصی, ~ weiß *n.* jum. aky ~ آقی
Eibe *f.* porsuk پورصوق
Eiche *f.* meše میشه
Eichel *f.* palamut پلاموت
Eichhörnchen *n.* sinğab (synğab) سنجاب
Eid *m.* jemin یمین
Eidechſe *f.* kertenkele کرتنکله
Eier-becher *n.* jumurta finğany یومورطه فنجانی, ~ kuchen *m.* kajɣana قیغانه, čylbyr چلبیر
Eifer *m.* ɣajret غیرت
eifrig ɣajretli غیرتلی
Eiferſucht *f.* kyskanğlyk قیصقانجلق, hased حسد
eiferſüchtig kyskanğ قیصقانج
eigen kendi کندی
Eigen-liebe *f.* ʿizzet-i-nefs عزت نفس, ~ name *m.* ism-i-chas اسم خاص ~ nutz *m.* enanijet انانیت, ~ ſchaft

f. syfet (syfat) صفت, ~ ſinn *m.* ʿinad عناد, ~ ſinnig ʿinadğy عنادجی, ~ tum *n.* mülk ملك, mal مال, ~ tümer *m.* sahib صاحب, malik مالك

eigenš machsus مخصوص

eigentlich asl اصل

eigentümlich machsus مخصوص, chas خاص

eignen, ſich ~ zu jaramak يارامق, münasib ol. مناسب او

Eile *f.* ʿağele عجله

Eilzug *m.* sürʿat katary سرعت قطاری

Eimer *m.* kowa قوغا

einander bir biri بر بری

einarmig čolak چولاق

einatmen teneffüs et. تنفس ايد

einäugig tek gözlü تك كوزلو, jekčešim يكچشم

Einband *m.* ğild جلد

einbegriffen dachil داخل

einbilden, ſich zann et. ظن ايد, inanmak اينانمق

Einbildung *f.* tefekkür تفكر, (Anmaßung) chodbinlik خودبينلك, ~skraft *f.* kuwweji chajalije قوۀ خياليه

einbinden (Buch) bağlamak باغلامق, ğildlemek جلدلمك

einbrechen kyrmak قيرمق

Einbruch *m.* kyrma قيرمه

eindringen girmek كيرمك, zor ile girmek زور ايله كيرمك

Eindruck *m.* teesir تأثير

einerlei hepsi bir هپسی بر

einfach sade ساده, (flar) belli بللی

Einfahrt *f.* ʿaraba kapusu عربه قپوسی

Einfall *m.* (Gedanke) düšme دوشمه, (Krieg) duchul دخول, istila استلا

einfallen (einſtürzen) jykylmak يقلمق, ~ jmdem chatyryna gelmek خاطرنه كلمك, in ein Land ~ istila et. استلا ايد, harben girmek حرباً كيرمك

einfältig budala بدالا, böñ بوك

einflößen damlatmak طاملاتمق, (bildl.) ilham et. الهام ايد

Einfluß *m.* teesir تأثير, nüfuz نفوذ
einflußreich nüfuz sahibi, nüfuzlu
Einfuhr *f.* idchalat ادخالات
einführen idchal et. ادخال ايـ
Eingabe *f.* ʿarzihal (ʿarzuhal) عرضحال
Eingang *m.* kapu قپو
eingebildet mütefachir منفاخر,
mayrur مغرور
eingeboren jerli يرلى
eingehen girmek كيرمك, (Bedingung) razi ol. راضى, ~ (Geld) duchul ol. دخول او
Eingemachtes *n.* rečel رچل
eingeschrieben (Brief) teʿahhüdlü تعهدلى
eingestehen *t.* ikrar et. اقرار ايـ
Eingeweide *n. pl.* bayyrsak باغرصاق
eingießen *t.* dökmek دوكمك
einhändigen *t.* teslim et. تسليم ايـ
einheimisch jerli يرلى
Einheit *f.* wahdanijet وحدانيت,
birlik برلك
einheizen ateš jakmak آتش ياقمق
einholen (erreichen) *t.* jetišmek يتشمك, (Nachrichten) chaber almak خبر آلمق
einig müttefik متفق
einige bir kač بر قاچ
einigen *t.* birleštirmek برلشديرمك,
r. sich ~ birlešmek برلشمك
Einigkeit *f.* ittifak اتفاق
einkassieren *t.* tahsil et. تحصيل ايـ
einkaufen *t.* satyn almak صاتون آلمق
einkehren *i.* gitmek كيتمك, nüzul et. نزول ايـ, oturmak اوتورمق
Einkommen *n.* irad ايراد, hasylat حاصلات, ~steuer *f.* waridat wergisi واردات ويركوسى
einladen *t.* daʿwet et. دعوت ايـ
einlassen *t.* kabul et. قبول ايـ
einlaufen *i.* (ankommen) gelmek كلمك, girmek كيرمك, wasyl ol. واصل او, (= eingehen v. Stoffen) darlanmak طارلانمق
einleben, sich *r.* alyšmak آلشمق

einleiten *t.* sokmak صوقمق, idchal et. ادخال ايـ

einleuchtend ašikjar آشكار, belli بللى

einliefern *t.* teslim et. تسليم ايـ

einliegend ičinde olan ايچنده اولان

einmachen *t.* (Früchte) rečel et. رچل ايـ

einmal bir defa‘ بر دفعه, bir kerre بر كره

Einmaleins *n.* kerrat ğedweli كرات جدولى

einmiſchen, ſich *r.* karyštyrmak قاريشديرمق

Einnahme *f.* (Stadt, Land) feth فتح, (Geld) *f.* makbuz مقبوض, hasylat حاصلات

einnehmen *t.* almak آلمق, (milit.) zabt et. ضبط ايـ

einpacken *t.* baylamak باغلامق, (Koffer) jerleštirmek يرلشديرمك

einpökeln *t.* salamuraja komak صالاموره يه قومق

einprägen *t.* basmak باصمق, ſich ~ *r.* öjrenmek اوكرنمك

einquartieren *t.* ‘askeri konaklara jerleštirmek عسكرى قوناقلره يرلشديرمك, konak wermek قوناق ويرمك

einrahmen *t.* čerčiwelemek چرچيوه لمك

einräumen *t.* razi ol. راضى او

einreiben owmak اوومق

Einreibung *f.* delk دلك, owalama اوغالامه

einreißen *t.* jykmak ييقمق

einrichten *t.* nizama komak نظامه قومق, tertib et. ترتيب ايـ

einrücken *i.* idchal et. ادخال ايـ, (einmarſchieren) dachyl ol. داخل او

einſalzen *t.* tuzlamak طوزلامق

einſam jalyñyz يالكز tenha تنها

Einſatz *m.* ojunda konulan akče اويونده قونيلان آقچه

einſchärfen *t.* bujurmak بيورمق, tembih et. تنبيه ايـ

einſchenken dökmek دوكمك, doldurmak طولدرمق

einſchiffen *t.* gemije komak كمى يه قومق, ſich ~ *r.* gemije binmek كمى يه بينمك

einſchlafen *i.* ujumak اويومق

einſchläfern *t.* ujutmak اويوتمق

einſchlagen *t.* kyrmak قيرمق, der Blitz hat eingeſchlagen yyldyrym düštü يلدريم دوشدى, (in Papier) sarmak صارمق, (Weg) bir jolu tutmak بر يولى طوتمق

einſchließen *t.* kilidlemek كليدلمك, kapamak قپامق, ſich ~ *r.* kapanmak قپانمق

einſchließlich beraber برابر, dachil داخل

einſchmieren *t.* jaglamak ياغلامق

einſchmuggeln *t.* gömrükden mal kačyrmak كمركدن مال قاچيرمق

Einſchnitt *m.* kesik كسيك

einſchränken, ſich *r.* masrafyny azaltmak مصرفنى آزالتمق

einſchreiben *t.* kajd et. قيد ايـ, ~ (Brief) tea'hhüdlü göndermek تعهدلى كوندرمك

einſchreiten *i.* tewessüt et. توسط ايـ

einſchüchtern *t.* korkutmak قورقوتمق

einſehen *t.* añlamak آكلامق

einſenden göndermek كوندرمك

einſetzen *t.* (Amt) nasb et. نصب ايـ

Einſicht *f.* basiret بصيرت, zekja ذكا

Einſiedler *m.* zahid زاهد

einſinken *i.* batmak باتمق

einſpannen *t.* košmak قوشمق

Einſpänner *m.* bir atly 'araba بر آتلى عربه

einſperren *t.* habs (hapys) et. حبس ايـ

einſpritzen *t.* ičine su fyškyrtmak, ايچنه صو فيشقرتمق širinya ile bir majy' idchal et. شرينغه ايله بر مايع ادحال ايـ

Einſpritzung *f.* širinya شرينغه, (Klyſtier) hukna حقنه

Einſpruch *m.* i'tiraz اعتراض, ~ erheben i'tiraz et. اعتراض ايـ

einſt bir wakyt بر وقت

einſtecken *t.* sokmak صوقمق, komak قومق

einſtehen für *i.* tekeffül et. تكفل كفالت ايـ, kefalet et. ايـ

einſteigen *i.* binmek بينمك, girmek كيرمك

einſtellen *t.* durdurmak طوردرمق, ta'til et. تعطيل ايـ

einſtimmig müttefik متفق, *adv.* müttehiden متحداً

Einſturz *m.* jykylma يقلمه

einſtürzen *i.* jykylmak يقلمق

einſtweilen šimdilik شمديلك, intizaran انتظاراً

eintauchen *t.* daldyrmak طالديرمق, (Feder) batyrmak باطيرمق

einteilen *t.* bölmek بولمك

Einteilung *f.* taksim تقسيم

Eintracht *f.* wifak وفاق

eintragen *t.* (in ein Buch) kajd et. قيد ايـ

einträglich kjarly كارلى, fajdeli فائده‌لى

eintreffen *i.* wasyl ol. واصل او

eintreten *i.* girmek كيرمك, (ſtattfinden) wakiʿ ol. واقع او

Eintritt *m.* duchul (düchul) دخول, ~skarte *f.*, ~geld *n.* duchulije دخوليه

einverleiben *t.* birleštirmek برلشديرمك

einverſtanden ſein *i.* razi ol. راضى او

Einverſtändnis *n.* ittifak اتفاق

Einwanderung *f.* tewettün توطن

einweichen *t.* yslatmak ايصلاتمق

einweihen takdis et. تقديس ايـ

einwenden *t.* iʿtiraz et. اعتراض ايـ

einwickeln *t.* sarmak صارمق

einwilligen *i.* razi ol. راضى او, kabul et. قبول ايـ

Einwilligung *f.* riza رضا, müwafekat موافقت

Einwohner *m.* sakin ساكن, ~zahl *f.* nüfus نفوس

einzahlen *t.* akče teslim et. آقچه تسليم ايـ

Einzahlung *f.* akče teedijesi آقچه تأديه‌سى

Einzelheit *f.* tefsil تفصيل

einzeln jalyñyz يالكز

einziehen *t.* (Erkundigung) sormak خبر آلمق, صورمق, chaber almak, (Geld) tahsil et. تحصيل ايـ, (Rekruten) ʿaskere almak عسكره, (in eine Wohnung) girmek كيرمك, آلمق

einzig jalyñyz يالكز

Einzug *m.* duchul دخول, girme كيرمه

Eis *m.* buz بوز, (Speiſe ~) dondurma طوندرمه

Eisbär *m.* bejaz ajy بياض آيى,

~maſchine *f.* buz makinesi بوز ماكنەسى, Eiszeit *f.* edwar-i-münğemide ادوار منجمده

eiſig buzlu بوزلى

Eiſen *n.* demir دمير, تمور, ~bahn *f.* demir jolu تمور يولى, ~bahnwagen *m.* šemin-de-fer ʿarabasy شمندوفر عربەسى, ~bahnfahrplan *m.* demir jolu taʿrifesi دمير يولى تعريفەسى, ~händler *m.* demirği دمير جى

eiſern demirden دمير دن

eitel kibirli كبرلى, mayrur مغرور

Eitelkeit *f.* mayrurluk مغرورلق, bošluk بوشلق

Eiter *m.* iriñ ايريك, ايرين

eitern *i.* iriñlenmek ايريكلنمك

Ekel *m.* istikrah استكراه, nefret نفرت

ekeln *r.* ſich usanmak (osanmak) بيقمق, bykmak اوصانمق

Elefant *m.* fil فيل

elektriſch elektriki اليكتريكى

elektriſieren *t.* elektriklendirmek الكتريكلندير مك

Elektriſiermaſchine *f.* elektrik makinesi الكتريك ماكينەسى

Elektrizität *f.* elektrik الكتريك

Element *n.* ʿunsur عنصر, *pl.* ʿenasir عناصر, madde ماده

Elemente (Anfangsgründe) kawaʿid قواعد

Elend *n.* sefalet سفالت

elend fakir فقير, (verworfen) alčak آلچق

Elfenbein *n.* fil diši فيل ديشى

Ellbogen *m.* dirsek ديرسك

Elle *f.* endaze اندازه, aršyn آرشين

Elſter *f.* saksyyan صقصغان

Eltern *pl.* ebewejn ابوين, ana baba آنا بابا

Empfang *m.* kabul قبول, achz آخذ

empfangen *t.* almak آلمق, achz et. قبول ايـ, آخذ ايـ, kabul et.

Empfänger *m.* alan آلان, mürsel ilejh مرسل اليه

Empfängnis *f.* gebe kalma كبه قالمه

Empfangsbescheinigung *f.* makbuz

senedi مقبوض سندی, ʿilm ü

chaber علم و خبر

empfehlen *t.* tawsije et. توصیه ایـ

Empfehlung *f.* tawsije توصیه

Empfehlungsschreiben *n.* tawsije name توصیه نامه

empfinden *t.* his et. حس ایـ, duj-

mak طویمق

empfindlich hisi حسی, čabuk his

iden چابوق حس ایدن

empören *t.* kyzdyrmak قیزدیرمق,

kaldyrmak قالدیرمق

empören, sich *r.* kalkmak قالقمق,

ajaklanmak آیاقلانمق

Empörung *f.* ajaklanma آیاقلانمه,

ʿysijan عصیان

Ende *n.* soñ صوك; nihajet نهایت

zu ~ sein bitmek بیتمك

enden *t.* bitirmek بتیرمك

endlich soñ- صوكنده,elhasyl الحاصل

unda

eng dar طار, syky صیقی

Engel *m.* melek ملك

Engpaß *m.* boyaz بوغاز, gečid كچید

Enkel *m.* torun طورون, ~in *f.*

kyz torun قیز طورون

entbehren *t.* mahrum ol. محروم او

entbehrlich fazla فضله, lazymsyz لازمسز

Entbehrung *f.* hirman حرمان,

mahrumijet محرومیت

entbinden (gebären) *i.* doyurmak

طوغورمق, *t.* doyurtmak طوغرتمق,

(von etwas) ser- سربست براقمق

best brakmak

entdecken *t.* ačmak آچمق, kešf et.

كشف ایـ, bulmak بولمق, ich-

tiraʿ et. اختراع ایـ

Entdecker *m.* kjašyf كاشف

Entdeckung *f.* ichtiraʿ اختراع

Ente *f.* ördek اوردك, ~ (falsche

Nachricht) jalan یلان

Entenbraten *m.* ördek kebaby اوردك كبابی

entehren *t.* hetk-i-ʿyrz et. هتك

بوزمق, bozmak عرض ایـ

enteignen *t.* tesarrüfden menʿ et.

تصرفدن منع ایـ

enterben *t.* werasetden iskat et. وراثتدن اسقاط ايـ

entfallen *i.* düšmek دوشمك, (vergeſſen) chatyrdan čykmak خاطردن چيقمق

entfalten *t.* ačmak آچمق

entfernen *t.* teb'id et. uzaklaštyrmak تبعيد ايـ, sich ~ *r.* gitmek كيتمك

Entfernung *f.* aralyk آرالق, uzaklyk اوزاقلاشديرمق

mesafe مسافه, uzaklyk اوزاقلق

Entfettung *f.* za'jiflama ضعيفلامه

entfliehen *i.* kačmak قاچمق

entführen *t.* kapmak قاپمق, (Weib) kačyrmak قاچيرمق

entgegen karšy قارشى

entgegnen *t.* ğewab wermek جواب ويرمك

entgegenſtellen *t.* karšy komak قارشى قومق, i'tiraz et. اعتراض ايـ

entgehen *i.* kurtulmak قورتولمق

entgleiſen *i.* joldan čykmak يولدن چيقمق

Enthaarungsmittel *n.* müntif منتف

enthalten (faſſen) isti'ab et. استيعاب ايـ, tutmak طوتمق

enthalten, ſich *r.* sakynmak صاقنمق, imtina' et. امتناع ايـ, perhiz et. پرهيز ايـ

enthaupten *t.* bašyny kesmek باشنى كسمك

enthüllen *t.* ačmak آچمق, (feierlich) resmen küšad et. رسماً كشاد ايـ

entkleiden *t.* elbiseni čykarmak البسنى چيقارمق, sojmak صويمق, ſich ~ *r.* sojunmak صوينمق

entkommen *i.* kačmak قاچمق, kurtulmak قورتلمق

Entkräftung *f.* za'jiflik ضعيفلك

entladen *t.* bošaltmak بوشالتمق

entlang uzunluyuna اوزونلغنه

entlaſſen *t.* 'azl ('azyl) et. عزل ايـ, izin wermek اذن ويرمك, kowmak قوومق, čykarmak چيقارمق

entlaufen *i.* kačmak قاچمق

entledigen *t.* chalas et. خلاص ايـ, ſich ~ *r.* kurtulmak قورتلمق

entlegen uzak اوزاق

entleihen *t.* ödünğ almak اودونج آلمق

entmutigen *t.* ẓajreti kesr et. غیرتی کسر ایـ

enträtſeln *t.* okumak اوقومق

entreißen *t.* čekib koparmak چکوب قوپارمق

entrüſten *t.* güğendirmek كوجندیرمك,

ſich ~ *r.* güğenmek كوجنمك,

hiddetlenmek حدتلنمك

Entrüſtung *f.* fena hiddet فنا حدت,

infi'al انفعال

entſagen *i.* waz gečmek واز كچمك,

firaẓat (feraẓat) et. فراغت ایـ

entſchädigen *t.* tazmin et. تضمین ایـ

Entſchädigung *f.* tazmin تضمین,

tazminat تضمینات, Kriegs~ tazminat-i-harbije تضمینات حربیه

entſcheiden *t.* karar wermek قرار ویرمك

entſchieden mukarrer مقرر

entſchließen, ſich *r.* karar wermek قرار ویرمك, hükm et. حكم ایـ

Entſchluß *m.* karar قرار, hükm حكم

entſchuldigen *t.* 'afw et. عفو ایـ

Entſchuldigung *f.* 'afw عفو, 'üzr عذر

entſetzlich menfur منفور, korkunğ قورقونج

entſprechen *i.* tewafuk et. توافق ایـ

entſprechend münasib مناسب

entſpringen *i.* (entfliehen) kačmak قاچمق, (Fluß) čykmak چیقمق,

zuhur et. ظهور ایـ

entſtehen *i.* čykmak چیقمق,

hasyl ol. حاصل او

entſtellen *t.* dejištirmek دكشدرمك

bozmak بوزمق

entvölkern *t.* wiran (chali) kyrmak ویران (خالی) قیرمق

entwaffnen *t.* elinden silahyny almak الندن سلاحنی آلمق

entwäſſern *t.* tefğir et. تفجیر ایـ,

entweder — oder ja — ja یا — یا

entwerfen *t.* resm et. رسم ایـ

entwickeln *t.* ačmak آچمق, (Photographie) čykarmak چیقارمق

Entwurf *m.* müswedde (müsewwedde) مسوده

entziffern *t.* okumak اوقومق

entzücken *t.* meftun et. مفتون ایـ

entzückend latif لطیف, dilber دلبر

entzückt hajran حیران

entzünden *t.* tutuşturmak طوتشديرمق

ſich ~ *r.* kyzarmak قيزارمق

Entzündung *f.* ʿüfünet عفونت

entzweigehen *i.* jyrtylmak يرتلمق

Epheu *m.* sarmašyk صارماشيق

Epidemie *f.* salγyn chastalyk صالغين خسته‌لق

epileptiſch sarʿaly صرعه‌لى

Erbarmen *n.* merhamet مرحمت

erbarmen, ſich *r.* merhamet et. مرحمت ايد

erbärmlich šajan-i-merhamet شايان مرحمت

erbauen *t.* bina et. بنا ايد

Erbe *m.* waris وارث

erben *t.* waris ol. وارث او

erbeuten *t.* zabt et. ضبط ايد

erbittern *t.* kyzdyrmak قيزديرمق

erbleichen *i.* sarar-solmak, صولمق sararmak صارارمق

erblich irsi ارثى, (ererbt) mewrus موروث

erbrechen *t.* kyrmak قيرمق, ſich ~ *r.* kusmak قوصمق

Erbſchaft *f.* weraset وراثت

Erbſe *f.* bizelia بزليه

Erd-achſe *f.* mihwer-i-ʿalem محور عالم, ~beben *n.* zelzele زلزله, ~beere *f.* čilek چيلك, ~beſchreibung (~kunde) *f.* ǧoγrafia جغرافيا, ~geſchoß *n.* zemin katy زمين قاتى

Erde *f.* jer ير, arz; ارض, dünja دنيا, (Stoff) toprak

ereignen, ſich *r.* wukuʿ (wüku) bulmak وقوع بولمق

Ereignis *n.* wakʿa وقعه

erfahren *t.* añlamak آكلامق, chaber almak خبر آلمق; *adj.* mahir ماهر, maʿlumatly معلوماتلى, hazik حاذق

Erfahrung *f.* teğribe تجربه, wukuf وقوف

erfinden *t.* ichtiraʿ et. اختراع ايد

Erfinder *m.* muğid موجد, muchteri مخترى

Erfindung *f.* iğad ايجاد

Erfolg *m.* netiğe نتيجه, müweffakyjet موفقيت

erfolgen *i.* hasyl ol. حاصل او

erforderlich lazym لازم

erfordern *t.* istemek استمك, iğab et. ايجاب ايـ

erforſchen *t.* kešf et. كشف ايـ

erfreuen *t.* sewindirmek سوندیرمك

erfreulich sewindiriği سوندیریجی

erfreut kejfli كيفلى

erfrieren *i.* doñmak طوڭمق

erfriſchen *t.* tazelemek تازه‌له‌مك

Erfriſchung *f.* serinlendirme سرينلنديرمه, serinlik سرينلك

erfüllen *t.* doldurmak طولديرمق, ſein Verſprechen sözünü tutmak سوزينى طوتمق

ergänzen *t.* tekmil et. تكميل ايـ

ergeben, ſich (d. Feinde) *r.* teslim ol. تسليم او ; ita'at et. اطاعت ايـ

ergeben *adj.* sadyk صادق

Ergebnis *n.* netiğe نتيجه, hasyl حاصل, 'akybet عاقبت

Ergebung *f.* ita'at اطاعت

ergötzen, ſich *r.* sewinmek سونمك

ergreifen *t.* tutmak طوتمق

ergrimmen *i.* γazeblenmek غضبلانمك

erhaben 'ali عالى, ğelil جليل

erhalten *t.* (erlangen) almak آلمق, najil ol. نائل او, (bewahren) saklamak صاقلامق

erhängen *t.* asmak آصمق, ſich ~ *r.* asylmak آصلمق

erheben *t.* kaldyrmak قالديرمق, (Geld) tahsil et. تحصيل ايـ

erheitern *t.* sewindirmek سوندیرمك

erhellen *t.* aydynlyk et. آيدينلق ايـ

erhitzen *t.* ysytmak اصيتمق, kyzdyrmak قيزديرمق

erhöhen *t.* jükseltmek يوكسلتمك

erholen, ſich *r.* i'ade-i-syhat et. اعادهٔ صحت, šifa bulmak شفا بولمق ايـ

Erholung *f.* istirahat استراحت, ejlenğe اكلنجه

erinnern *t.* chatyra getirmek خاطره كتورمك, ſich ~ *r.* chatyrlamak خاطرلامق ich erinnere mich deſſen nicht chatyryma gelmejor خاطرمه كلميور

Erinnerung *f.* chatyr خاطر, jadigjar يادكار

erkälten, ſich *r.* souk (soγuk) almak صوغوق آلمق

erkennen *t.* tanymak طانيمق, bilmek بيلمك

Erker *m.* šahnišin شاهنشين

erklären *t.* bejan et. بيان ايـ, ifade et. افاده ايـ, bildirmek بيلديرمك

den Krieg ~ i'lan-i-harb et. اعلان حرب ايـ

Erklärung *f.* ifade افاده, tefsir تفسير, bejan we i'lan بيان و اعلان

erkranken *i.* chastalanmak خسته‌لنمق

erkundigen, sich *r.* chaber almak خبر آلمق, wakyf ol. واقف او (mit Dativ)

erlangen *t.* najil ol. نائل او, jetišmek يتشمك, kazanmak قزانمق

Erlaß *m.* nizam نظام

erlauben *t.* izn wermek اذن ويرمك

erläutern *t.* bejan et. بيان ايـ, izah et. ايضاح ايـ

Erle *f.* kyzyl ayağ قزل آغاج

erleben *t.* jašamak يشامق, görmek كورمك

Erlebnis *n.* wak'a وقعه, sergüzešt سركذشت

erledigen *t.* bitirmek بتورمك, tanzim et. تنظيم ايـ

erleichtern *t.* kolaj et. قولاى ايـ, teshil et. تسهيل ايـ

erleiden *t.* sabr et. صبر ايـ, čekmek چكمك

erleuchten *t.* ajdynlyk wermek آيدينلك ويرمك

erlogen jalan يلان

erlöschen *i.* söjünmek سوكنمك

erlösen *t.* kurtarmak قورتارمق

ermächtigen *t.* izn wermek اذن ويرمك, ruchsat wermek رخصت ويرمك

ermahnen *t.* öjütlemek اوكوتله‌مك

ermangeln *t.* kusur et. قصور ايـ, eksil ol. اكسيل او

Ermangelung, in bulunmadyγy ičün بولنمديغى ايچون

ermäßigen *t.* tenzil et. تنزيل ايـ

ermatten *i.* (müde werden) jorulmak يورلمق

ermorden *t.* öldürmek اولديرمك, katl et. قتل ايـ

ermüden *t.* jormak يورمق, *i.* jorulmak يورلمق

ermutigen *t.* jüz wermek يوز ويرمك

ernähren *t.* beslemek بسلمك

ernennen *t.* taʿjin et. تعيين ايـ

erneuern *t.* jeñilemek يكيلمك

erniedrigen *t.* alčaklamak آلچقلامق

ernſt ayyr آغر, ğiddi جدى

Ernſt *m.* ayyrlyk آغرلق

Ernte *f.* mahsul محصول, bičim بچم

erobern *t.* feth et. فتح ايـ

Eroberer *m.* fatih فاتح

Eroberung *f.* feth فتح

erörtern *t.* münazara et. مناظره ايـ

erpreſſen *t.* zor ile almak زور ايله آلمق

erproben *t.* teğribe et. تجربه ايـ

erquiđen *t.* tazelemek تازه‌لمك

erraten *t.* bulmak بولمق

erregen *t.* tahrik et. تحريك ايـ

erreichen *t.* najyl ol. نائل او, jetišmek يتشمك

errichten *t.* dikmek دكمك

erröten *t.* kyzarmak قيزارمق

Erſatz *m.* bedel بدل

erſchaffen *t.* jaratmak يراتمق

erſcheinen *i.* görünmek كورنمك

Erſcheinung *f.* görünüš كورنش, zuhur ظهور

erſchießen *t.* kuršun ile öldürmek قورشون ايله اولديرمك

erſchöpfen *t.* tüketmek توكتمك

erſchöpft ſein tükenmek توكنمك

Erſchöpfung *f.* tükenme توكنمه

erſchrecken *t.* korkutmak قورقوتمق

ſich ~ *r.* korkmak قورقمق

erſchüttern *t.* sarsmak صارصمق

erſehnen *t.* istemek اسنمك

erſetzen *t.* (vertreten) jerini tutmak يرينى طوتمق, (ausbeſſern) taʿmir et. تعمير ايـ

erſinnen *t.* iğad et. اجاد ايـ

erſparen *t.* idare et. اداره ايـ

erſte *m.* birinği برنجى

erſt salt صالت

erſtarren *i.* üšütmek اوشوتمك, ujušmak اويوشمق

erſtaunen *i.* šašmak شاشمق, teʿağğüb et. تعجب ايـ

erſtaunt šašmyš شاشمش, müte-hajjir متحير

erſtiden *t.* boγmak بوغمق, *i.* boγul-mak بوغولق, buñalmak بوكالمق

erſtürmen *t.* hüğum ile almak هجوم ايله آلمق

erſuchen *t.* riğa et. رجا ايـ

Ertrag *m.* hasylat حاصلات

ertragen *t.* tehammül et. تحمل ايـ

ertrinken *i.* suda boγulmak صوده بوغلمق

erwachen *i.* ujanmak اويانمق

erwägen *t.* tartmak طارتمق, mülaha-za et. ملاحظه ايـ

erwähnen *t.* zikr et. ذكر ايـ

erwärmen *t.* ysytmak ايصتمق

erwarten *t.* beklemek بكلمك

Erwartung *f.* intizar انتظار

erweitern *t.* bollatmak بوللاتمق, geñišletmek ككيشلتمك

erwerben *t.* kazanmak قزانمق

erwidern *t.* ğewab wermek جواب ويرمك

erwiſchen *t.* tutmak طوتمق, jakalamak يقالامق

Erz *n.* maᶜden معدن

erzählen *t.* nakl et. نقل ايـ

Erzählung *f.* hikjaje حكايه

erzeugen *t.* japmak ياپمق, čykar-mak چيقارمق, (gebären) doγur-mak طوغورمق

Erzeugniš *n.* mahsul محصول, *pl.* mahsulat محصولات

erziehen *t.* terbije et. تربيه ايـ

erzürnen *t.* kyzdyrmak قيزديرمق

Eſche *f.* diš budak ayaγy آغاجى ديش بوداق

Eſel *m.* ešek اشك, merkeb مركب

Eſpe *f.* akče kawak آقجه قواق

Eſſe *f.* oğak اوجاق

eſſen *t.* jemek يمك

Eſſen *n.* taᶜam طعام

Eſſig *m.* sirke سركه

Eßlöffel *m.* kašyk قاشيق

Eßluſt *f.* ištiha (ištah) اشتها

etliche bir kač بر قاچ

etwas bir šej بر شى

Eule *f.* bajkuš بايقوش

Euter *n.* meme مممه

Evangelium *n.* inğil انجيل

ewig ebedi ابدى

Ewigkeit *f.* ebedijet ابديت

Examen *n.* imtihan امتحان

Exemplar *n.* dane دانه, (von einem Werke) nüs-che نسخه

explodieren *i.* patlamak پاطلامق

Explosion *f.* išti'al اشتعال

Export *m.* ichrağ اخراج

Extrem *n.* γajet غايت

Exzellenz *f.* hazret حضرت, ğenab جناب

F.

Fabel *f.* masal مصال

fabelhaft masal gibi مصال كبى, γarib غريب

Fabrik *f.* fabrika فابريقه

Fabrikant *m.* fabrikağy فابريقه‌جى

fabrizieren *t.* japmak ياپمق

Fach *n.* kat قات, (Beruf) san'at صنعت

Fächer *m.* jelpaze يلپازه

Fackel *f.* maš'ala مشعله

Faden *m.* iplik اپلك

fähig müktedir مقتدر

Fähigkeit *f.* kabilijet قابليت

Fahne *f.* sanğak سنجاق, bajrak بايراق

Fahnenflüchtige *m.* 'asker kačaγy عسكر قاچاغى

Fahnenträger *m.* sanğak (bajrak)dar سنجاقدار

fahrbar gečilir كچلير [ماعونه]

Fähre *f.* sal صال, mauna ماونا,

fahren *i.* ('araba ile) gitmek كيتمك

Fahr-geld *n.* 'araba parasy عربه پاره‌سى, ~plan *m.* jol defteri يول دفترى, ta'rif تعريف, wakytname وقتنامه, ~rad *n.* bisiklet بيسيقلت, ~schein *m.* (~karte *f.*) bilet بليت, ~straße *f.* jol يول

Fahrt *f.* jolğulük يولجيلق

Fähre *f.* iz ايز

Faktur *f.* fatura فاتوره

Falke *m.* šahin شاهين, doγan طوغان

Fall *m.* düšüš دوشش; hal حال, auf jeden Fall her halde هر حالده, mutlaka مطلقا

Fallschirm *m.* siper-i-sükut سپر سقوط

Falle *f.* kapan قپان, duzak طوزاق

fallen *i.* düšmek دوشمك

fällen *t.* jykmak يقمق

fällig sein *i.* wa'de gelmek وعده كلمك

falls ejer اكر

falsch jalan يلان, jañlyš يكلش, chajin خائن

falsches Geld kalb akče قلب آقچه

fälschen *t.* sachte et. ايه ساخته

Falschheit *f.* sachtelik ساختدلك, jalanğylyk يالانجيلق

Falschmünzer *m.* kalbazan قالبزن

Fälschung *f.* kalbazanlyk قالبزنلق

Falte *f.* kat قات, büklüm بوكلوم

falten *t.* dürmek دورمك, (Hände) birleštirmek برلشديرمك

Familie *f.* 'ajile عائله, ew bark او بارق

Familienvater *m.* ew bark sahibi او بارق صاحبى

Fang *m.* zabt ضبط, alma آلمه

fangen *t.* tutmak طوتمق, jakalamak ياقه لامق

Farbe *f.* renk رنك, (zum Färben) boja بويا

färben *t.* bojamak بويامق

Färber *m.* bojağy بوياجى

farbig bojaly بويالى

Farn *m.* ejrelti otu اكرلتى اوتى

Faser *f.* siñir سيكير

Faß *n.* fyčy فوچى

Faßbinder *m.* fyčyğy فوچيجى

fassen (in sich) *t.* kaplamak قپلامق, (anfassen) tutmak طوتمق, (verstehen) añlamak آكلامق

Fassung *f.* (Mut) ğesaret جسارت, (Schmuck) gečirme كچيرمه

fast heman همان, takriben تقريباً, gibi كبى

fasten *i.* uruğ tutmak اوروج طوتمق, perhiz et. پرهيز ايه

Fastenmonat *m.* ramazan رمضان

fatal (verhängnisvoll) mukadder مقدر, uγursuz اغورسز, müsibetli مصيبتلى

faul (träge) tembel تنبل, (verfault) čürümüš چورومش, čürük چوروق

faulen *i.* čurümek چوريمك

Faulenzer *m.* tembel تنبل, chajlaz خايلاز

Fäulnis *f.* čürüklük چوروكلك

Faulheit *f.* tembellik تنبللك

Faust *f.* jumruk يمروق, ~schlag *m.* jumruk يومروق

Februar *m.* šubat شباط

fechten *i.* döjüšmek (döwüšmek) دوكشمك

Feder *f.* (Vogel) tuj توى, (Schreib-) kalem قلم, (Sprung-, Trieb-) zemberek زنبرك; ~halter *m.* kalem sapy قلم صاپى, ~messer *n.* kalemtraš قلمتراش, ~vieh *n.* tauklar طاوقلر

Fee *f.* huri حورى, peri پرى

Fegefeuer *n.* a'raf اعراف

fegen *t.* süpürmek سوپورمك

Fehlbetrag *m.* ačyk آچيق, noksan نقصان

fehlen *i.* eksik ol. اكسيك او, eksilmek اكسيلمك, (falsch machen) chata et. خطا ايـ

Fehler *m.* jañlyš ياكلش, chata خطا, ɣalat غلط, kabahat قباحت

fehlgreifen *i.* (sich irren) jañylmak ياكلمق

Fehltritt *m. fig.* jañlyš ياكلش

Feier *f.* 'yd عيد, jortu يورتى

feierlich tantanaly طنطنه‌لى

feiern *t.* bajram et. بيرام ايـ, jortu et. يورطو ايـ

Feiertag *m.* jortu günü يورطو كونى, bajram günü بيرام كونى

feig, Feigling *m.* korkak قورقاق

Feige *f.* inğir انجير

Feigheit *f.* korkaklyk قورقاقلق

Feile *f.* (Eisen) eje اكه, (Holz) dörpü (törpü) دورپى

feilen *t.* ejelemek اكه‌لمك, dörpülemek (törpülemek) دورپيلمك

fein inğe اينجه, nazik نازك, güzel كوزل

Feind *m.* düšman دوشمن

Feindschaft *f.* düšmanlyk (düšmenlik) دشمنلك

Feinschmecker *m.* obur اوبور

feinſinnig nezih نزیه
Feld *n.* (Brach-) owa اووه, kyr قیر, (bebautes) tarla تارلا
Feld-artillerie *f.* sahra topğusu صحرا طوپجیسی, ~ flaſche *f.* matara مطره, ~huhn *n.* keklik ککلك, ~marſchall *m.* müšir مشیر, ~meſſer *m.* mühendis مهندس, ~ſtuhl *m.* ačylyr kapanyr iskemle آچیلیر قپانیر اسکمله, ~webel *m.* baš čauš باش چاوش, ~zug *m.* sefer سفر, muharebe محاربه
Fell *n.* deri دری
Fels *m.* kaja قیا
Fenſter *n.* penğere پنجره, ~gitter *n.* penğere parmaklyyy پنجره پارمقلغی, (im Orient) penğere kafesi پنجره قفسی, ~ſcheibe *f.* ğam جام
Ferien *f. pl.* ta'til تعطیل, pajdos پایدوس
Ferkel *n.* domuz jawrusu طموز یاوریسی
fern uzak اوزاق, irak ایراق
Ferne *f.* uzaklyk اوزاقلق
Fernglas *n.* durbin (dürbün) دوربین
Fernſprecher *m.* telefon تلفون
Ferſe *n.* ökče اوکچه
fertig hazyr حاضر
Feſ *m.* fes فس
Feſſel *f.* zinğir زنجیر, ~ballon *m.* sabit balon ثابت بالون
feſſeln *t.* baylamak باغلامق, zinğire wurmak زنجیره اورمق, zabt et. ضبط ایه
feſt kawy قوی, (vom Preis) maktu' مقطوع
Feſt *n.* 'yd عید, (chriſtl.) jortu یورتی, (moh.) bajram بایرام, ~aufzug *m.* alaj آلای
Feſtlichkeit *f.* zijafet ضیافت
feſtmachen *t.* baylamak باغلامق
Feſtmahl *n.* zijafet ضیافت
feſtnehmen *t.* zabt et. ضبط ایه, hapis et. حبس ایه
feſtſetzen *t.* te'ajjün et. تعین ایه, karar wermek قرار ویرمك

Feſtung *f.* kal'a قلعه

Feſtungswerk *n.* istihkjam استحكام

fett jaγly ياغلى, (dick) semiz سميز, (beleibt) šišman شيشمان

Fett *n.* jaγ ياغ, ~fleck *m.* jag lekesi ياغ لكه‌سى

feucht jaš ياش; yslak اصلاق

Feuchtigkeit *t.* rütubet رطوبت

Feuer *n.* ateš آتش, (Brand) *m.* janγyn يانغين, ~beſtattung *f.* termid ترميد, ~becken *n.* manγal مانغال, ~ſpritze *f.* tulumba طلومبه, ~wehrmann *m.* tulumbaǧy طلومبه‌جى, ~werker *m.* fišenkǧi فشنكجى, ~zange *f.* maša ماشه, ~zeug *n.* čakmak چاقمق, kibrit كبريت

feuern *t.* ateš jakmak آتش ياقمق, (ſchießen) atmak آتمق

feurig atešli آتشلى

Fichte *f.* čam aγaǧy چام آغاجى

Fieber *n.* sytma صيتمه, humma حما

Figur *f.* šekl شكل, (Geſtalt) boj بوى

Filiale *f.* (Zweiggeſchäft) šü'be شعبه

filtrieren *t.* süzmek سوزمك

Filz *m.* keče كچه

Filzhut *m.* keče šapka كچه شاپقه

Finanzen *f. pl.* malije ماليه

Finanzminiſter *m.* malije nazyry ماليه ناظرى

finden *t.* bulmak بولمق

Finger *m.* parmak پارمق, der kleine Finger serče parmaγy سرچه پارمغى, ~hut *m.* jüksük يوكسوك

Fink *m.* ispinoz اسپنوز

finſter, Finſternis *f.* karañlyk قراكلق

Firma *f.* (Schild) nišan نشان, širket شركت

Firn *m.* daγ tepesi طاغ تپه‌سى

Firnis *m.* ǧila جلا, ruγan روغن

firniſſen *t.* ruγanlamak روغنلامق

Fiſch *m.* balyk باليق

fiſchen *t.* balyk awlamak باليق آولامق

Fiſcher *m.* balykǧy باليقجى

Fiſchtran *m.* balyk jaγy باليق ياغى

Fiskus *m.* miri ميرى

Fiſtel *f.* fistula فستولا

Fixſtern *m.* sabite ثابته; *pl.* sewabyt ثوابت

flach jasy یاصی, düz دوز

Fläche *f.* owa اووه

Flächeninhalt *m.* mykdar-i-sath مقدار سطح

Flachs *m.* keten كتن

flackern *i.* ʿalewlenmek علولنمك

Flagge *f.* sanğak سنجاق, bajrak بيراق

flaggen *t.* bajraklarla donatmak بايراقلرله طوناتمق

Flamme *f.* ʿalew علو, šöʿle شعله

flammen *i.* ʿalewlenmek علولنمك

Flanell *m.* fanéla فانله

Flanke *f.* jan يان, ğenah جناح

Flaſche *f.* šiše شيشه

Flattermine *f.* layym لغم

flattern *i.* učušmak اوچشمق

Flaum *m.* tuj توی

Flechte *f.* (Haar) örme اومه, (Krankheit) tuzlu balyam (belyam) طوزلو بلغم, (Pflanze) hazaz حزاز

flechten *t.* örmek اورمك

Fleck *m.* leke لكه, (Ort) jer یر, mahall محل

Flecken *m.* kasaba قصبه

fleckig lekeli لكه‌لو

Fledermaus *f.* geğe kušu كيجه قوشی, jarasa يراسه

Flegel *m.* döjen دوكن, (roh) kaba adam قبا آدم

fliehen *i.* riğa et. رجا ايد

Fleiſch *n.* et ات

Fleiſch-brühe *f.* et suju ات‌صويی, ~klößchen köfte كوفته

Fleiſcher *m.* kassab قصاب

Fleiß *m.* gajret غيرت

fleißig čalyškan چاليشقان

flicken *t.* parča komak قومق پارچه, jamalamak يامه‌لامق

Flieder *m.* mürwer مرور

Fliege *f.* sinek سينك

fliegen *i.* učmak اوچمق

Flieger *m.* tajjareği طياره‌جی

fliehen *i.* saušmak صاوشمق, kačmak قاچمق

fließen *i.* akmak آقمق
fließend sprechen mükemmel tekellüm et. مكمل تكلم ايـ
flink tez تيز, čewik چويك
Flinte *f.* tüfenk (tüfek) تفنك
Flinten-kolben *m.* tüfenk kundaγy تفنك قونداغى, ~ kugel *f.* kuršun قورشون
Flitterwoche *f.* bal ajy بال آي
Flocke *f.* jumak يوماق
Floh *m.* pire پيره
Florett *n.* meč مچ
Floß *n.* sal صال
Flosse *f.* kanat قنات
Flöte *f.* flauta فلاوطه, nej نى, düdük دودوك
flott serbest سربست, ~ leben müsrifane jašamak مسرفانه ياشامق
Flotte *f.* donanma دوننما
Flotille *f.* filo فيلو
Fluch *m.* laʿnet لعنت, bed-duʿa بددعا
fluchen *i.* bed-duʿa okumak بددعا اوقومق, laʿnet et. لعنت ايـ
Flucht *f.* firar فرار, kačma قاچمه

flüchten *i.* kačmak قاچمق
flüchtig, Flüchtling *m.* firari فرارى
Flug *m.* učma اوچمه, ~ bahn *f.* muharrik-i-mermi محرك مرمى, ~ schrift *f.* risale رساله, hiğwije هجويه, ~ zeug *n.* tajjare طياره, ~ zeugführer *m.* tajjare idareğisi طياره اداره‌جيسى
Flügel *m.* kanat قنات, (mil.) ğenah جناح
Flur (Feld) *f.* owa اووه, (Haus ~) *m.* awly آولى, (Treppen ~) *m.* merdiwen sahanlyγy نرديبان صحانلغى, (Haus ~) dehliz دهليز
Fluß *m.* čaj چاى, yrmak ايرماق
flüssig majiʿ مايع, sulu صولو
flüstern *i.* fysyldamak فيصلدامق
Flut *f.* mewğ موج; Ebbe und Flut ğezr-ü-medd جزر و مد
Folge *f.* netiğe نتيجه, soñ صوك
folgen *i.* arkasy syra gitmek آرقه‌سى صره كيتمك, ardyndan gitmek آردندن كيتمك; (gehorchen) itaʿat et. اطاعت ايـ

folgern *t.* istinfağ et. استنتاج ايـ

folglich bina-en ʿalejh بناءً عليه

Folter *f.* iškenğe اشكنجه

fordern *t.* istemek استمك, taleb et. طلب ايـ

fördern *t.* taʿğil et. تعجيل ايـ, ilerletmek ايلريلتمك

Forderung *f.* taleb طلب, matlub مطلوب, (Geld) alağak آلهجق

Forelle *f.* ala-balyk آلا بالق

Form *f.* bičim بيچم

Format *n.* kyta-byñ kytʿasy كتابك قطعهسى

Formel *f.* üslüb اسلوب, resm رسم

formen *t.* teškil et. تشكيل ايـ

förmlich resmi رسمى

Förmlichkeit *f.* resm رسم

Formular *n.* nümune نمونه

forſchen *i.* araštyrmak آرشديرمق

Forſcher *m.* (Reiſender) sejjah سياح

Forſt *m.* orman اورمان, ~ aufſeher orman bekğisi اورمان بكجيسى

Förſter (Feldhüter) *m.* koruğu قوريجى

Fort *n.* kalʿa قلعه

fort hajdy هايدى

fortbewegen *t.* sewk et. سوق ايـ

fortgehen *i.* gitmek كيتمك

fortfahren *i.*, fortſetzen *t.* dewam et. دوام ايـ

fortjagen defʿ et. دفع ايـ

fortſchaffen *t.* kaldyrmak قالديرمق

Fortſchritt *m.* ilerleme ايلرلمه, terakky ترقى

Fortſetzung folgt ma baʿdy war ما بعدى وار

fortwährend dajim دائم, *adv.* dajima دائما

Fracht *f.* jük يوك, ~geld *n.* mesarifi naklije, ~brief *m.* konušmento قونشمنتو

Frage *f.* süal سؤال, ~zeichen *n.* istifham ايشارتى استفهام

fragen *t.* sormak صورمق (mit Dativ)

frankieren *t.* posta üğreti wermek پوسته اجرتى ويرمك

Franſe *f.* sačak صاچاق

Frau *f.* kary قارى, chanym خانم, kadyn قادين

Frauen und Kinder čoluk čoğuk چولق چوجق

Frauengemach *n.* harem حرم

Fräulein *n.* chanym kyz خانم قیز, madmoazel مادموازل

frech edebsiz ادبسز, utanmaz اوتانمز

Frechheit *f.* ʿarsyzlyk عارسزلق

frei serbest سربست, azad آزاد

~ gebig ğümerd جومرد, eli ačyk الی آچیق

~ machen (Brief) posta üğreti wermek پوسته اجرتی ویرمك

Freiheit *f.* serbestlik سربستلك, hürrijet حریت

freilich elbet (elbette) البت

Freimarke *f.* posta pulu پوسته پولی

freimütig doγru طوغری

freiwillig göñüllü کوکللی

Freiwilliger *m.* göñüllü ʿasker کوکللی عسکر

Freitag *m.* ğumʿa جمعه

fremd eğnebi اجنبی, jabanğy یابانجی

Fremdenführer *m.* terğeman (tergiman) ترجمان

Fremdenſtube *f.* müsafir odasy مسافر اوطه‌سی

freſſen *i.* jutmak یوتمق

Freude *f.* sewinğ سوینج, sürur سرور

freuen, ſich *r.* sewinmek سونمك, memnun ol. ممنون او

Freund *m.* ahbab احباب, dost دوست, mühibb محب

freundlich sewimli سویملی

Freundlichkeit *f.* sewim سویم, iltifat التفات

Freundſchaft *f.* dostluk دوستلق, muhabbet (mehabbet) محبت

freundſchaftlich dostane دوستانه

Friede *m.* sulh صلح, baryš بارش

Friedensvertrag *m.* sulh ʿahd-namesi صلح عهد نامه‌سی

Frieden ſchließen baryšmak باریشمق, sulh et. صلح ایت

Friedhof *m.* kabristan قبرستان, mezarlyk مزارلق

friedlich sakin ساكن, halim حلیم

frieren (gefrieren) *i.* doñmak طوكمق, (fröſteln) üšümek اوشومك

es friert mich üšüjorum اوشویورم

friſch taze تازه

Friſeur *m.* berber بربر

friſieren *t.* sačy kywyrmak صاچی قیورمق

Frist *f.* waʿde وعده, müddet مدت

froh chošnud خوشنود, kejfli كيفلو, mesrur مسرور

Fröhlichkeit *f.* mesrurijet مسروريت

fromm sofi (sofu) صوفى, dindar ديندار

Frömmigkeit *f.* dindarlyk ديندارلق

Frone *f.* anγarija آنغاريه

Front *f.* ğebhe جبهه

Frosch *m.* kurbaγa قوربغا

Frost *m.* doñ طوك

Frostbeule *f.* nefcha-i-mültehibe نفخهٔ ملتهبه

frösteln *i.* titremek تترەمك

frostig souk صغوق

Frostwetter *n.* souk hawa صغوق هوا

frottieren *t* sürtmek سورتمك, oγmak اوغمق

Frucht *f.* mejwe ميوه, semere ثمره

fruchtbar mahsullu محصوللى, mümbit منبت, bereketli بركتلى

Fruchtbarkeit *f.* bereket بركت

Fruchthändler *m.* manaw ماناو

Fruchtsaft *m.* šurub شروب

früh sabah صباح, erken اركن

früher ewwel اول, mukaddem مقدم, akdemğe آقدمجه

Frühling *m.* ilk bahar ايلك بهار

Frühstück *n.* kahwalty قهوه آلتى

frühstücken *i.* kahwalty et.

Fuchs *m.* tilki تلكى, (Pferd) al at آل آت, doru طورى

Fuder *n.* araba jügü آرابه يوكى

fügen, sich *r.* razi ol. راضى او

fühlen *t.* dujmak دويمق, his et. حس ايـ jmd. den Puls fühlen biriniñ nabzyna bakmak برينك نبضنه باقمق

führen *t.* götürmek كوترمك, (Weg zeigen) jol ğöstermek يول كوسترمك, (Krieg führen) muharebe et. محاربه ايـ

Führer *m.* kulaγuz قولاغوز, rehber رهبر

Fuhrmann *m.* ʿarabağy عربه‌جى, آرابه‌جى

Führung *f.* sewk سوق

Fülle *f.* bolluk بولك

Füllen *n.* taj طاى

füllen *t.* doldurmak طولديرمق

Füllsel *n.* dolma طولمه

Fund *m.* buluš بولوش

Fundament *n.* temel تمل; esas اساس

fünf beš بش, fünfzehn on beš اونبش, fünfzig elli اللى

fungieren *i.* išlemek ايشلمك

Funke *m.* kyγylğym (kywylğym) قيغلجم

funkeln *i.* parlamak پارلامق

Funker *m.* telsiz teleγrafğy تلسز تلغرافجى

Funkspruch *m.* telsiz teleγraf تلسز تلغراف

Furche *f.* ewlik اولك, saban izi صبان ايزى

Furcht *f.* korku قورقو, chawf خوف

furchtbar korkunğ قورقونج

für ičün ايچون (mit Gen.)

fürchten (sich) *r.* korkmak قورقمق mit Abl.

fürchterlich korkulu قورقولى

furchtlos korkusuz قورقوسز

furchtsam korkak قورقاق

Fürsprache *f.* šefaʿat شفاعت

Fürst *m.* prens پرنس, hüküm-dar حكمدار, bej بك

Furt *f.* gečid كچيد

Fuß *m.* ajak آياق

Fuß-bad *n.* ajak jyjkanmasy آياق ييقانمسى, ~ bekleidung *f.* ajak kaby آياق قابى, ~ boden *m.* döšeme دوشمه, ~ gänger *m.* jajan يايان, ~ pfad *m.* dar jol طاريول, ~ sohle *f.* taban طبان, ~ soldat *m.* pijade پياده, ~ steig *m.* kaldyrym قالدريم, ~ tritt *m.* tepme تپمه, ~ wärmflasche *f.* ajak tandyry آياق تانديرى, ~ weg *m.* kaldyrym قالديرم

Futter *n.* (Vieh) jem يم, (Kleider) astar آستار

Futteral *n.* kab قاب, muhafaza محفظه, γylaf غلاف, kyn قين

füttern *t.* jem wermek يم ويرمك, jedirmek يدرمك, (Kleider) astarlamak آستارلامق

G.

Gabe *f.* hedije هديه, ʿatije عطيه

Gabel *f.* čatal چتال

gähnen *i.* esnemek اسنه‌مك

Galgen *m.* dar ayağy دار آغاجی

Galgenſtrick *m.* dolandyryğy طولاندیریجی

Galle *f.* safra صفرا

Galopp *m.* dört naʿl درت نعل

galoppieren *i.* dört naʿl gitmek درت نعل کیتمك

Galvanismus *m.* ýalwanijet غلوانیت

Gamaſche *f.* tozluk توزلق, (Wickel-) dolak طولاق

Gang *m.* gidiš کیدیش, (im Hauſe) gečid کچید, (Eſſen) masa ماسه

Gans *f.* kaz قاز

Gänſe-braten *m.* kaz kebaby قاز کبابی, ~ fett *n.* kaz jaýy قاز یاغی, ~ pökelfleiſch *n.* tuzlu kaz eti طوزلی قاز اتی

ganz bütün بتون, tekmil تکمیل

gänzlich temamen تماماً, kjamilen کاملاً

gar (gefocht) pišmiš پیشمش

gar nicht asla اصلا

gar nichts hič bir šej هیچ بر شی

garantieren (zuſichern) teemin et. تأمین ایـ

Garbe *f.* demet دمت

Garde *f.* (kaiſerl.) chasa ordusu خاصه اوردوسی

Gardine *f.* perde پرده

Gardinen-predigt *f.* tekdir تکدیر, ~ ſtange *f.* korniš فورنیش

Gardiſt *m.* chasaja mensub ʿasker خاصه‌یه منسوب عسکر

gären *i.* majalanmak مایه‌لنمق

Garn *n.* iplik ایپلك

Garniſon *f.* (Ort) mewkiʿ ʿaskeri موقع عسکری, (Beſatzung) muhafaza ʿaskeri محافظه عسکری

Garten *m.* baýče بغچه

Gärtner *m.* baýčewan باغچوان

Gas *n.* ýaz غاز

Gas-anſtalt *f.* ýaz chane غاز خانه, ~ beleuchtung *f.* ýaz yšyýy غاز ایشغی, ~ brenner *m.* ýaz memesi غاز ممه‌سی, ~ meſſer *m.* (~ uhr) ýaz mykjasy غاز مقیاسی

Gaſſe *f.* sokak صوقاق, سوقاق

Gaſſenjunge *m.* čapkyn چاپقین, külhan beji کلحان بکی

Gaſt *m.* müsafir مسافر

gaſtfreundlich müsafir perwer مسافر پرور

Gaſthaus *n.* müsafir chane مسفر خانه, chan خان; lokanta لوقنطه, hotel هوتل

Gaſtwirt *m.* lokantaǧy لوقنطه جی

Gatte *m.* zewǧ زوج, koǧa قوجه

Gattin *f.* zewǧe زوجه, kary قاری

Gattung *f.* ǧins جنس; newʿ نوع; soj صوی

Gaukler *m.* hokka baz حقه باز

Gaumen *m.* damak طاماق

Gauner *m.* chyrsyz خرسز; dolandyryǧy طولاندیریجی

Gaunerei *f.* chyrsyzlyk خرسزلق; dolandyryǧylyk طولاندیریجیلق

Gaze *f.* tül تول

Gebäck *n.* chamur (chamir) خمور

gebären *t.* doγurmak طوغورمق

Gebärmutter *f.* rahm (rahim) رحم

Gebäude *n.* bina بنا

Gebein *n.* kemik کمیك

geben *t.* wermek ویرمك, es gibt war وار

Gebet *n.* duʿa دعا, namaz نماز, salat صلات

Gebet-buch *n.* duʿa kitaby دعا کتابی

~ šteppich *m.* seǧǧade سجاده

Gebiet *n.* toprak طوپراق, kišwer کشور

gebieten *i.* emr et. امر ایـ

gebildet terbijeli تربیه‌لی

Gebirge *n.* daγ طاغ, ǧebel جبل

gebirgig daγlyk طاغلق

Gebirgs-artillerie *f.* ǧebel topǧusu جبل طوپجیسی,

~ bach *m.* sejl suju سیل صویی

Gebiß *n.* dišler دیشلر, falſches ~ takma dišler طاقمه دیشلر

geboren doγmuš طوغمش, ~ werden doγmak طوغمق, tewellüd et. تولد ایـ

Gebot *n.* emr امر

Gebrauch *m.* kullanyš قوللانش, isti'mal استعمال, (Sitte) ʿadet عادت

gebrauchen *t.* kullanmak قوللانمق

gebräuchlich kullanylyr قوللانیلور

Gebrechen *n.* kusur قصور

gebrechlich zaʿjif ضعیف

Gebrechlichkeit *f.* ma'lulijet معلوليت, za'fijet ضعفيت

Gebühren *f. pl.* resm رسم, wergi ويركو

gebühren *i.* lajyk ol. لايق او

gebührend münasib مناسب

Geburt *f.* doyma طوغمه, tewellüd تولد

gebürtig mütewellüd متولد

Geburts-helfer *m.* ebelik eden tabib ابهلك ايدن طبيب, ~ſchein *m.* tewellüd tezkeresi تولدتذكره‌سى, ~tag *m.* jewm-i-wiladet يوم ولادت

Gebüſch *n.* čaly چالى

Geck *m.* budala بدلا

Gedächtnis *n.* chatyr خاطر

Gedanke *m.* fikr فكر

Gedankenfreiheit *f.* hürrijet-i-efkjar حريت افكار

Gedärme *pl.* bayyrsak باغيرساق

gedeihen *i.* rast gitmek راست كيتمك, bachtijar ol. بختيار او, jetišmek يتيشمك

gedenken *i.* düšünmek دوشنمك

Gedicht *n.* ši'r شعر, bejt بيت, kaside قصيده

gediegen (feſt) metin متين, (unverfälſcht) chalis خالص

Gedränge *n.* γalebelik (kalabalyk) غلبه‌لك

Geduld *f.* sabr صبر, tehammül تحمل

geduldeu, ſich *r.* sabr et. صبر ايـ

geduldig sabyrly صبرلى

geeignet münasib مناسب

Gefahr *f.* tehlike تهلكه, mucha-tara مخاطره

gefährlich tehlikeli تهلكه‌لى, mu-chataraly مخاطره‌لى

Gefährte *m.* arkadaš آرقداش, refik رفيق, dost دوست, joldaš يولداش

Gefäll *n.* mejl ميل, jokuš يوقوش

Gefallen *m.* lutf لطف, kerem كرم

gefallen *i.* bejenilmek بكنلمك, makbul ol. مقبول او; ſich etwas gefallen laſſen kabul et. قبول ايـ

gefällig chatyršinas خاطرشناس

gefälligſt bujuruñ بيورك, lutfen لطفاً

Gefälligkeit *f.* lutf لطف, kerem كرم

Gefangener *m.* mahbus محبوس, esir اسير

gefangen geben, ſich teslim ol. تسليم او

Gefangenſchaft *f.* esaret اسارت

Gefängnis *n.* habs-chane حبسخانه, mahbes (mahbus) محبس

Gefäß *n.* kab قاب

Gefecht *n.* muharebe محاربه, γawγa (kawγa) غوغا

Geflügel *n.* tauklar طاوقلر

Gefolge *n.* alay آلای

gefräßig obur اوبور, ekul اکول

Gefreite *m.* onbašy اونباشی

gefrieren *i.* doñmak طوکمق

Gefrorenes *n.* doñdurma طوکديرمه

Gefühl *n.* his حس, dujγu طويغو

gefühllos dujγusuz طويغوسز

gefühlvoll dujγulu طويغولو, rakik رقيق

gegen karšy قارشو, (ungefähr) tachmina (tachminen) تخميناً, (Richtung) doγru طوغری, janyna يانه

Gegenbeſuch *m.* iʿadeji zijaret اعادهٔ زيارت

Gegend *f.* taraf طرف, memleket مملکت

Gegengewicht *n.* denk دنك, persenk پرسنك

Gegengift *n.* panzehir پانزهر

Gegenſatz *m.* ichtilaf اختلاف, zyddijet ضديت

gegenſeitig karšylykly قارشيلقلی

Gegenſtand *m.* šej شی, madde مده

Gegenteil *n.* ʿaks عکس, im ~ ʿaksyna عکسنه, bilʿaks بالعکس

gegenüber karšy قارشی

Gegenwart *f.* huzur حضور

gegenwärtig hazyr حاضر, mewǧud موجود

Gegner *m.* chasm (chasim) خصم, muchalif مخالف

Gehalt *n.* (Lohn) maʿaš معاش, (Monats ~) ajlyk آيلق, (Metall ~ *m.*) ʿajar عيار

gehäſſig mekruh مکروه, menfur منفور

Gehäuſe *n.* kutu قوطی, mahfaza محفظه

geheim, geheimnisvoll gizli کيزلی

Geheimnis *n.* syrr (sirr) سر, *pl.* esrar

gehen *i.* gitmek کيتمك, das geht nicht bu olmaz بو اولماز

Gehilfe *m.* muʿawin معاون, kalfa قلفه

Gehirn *n.* bejin بين

Gehölz *n.* orman اورمان

Gehör *n.* semᶜ سمع, išitme ايشتمه

~ ſchenken kulak asmak قولاق آصمق

gehorchen *i.* itaᶜat et. اطاعت ايد

gehören *i.* mensub ol. او منسوب, müteᶜallik ol. او متعلق, das gehört mir bu benim dir بو بنم در

gehorſam mütiᶜ (mütüᶜ) مطيع

Gehorſam *m.* itaᶜat اطاعت

Gehrock *m.* redingot ردينغوت, der türkiſche ~ setri ستری

Geier *m.* ak baba آق بابا

Geige *f.* keman كمان

geigen *i.* keman čalmak كمان چالمق

Geiger *m.* kemanǧy كمانجی

Geiß *f.* keči كچی

Geißblatt *n.* chanym eli خانم الی

Geißbock *m.* erkek keči اركك كچی

Geiſt *m.* ruh روح, ᶜakl عقل

den Geiſt aufgeben teslim-i-ruh et. تسليم روح ايد

Geiſtesgegenwart *f.* huzur-i-ᶜakl حضور عقل, (Schlagfertigkeit) hazyr ǧewablyk حاضر جوابلق

geiſtig akylly عقللو, ruhani روحانی

~e Getränke müskirat مسكرات

geiſtlich ruhani روحانی

Geiſtlicher *m.* papas پاپاس, rahib راهب, (muham.) imam امام

Geiſtlichkeit *f.* papaslar پاپاسلر, rahiban synyfy راهبان صنفی

Geiz *m.* tamaᶜ (tamah) طمع, tamaᶜkjarlyk (tamahkjarlyk) طمعكارلق

geizig (Geizhals) tamaᶜkjar (tamahkjar) طمعكار, chasis خسيس

Gekrirr *n.* (Waffen) silah šakyrtysy سلاح شاقيرديسی

Gelächter *n.* gülme كولمه, kahkaha قهقهه

gelähmt kötürüm كوتورم, menzul منزول

Geländer *n.* parmaklyk پارمقلق

gelangen *i.* gelmek كلمك, jetišmek يتشمك

gelaſſen insafly انصافلی

geläufig selis سليس, *adv.* selaset(i)le سلاسته

gelaunt kejfli كيفلى

Geläute *n.* čaň čalynmasy چاڭ چالنمسى

gelb sary صارى

gelblich sarymtrak صاريمطراق

Gelbſucht *f.* sarylyk صاريلق

Geld *n.* para پاره, akče آقچه;

Kleingeld *n.* ufaklyk اوفاقلق

Geld-beutel *m.* para kesesi پاره كيسەسى

~ ſchrank *m.* kasa قاصه, ~ ſtrafe *f.* ğezaji-nakdi جزا نقدى, ~ wechsler *m.* sarraf صرف,

gelegen (paſſend) münasib مناسب; kjajin كائن, bulunan بولنان (örtlich)

Gelegenheit *f.* fyrsat فرصت, wesile وسيله

gelegentlich bilmünasibe بالمناسبه

gelehrt ᶜalim عالم

Gelehrter *m.* hakim حكيم

Geleiſe *n.* jol يول

geleiten *t.* joldaš-lyk et. يولداشلق ايـ

Gelenk *n.* ojnak اويناق

gelenkig ejilir اكيلور

Geliebte(r) *m.* sewgülü سوكيلو, maᶜšuk معشوق, ᶜašyk عاشق

gelind jumšak يومشاق

gelingen *i.* rast gitmek راست, كيتمك, muwaffak ol. موفق او, nasib ol. نصيب او, beğermek بجرمك

geloben *t.* ᶜahd et. عهد ايـ, nezr et. نذر ايـ

gelten *t.* dejmek دكمك

Gelübde *n.* nezr نذر, adak آداق

gemahlen čekilmiš چكلمش

Gemälde *n.* resm رسم, taswir تصوير

gemäß göre كوره (mit Dativ)

gemäßigt müᶜtedil معتدل

gemein (niedrig) kaba قبا, (gemeinſam) birlikde برلكده, beraber برابر

Gemeinde *f.* ğemaᶜat جماعت

Gemeindevorſteher *m.* muchtar مختار

Gemeiner (Soldat) *m.* nefer نفر

gemeinſchaftlich birlikde برلكده

Gemeinheit *f.* alčaklyk آلچاقلق

Gemenge, Gemiſch *n.* karyšlyk قارشلق

Gemetzel *n.* katl قتل

Gemſe *f.* daγ kečisi طاغ كچيسى

Gemüſe *n.* sebze سبزه, sebzewat (zarzawat) سبزوات

Gemüſe-garten *m.* sebze bayčesi سبزه باغچه‌سی, ~ händler *m.* sebzewatğy سبزواتجی

Gemüt *n.* jürek يورك, ğan جان

gemütlich kejfli كيفلى

genau doyru طوغرى, tamam تمام

Genauigkeit *f.* doyruluk طوغريلق, dikkat دقت

Gendarm *m.* žandarma ژاندارمه

genehmigen *t.* kabul et. قبول ايـ

geneigt (bereit) hazyr حاضر, mejal ميال

General *m.* paša پاشا

General-major *m.* liwa paša لوا پاشا, ~ leutnant *m.* ferik paša فريق پاشا, ~ ſtab *m.* erkjan-i-harb اركان حرب, ~ ſtäbler *m.* erkjan-i-harb zabyty اركان حرب ضابطى

genesen *i.* šifa bulmak شفا بولمق, ejilešmek ايلشمك

Geneſender *m.* nakih ناقه

Geneſung *f.* ifakat افاقات

Genick *n.* eñse اكسه

Genie *n.* ʿakl عقل, zekjawet ذكاوت, firaset فراست

genieren, ſich *r.* sykylmak صيقلمق

genießen *t.* sewinmek سوينمك, chošlanmak خوشلانمق; (eſſen *t.*) jemek يمك

Genoſſe *m.* arkadaš آرقداش, refik رفيق

Genoſſenſchaft *f.* arkadašlyk آرقداشلق, širket شركت

genug jeter يتر, kjafi كافى

genügen *i.* kjafi ol. كافى او, el wermek ال ويرمك, das genügt nicht bu el wermez بو ال ويرمز

Genugtuung *f.* terzije ترضيه

Genuß *m.* sefa صفا, ğümbüš جنبش

Geographie *f.* ğoyrafia جغرافيا

Geometrie *f.* ʿilm-i-hendese علم هندسه

Gepäck *n.* ešja اشيا, jük يوك

Gepäckſchein *m.* jolğu ešja puslasy يولجى اشيا پوصله‌سى

Gepäckträger *m.* hammal (hamal) حمال

Gepräge *m.* basma باصمه, damya طامغه

geprägt zarb olunan ضرب اولنان

gerade doyru طوغرى, (genau) tamam (temam) تمام

Gerät *n.* alet آلت

geraten (gelingen) *i.* rast gelmek راست كلمك, in Schweiß ~ tere batmak تره باتمق

geräumig geniš كنيش, ferach فراخ

Geräuſch *n.* gürültü كورولتو

gerben *t.* debbaylamak دباغلمق, sepilemek سپيلەمك

Gerber *m.* debbay (tabak) دباغ

Gerberei *f.* debbaychane (tabakchane) دباغخانه

gerecht doyru طوغرى, ʿadil عادل

Gerechtigkeit *f.* hakk حق, ʿadalet عدالت

Gericht *n.* (Eſſen) jemek يمك; (Gerichtshof) mahkeme (mehkeme) محكمه

Gerichts-diener *m.* mübašir مباشر; ~ ſchreiber *m.* mehkeme kjatibi محكمه كاتبى, ~ vollzieher *m.* muhzir محضر

gering ufak اوفق, nicht im geringſten hič dejil هيچ دكل

geringſchätzen *t.* istichfaf et. استخفاف ايد

gerinnen *i.* pychtylašmak پختيلاشمق

Gerippe *n.* iskelet اسكلت, kemik كميك چاتيسى, čatysy قديد kadyd

gern istejerek استيرك, ğan u göñülden جان و كوكلدن, baš üstüne باش اوستنه

gern haben *t.* (eſſen) sewmek سومك

Gerſte *f.* arpa آرپه

Geruch *m.* koku قوقو

Gerücht *n.* chaber خبر; hawadis حوادث, šajiʿa شايعه

geruhen *i.* tenezzül et. تنزل ايد

Gerüſt *n.* iskele اسكله

geſalzen tuzlanmyš طوزلانمش

geſamt hep هپ; bütün بتون

Geſandte *m.* elči ايلچى, sefir سفير

Geſandtſchaft *f.* sefaret سفارت

Geſang *m.* türkü تركى; šarki شرقى

Geſchäft *n.* iš ايش, tiğaret تجارت

geſchäftig mašyul مشغول

geschäftlich alyš weriše dajir آلیش ویریشه دائر

Geschäfts-führer *m.* maslahatgüzar مصلحتگذار, ~haus *n.* mayaza مغازه, ~mann *m.* bazir-tüğğar تجار, gjan بازرگان

geschehen olmak اولمق, wuku^{c} (wüku^{c}) bulmak وقوع بولمق

Geschenk *n.* hedije هدیه

Geschichte *f.* tarich تاریخ, biblische ~ tarich-i-mukaddes تاریخ مقدس; Erzählung hikjaje حکایه

geschichtlich tariche mensub تاریخه منسوب, tarichi تاریخی

Geschichtsschreiber müwerrich مورخ

Geschick (Schicksal) *n.* kysmet قسمت

Geschicklichkeit *f.* meharet مهارت

geschickt mahir ماهر, iš bilir ایش بیلور

Geschirr *n.* takym طاقم

Geschlecht *n.* ğins جنس, soj صوی

Geschmack *m.* dat (tat) طات, lezzet لذت

Geschöpf *n.* machluk مخلوق

Geschoß *n.* mermi مرمی

Geschrei *n.* bayyrma باغیرمه

Geschütz *n.* top طوپ

Geschwader *n.* filo فیلو, donanma دونمه

Geschwätz *n.* gewezelik کوزەلك

geschwätzig geweze کوزه, lafazan لافزان

geschwind seri^{c} سریع, čabuk چابوق, tez تیز

Geschwindigkeit *f.* sür^{c}at سرعت, čabukluk چابوقلق

Geschwister *pl.* (erkek we kyz) kardašlar قرداشلر (ارکك و قیز)

Geschworener *m.* jeminli یمینلی

Geschwulst *f.* šiš شیش

Geschwür *n.* čyban چبان

Gesell *m.* arkadaš آرقداش

gesellig kabil-i-ülfet قابل الفت

Gesellschaft *f.* ğema^{c}at جماعت, ğemi^{c}jet جمعیت, (Handel) ortaklyk اورتاقلق, širket شرکت; Abendgesellschaft *f.* akšam da^{c}weti آقشام دعوتی

Gesellschafter *m.* arkadaš آرقداش, šerik شریق

Gesetz *n.* kanun قانون, šer^{c} شرع

Gesetzbuch *n.* nizam-name نظامنامه

Geſetzgeber *m.* kanunğu قانونجی,
wazi^{c}-i-kanun واضع قانون
Geſetzgebung *f.* waz^{c}-i-kanun وضع
قانون, (kawanyn mewzu^{c}a موضوعه (قوانین
geſetzlich kanuni قانونی
geſetzwidrig chylaf-i-kanun خلاف قانون
Geſicht *n.* jüz يوز, surat صورت
Geſichts-ausdruck *m.* sima سیما,
~ kreis *m.* dajireji-rujet دائره رؤیت
Geſinde *n.* ušaklar اوشاقلر
Geſindel *n.* alčak chalk آلچاق خلق
Geſinnung *f.* mešreb مشرب, nijet
نیت, meram مرام
geſittet terbijeli تربیه‌لی
geſotten chašlanmyš خاشلانمش
Geſpann *n.* košum قوشوم
Geſpenſt *n.* chajal خیال, ğady جادی
Geſpräch *n.* mükjaleme مکالمه, mü-
sahabet مصاحبت, (Geplauder)
lakyrdy لقردی
geſprächig konušmajy قونوشمه‌یی,
lakyrdyğy لاقردیجی

Geſtade *n.* kenar کنار, sahil ساحل
Geſtalt *f.* kyjafet قیافت, boj بوی,
šekil شکل
Geſtändnis *n.* ikrar اکرار
Geſtank *m.* kjötü koku کوتو قوقو
geſtärkt (Wäſche) kolaly قولالی
geſtatten *t.* izin wermek اذن ویرمك
geſtehen *t.* i^{c}tiraf et. اعتراف ایـ
Geſtein *m.* taš طاش
Geſtell *n.* sepa (sypa) سپا (سه‌پا),
iskele اسکله
geſtern dün دون, geſtern morgen
dün sabah دون صباح
Geſtirn *n.* jyldyz ییلدیز
geſtirnt jyldyzly ییلدیزلی
geſtorben ölmüš اولمش
geſtreift čizili چیزیلی, čybuklu چبوقلی
Geſuch *n.* ^{c}arzuhal عرضحال
geſund say صاغ, ~ werden kesb-
i-^{c}afijet et. کسب عافیت ایـ
Geſundheit *f.* saylyk صاغلق, syh-
hat (sihhat) صحت

Getränk *n.* ički ایچکی

Getreide *n.* zachire ذخیره, buγdaj (boγdaj) بغدای

Gewähr *f.* kefalet کفالت, teeminat تأمینات

gewähren *t.* müsaʿade et. مساعده ایـ

Gewalt *f.* kuwwet قوت, zor زور, ğebr جبر

gewaltig kudretli قدرتلی

gewaltsam kuwwetli قوتلی, zorlu زورلو

Gewand *n.* ruba روبه, libas لباس

gewandt mahir ماهر

Gewandtheit *f.* meharet مهارت

Gewebe *n.* kumaš قماش

Gewehr *n.* tüfenk (tüfek) تفنك,

Seitengewehr kasatora قصاتوره,

süngü سونكو; ~ über silah omuza سلاح اوموزه, ~ ab rahat dur راحت طور

Gewerbe *n.* sanʿat صنعت

gewerbetreibend sanʿatkjar صنعتكار

Gewerbe-ſchule *f.* mekteb-i-sanajiʿ مكتب صنايع, ~ ſteuer *f.* sanajiʿ wergisi صنايع ويركوسی

Gewicht *n.* aγyrlyk آغيرلق, tarty طارتی

Gewinn *m.* kjar كار, fajide فايده

gewinnen *t.* kazanmak قزانمق, kesb et. كسب ايـ

gewiß sahih صحيح, elbette البته

Gewiſſen *n.* insaf انصاف

gewiſſenhaft münsif منصف

gewiſſenlos insafsyz انصافسز

Gewiſſensbiß *m.* nedamet ندامت, ʿazab-i-wiğdani عذاب وجدانی, wiğdan rahatsyzlyγy وجدان راحتسزلغی

Gewißheit *f.* gerčeklik كرچكلك

Gewitter *n.* furtuna فرطونه, (~ ſturm) bora بورا

gewöhnen *t.* alyštyrmak آليشديرمق, ~, ſich *r.* alyšmak آليشمق

Gewohnheit *f.* ʿadet عادت

gewöhnlich (häufig) ʿadi عادی, ʿadeta عادتا; (ſchlecht) kjötü كوتو kaba قبا

Gewölbe *n.* kubbe قبه, kemer كمر

Gewürz *n.* behar بهار

Gewürz-händler *m.* ʿattar (ʿaktar) عطار, ~ nelken *f. pl.* karanfil قرنفيل

gewürzt beharly بهارلی

geziemen *i.* jakyšmak ياقشمق

gezogen (Geſchütz) jiwli ييولى

Gicht *f.* nikris نقرس, jel يل

gichtbrüchig nikrisli نقرسلى

Giebel *m.* tepe تپه

Gier *f.* hyrs u tamaᶜ حرص و طمع

gierig haris حريص

Gießbach *m.* selab سيلاب

gießen dökmek دوكمك

Gießerei *f.* dökmechane دوكمه خانه

Gießkanne *f.* kowa (koya) قوغه, قووه

Gift *n.* zehir زهر

giftig zehirli زهرلى

Ginſter *m.* retm رتم

Gipfel *m.* tepe تپه

Gips *m.* alčy آلچى

Giraffe *f.* zurafe زرافه

girieren ğiro čekmek جيروچكمك

Gitter *n.* parmaklyk پارمقلق

Glacéhandſchuhe *pl.* güderi eldiwen كودرى الدوان

Glanz *m.* parlaklyk پارلاقلق

glänzen *i.* parlamak پارلامق

Glas *n.* šiše شيشه, (Trink-) bardak باردق, kadeh قدح

Glaſer *m.* ğamğy جامجى

Glashändler *m.* šišeği شيشه‌جى

Glashütte *f.* šiše fabrikasy شيشه فابريقه‌سى

Glasſcheibe *f.* ğam جام

Glasſchrank *m.* ğamekjan جامكان

Glaſur *f.* mine مينه

glatt perdachly پرداخلى, düz دوز

Glatteis *n.* doñmuš kyrayy طوكمش قيراغو

glätten *i.* düzeltmek دوزلتمك, perdachlamak پرداخلامق

Glatze *f.* salᶜ صلع, daz (taz) طاز

Glaube *m.* din دين, iᶜtikad اعتقاد

glauben *t.* inanmak اينانمق (mit Dativ); denken zann et. ظن ايـ

gläubig mümin مؤمن

Gläubiger *m.* aladajin آله‌جقلى, ğaklyداين

glaublich inanylağak اينانيله‌جق

glaubwürdig müᶜtemed معتمد

gleich düz دوز, müsawy مساوی; (ähnlich) beñzer بکزر, tybky طبقی; sogleich der chal درخال, šimdiden شمدیدن; das iſt mir gleich(gültig) baña bir بکا هپ بر

gleichbedeutend hem maʿna هم معنا

gleichen *i.* beñzemek بکزەمك

gleichfalls kezalyk كذالك

Gleichgewicht *n.* müwazene موازنه

gleichgültig farksyz فرقسز, kajdsyz قیدسز; gleichgültig ſein aldyrmamak آلدیرمەمق

Gleichheit *f.* müsawat مساوات

gleichmäßig ʿajn-i-dereğe عین درجه, mütenasib متناسب

Gleichnis *n.* temsil تمثیل, remiz رمز

Gleichung *f.* muʿadele معدله

gleichviel hep bir هپ بر

gleichwie gibi کبی

gleichwohl welakin ولکن, fakat فقط

gleichzeitig bir waktyda بر وقتده

Gleis *n.* jol یول

gleiten *i.* kajmak قایمق

Glied *n.* ʿuzw عضو, (mil.) syra صره, (Abſtand) mesafe مسافه

Glocke *f.* čañ چاڭ

Glocken-geläute *n.* čañlar sesi چکلر سسی, ~ſchlag *m.* čañ zarbesi چاڭ ضربەسی, ~turm *m.* čañ kullesi (kulesi) چاڭ قلەسی

Glück *n.* bacht بخت, seʿadet سعادت ikbal اقبال

glücken *i.* = gelingen baša čykarmak یاشه چیقارمق

glücklich bachtly بختلی, bachtijar بختیار, mutlu موتلی

Glücksſpiel *n.* kumar قمار

Glückwunſch *m.* tebrik تبریك, ~ſchreiben *n.* tebrik-name تبریکنامه

glühen *i.* janmak یانمق, kyzartmak قیزارتمق

Glühwein *m.* syğak šarab صیجاق شراب

Glut *f.* ateš آتش

Gnade *f.* lutf لطف, ʿinajet عنایت, kerem کرم

gnädig kerim کریم, merhametli مرحمتلی

Gold *n.* altyn (altun) آلتون, zeheb ذهب

Goldarbeiter *m.* Goldſchmied kujumğu قويومجى

Goldſtück *n.* altyn parčasy آلتون پارچەسى

Goldwage *f.* kujumğu terazisi قويومجى ترازوسى

golden altun آلتون

Golf *m.* körfez كورفز

Gondel *f.* sandal صندال, (Luftſchiff ~) balun sandaly بالون صندالى

Gondelführer *m.* sandalğy صندالجى

gönnen *t.* kyskanmamak قيصقانمامق

Gönner *m.* hami حامى

Gott *m.* allah آللّه, chuda خدا, rabb رب

Gott ſei Dank hamd olsun حمد اولسون; Gott gebe es allah wersin آللّه ويرسون; wenn Gott will inšallah آللّه انشاه; im Namen Gottes bismillah آللّه باسم

Gottesdienſt *m.* ibadet عبادت, namaz نماز

Gottheit *f.* tañrylyk تكريلق

göttlich rebbani ربانى

gottlos dinsiz دينسز

Götze *m.* put پت, sanem صنم

Götzendiener *m.* put perest پت پرست

Gouvernante *f.* kadyn chağe قادين خواجه

Gouverneur *m.* wali والى, müte-sarif متصرف

Grab *m.* mezar مزار

Grabmal *n.* türbe تربه

Grabſchrift *f.* mezar tašy jazysy مزار طاشى يازيسى

Grabſtein *m.* mezar tašy مزار طاشى

Graben *m.* chendek خندق

graben *t.* kazmak قازمق

Grad *m.* dereğe درجه

Graf *m.* kont قونت

Gräfin *f.* kontes قونتس

Gram *m.* keder كدر, hüzn حزن, kassawet قساوت

grämen, ſich *r.* γamm jemek غم يمك, kassawet čekmek قساوت چكمك

Gramm *n.* γram غرام

Grammatik *f.* sarf صرف

Granate *f.* nar نار, (milit.) kumbara قومبره, خمبره, obus اوبوس

Gras *n.* ot اوت
grasen *i.* otlamak اوتلامق
Grasplatz *m.* čimen چمن
gräßlich korkunğ قورقونج, pek čirkin پك چركين
Gräte *f.* balyk kylčyγy باليق قيلچغى
gratis ğaba جبا
grau kyr قير
graupeln *i.* dolu jaγmak طولو ياغمق
Graupen *pl.* arpa šaʿrije آرپه شعريه
grausam zalim ظالم, merhametsiz مرحمتسز
Grausamkeit *f.* zulm ظلم
greifen *t.* tutmak طوتمق, almak آلمق
Greis *m.* ichtijar اختيار, pir پير
Greisenalter *n.* ichtijarlyk اختيارلق
grell (Farbe) parlak پارلق, (Ton) keskin كسكين
Grenze *f.* hadd حد, hudud حدود
grenzen, an *i.* hemhudud ol. همحدود او
Greuel *m.* nefret نفرت
Greueltat *f.* mazlime مظلمه
greulich hejbetli هيبتلى

Grieß *n.* irmik ارميك
Griff *m.* (eines Werkzeugs) sap صاپ
Griffel *m.* kalem قلم
grob kaba قبا, iri ايرى, (unhöflich) edebsiz ادبسز
Grobheit *f.* kabalyk قبالق
Grobian *m.* terbijesiz تربيه‌سز
grollen *i.* kin tutmak كين طوتمق
groß büjük بيوك
Größe *f.* büjüklük بيوكلك, (Gestalt) boj بوى
großartig ʿazim عظيم
großjährig baliγ بالغ
Großkaufmann *m.* kapan tüğğary قپان تجارى
großmütig ʿali-ğenab عاليجناب
Großmächte *pl.* düwel-i-fechime دول فخيمه
Großmutter *f.* nine ننه
Großtuer *m.* farfara فارفاره
Großvater *m.* dede دده
größtenteils ekserija اكثريا
Großwesier *m.* sadr-i-aʿzam (sadraʿzam) صدر اعظم
Grotte *f.* maγara مغاره
Grube *f.* čukur چقور, چوقور

Gruft *f.* mezar مزار

Grubenarbeiter *m.* maʿden ʿamelesy معدن عمله‌سى

grün jeşil يشل

Grund *m.* dib ديب, (Urſache) sebeb سبب, ~ beſitz *m.* mülk (milk) ملك, *pl.* emlak املاك, ~ buch *n.* emlak defteri املاك دفترى, ~ lage *f.* esas اساس, temel تمل, ~ mauer *f.* temel تمل, ~ ſatz *m.* kaʿjide قاعده, ~ ſtein *m.* temel tašy تمل طاشى, ~ ſteuer *f.* wergi ويركى, emlak wergisi املاك ويركيسى, ~ ſtück *n.* mülk ملك, emlak املاك

gründen *t.* bina et. بنا ايـ, temel atmak تمل آتمق

Gründer *m.* müessis مؤسس

gründlich tekmil تكميل

grundſätzlich esasly اساسلى

Gründung *f.* teessis تأسيس

grünlich ješilli يشيلى

Gruß *m.* selam سلام

grüßen *t.* selam wermek سلام ويرمك

gültig geçer كچر

Gummi *m.* zamk ضمق, ~ ball *m.* lastik top لاستيك طوپ, ~ ſchuh *m.* lastik لاستيك

gummieren *t.* zamk sürmek ضمق سورمك

Gunſt *f.* lutf لطف

günſtig müwafyk موافق, müsaʿid مساعد, salih صالح

Günſtling *m.* nedim نديم

Gurgel *f.* boyaz بوغاز

gurgeln *t.* yaryara et. غارغاره ايـ

Gurke *f.* chyjar خيار

Gurt *m.* kolan قولان

Gürtel *m.* kušak قوشاق

Guß m. dökme دوكمه

gut eji ايو

Gut *n.* mülk ملك, emlak املاك; (Ware) mal مال

Gutachten *n.* mütaleʿa مطالعه

Guthaben *n.* matlub مطلوب

Güte *f.* ejilik ايولك, kerem كرم

Güterzug *m.* jük katary يوك قطارى

gütig eji ايو, mürüwetli مروتلو

Gutsbeſitzer *m.* čiftlik sahibi چفتلك صاحبى

gutwillig istejerek ايستيه‌رك

Gymnaſium *n.* i'dadi mektebi اعدادى مكتبى, medrese مدرسه

Gymnaſtik *f.* ğimnastik جيمناستيق

H.

Haar *n.* sač صاچ, (einzelnes) kyl قيل

Haarbürſte *f.* sač fyrčasy صاچ فورچه‌سى

haarig sačly صاچلى

Haarnadel *f.* sač toplu صاچ طوپلو

Haarſchneider *m.* sač kes صاچ كس,

berber بربر, perukjar پروكار

Habe *f.* mal مال, mülk ملك

haben ~ war وار mit dem beſitzanzeigenden Fürwort; ich habe ~ benim war بنم وار ~

Habgier *f.* tama' (tamah) طمع

habgierig ağ gözlü آج كوزلى

Habicht *m.* ak baba آق بابا

Hacke *f.* čapa چاپه

hacken *t.* kyjmak قيمق, balta ile kesmek بالطه ايله كسمك,

čapalamak چاپه‌لامق, (Erde) kazmak قازمق, (Holz ſpalten) jarmak يارمق

Hackfleiſch *n.* kyjma et قيمه ات

Hackmeſſer *n.* satyr ساطور

Hafen *m.* liman ليمان, iskele اسكله;

~ damm *m.* rychtym ريختيم

Hafenſtadt *f.* liman-y olan šehir ليمانى اولان شهر

Hafer *m.* julaf يولاف

Haft *f.* habs (hapys) حبس

Haftpflicht *f.* mesulijet مسؤليت

haftpflichtig mesul مسؤل

Hagel *m.* dolu طولو

hageln *i.* dolu jaγmak طولو ياغمق,

es hagelt dolu jaγyjor طولو ياغيور

Hahn *m.* choros خروس, (Gas~, Waſſ~) musluk موصلق

Haifiſch *m.* köpek balyγy كويك بالغى

Hain *m.* ormanğyk اورمانجق

häkeln *t.* bükmek بوكمك

Halfen *m.* čengel چنكل

halb jar m يارم, bučuk بچوق; anderthalb bir bučuk

Halb-inſel *f.* nim ğezire نيم جزيره,

~ kugel *f.* nysf ül kürre نصف الكره, ~ mond hilal هلال, der rote ~ hilal-i-ahmer هلال احمر,

~ ſchuh *m.* iskarpin اسقارپين

Hälfte *f.* jary ياری, nysf نصف

Halfter *f.* jular يولار, bašlyk باشلق

Halle *f.* dehliz دهليز, rewak رواق, (Kauf~) bazar بازار, mayaza مغازه

hallen ötmek اوتمك

Hals *m.* bojun بويون, boyaz بوغاز

Hals-band *n.* tasma تاصمه, gerdanlyk كردانلق,

~ binde *f.* bojun bayy بوين باغی

krawata قراواته, ~ bräune *f.* chünnak خناق, ~ weh *n.* boyaz ayrysy بوغاز آغريسی, ~ weite *f.* jaka geñišleji ياقه ككيشلكی

Halt! dur طور

haltbar kawi قوی, mühkem محكم, dajanykly طيانيقلی

halten *t.* tutmak طوتمق, ſein Wort halten sözünde durmak سوزنده طورمق

Halteſtelle *f.* mewkyf موقف

Haltung *f.* duruš طوريش, gösteriš كوسترش

Halunke *m.* čapkyn چاپقين

Hammel *m.* kojun قويون, ~ fleiſch *n.* kojun eti قويون اتی, ~ braten *m.* kojun kebaby قويون كبابی, ~ keule *f.* kojun butu قويون بوطی

Hammer *m.* čekiğ چكيج

Hämorrhoiden *f. pl.* basur باسور, majasyl مایاسيل

Hamſter *m.* kunduz قوندوز

Hand *f.* el ال

Hand-arbeit *f.* el iši ال ايشی, ~ buch *n.* meğmu'a مجموعه, ~ fläche *f.* awuč آوچ, ~ gelb *n.* pej پی, ~ gelenk *n.* bilek بيلك, ~ menge *n.* döjuš (döwüš) دوكش, göjüs göjüse muharebe كوكس محاربه, ~ gepäck *n.* el

ešjasy ال اشیاسی, ufak tefek اوفاق تفك, ~ koffer *m.* el çantasy ال چانطه‌سی, ~ korb *m.* sepet سپت, ~ langer *m.* ʿamele عمله, ~ ſchrift *f.* jazy یازی, ~ ſchuh *m.* eldiwen الدیون, ~ ſchuhmacher *m.* eldiwenği الدیونجی, ~ tuch *n.* peškir پشکر, jüz hawlusu یوز حاولوسی, ~ tuchhalter hawlu syryyy حاولو صیریغی, ~ voll awuč dolusu آوچ طولیسی, ~ werk *n.* sanʿat صنعت, ~ werker *m.* esnaf اصناف, sanʿatkjar صنعتکار

Handel *m.* iš ایش; alyš weriš آلش ویرش, tiğaret تجارت

handeln *i.* hareket et. حرکت ایـ, išlemek ایشلهمك, Handel treiben alyš weriš et. آلش ویرش ایـ, feilſchen *i.* bazar et. بازار ایـ

Handels-kammer *f.* tiğaret odasy تجارت اوطه‌سی, ~ mann *m.* bazirgjan بازرگان, ~ ſchiff *n.* tüğğar gemisi تجارکیسی, ~ ſchule *f.* tiğaret mektebi تجارت مکتبی, ~ vertrag *m.* tiğaret muʿahedesi تجارت معاهده‌سی

handgemein werden boyaz boyaza gelmek بوغاز بوغازه کلمك

handhaben *t.* kullanmak قوللانمق

Händler *m.* tüğğar تجار

handlich jumšak یومشاق

Handlung *f.* iš ایش, muʿamele معامله, (Geſchäft) dükkjan دکان, mayaza مغازه, ~ sgehilfe *m.* meemur مأمور, jazyğy یازیجی kjatib کاتب

Hanf *m.* keten کتان, kenewir کنویر

Hänge-brüde *f.* asma köprü آصمه کوپری, ~ lampe *f.* asma lampa آصمه لامپه, ~ matte *f.* asma jatak آصمه یتاق, dösek دوشك

hängen *i.* asylmak آصلمق

hängen *t.* asmak آصمق

Harfe *f.* santur سانطور

Harfe *f.* bayčewan tarayy بغچوان طراغی

Harm *m.* derd درد, keder كدر, yamm غم

harmlos zararsyz ضررسز

Harmonika *f.* armonika آرمونیقا

Harn *m.* idrar ادرار, ~ blase *f.* mesane مثانه, kawuk قاوق, ~ röhre *f.* sidik jolu سدك يولی, čük (Glied) چوك

harnen *i.* išemek ايشەمك, su dökmek صو دوكمك

hart sert سرت, katy قتی, ~ herzig merhametsiz مرحمتسز, ~ hörig kolaj añlamaz قولای آكلامز, ~ leibig kabz قبض, ~ nädig ʿinadğy عنادجی

Härte *f.* peklik پكلك

härten *t.* sertleştirmek سرتلشديرمك, ~ (Stahl) sulamak صولامق, demire su wermek دميره صو ويرمك

Harz *n.* čam sakyzy چام ساقزی

harzig rečinaly رچينەلی

Haschisch chašiš خشيش

Hase *m.* tawšan طوشان, ~ nbraten *m.* tawšan eti kebaby طوشان اتی كبابی, ~ klein *n.* tawšan jachnysy طوشان يخنيسی

Haselnuß *f.* fyndyk (funduk) فندیق

Haß *m.* kin كين, buyz بغض, yaraz (yarez) غرض, ʿadawet عداوت

hassen *t.* yaraz tutmak غرض طوتمق

häßlich čirkin چركين

Hast *f.* ʿağele عجله

hastig ʿağil عاجل

Haube *f.* boneta بونته

Haubitze *f.* obus topu اوبوس طوپو

Hauch *m.* nefes نفس, soluk صولق, (Wind) esme اسمه

hauen *t.* wurmak اورمق, in Stücke ~ parčalamak پارچەلمق

Haufe *m.* jyyyn يغين, (Menschen ~) kalabalyk غلبەلك قلابەلق

häufig syksyk صقصق

Haupt *n.* baš باش, rejis رأس,

Haupt-mann *m.* jüz bašy يوز باشى,
~ quartier *n.* böjük ordu بيوك اوردو
karargjah-i-ʿumumi قرارگاه عمومى,
~ fächlich ʿalelchusus على الخصوص
bašlyğa باشليجه, esasly اساسلى,
~ ſtadt *f.* paj-i-tacht پاى تخت
Haus *n.* ew او, chane خانه; vornehmes ~ konak قوناق, zu ~ ſein ewde ol. اوده او
Haus-beſitzer *m.* ew sahibi اوصاحبى,
~ flur *m.* awly, hawly اولى,
حولى, ~ freund *m.* chaneği
خانه جى, ~ frau *f.* ew kadini
او قادينى, ~ halt *m.* ew idaresi
او اداره سى, ~ hälterin *f.* chanedar خانه دار, ~ knecht *m.* ušak
اوشاق, chydmetkjar (chyzmetkjar) خدمتكار,
~ lehrer *m.* choğa خواجه, muʿallim معلم, ~ mädchen *n.* besleme بسلمه, ~ mann *m.* kapuğu
قپوجى, ~ ſuchung *f.* joklama
يوقلامه, ~ tür *f.* ew kapusu او قپوسى

Hauſieren *i.* čerčilik چرچيلك آيد
Hauſierer *m.* ajak satyğysy آياق صاتيجيسى
häuslich ewe dajir اوه دائر
Haut *f.* deri درى
Hebamme *f.* ebe ابه
Hebel *m.* maniwela مانيوله
heben *t.* kaldyrmak قالدرمق
hebräiſch ʿibrani عبرانى
Hecht *m.* turna balyğy طورنه باليغى
Heck *n.* pupa پوپه
Hecke *f.* čit چيت, čaly duwary چالى ديوارى
Heer *n.* ʿasker عسكر, ~ führer *m.* komandan قوماندان, paša پاشا
Hefe *f.* maja مايه, tortu طورتى
Heft *n.* defter دفتر, (Griff) sap صاپ, ~ pflaſter *n.* ingliz jakysy انكليز ياقيسى, ğanfes jakysy جانفس ياقيسى
heften *t.* baylamak باغلامق (nähen) dikmek ديكمك

heftig keskin كسكين, šedid شديد,
~ werden hiddetlenmek حدتلنمك
Heftigkeit *f.* šiddet شدت, hiddet حدت
Heide *f.* čalylyk چاليلق, ~kraut *f.* funda فونده
Heide *m.* putperest پتپرست, kjafir كافر
Heidelbeere *f.* jaban mersini يبان مرسينى
Heil *n.* selamet سلامت
Heilanstalt *f.* chastachane خسته‌خانه
Heiland *m.* hazret-i-mesih حضرت مسيح
heilen *t.* (jmd.) *a.* šifa wermek شفا ويرمك, eji et. ايى ايـ düzetmek دوزتمك, chastalykdan kaldyrmak خسته‌لقدن قالديرمق; *i.* šifa bulmak شفا بولمق, (Wunde), (sich schließen), kapanmak قپانمق, tedawi ol. تداوى او
heilig mübarek مبارك, mukaddes مقدّس, ᶜaziz عزيز
Heilige *m.* weli ولى, weli ula ولى الله, *pl.* ewlija اوليا

Heiligtum *n.* harem-i-šerif حرم شريف
Heilkunde *f.* ᶜilm-i-tybb علم طب, tababet طبابت
Heilmittel *n.* ᶜilağ علاج, dewa دوا
heilsam šifa weriği شفا ويريجى
Heilung *f.* šifa شفا
Heim *n.* ew او, mesken مسكن
Heimat *f.* watan وطن, memleket مملكت
Heimchen *n.* oğak čekirgesi اوجاق چكركسى
heimisch ewdeki اوده‌كى, jerli يرلى
Heimkehr *f.* ᶜawdet عودت; rüğuᶜ رجوع
heimlich gizli كيزلى, sirri سرى, chafi خفى
Heimtücke *f.* hile حيله; hilebazlyk حيله‌بازلق
Heimweh *n.* watan ištijaky وطن اشتياقى
heiraten *t.* ewlenme اولنمه, tezewüğ تزوج, teebhül تأهل
heiraten *t.* ewlenmek اولنمك
heiser sesi kysyk سسى قيصيق
Heiserkeit *f.* kysyklyk قيصيقلق
heiß syğak صيجاق
heißen *t.* tesmije et. تسميه ايـ, (befehlen) emr et. امر ايـ, (be-

deuten) demek دمك; wie heißt diese Straße? bu sokak ismi ne dir? das heißt ja^ny يعنى

heiter ačyk آچيق, šen شن

Heiterkeit *f.* šenlik شنلك, kejf كيف

heizen *t.* ateš jakmak آتش ياقمق

Heizer *m.* atešği آتشجى

Heizmaterial *m.* malezemejites-chinije مالزمهٔ تسخينيه

Heizung *f.* tes-chin تسخين

Held *m.* kahreman قهرمان, jigit يكيت

Heldenmut *m.* kahremanlyk قهرمانلق

Heldentat *f.* γaza غزا, *pl.* γazewat غزاوات

Heldin *f.* kahreman kyz (kary) قهرمان قيز (قارى)

helfen *i.* jardym et. ـيه ياردم ايت, i^fane et. اعانه ايت, imdad et. امداد ايت

Helfershelfer *m.* jardak يرداق

hell yšyk ايشيق, ašykjar آشيكار, ačyk آچيق

Helligkeit *f.* ajdynlyk آيدينلق

Helm *m.* miγfer مغفر, baš zyrhy باش زرهى, (neuer ~ der türk. Soldaten) enwerije انوريه

Hemd *n.* gömlek كوملك

hemmen *t.* durdurtutmak, طوتمق durdurmak طوردرمق

Hengst *m.* ajγyr آيغير

Henkel *m.* kulp قولپ

henken *t.* asmak آصمق

Henker *m.* ğellad جلاد

Henne *f.* tauk طاوق, pilič پليچ

her burada بورادە, buraja بورايه

herab ašaγy (ašaγa) آشاغى

herablassen *t.* endirmek ايندرمك

herbringen *t.*, herführen getirmek كتيرمك

herbeieilen košmak قوشمق

herab ašaγy آشاغى, ~ bringen, lassen *t.* endirmek ايندرمك, ~ lassen, sich *r.* tenezzül et. تنزل ايت, ~ setzen *t.* (im Preise) endirmek ايندرمك, (tadeln) i^tibar düšürmek اعتبار دوشرمك

herankommen *i.*, nahen jaklašmak ياقلاشمق

heranwachsen *i.* böjümek بيومك

herauf jokary يوقارى, ~ bringen *t.* jokary čykarmak يوقارى چيقارمق, ~ kommen *i.* jokary čykmak يوقارى چيقمق

heraus dyšary, dišary طشارى, ~ bringen *t.* dyšary getirmek طيشارى كتيرمك, čykarmak چيقارمق, ~ fordern *t.* tahrik et. تحريك ايـ, (zum Kampf) mejdan okumak ميدان اوقومق, ~ geben *t.* geri wermek كيرى ويرمك, (Buch) nešr et. نشر ايـ

Herausgeber *m.* (Buch) našir ناشر, muharrir محرر, (baš muharrir)

herb sert سرت, keskin كسكين, kekre ككره

Herberge *f.* konak قوناق, lokanda لوقانده, chan خان

Herbst *m.* soñ bahar صوك بهار, güz كوز

Herd *m.* oğak اوجاق

Herde *f.* sürü سورو

herein ičeri ايچرى

herein! bujuruñuz بيوريكز

Hering *m.* rinya balyyy رينغه بالغى

Herkunft *f.* ğins جنس, asl آصل

Hermelin *m.* kakum قاقم

Herold *m.* münadi منادى, dellal دلال

Herr *m.* efendi افندى, mein ~ efendim افندم, čelebi چلبى, (Gott) rabb رب, (Beſitzer) sahib صاحب

herrlich ulu اولو, ʿazametli عظمتلو, saltanatly سلطنتلو

Herrſchaft *f.* saltanat سلطنت, hükjumet حكومت, (Dienſt~) efendiler افنديلر

herrſchen hükm et. حكم ايـ, hükümdar ol. حكمدار او

Herrſcher *m.* hükümdar حكمدار, padišah پادشاه, ~haus chanedan خاندان

herſagen *t.* ezberden okumak (söjlemek) ازبردن اوقومق (سويلمك)

herſtellen *t.* japmak ياپمق, teesis et. تأسيس ايـ, (ausbeſſern) meramet et. مرمت ايـ, düzeltmek دوزلتمك

herum etrafynda اطرافنده, um die Stadt ~ šehirden etrafynda

herumlaufen *i.* dolašmak طولاشمق, gezmek كزمك

herunter ašaɣy آشاغی, ~lassen *t.* indirmek ايندیرمك

hervor ileri ايلرو

hervorbringen *t.* jaratmak يراتمق, hasyl et. حاصل ايد

hervorgehen *i.* zuhur et. ظهور ايد, hasyl ol. حاصل او

hervorragen *i.* ileri čykmak ايلری چيقمق

hervorragend (bedeutend) a'la اعلا, šerif شريف

hervortreten *i.* meidana čykmak ميدانه چيقمق

Herz *n.* jürek يورك, kalb قلب, göñül كوكل

Herz-klopfen *n.* jürek wurmasy يورك اورمه‌سی, čarpynty چارپندی, ~schlag *m.* damla طامله, ~stärkung *f.* müferrih el kalb ilağ علاج مفرح القلب

herzlich kalbi قلبی, ~gern baš üstüne باش اوستنه

Herzlichkeit *f.* kalbi muhabbet قلبی محبت

Herzog *m.* duka دوقه, duk دوق, ~in *f.* düšes دوشس, dukessa دوقسه

Herzogtum *n.* dukalyk دوقه‌لق

hetzen *t.* kyškyrtmak قشقرتمق

Hetzjagd *f.* košu awy قوشو آوی

Heu *n.* kuru ot قورو اوت, ~ernte *f.* otuñ bičilmesi اوتك بيچلمسی, ~schrecke *f.* čekirge چكركه

Heuchelei *f.* iki jüzlülük ايكی يوزلولك, rija ريا, ačmazlyk آچمازلق

heucheln *i.* müraji-lik et. مرائلك ايد

Heuchler *m.*, ~isch müraji مرائی

heulen *i.* hawla-ulumak اولومق, hawla-mak حولامق

heute bu gün بو كون, ~ über acht Tage bu günden bir hafta soñra بوكوندن بر هفته صكره

heutig bu günki بو كونكی

heutzutage šimdiki wakyt شمديكی وقت

Hexe *f.* bujüğü karyn بوكوجی قاری

Hexenschuß *m.* sanğy صانجی

Hieb *m.* wuruš اورش, zarb ضرب

hienieden burada بوراده, bu dünjada بودنیاده

hier burada بوراده, ište اشته

hierher burada بوراده, buraja بورایه

hiesig jerli یرلی, buraly بورالی

Hilfe *f.* jardym یاردم, imdad امداد

Hilfeleiſtung *f.* mu'awenet معاونت

Hilfsmittel *n.* čare چاره, derman درمان

Himbeere *f.* zma(j)ula زماوله

Himmel *m.* gök کوك, ~ blau gök mawisi کوك ماویسی, mas mawi ماس ماوی, ~ fahrt *f.* mi'rağ-i-'Isa معراج عیسی, ~ sgegenden (die vier) ğihat-i-aslije جهات اصلیه

himmliſch semawi سماوی, göklü کوکلو

hin oraja اورایه, ~ ab ašayy یوقاری آشاغی, ~ auf jokary یوقاری, ~ aus dyšary طشاری, ~ durch ičinden ایچندن, ~ ein ičeri ایچری, ~ gehen *i.* oraja gitmek اورایه کیتمك, ~ reichen *t.* jetmek یتمك, ~ reichend, ~ länglich jeter یتر, kjafi کافی, ~ richten *t.* öldürmek اولدیرمك, katl et. قتل ایت, ~ ſichtlich göre کوره (mit Dativ), nazaren نظاراً, ~ weg hajde git هایده کیت, ~ weiſen *t.* göstermek کوسترمك, išaret et. اشارت ایت, delalet et. دلالت ایت, ~ ziehen *t.* čekmek چکمك

hinabgehen *i.* enmek اینمك

hinaufgehen *i.* jokary čykmak یوقاری چیقمق

hinaus-führen *t.* dyšary götürmek طشاری کوتورمك, ~ gehen *i.* čykmak چیقمق, ~ werfen *t.* čykarmak چیقارمق, dyšary atmak طیشاری آتمق

hinbringen *t.* götürmek کوتورمك

hinderlich mani' مانع

hindern *t.* men' et. (mit Dativ) منع ایت, mani' ol. مانع او

Hindernis *i.* mani' مانع

hinein ičeri ایچری

hinken *i.* aksamak آقسامق, topal ol. طوپال او

hinten, hinter arkada آرقه ده

hinter mir arkamda آرقمده, ~ einander birbiri aradysyra بربری آردیصره.

Hinter-grund *m.* dib دیت, alt آلت, arka آرقه, zemin زمین, ~halt *m.* pusu پوصی, kemin کمین, ~lader *m.* kyčdan dolma silah قیچدن طولمه سلاح, ~lassen *t.* brakmak براقمق, ~lassenschaft *f.* miras میراث, ~list *f.* hile حیله, ~tür chajin خائن, ~teil (Schiff) *n.* kyč قیچ, (Hintere) arka taraf آرقه طرف, göt کوت.

hinzufügen *t.* ʿilawe et. علاوه ایـ.

Hirn *n.* bejin بین, ~gespinst *n.* chajal خیال, ~schale *f.* kafa tasy قفا طاسی.

Hirsch *m.* gejik کیك (کیك), ~braten *m.* gejik kebaby کیك کبابی, ~käfer *m.* osuryan böğeji اوصورغان بوجکی, ~kuh *f.* diši gejik دیشی کیك, ~leder *n.* gejik derisi کیك دریسی, ~fänger *m.* aw byčaγy آو بیچاغی.

Hirse *f.* dary داری.

Hirt *m.* čoban چوبان.

hissen *t.* kaldyrmak قالدیرمق.

Hitze *f.* hitžig syğak صیجاق.

Hitzschlag *m.* günešin teessirinden hassyl olan chastalyk کونشك تأثیرندن حاصل اولان خسته‌لق, güneš wurmasy کونش اورمه‌سی.

Hobel *m.* rende رنده.

hobeln *t.* rendelemek رنده‌لمك.

hoch jüksek یوکسك.

Hoch-achtung *f.* iʿtibar اعتبار, taʿzym تعظیم, ~achten *t.* iʿtibar et. اعتبار ایـ, ~druck *m.* šedid tazjik شدید تضییق, ~ebene *f.* tepe تپه, ~mut *f.* mayrurluk مغرورلق, γrurur غرور, mayrurijet مغروریت, ~mütig mayrur مغرور, müte-kebbir متکبر, ~ofen *m.* kal oğaγy قال اوجاغی, dökmechane دوکمه خانه, ~schule *f.* dar ül fünun دار الفنون,

dar ül ʿulum دار العلوم, mekteb-i-ʿali مكتب عالى, ~ ſtapler m. dolandyryğy طولاندیریجی, ~ würden m. rütbetli رتبتلو

höchſtens eñ zijade اك زیاده, eñ čok اك چوق

Hochzeit f. düjün دوكون, ew-lenme اولنمه

hocken i. čömelmek چوملمك

Höcker m. kambur قنبور

Hode f. hüsije خصیه

Hof m. (Haus) hawlu حولى, (Herrſcher) hükümdar seraji حكمدار سرایى, dewlet دولت, (Gericht) mahkeme (mehkeme) محكمه, ~ machen n. jaltaklanmak یالتاقلانمق, ʿaškbazlyk et. عشقبازلق ایـ

hoffen t. meemul et. مأمول ایـ, ummak اومق

Hoffnung f. ümid (umud) امید

höflich terbijeli تربیه‌لو, edebli ادبلى

Höflichkeit f. čelebilik چلبیلك, nezaket نزاكت

Höfling m. serajly سرایلى, nedim ندیم

Höhe f. jükſeklik یوكسكلك, tepe تپه

Hoheit f. hazret حضرت

hohl boš بوش, čukur چقور

Höhle f. mayara مغاره

Hohn m. istihza استهزا

höhnen t. zewklenmek ذوقلنمك

hold latif لطیف

holen (bringen) getirmek كتیرمك, aramak ~ laſſen آرامق, getirtmek كتیرتمك

Hölle f. ğehennem جهنم

hölliſch ğehennemi جهنمى

Höllenſtein m. ğehennem tašy جهنم طاشى

holprig ejri büjrü اكرى بوكرى

Holunder m. mürwer ayağy مرور آغاجى

Holz n. odun اودون

Holz-hauer m. odunğu اودونجى, ~ kohle f. odun kömürü اودون كمورى, ~ ſchuh m. tachta kundura تخته قوندوره

hölzern odun اودون (mit dem Poſſeſſiv beim Hauptwort)

Honig *m.* bal بال

Honorar *n.* wizita parasy ويزيته
üğret اجرت ,پارەسی

Hopfen *m.* bira otu بيره اوتی

horchen *i.* diñlemek (dijnemek) ديكله‌مك

hören *t.* išitmek ايشتمك, dûjmak طويمق

Hörenſagen *n.* mesmuʿat مسموعات

Horizont *m.* ufuk افق

Horn *n.* bujnuz بوينوز, Hörnchen bujnuzğuk بوينوزجق

Horniſſe *f.* ešek arysy اشك آريسی

Horniſt m. boruzen (borazan) بوروزن

Hörrohr *n.* istimaʿ borusu استماع بوريسی

Hoſe *f.* pantalon پانطالون, (türk. Pumphoſe) šalwar شلوار

Hoſentaſche *f.* pantalon ğebi پانطالون جبی

Hoſenträger *m.* pantalon askysy پانطالون آصقيسی

Hotel *n.* hotel هوتل

hübſch güzel كوزل

Huf *m.* ajak آياق, ~eiſen *n.* naʿl نعل, ~ſchmied *m.* naʿlband (naʿlbend) نعلبند

Hüfte *f.* kalča قالچه

Hügel *m.* tepe تپه

Huhn *n.* tauk (tawuk) طاوق

Hühnchen *n.* pilič پيليچ

Hühner-ſuppe *f.* tauk čorbasy طاوق جوربه‌سی, ~auge *n.* nasyr ناصور, ~augenpflaſter *n.* nasyr jakysy ناصير ياقيسی, ~augenoperateur *n.* nasyrğy ناصيرجی, ~hof *m.* tauk hawlusu طاوق حوليسی, ~ſtall *m.* kümes كومس

huldigen *i.* riʿajet et. رعايت ايـ

Huldigung *f.* ʿubudijet عبوديت, hürmet حرمت

Hülle *f.* örtü اورتو, kab قاب, ~ und Fülle bol bol بول بول

Hülſe *f.* kabuk قبوق

Humanität *f.* insanijet انسانيت

Humbug *m.* jalan يالان

Hummer *m.* istakos استاقوس

Humor *m.* kejf كيف; Humoreske *f.* latife لطيفه

Hund *m.* köpek كوپك, kelb كلب

Hündin *f.* kanğyk قانجيق

hundert jüz يوز, ~jährig jüz senelik يوز سنه‌لك, ~mal jüz def'a يوز دفعه

Hundstage *m. pl.* ejjam-i-bahur ايام باحور, ~wut *f.* kuduzluk قودوزلق

Hunger *m.* ağlyk آجلق

hungern, hungrig ſein *i.* ağ ol. آج او, mich hungert karnym ač (dyr) (mein Bauch iſt hungrig) قارنم آچدر

Hungersnot *f.* kytlyk قيتلق

Hure *f.* fahiše فاحشه, orospu, rospu روسپی

hurtig čabuk چابوق

Huſar *m.* husar هوسّار

huſten *i.* öksürmek اوكسرمك

Huſten *m.* oksürük اوكسروك, ich habe ~ öksürüjüm war اوكسروكم وار

Hut *m.* šapka شاپقه, *f. (fig.)* dikkat دقت

Hut-geſchäft *n.* šapka dükkjany شاپقه دكانی, ~macher *m.* šapkaǧy شاپقه‌جی, ~ſchachtel *f.* šapka kutusu شاپقه قوطوسی

hüten *t.* muhafaza et. محافظه ايـ, ſich ~ *r.* sakynmak mit Abl. صاقنمق

Hütte *f.* kulibe قولبه

Hüttenwerk *n.* demir chane دمير خانه

Hyäne *f.* syrtlan صرتلان

Hyazinthe *f.* sümbül سنبل

Hypochondrie *f.* marak مراق, kara sewda قره سودا

Hypothek *f.* rehin رهين, istiʒlal استغلال

I (i).

ich ben بن

Ideal *n.*, Idee *f.* fikr فكر, chajal خيال

Igel *m.* kirpi كرپی

illuminieren donatmak طوناتمق

Imbiß *m.* kahwalty قهوه آلتی

immer dajyma دائما, her wakyt هر وقت

Imperativ *m.* emr امر

impfen *t.* ašlamak (ašylamak) آشيلامق

Impfung *f.* ašylama آشيلامه, telkih-i-ǧedri تلقيح جدری

Import *m.* idchal ادخال

in -de, da ده

inbegriffen dachil داخل

Indemnität *f.* tazmin تضمين

indeſſen lakin لاكن, fakat فقط

Indigo *m.* čiwid (čiwit) چويد

Individuum *n.* šachs شخص, ferd فرد

Induſtrie *f.* hüner هنر, sanʿat صنعت,
~ ſchule *f.* sanajiʿ mektebi صنايع مكتبى

Infanterie *f.* pijade ʿaskeri پياده عسكرى

Infanteriſt *m.* pijade ʿaskeri neferi
پياده عسكرى نفرى

Infinitiv *m.* masdar مصدر

Influenza *f.* aɣyr zükjam آغر زكام

infolgedeſſen onuñ ičin اونك ايچون

Ingenieur *m.* mühendis مهندس

Ingwer *m.* zinğefil زنجفيل

Inhaber *m.* sahib صاحب, malik مالك

Inhalt *m.* ičindeki ايچنده‌كى, maz-
mun مضمون, mefhum مفهوم

Inhaltsverzeichnis *n.* fihrist فهرست

inliegend ičinde olan ايچنده اولان

innen, innerhalb ičinde ايچنده

innig deruni دروني, samimi صميمى

Innung *f.* synyf صنف

Inſchrift *f.* jazy يازى

Inſekt *n.* böğek بوجك

Inſektenpulver *n.* pire tozu پيره توزى

Inſel *f.* ada آطه

Inſelbewohner m. adaly آطه‌لى

Inſerat *n.* iʿlan اعلان

inſtändig mübrem مبرم, müsirr مصر

Inſtinkt *m.* his حس

Inſtrument (Muſik) *n.* čalyy چالغى, saz ساز
(Werkzeug) alet آلت

Intelligenz *f.* zekja ذكا, idrak
ادراك, basiret بصيرت

intereſſant mühimm مهم, šajan-
i-iʿtina شايان اعتنا, wağib ül
iʿtina وجب الاعتنه

Intereſſe *f.* (Nutzen) fajide فائده,
menfaʿat منفعت, (Teilnahme)
hissedarlyk حصه‌دارلق, (Mitleid)
terehhüm ترحم

intereſſieren *t.* hyssedar et. حصه‌دار ايد,
ſich ~ *r.* hyssedar ol. او ~ ,
karyšmak قارشمق, iltizam et.
التزام ايد

internationaï bejn el milel بين الملل

Invalide *m.* sakat سقط

Inventar *n.* müfredat defteri مفردات دفتری

Inventur aufnehmen ešja we emwal defteri tertib et. اشیا و اموال دفتری ترتیب ایـ

inwendig içerde, ایچرده dachili داخلی

irden toprakly طوپراقلی

irdener Topf čömlek چوملك

irdiſch erzi ارضی, dünjewi دنیوی

irgend ein, jmd. bir بر, bir kimse بر کسه, ~etwaš bir šej برشی, ~wo bir jerde بر یرده

irre deli دلی, ~gehen joldan šašmak یولدن شاشمق, ~führen (täuſchen) aldatmak آلداتمق, jolu šašyrmąk یولی شاشرمق

irren, ſich *r.* jañylmak یاکلمق

jañlyš et. یاکلش ایـ

Irrenanſtalt *f.* (~haus) timarchane تیمارخانه

irrig jañlyš یاکلش

Irrtum *m.* jañlyšlyk یاکلشلق, ɣalat غلط, chata خطا, sehw سهو

Islam *m.* islam اسلام

iſolieren *t.* ajyrmak آیرمق, teğrid et. تجرید ایـ

Israelit *m.* jahudi, jehudi یهودی

J (j).

ja ewet اوت

Jacht *f.* jot یوط

Jacke *f.* ğaket جاکت, mintan منتان

Jagd *f.* aw آو, ~ſchein *m.* aw tezkeresi آو تذکره‌سی, ~taſche *f.* aw(ğy) čantasy آو(جی) چانطه‌سی

jagen *t.* awlamak آولامق

Jäger *m.* awğy آوجی

jäh dik دیك, tiz تیز

Jahr *n.* jyl ییل, sene سنه, sal سال

Jahreszeit *f.* fasl فصل, mewsim موسم

Jahrhundert *n.* jüz jyl یوز ییل, ʿazr عصر

jährlich senewi سنوی

Jahrmarkt *m.* panajyr پنایر

Jähzorn *m.* hyrs حرص

jähzornig hiddetli حدتلی, hadidül mizağ حدید المزاج

Jalouſie *f.* pančur پانجور

jammern *i.* aylamak آغلامق, fir- jad et. فریاد ایـ, fiyan et. فغان ایـ

Januar *m.* kjanun-i-sani كانون ثانی

Jasmin *m.* jasmin یاسمین

jäten *t.* ajyrtlamak آیرتلامق

Jauche *f.* gübre suju كوبره صویی

je — deſto ne kadar — o kadar نه قدر — او قدر

je drei üčer اوچر

jedenfalls her halde هر حالده

jeder her هر, her bir بر هر, her kes هر کس

jedoch lakin لاکن

jemals bir wakyt بر وقت

jemand biri بری, birkimse برکیمسه

jener o, ol اول

jenſeits öte اوته

Jeſus Chriſtus Iazret-i-ʿisa حضرت عیسی

jetzig šimdiki شمدیکی

jetzt šimdi شمدی

Joch *n.* bujunduruk بیوندروق, Sklaven~ ryk ülʿubudijet رق العبودیت

Johannis-beere *f.* frenk üzümü فرنك اوزومی, ~wurm *m.* ateš böğeji آتش بوجکی

Joppe *f.* ğaket جاکت

Journaliſt *m.* yazetağy غزته جی, much- bir مخبر

Jubel *m.* mesrurijet مسروریت

Juchtenleder *n.* šachtijan سختیان

jucken *t.* giğišmek کجیشمك, ſich ~ *r.* kašynmak قاشینمق

Jude *m.* jahudi, jehudi یهودی

Jugend *f.* genğlik کنجلك

jugendlich genğ کنج

Juli *m.* temuz تموز

jung genğ کنج, ğüwan جوان

Junge *m.* oylan اوغلان, *n.* jawru یاورو

Jungfrau *f.* kyz قیز, bikir بکر

Junggeſell *m.* bekjar بکار

Jüngling *m.* genğ adam کنج آدم, delikanly دلیقانلی

Juni *m.* haziran حزیران

Jurisprudenz *f.* ʿilm-i-fykyh علم فقه, Jura ſtudieren hukuk tahsil et. حقوق تحصیل ایـ

Jurist *m.* kanunšynas قانونشناس

Justiz *f.* hakk حق, ʿadalet عدالت

~ minister *m.* ʿadlije nazyry عدليه ناظرى

Juwel *n.* ğewahir جواهر

Juwelier *m.* ğewahirğy جواهرجى

K.

Kabel *n.* chalat خلاط, (Draht) kablo قابلو

Kabeljau *m.* moryna balyγy مورينا باليغى

kabeln *t.* kablo ile teleγraf čekmek قابلو ايله تلغراف چكمك

Kachelofen *m.* čini soba جينى صوبا

Kadi *m.* kady, kazy, kazi قاضى

Käfer *m.* böğek بوجك

Kaffee *m.* kahwe قهوه, ~ mahlen kahwe öjütmek قهوه اوكوتمك,

~ trinken kahwe ičmek قهوه ايچمك,

~ bohne *f.* kahwe danesi قهوه دانه‌سى,

~ geschirr *n.* kahwe takymy قهوه طاقمى,

~ haus *n.* kahwe (chane) قهوه (خانه),

~ kanne *f.* kahwe ğezwesi قهوه جزوه‌سى,

~ kocher *m.* ğezwe جزوه, ~ mühle *f.* kahwe dejirmeni قهوه دكرمنى, ~ tasse *f.* finğan فنجان

Käfig *m.* kafes قفس

kahl dazlak, (tazlak) طازلاق

Kahlkopf *m.* daz baš طاز باش, jalyn kafa يالين قفا

Kahlköpfigkeit *f.* daz طاز

Kahn *m.* kajyk قايق, sandal صندال

Kai *m.* rychtym ريختم, iskele kenary اسكله كنارى

Kaiser *m.* imperator ايمپراطور, sultan سلطان, ~ in *f.* imperatoriča ايمپراطوريچه, ~ reich *n.* imperatorluk ايمپراطورلق, dewlet دولت

kaiserlich humajun همايون, šahane شاهانه

Kajüte *f.* kamara قماره

Kakao *m.* kakao قاقاؤ

Kalb *n.* dana طانا, ~ fleisch *n.* dana eti طانه اتى,

~ sbraten *m.* dana kebaby طانا كبابى,

~ skopf *m.* dana bašy طانه باشى,

~ sleber *f.* dana ğijeri طانه جكرى,

~ szunge *f.* dana dili طانه دلى

Kaldaunen *f. pl.* iškembe اشكنبه

Kalender *m.* takwim تقويم

Kaliber *n.* čap چاپ

Kalk *m.* kireğ كيرج, ~ ofen *m.* kireğ furunu كيرج فرونى

kalt souk صغوق, es ist mir kalt üšüjorum اوشويورم

kaltblütig souk kanly صغوق قانلى

Kaltblütigkeit *f.* telaš-syzlyk تلاشسزلق, yztyrabsyzlyk اضطرابسزلق

Kaltwasserkur *f.* souk su ile tedawi صغوق صو ايله تداوى

Kälte *f.* souk صغوق

Kamel *n.* dewe دوه, ~treiber *f.* deweğy دوه جى

Kamerad *m.* arkadaš آرقداش, refik رفيق

Kamille *f.* papadia پاپاديه

Kamillentee *m.* papadia čaj پاپاديه چاى

Kamin *m.* oğak اوجاق, ~feger *m.* oğak süpürüğü اوجاق سوپوريجى

Kamm *m.* tarak طراق

kämmen *t.* taramak طرامق, sich ~ taranmak طرانمق

Kammer *f.* oda اوطه, ~diener *m.* odağy اوطه جى, ~herr *m.* mabejinği مابينجى, ~jungfer *f.* ğarije جاريه, besleme بسلمه

Kampf *m.* muharebe محاربه, ğenk جنك

kämpfen *i.* döjüšmek دوكوشمك

Kampfer *m.* kjafur كافور

Kanal *m.* su jolu صو يولو, oluk اولق

Kandare *f.* gem كم

Kandis *m.* nebat šekery نبات شكرى

Kaneel *m.* darčin (tarčin) دارچين

Kaninchen *n.* ada tawšany آطه طاوشانى

Kanne *f.* kab قاب, bardak برداق

Kanone *f.* top طوپ

Kanonen-boot *n.* top čeker طوپ چكر, ~donner *m.* top ɣanbot غانبوط, atešiniñ gürültüsü طوپ آتشنك كورلديسى, ~kugel *f.* gülle كوللە, ~rohr *n.* top namlysy طوپ ناملوسى

Kanonier *m.* topğu طوپجى

Kante *f.* kenar كنار

Kanzel *f.* kürsü كرسى, mimber منبر

Kanzlei *f.* kalem قلم

Kanzler *m.* baš wekil باش وكيل,
sadr aʿzam صدر اعظم
Kap *n.* burun برون
Kapaun *m.* yblyk ابليق
Kapelle *f.* küčük kelise كوچك
(Musik) orkestra اوركسترە, كليسه
Kapellmeiſter *m.* orkestra rejisi اوركسترە رئيسى
Kapital *n.* sermaje سرمايه
Kapitäl *n.* direk bašlyγγy ديرك باشلغى
Kapitän *m.* kapudan قپودان
Kapitel *n.* fasl فصل, madde ماده
Kapitulieren *i.* teslim ol. تسليم او
Kappe *f.* bašlyk باشلق, takije تاكيه
Kapſel *f.* kapsol قاپسول
Kapuze *f.* bašlyk باشلق, kukuleta قوقولته
Karabiner *m.* karabina قارابينه,
kysa tüfenk قيصه تفنك
Karaffe *f.* sürahi صراحى
Karat *m.* kyrat قيراط
Karawane *f.* kerwan كروان
Karbolſäure *f.* hamiz-i-fenik حامض فنيك
Karikatur. *f.* karikatur قاريقاتور

Karmin *n.* laʿl boja لعل بويا
Karpfen *m.* sazan balyγγy سازان بالغى
Karren *m.* el arabasy ال آرابەسى
Kartätſche *f.* misket fišenki مسكت فشنكى,
salkym صالقم
Karte *f.* (geogr.) charyta خريطه,
(Spiel ~) kjaγγyd (kjad) كاغد,
(Beſuchs ~) kart wizit قارت ويزيت
(Fahr ~) bilet بيلت
Kartoffel *f.* patáta (patátes) پاتاته (پاتاتس),
jer elmasy ير الماسى
Kartoffelbrei *m.* patátes ezmesi پاتاتس ازمەسى
Käſe *m.* penir (pejnir) پنير, holländiſcher ~ filemenk peniri فلمنك پنيرى, Schweizer ~ iswičera peniri اسويچره پنيرى, weißer ~ salamura penir سالاموره پنير
Kaſerne *f.* kyšla قشله
Kaſſe *f.* sandyk صندیق, kasa قاصه,
~nſchein *m.* kajime قائمه
Kaſſierer *m.* tahsildar تحصيلدار,
weznedar وزنەدار

Kaſtanie *f.* kestane كستانه

Kaſten *m.* dolab طولاب, kutu قوطى, sandyk صندیق

Katalog *m.* defter دفتر, fihrist فهرست

Katarrh *m.* nezle نزله

Kataſtrophe *f.* felaket فلاكت

Kater *m.* erkek kedi اركك كدى

Katheder *n.* minber (mimber) منبر, kürsi كرسى

Katholik *m.* katolyk قاتوليك

Kattun *m.* basma باصمه

Katze *f.* kedi كدى, ~njammer *m.* baš aγrysy باش آغريسى

kauen *t.* čijnemek چيكنمك

kauern, ſich *r.* čömelmek چوملمك

Kauf *m.* ištira اشترا, satyn alma صاتون آلمه, ~fahrteiſchiff *n.* tüğğar gemisi تجار كميسى, ~haus *n.* maγaza مغازه, ~mann *m.* tağir تاجر, *pl.* tüğğar تجار

kaufen *t.* satyn almak صاتين آلمق

Käufer *m.* satyn alan صاتون آلان, müšteri مشترى

käuflich alynağak آلينجق, (beſtechlich) irtikjabe majil ارتكابه مائل

kaum angak آنجق

Kautſchuk *m.* lastik لاستيك

Kautabak *m.* čijneme tütünü چيكنمه توتونى

Kavallerie *f.* süwari سوارى

Kaviar *m.* chawiar خاويار

Kegel *m.* (Spiel) rumbala رومباله, čilik ojunu چليك اويونى; (math.) machrut مخروط

Kehle *f.* boγaz بوغاز

Kehlkopf *m.* hangere حنجره, chyrtlak خرتلاق

kehren *t.* süpürmek سوپورمك

Kehricht *m.* süpürüntü سوپورندى, čöp چوپ

Kehrichteimer *m.* čöp kowasy چوپ قوواسى

Kehrſeite *f.* ters tarafy ترس طرفى

Keil *m.* kama قامه, ~kiſſen *n.* uzun jüz jasdyγy اوزون يوز يصديغى

Keim *m.* filiz فليز

keimen *i.* filizlenmek فليزلنمك

Kein hič bir هیچ بر

Keineswegs hič bir weġh ile هیچ بر وجه ایله

Kelch *m.* kadeh قدح

Kelle *f.* mala ماله

Keller *m.* (Speiſe ~) kilar کیلار, machzen مخزن; Holz ~ odunluk اودونلق, Kohlen ~ *m.* kömürlük کمورلك, ~geſchoß *n.* bodurum بودروم, ~meiſter *m.* kilarğy کیلارجی

Kellner *m.* oγlan اوغلان, γarson غارسون, Ober~ sofrağy bašy صفره‌جی باشی

Kelter *f.* ğendere جندره

Kennen *t.* tanymak طانیمق, bilmek بیلمك

Kenner *m.* tanyjan طانیان, ašina آشنا

Kenntnis *f.* bilme بیلمه, chaber خبر;

Kenntniſſe erwerben kesb-i-maʿlumat et. کسب معلومات ایـ

Kennzeichen *n.* nišan نشان, išaret اشارت

Kentern *i.* dewrilmek دورلمك

Kerbholz *n.* četele جتله

Kerker *m.* habs (hapyz) حبس, ~meiſter *m.* habs-chane bekčisi حبسخانه بکجیسی

Kerl *m.* herif حریف

Kern *m.* čekirdek چکردك

Kerngeſund sapa saγ صاپه صاغ

Kerze *f.* mum موم

Keſſel *m.* kazan قزان, ~ſchmied *m.* kazanğy قزانجی

Kette *f.* zinğir زنجیر, Uhr~ *f.* saʿat kösteji ساعت کوستکی

Kettenbrücke *f.* asma kjöprü آصمه کوپری

Ketzer *m.* rafyzi رفضی

Keuchen *i.* solumak صولومق

Keuchhuſten *m.* boγmağa öksürüjü بوغماجه اوکسوروکی

Keule *f.* topuz طوپوز, (Tier~) but بوت

Keuſch ʿismetli عصمتلی

Keuſchheit *f.* ʿiffet عفت

Kichererbſe *f.* nochud نخود

Kiefer *m.* (Körperteil) čeñe چکه, (Baum) *f.* čam aγağy چام آغاجی

Kiel *m.* gemi oñuryasy کمی اوکورغه‌سی

Kies *m.* iri kum ایری قوم

Kieſelſtein *m.* čakyl (tašy) چاقل (طاشی)

Kilogramm *n.* kiloγram کیلوغرام

Kilometer *m.* kilometro كيلومترو

Kimme *f.* nišangjah kertesi نشانكاه كرتەسى

Kind *n.* čoğuk چوجوق

Kinder-garten *m.* ana mektebi

~mädchen *n.* daje آنا مكتبى, دايه

Kinderei *f.*, Kindheit *f.* čoğukluk چوجوقلق

kindisch čoğukğa چوجوقجه

kindlich weledi ولدى

Kindtaufe *f.* čoğuk waftisi چوجوق وافتيسى

Kinematograph *m.* sinema سينەما

Kinn *n.* čeñe چكه

Kino *n.* kino كينو

Kippfarren *m.* tanzyfat arabasy

تنظيفات آرابەسى

Kirche *f.* kilise, ~ndiener *m.* kilise chidmetğisi كليسا, كليسا خدمتجيسى

Kirchhof *m.* mezarlyk مزارلق

kirchlich kiliseje dajir كليسايه دائر

Kirchturm *m.* kilise čañ kulesi

كليسه چاڭ قولەسى

Kirmes *n.* panajyr پانايِر

Kirschbaum *m.* kiraz ayağy كراز آغاجى

Kirsche *f.* kiraz كراز

Kissen *n.* jasdyk (jastyk) ياصدق

Kiste *f.* sandyk صندیق

Kitt *m.* ma'ğun معجون, lökün لوكون

Kittel *m.* ğaket جاكت

kitzeln *t.* γyğyklamak غيجيقلامق

Kladde *f.* müswede مسوده

Klage *f.* šikjajet شكايت, (Prozeß) da'wa دعوى

klagen *i.* šikjajet et. ايـ شكايت

mit Abl., da'wa et. ايـ دعوى

Kläger *m.* šikjajetği شكايتجى, da'wağy مداعى, müdda'i دعويجى

Klammer *f.* čengel چنكل, (Math.) mu'terize معترضه, mu'terize išareti معترضه اشارتى

Klang *m.* ses سس, sada (seda) صدا

Klappstuhl *m.* ačylyr kapanyr iskemle (iskemri) آچيلير قپانير اسكمله

Klappe *f.* (Ventil) kapak قپاق

Klapperschlange *f.* čynγyrakly jylan

چينغراقلى ييلان

klappern *i.* čykyrdamak چيقردامق

klar ačyk آچيق, ašikjar آشكار

klären *t.* süzmek سوزمك, (Waſſer uſw.) taſfije et. تصفيه ايـ, (aufklären) teğessüs et. تجسس ايـ, göſtermek كوسترمك, ſich ~ *r.* ačylmak آچيلمق,

Klarheit *f.* ajdynlyk آيدينلق, zija ضيا

Klaſſe *f.* synf صنف, dereğe درجه, (Schulzimmer) ders chane درس خانه

Klaſſiker *m.* müellif-i-inšaji مؤلف انشائى

Klatſch *m.* gewezelik كوزەلك, lafazanlyk لافازانلق, ~ baſe *f.* geweze كوزه, boš boyaz بوش بوغاز

klatſchen *i.* (ſchwatzen) gewezelenmek كوزەلنمك, (Beifall ~) alkyšlamak آلقيشلامق, (Peitſche) šakyrdamak شاقردامق

Klaue *f.* penče پنچه

Klauſel *f.* madde ماده, šart شرط

Klavier *n.* pijano پيانو

kleben *i.* japyšmək ياپشمق, *t.* japyštyrmak ياپيشديرمق

klebrig japyškan ياپشقان

Kleds *m.* leke لكه

Klee *m.* jonğa يونجه

Kleid(ung) *f.* elbise البسه, ruba روبه, (Damen~) fistan فستان

kleiden *t.* gijdirmek كيديرمك

Kleider-bürſte *f.* fyrča فورچه, ~ ſchrank *m.* elbise dolaby البسه طولابى

Kleidungsſtück *n.* ruba روبه, eswab (esbab) اثواب

Kleie *f.* kepek كپك

klein küčük كوچك, (von Geſtalt) kysa قيصه

Kleingeld *n.* ufak para اوفق پاره, ufaklyk اوفقلق

Kleinhandel *m.* perakende satyš پراكنده صاتيش, alyš weriš آليش ويريش

Kleinigkeit *f.* kyjmetsiz bir šej قيمتسز بر شى, ufak tefek اوفق تفك

kleinkalibrig küčük čaply كوچوك چاپلى

Kleinod *n.* ğewahir جواهر

Kleiſter *m.* tutkal طوتقال

klemmen *t.* sykmak صيقمق

Klemmer *m.* buruna takylan jajly gözlük برونه طاقيلان ياپلى كوزلق

Klempner *m.* tenekeği تنكه جى

Klettern *i.* čykmak چيقمق

Klima *n.* ab u hawa آب و هوا, iklim اقليم

Klinge *f.* namly ناملی

Klingel *f.* čynγyrdak چنغرداق

klingeln *i.* čynγyrdamak چينغردامق, čañ čalmak چاڭ چالمق

Klinke *f.* zenberek (zemberek) زنبرك

Klippe *f.* kaja قيا

klirren *i.* takyrdamak طاقيردامق, šakyrdamak شاقردامق

Kloake *f.* laγym لغم, geriz كاريز

klopfen *t. i.* wurmak اورمق, čalmak چالمق

Kloſett *n.* abdestchane آبدستخانه, memša ممشا

Kloſter *n.* manastyr مناستر

Kloß *m.* kütük كوتوك, tomruk طومروق

Klub *m.* klub قلوب

klug ʿakylly عقللی, zeki ذكی, bilgiğ بيلكج

Klugheit *f.* ʿakyllylyk عقللیلق

Klumpen *m.* jaγyn يغين, top طوپ, küme كومه

Klyſtier *n.* ihtikan احتقان, hokna حقنه

Knabe *m.* oγlan اوغلان, čoğuk چوجوق

knacken *t.* kyrmak قيرمق

Knall *m.* patlama پاتلامه, čatlama چاتلامه

knallen *i.* čatlamak چاتلامق

knapp syky صيقی

Knäuel *n.* top طوپ, jumak يوماق

knauſerig chasis خسيس

Knecht *m.* ušak اوشاق, hizmetkjar حذمتكار

kneifen čimdiklemek چمديكلمك

Kneipe *f.* mejchane ميخانه

kneipen *i.* ičmek ايچمك

kneten *t.* joγurmak يوغورمق

Knie *n.* diz ديز; ~ hoſe *f.* dizlik ديزلك, ~ kehle *f.* dizin ič tarafy ديزك ايچ طرفی, ~ ſcheibe *f.* diz kabaγy ديز قباغی

knien *i.* diz čökmek ديز چوكمك

knirſchen *i.* kyğyrdamak قيجردامق

kniſtern i. čatyrdamak چاتيردامق

Knoblauch *m.* sarmysak صارمساق

Knöchel *n.* topuk طوپوق

Knochen *m.* kemik كميك

knochig kemikli كميكلى

Knödel *m.* dolma طولمه

Knopf *m.* düjme دوكمه, kopča قوپچه; ~loch *n.* düjme deliji دوكمه دليكى, ilik ايليك

knöpfen *t.* düjmelemek دكمه‌لمك, kopčalamak قوپچه‌لامق, iliklemek ايليكلمك

Knorpel *m.* γuzruf غضروف

Knospe *f.* γonğa غنجه, filiz فليز, tomurğak طومورجق

knospen *i.* tomurğaklanmak طومرجاقلانمق

Knoten *m.* düjüm دوكوم

knoten *t.* (knüpfen) düjümlemek دوكومله‌مك, baglamak باغلامق

knurren *i.* myryldamak مرلدامق

Knute *f.* karbač قرباچ, kamčy قامچى

Koch *m.* ašgy آشجى, ~buch *n.* jemek kitaby يمك كتابى, ~butter *f.* sade jag ساده ياغ, ~herd, ~ofen *m.* oğak اوجاق, ~kessel, ~topf *m.* jemek tenğeresi يمك تنجره‌سى

kochen *t.* piširmek پيشرمك, gekocht werden pišmek پيشمك, sieden *i.* kajnamak قاينامق

Köchin *f.* ašgy kadyn آشجى قادين

Köder *m.* jem يم

Koffer *m.* sandyk صندوق, ~träger *m.* hammal (hamal) حمال

Kohl *m.* lahana لحنه

Kohle *f.* kömür كمور

Kohlen-becken *n.* manγal (mankal) مانغال, ~bergwerk *n.* kömür ma'deni كمور معدنى, ~brenner *m.* Köhler *m.* kömürğü كمورجى, ~lager *n.* kömürlük كمورلق, ~säure *f.* hamiz-i-fahm فحم حامض, ~stoff *m.* karbon قاربون

Kokošnuß(baum) *m.* hindustan ğew(i)zi (ayağy) هندوستان جوزى (آغاجى)

Kolben *m.* üstüwane اسطوانه, (Gewehr~) dibğik ديبجيك

Kolik *f.* sanğy صانجى

Kollege *m.* arkadaš آرقداش, refik رفيق

Kolonialwarenhändler *m.* bak(k)al بقال

Kolonie *f.* müstemleke مستمكه,

pl. müstemlekijat مستملكات,

tebeʿa-i-eğnebije تبعهٔ اجنبيه

kolonisieren *t.* iskjan et. اسكان ايـ

Koloß *m.* ğesim جسيم

Komet *m.* kujruklu jildiz قويرقلى يلديز

komisch tuhaf تحف, ʿağajyb عجائب

Komitee *n.* (Ausschuß) meğlis šūʿbesi مجلس شعبه‌سى

Kommandant *m.* komandan قوماندان

Kommando *n.* komanda قوماندا, ~ brüđe *f.* kapudanyñ komanda iskelesi قپودانك قوماندا اسكله‌سى, ~ turm *m.* komandan kulesi قوماندان قوله‌سى

kommen *i.* gelmek كلمك

Kommissar *m.* komiser قوميسر

Kommißbrot *n.* taʿjin ekmeji تعيين اكمكى

Kommode *f.* čekmeğe چكمجه, konsol قونسول

Komödie *f.* komedia قومديا

Kompagnie *f.* bölük بلوك

Kompagnon *m.* ortak اورتاق

Kompaß *m.* pusula پوصله

Kompliment *n.* hamd u sena حمد و ثنا

komponieren *t.* bestelemek بسته‌لمك

Komponist *m.* bestekjar بسته‌كار

Kompott *n.* komposta قومپوستا

Konditor *m.* šekerği شكرجى, ~ei *f.* šekerği dükkjany شكرجى دكانى

Konferenz *f.* meğlis مجلس, mükjaleme مكالمه

Konfession *f.* millet ملت, din دين

konfiszieren (beschlagnahmen) *t.* müsadere et. مصادره ايـ

König *m.* kyral قرال, padišah پادشاه melik ملك; ~in kyraliča قراليچه, ~lich šahane شاهانه, mülukjane ملوكانه, ~reich *n.* dewlet دولت, memleket مملكت, ~tum *n.* kyrallyk قراللق

konkav mukaʿar مقعر

Konkurrent *m.* rakyb رقيب, hem matleb همطلب

Konkurrenz *f.* rekabet رقابت, hem matleblik همطلبلك

Konkurs *m.* iflas افلاس

können *t.* bilmek بيلمك, kann ich — haben? — warmy? er kann ſchreiben jaza bilir; ich kann leſen okuja bilirim

konſequent (folgerichtig) rabutaly رابطه‌لى

konſervativ(e Partei) muhafazakjar (fyrkasy) محافظه‌كار (فرقه‌سى)

Konſerve *f.* konserve قونسروه

Konſonant *m.* harf حرف, *pl.* huruf حروف

Konſul *m.* konsolos قونسلوس, šehbender شاهبندر, شهبندر

Konſulat *n.* šehbenderchane شهبندرخانه, konsoláto قونسولاتو

Konſum *m.* sarf-ü istihlak صرف و استهلاق

Konto *n.* hisab حساب

Kontor *n.* jazychane يازيخانه

Kontrakt *m.* mukawele مقاوله

Kontrolle *f.* teftiš تفتيش

Konverſationslexikon *m.* kamus el-ulum w alfünun قاموس العلوم و الفنون

konvex muhaddeb محدب

Konzert *n.* konser قونسر

Kopf *m.* baš باش, ~kiſſen *n.* baš jastyyy باش ياصديغى, ~ſchmerz *m.* baš aɣrysy باش آغريسى

köpfen *t.* bašy kesmek باشى كسمك

Kopierpreſſe *f.* kopija mengenesi قوپيه منكنه‌سى, ~buch *n.* kopija defteri قوپيه دفترى

Koralle *f.* merğan مرجان

Korb *m.* (Hand-) sepet سپت, selle سله, zembil زمبيل; (Trag-) küfe كوفه

Korbmacher *m.* sepetği سپتجى

Korinthe *f.* korint üzümü قورينت اوزومى

Kork *m.* tapa طپه, ~zieher *m.* tapa buryusu طاپه بورغوسى

Korn *n.* zachire ذخيره, boydaj بغداى, (Gewehr-) arpağyk آرپه‌جق

Körper *m.* wüğud وجود, beden بدن

körperlich wüğudğa وجودجه

Körperſchaft *f.* ğema'at جماعت

Korporal *m.* on bašy اون باشی

Korporalſchaft *f.* manga مانغه

Korrektur *f.* tashih تصحیح, ~bogen *m.* tastashih hih kjaγydy

Korreſpondent *m.* mükjatib مکاتب

Zeitungs~ *m.* muchbir مخبر

Korreſpondenz *f.* mükjatebe مکاتبه

Korridor *m.* diwanchane دیوانخانه

korrigieren *t.* tashih et. تصحیح ایـ

Korſett *n.* korse قورسه

Koſt *f.* jemek یمك

koſtbar kyjmetli قیمتلی

koſten (verſuchen) *t.* datmak (tatmak) طاتمق, behasy ol. بهاسی او

was koſtet das? bu kač — dyr? بو قاچ — در؟

Koſten *f. pl.* charğ خرج

koſtenfrei meğanen مجاناً

köſtlich choš خوش, tatly طاتلی

koſtſpielig behaly (pahaly) بهالی

Kot *m.* čamur چامور

Kotelett *n.* brizola برزوله, külbasty کولباصدی

Krabbe *f.* čayanos چغانوس, jengeč ینکچ

Krach *m.* gürültü کورلدی

krachen *i.* čatyrdamak چاتردامق

Kraft *f.* kuwwet قوت, ~brühe *f.* et suju ات صویی, ~wagen *m.* otomobil اوتوموبیل

kräftig kuwwetli قوتلی

Kragen *m.* jaka یقا

Krähe *f.* karγa قارغه

krähen *i.* choros gibi ötmek خروس کبی اوتمك

Kralle *f.* tyrnak طیرناق

Krämer *m.* bakkal (bakal) بقال

Krammetsvogel *m.* ardyğ kušu آردیج قوشی

Krampf *m.* tešennüğ تشنج

krampfhaft tešennüği تشنجی

Kran *m.* mačuna (mačula) ماچونه

krank chasta خسته, ~ ſein, werden chasta ol.

kränken *t.* derd wermek درد ویرمك, tahkir et. تحقیر ایـ

Kranken-haus *n.* chasta chane خسته خانه

~ pfleger *m.* chasta bakyğysy خسته باقیجیسی,

chastaja bakan خسته یه باقان,

~ träger *m.* teskereği تسکره جی

Krankheit *f.* chastalyk خسته‌لق,

maraz مرض, ʿillet علت

kränklich chastalykly خسته‌لقی

Kranz *m.* tağ تاج

Krapp *m.* boja kökü بویا کوکی

Krater *m.* janar dağ ağzy یانار طاغ آغزی

kratzen *t.* kašymak قاشیمق, sich ~ *r.* kašynmak قاشینمق

Kratze *f.* ujuz اویوز

kraus kywyrğyk قویرجق

Kraut *n.* ot اوت

Krawatte *f.* krawata قراواته, bojun bağy بویون باغی

Krebs *m.* jengeč ینکچ, ~ (Krankheit) seretan سرطان

Kredit *m.* iʿtibar اعتبار, ~ brief *m.* hawale name حواله نامه

kreditieren *t.* alağak defterine kajd et. آلهجق دفترینه قید ایـ

Kreide *f.* tebešir تبشیر

Kreis *m.* dajire دائره, (Regierung ~) kajmakamlyk قائمقاملق, kaza قضا

Kreisel *m.* topağ طوپاج

kreisförmig müdewwer مدور

Krempe *f.* kenar کنار

krepieren gebermek کبرمك

Krepp *m.* bürünğük بورونجك

Kresse *f.* tere تره

Kreuz *n.* chač خاچ, salib صلیب, istawroz استاوروز, eiserneš ~ demir salib دمیر صلیب, (Körperteil) bel بل, ~ weg *m.* dört jol ağzy درت یول آغزی, ~ zug *m.* ehl-i-salib muharebesi اهل صلیب محاربهسی

kreuzen chač wari komak خاچواری قومق; (Schiff) deñizde kol gezmek دکزده قول کزمك; (Tiere) čiftlešdirmek چفتلشدیرمك

Kreuzer *m.* krowazör قروآزور

kreuzigen *t.* chača čykarmak خاچه چقارمق, chača germek خاچه کرمك

kriechen *i.* sürtünmek سورتنمك

Krieg *m.* muharebe محاربه, harb حرب, ğenk جنك; ~ erklären ilan-i-harb et. اعلان حرب ايد, ~ führen harb et. حرب ايد

kriegen = bekommen almak آلمق

Krieger *m.* muharib محارب, ᶜasker عسكر

Kriegs-flotte *f.* donanma دونمه, ~ gefangener *m.* esir اسير, ~ gefangenſchaft *f.* esaret اسارت, ~ gericht *n.* diwan-i-harb ديوان حرب, ~ miniſter *m.* harbije nazyry حربيه ناظرى, ~ miniſterium *n.* harbije nezareti حربيه نظارتى, ~ ſchauplatz *m.* harb sahasy حرب ساحه‌سى, ~ ſchiff *n.* harb gemisi حرب كميسى, harb sefinesi حرب سفينه‌سى, ~ ſchule *f.* mekteb-i-harbije مكتب حربيه

kriegsverſehrt sakat سقط

Krippe *f.* jemlik يملك

Kriſis *f.* buhran بحران

Kritik *f.* muachaze مؤاخذه, ~ er *m.* teftišği تفتيشجى, mümejjiz مميز

kritiſch müᶜteriz معترض

kritzeln *i.* pek čirkin we karyšyk jazy jazmak پك چركين و قاريشيق يازى يازمق

Krone *f.* tağ تاج

krönen *t.* tetewwüğ et. تتويج ايد

Kron-leuchter *m.* büjük awizesi بيوك آويزه‌سى, ~ prinz *m.* weli ᶜahd ولى عهد

Kropf *m.* boyaz بوغاز

Kröte *f.* kurbaya قوربغا

Krücke *f.* koltuk dejneji قولتوق دكنكى

Krug *m.* desti دستى

Krume *f.* ekmek iči اكمك ايچى

krumm ejri اكرى, ~ beinig čarpyk bağakly چارپوق بجاقلى

krümmen *t.* ejmek اكمك, bükmek بوكمك, ſich ~ *r.* bükülmek بوكلمك

Krümmung *f.* ejrilik اكريلك

Krüppel *m.* sakat سقط

Kruſte *f.* kabuk قبوق

Kryſtall *m.* billur بلور

Kübel *m.* kawata قاواطه, tekne تكنه

kubiſch mükeᶜᶜab مكعب

Küche *f.* matbach مطبخ

Küchenzettel *m.* jemek listasy يمك لسته‌سى

Kuchen *m.* čörek چورك, boγača بوغاچه, ~ bäcker *m.* pasta پاسته; čörekği چوركجى

Kuckuck *m.* kukukušu قوقوقوشو

Kugel *f.* küre كره, (Kanonen-) gülle كوللە (كله), (Gewehr ~) kuršun قورشون, (Billard) juwarlak يوارلاق

kugelrund tor top طور طوپ

Kuh *f.* inek اينك; ~ milch *f.* inek südü اينك صودى, ~ pocken *f. pl.* čiček chastalyγy چيچك خسته‌لغى

kühl serin سرين

kühlen *t.* serinletmek سرينلتمك

kühn ğesur جسور

Kühnheit *f.* ğesaret جسارت

Kultur *f.* tamedden تمدن, medenijet مدنيت

Kultus *m.* din دين, mezheb مذهب; ~ miniſterium *n.* meʿarif nezareti معارف نظارتى

Kümmel *m.* kimion كيميون

Kummer *m.* keder كدر

kümmern, ſich *r.* um iʿtina et. اعتنا ايـ; hağaty ol. حاجاتى او

Kunde *f.* (Nachricht) chaber خبر, *m.* (Käufer) müšteri مشترى

Kundgebung *f.* iʿlan اعلان, bejan بيان

kündigen *t.* izin wermek اذن ويرمك

künftig geleğek كله‌جك

Kunſt *f.* sanʿat صنعت, maʿrifet معرفت, hüner هنر; die ſchönen Künſte sanajiʿ-i-nefise صنايع نفيسه, ~ ausdruck *m.* taʿbir-i-fenn تعبير فن, ~ ausſtellung *f.* sanajiʿ-i-nefise صنايع نفيسه سرگيسى, sergisı ~ ſtück *n.* hokka bazlyk حقه بازلق

Künſtler *m.* sanʿatkjar صنعتكار

künſtlich sanajiʿ صنعى, japma ياپمه

Kupfer *m.* bakyr باقر, nuhas نحاس; ~ geld *m.* bakyr parasy باقر پاره‌سى, ~ ſchmied *m.* bakyrğy باقرجى

Kuppel *f.* kübbe قبه

Kuppelung *f.* čiftlešme چفتلشمه

Kur *f.* tedawi تداوى, timar تمار, ~ gaſt *m.* müsafir مسافر, ~ ort *m.* kaplyğa قاپليجه

Küraß *m.* ğebe جبه

Küraſſier *m.* ğebeği جبه‌جی, zyrhly süwari زرهلی سواری

Kurbel *f.* kol قول

Kürbiß *m.* kabak قباق

kurieren *t.* sa*y*lyk wermek صاغلق ويرمك, tedawi et. تداوی ايه

Kurß (Geld) *m.* geçme كچمه, rewağ رواج

Kürſchner *m.* kürkğü كوركجی

Kurſuß *m.* ders درس, ta'lim تعليم

kurz kysa قصه

kurzſichtig kasir ül besar قصر البصر

Kürze *f.* kysalyk قيصه‌لق

kürzen *t.* kysaltmak قيصالتمق

kürzlich az wakyt ewwel آز وقت اول, gečenlerde كچنلرده

Kurzwaren *f. pl.* churdewat خردوات

Kuß *m.* öpüš اوپوش

küſſen *t.* bus et. بوس ايه, öpmek اوپمك

Küſte *f.* kenar كنار, sahil ساحل

Küſter *m.* kelise ketchüdasy كليسه كتخداسی

Kutſche *f.* araba آرابه

Kutſcher *m.* arabağy آرابه‌جی

Kutte *f.* chyrka خرقه

Kutter *m.* kotra قوطره

L.

laden *t.* ejlendirmek اكلنديرمك

Laboratorium *m.* dar ül istihzar دار الاستحضار, 'amelijatchane عمليا تخانه

lächeln *i.* gülümsimek كولمسيمك

lachen *i.* gülmek كولمك

Lacher *m.* gülen كولن, gülüğü كوليجی

lächerlich güleğek كوله‌جك, maschara مسخره

Lachs *m.* salamon balyyy صالامون بالغی

Lack *m.* syr صر, ru*y*an روغن, wernik ورنيك; Siegel~ *m.* mühür mumu مهر مومی

lackieren *t.* ğila wermek جلا ويرمك, ru*y*anlamak روغنلامق, ru*y*an sürmek روغن سرمك

laden *t.* (be-) jüklemek يوكله‌مك, (Schußwaffe) doldurmak طولديرمق, (einladen) da'wet et. دعوت ايه

Laden *m.* dükkjan دكان, mayaza مغازه; ~tiſch tezgjah تزكاه, Fenſter~ (Flügel) *m.* kanat قنات

Ladeſtock *m.* tüfenk harbisi تفنك حربيسى

Ladung (Laſt) *f.* jük يوك, (Schiffs~) hamule حموله, (Gewehr~) doldurma طولديرمه

Lafette *f.* top kondayy طوپ قونداغى

Lage *f.* hal حل, (Schicht) kat قات

Lager *n.* (Waren) dükkjan دكان, mayaza مغازه, (Bett) jatak يتاق, döšek دوشك, (mil.) ordugjah اوردوكاه

lagern *r.* (ſich) konak et. قوناق ايـ

lahm (gelähmt) kötürüm كوتوروم, (hinkend) topal طوپال

lähmen *t.* kötürüm et. كوتوروم ايـ

Lähmung *f.* kötürümlük كوترملك, felğ فلج

Laib *n.* (Brot) (ekmek) juwarlayy (اكمك) يوارلاغى

Laich *m.* balyklaryñ jumurtasy باليقلرك يمورطهسى

Laie *m.* dünjewi دنيوى

Lakai *m.* chizmetği خدمتجى

Laken *n.* čaršaf چارشف

Lakritze *f.* mijan otu ميان اوتى, (kökü كوكى)

Lamm *n.* kuzu قوزى

Lampe *f.* lampa لامپه

Lampen-docht *m.* lampa fitili لامپه فتيلى, ~glocke *f.* lampa karpuzu لامپه قارپوزى, ~ſchirm *m.* lampa siperi لامپه سپرى

Land *n.* (Gegenſatz zu Waſſer) kara قره, (Reich) memleket مملكت, ~bau *m.* zira'at زراعت, ~enge *f.* berzach برزخ, ~gemeinde *f.* köj كوى, ~gericht *n.* bir wilajetiñ mehkemesi بر ولايتك محكمهسى, ~gut *n.* čiftlik چفتلك, ~haus *n.* jaly يالى, ~karte *f.* ğoyrafia char(i)tasy جغرافيا خريطهسى, charita خريطه, ~macht *f.*, ~heer *n.* kara 'askerleri قره عسكرلرى, ~mann *m.* köjlü كويلى, ~meſſer *m.* mühendis مهندس, ~rat *m.* kajimmekam (kajmakam) قائممقام, ~ſchaft *f.* ejalet

~ smann *m.* hemšehri همشهری, watandaš وطنداش,

~ streicher *m.* serseri سرسری,

~ sturm *m.* müstahfyz مستحفظ,

~ wehr *f.* redif ردیف, ~ wirt *m.* čiftği چفتجی, ~ wirtschaft *f.* čiftğilik چفتجیلك

landen *i.* karaja čykmak قره‌یه چیقمق, janašmak یناشمق, (vom Flugzeug) jere enmek یره اینمك

ländlich kyrlara we köjlere müte'allyk قیرلره و کویلره متعلق

Landung *f.* karaja čykmasy قره‌یه چقمه‌سی, janašma یناشمه; ~sbrücke *f.* iskele اسکله

lang uzun اوزون

lange čok wakyt چوق وقت

Länge *f.* uzunluk اوزونلق, tul طول

Langeweile *f.* usan (osan) اوصان, usanğ (osanğ) اوصانج

längs uzunluyuna اوزونلغنه, boju-na بویه

langsam jawaš یواش

Langsamkeit *f.* ayyrlyk آغرلق

längst čokdan چوقدن

langweilig usandyryğy (osandyryğy) اوصاندیریجی

Lanze *f.* mizrak مزراق

Lanzette *f.* nešter نشتر

Lappen *m.* eski bez parčasy اسکی بز پارچه‌سی, pačawra پاچاوره

Lärm *m.* gürültü کرولتی, šamata شماته

lassen *t.* brakmak براقمق (ferner ausgedrückt durch die Kausativform des betreff. Zeitworts)

Last *f.* jük یوك, ~tier *n.* jük hajwany یوك حیوانی, ~träger *m.* hammal (hamal) حمال

Laster *n.* kusur قصور, kabahat قباحت, 'ajyb عیب

lasterhaft fasik فاسق, fena فنا, fena chujlu فنا خویلی

lästern *t.* iftira et. افترا ایـ, küfür et. کفر ایـ

lästig usandyran اوصاندیران, mü'ğiz معجز

latein(isch) latinğe لاتینجه

Laterne *f.* fener فنار

Latte *f.* lata لاطه

Lattich *m.* marul ماروك

lau ylyk ايليق

Laub *n.* ayaǧ japraklary آغاج يپراقلرى

Laube *f.* čardak چارطاق

lauern *i.* gözlemek كوزلمك

Lauf *m.* košma قوشمه, (Gewehr) tüfengiñ demiri تفنكك دميرى, ~ bahn *f.* tarik طريق, silk سلك, meslek مسلك, ~ brücke *f.* dar köprü طار كوپرى, ~ junge *m.* ušak اوشاق, ~ schritt *m.* košar adym قوشار آديم

laufen *i.* košmak قوشمق

Lauge *f.* kül suju كل صوي

Laune *f.* kejf كيف, mizaǧ مزاج

launisch meraklý مراقلى

Laus *f.* bit بيت

laut jüksek يوكسك; pek پك

Laut *m.* ses سس, seda صدا

laut (gemäß) göre كوره

Laute *f.* lauta لاوطه

läuten *i.* čalmak چالمق

Läutewerk *n.* (elektr.) elektrik čañy الكتريق چاكى

lavieren *i.* wolta wurmak وولطه اورمق

Lazarett *n.* chasta chane خسته خانه

Lebemann *m.* zewk perest ذوق پرست, ~ wohl allaha ysmarladyk اللهه اصمارلدق

leben *i.* jašamak يشامق

Leben *n.* hajat حيات, ʿömr عمر

lebendig saγ صاغ

Lebensart *f.* adab-i-zarafet آداب ظرافت, ~ beschreibung *f.* terǧeme-i-hal ترجمهٔ حال, ~ gefahr *f.* ölme tehlikesi اولمه تهلكهسى, ~ größe *f.* ǧesamet-i-tabiʿije جسامت طبيعيه, ~ länglich ölünǧeje kadar اولنجهيه قدر, ~ lauf *m.* ʿömr عمر, hajat حيات, ~ mittel *n. pl.* jejeǧek ičeǧek ييهجك, zechire (zachire) ايچهجك, ذخيره, erzak ارزاق, ~ unterhalt *m.* nafaka نفقه, ~ versicherung *f.* hajat syγurtasy حيات سغورطهسى, ~ weise *f.* tabiʿat طبيعت

Leber *f.* ğijer جكر, ~entzündung *f.* kara ğijer iltihaby قره جكر التهابى, ~fleck *m.* čil چيل, ~tran *m.* balyk jaγy بالق ياغى

lebhaft keskin كسكين, šiddetli آتشلى, atešli شدتلى

leblos ğansyz جانسز

Leck *n.* jaryk ياريق, rachne رخنه

leck sein *i.* akmak آقمق

lecken *t.* jalamak يالامق

Leckerbissen *m.* leziz taʿam لذيذ طعام, tatly šej طاتلى شى

Leder *n.*, ledern güderi كودرى, mešin مشين

Lederschuh (des gew. türk. Volkes) *m.* jemeni يمنى

ledig boš بوش, (unverheiratet) bekjar بكار

leer boš بوش, chaly خالى

Leere *f.* chala خاله

leeren *t.* bošaltmak بوشالتمق

legen *t.* komak قومق, Eier ~ jumurtlamak يومورطلامق, (sich beruhigen) (Wind) kyrylmak قيرلمق

Legierung *f.* tachlit تخليط

Lehm *m.* balčyk بالچق

Lehne *f.* arka آرقه

lehnen, sich *r.* dajanmak طيانمق

Lehnstuhl *m.* (arkaly) kultuk sandalije (آرقه لى) قولتوق صندالیه

Lehr-anstalt *f.* mekteb مكتب, ~reich müfid مفيد, ~satz *m.* kaʿideji ʿumumije قاعدهٔ عموميه, ~stuhl *m.* kürsiji tedris قارسئ تدريس, ~stunde *f.* ders wakty درس وقتى, ~zeit *f.* čyraklyk چراقلق

Lehre *f.* taʿlim تعليم, (kirchlich) hükm-i-din حكم دين

lehren *t.* öjretmek اوكرتمك, tedris et. تدريس ايـ

Lehrer *m.* choğa خواجه, muʿallim معلم

Lehrerin *f.* muʿallime معلمه

Lehrling *m.* šagird (šajird) شاكرد, čyrak چيراق

lehrreich müfid مفيد

Leib *m.* wüğud وجود, karyn قارين

~arzt *m.* tabib-i-chususi طبيب

~binde *f.*, kušak قوشاق,

~ſchmerzen *m. pl.* karyn ayrysy قارن آغريسى

Leichdorn *m.* nasyr ناصير

Leiche *f.* ğenaze جنازه

Leichen-begängniß *n.* ğenaze alajy جنازه آلاي,

~ſchau *f.* mu'ajine-i-mewta معاينهٔ موتا,

~ſchauhauß *n.* mewta teshir chanesi موتا تشهير خانهسى,

~verbrennung *f.* eğsady ihrak binnar etme اجسادى احراق بالنار ايتمه,

~wagen *m.* ğenaze arabasy جنازه آرابهسى,

~zug *m.* ğenaze alajy جنازه آلايى

Leichnam *m.* ölü اولو

leicht (Gewicht) chafif خفيف, (zu tun) kolaj قولاى

~gläubig seri' ülitimad سريع الاعتماد,

~ſinn(ig) chafif خفيف

Leichtigkeit *f.* chafiflik خفيفلق, kolajlyk قولايلق

leid, ~tun ağymak آجيمق, das tut mir leid ağyjorum آجيورم, bundan mükedderim بوندن مكدرم

leiden *i.* čekmek چكمك

Leiden *n.* ayry آغرى, chastalyk خسته‌لق

Leidenſchaft *f.* sewda سودا, hasret حسرت

leider ma'ateesüf مع‌التأسف

leidlich oldukğa eji اولدقجه ايى

Leier *f.* berbut بربط

leihen *t.* (jmd. etwas) ödünğ wermek اودونج ويرمك, (entleihen) ödünğ almak اودونج آلمق

Leim *m.* tutkal طوتقال

leimen *t.* tutkallamak طوتقاللامق, (betrügen) aldatmak آلداتمق

Leine *f.* ip ايپ

Leinen *n.* keten كتن

Leinöl *n.* keten jayy كتن ياغى

Leinwand *f.* keten bez كتن بزى, bezi بزى

leiſe jawaš يواش, ~ſprechen jawaš söjlemek يواش سويلهمك

leiſten *t.* japmak ياپمق, Dienſt ~ chyzmet (chydmet, chidmet) et. خدمت ايد, Eid ~ jemin et. يمين ايد, Hilfe ~ jardym et. ياردم ايد

Leiſten *m.* kalyp قالب, ~bruch *m.* debelik دبه‌لك

leiſtungsfähig müktedir مقتدر

leiten *t.* götürmek كوتورمك, (jol) göstermek كوسترمك, idare et. اداره ايـ

Leiter *m.* müdir مدير, nazyr ناظر

Leiter *f.* iskele اسكله, nerdüban (merdüwen) نردبان, ~wagen *m.* kenary parmaklykly jük arabasy كنارى پارمقلقلى يوك آربه‌سى

Leitung *f.* idare اداره, ~sdraht *m.* tel تل, ~rohr *m.* meğralyk eden boru مجرالق ايدن بورو

Lektion *f.* ders درس

Lektor *m.* muʿallim معلم

Lektüre *f.* okuma اوقومه, kyraet قرائت, mütaleʿa مطالعه

Lende *f.* bel بل

lenkbar sewk we idaresi kabil سوق و اداره‌سى قابل

Lenkballon *m.* kabili sewk balon قابل سوق بالون

lenken dümen kullanmak دومن قوللانمق

Lenz *m.* ilk bahar ايلك بهار

Lerche *f.* čajyr kušu چاير قوشو

lernen *t.* öjrenmek اوكرنمك, tahsil et. تحصيل ايـ

lesbar okunakly اوقوناقلى

Lese-halle *f.*, ~zimmer *n.* kyraet odasy قرائت اوطه‌سى, kyraet chane قرائت خانه

lesen *t.* okumak اوقومق

Leser *m.* okujuğu اوقويجى, kari قارئ

leserlich okunakly اوقوناقلى

letzte soñ صوك, achyr آخر

leuchten *i.* parlamak پارلامق

Leuchter *m.* šamʿdan شمعدان

Leuchtfeuer *n.* fener فنار

Leuchtgas *n.* hawa γazy هوا غازى

Leuchtturm *m.* fener kullesi فنار قله‌سى

leugnen *t.* inkjar et. انكار ايـ

Leumund *m.* nam نام, šühret شهرت

Leute *m. pl.* adamlar آدملر, ehali اهالى

Leutnant *m.* mülazim ملازم

Levkoje *f.* šebbui شبوى

Lexikon *n.* (Wörterbuch) luγat kitaby لغت كتابى

liberal serbestijet tarafdary سربستیت طرفداری; die liberale Partei *f.* hürrijet perweran fyrkasy حریت پروران فرقه‌سی

Licht *n.* ajdynlyk آیدینلق, nur نور, zija ضیا; Kerze *f.* mum موم

licht yšyk اشق

lichten ačmak آچمق, tenwir et. تنویر ایـ; die Anker ~ demir almak دمیر آلمق, demir kaldyrmak دمیر قالدیرمق

Lid *m.* (Augen~) göz kabaγy کوز قباغی

lieb sewgülü سوکیلی, ʿaziz عزیز, ~ sein memnun ol. ممنون او

Liebe *f.* muhabbet (mehabbet) محبت, ʿašk عشق

lieben *t.* sewmek سومك

liebenswürdig sewimli سویملی, nazik نازك, latif لطیف

Liebenswürdigkeit *f.* nezaket نزاکت

Liebes-brief *m.* muhabbet name محبتنامه, ~erklärung *f.* iʿlan-i-ʿašk اعلان عشق, ~verhältnis *n.* ʿalaka علاقه

Liebhaber *m.* ašyk عاشق, (Kunst ~) merakly مراقلی

liebkosen *t.* ochšamak اوخشامق, nüwaziš et. نوازش ایـ

Liebling *m.* sewgülü سوکیلو

Liebschaft *f.* čabuk gelib gečen ʿašk چابوق کلوب کچن عشق

Lied *n.* šarki شرقی, türkü تورکی

liederlich nizamsyz نظامسز, sefih سفیه

Lieferant *m.* müte-mültezim ملتزم, ʿahhid متعهد

liefern *t.* wermek ویرمك, ab ~ teslim et. تسلیم ایـ, Schlacht ~ muharebe et. محاربه ایـ

Lieferung *f.* teslim تسلیم

liegen *i.* jatmak یاتمق, ~lassen *t.* brakmak براقمق, was liegt Ihnen daran? bundan size ne? بوندن سزه نه؟

Lift *m.* asansör آسانسور

lila lejlak لیلاق

Lilie *f.* zanbak (zambak) زنبق

Limonade *f.* limonata لیموناطه

Linde *f.* ychlamur (flamur) اخلامور

lindern *t.* teskin et. ايـ تسكين,
tatlylaštyrmak طاتليلا شديرمق,
chafifletmek خفيفلتمك

Lineal *n.* ğedwel tachtasy جدول
تختهسى, mistar مسطر

Linie *f.* čizgi چيزكى, chat خط

Linien-blatt *n.* čizgili altlyk چيزكيلى آلتلق,
~ſchiff *n.* kaljon قاليون, ~truppen *f. pl.* ᶜasakiri nizamije عساكر نظاميه

linieren *t.* čizmek چيزمك

link sol صول

links sol tarafda صول طرفده,
~händig solak سولاق

Linſe *f.* merğimek مرجمك

Lippe *f.* dudak دوداق

Liſt *f.* hile حيله

Liſte *f.* lista ليستا, ğedwel جدول,
defter دفتر

liſtig hilekjar حيلهكار

Liter *m.* litra ليتره

Literatur *f.* edebijat ادبيات

Lob *n.* medh مدح, sena ثنا

loben *t.* medh et. ايـ مدح,
sena et. ايـ ثنا

lobenswert medhe lajyk مدحه لايق

Loch *n.* delik دليك

Locke *f.* zülf زلف

locken *t.* ğezb et. ايـ جذب

lockern *t.* gewšetmek كوشتمك

lockig kywryk قيوريق

Lock-mittel *n.*, ~ſpeiſe jem يم

Löffel *m.* kašyk قاشيق

Loge *f.* loğa لوجه

logieren *i.* oturmak اوطورمق

Logik *f.* mantyk منطق

logiſch mantyki منطقى

Lohe *f.* meše كبوغى توزى ميشه,
(Flamme) ᶜalew علو

Lohgerber *m.* debbaγ دباغ, ~ei *f.* debbaγ chane (tabak-chane) دباغخانه

Lohn *m.* üğret اجرت, Tage~ *m.* gündelik كوندهلك, Wochen~ *m.* haftalyk هفتهلق, Monats~ *m.* ajlyk آيلق

lohnen *i.* mükjafat et. (wermek) مكافات ايـ (ويرمك)

löhnen *t.* para wermek پاره ویرمك

Lohnkutſcher *m.* arabaǧy آرابه‌جی

Lokal *n.* jer یر, mehall (mahall) محل, Geſchäfts~ *n.* kalem قلم, ~behörde *f.* bükjumet-i-belde حکومت بلده

Lokomotive *f.* makina ماکنه

Lokomotivführer *m.* makinaǧy ماکنه‌جی

Lorbeer *m.* defne دفنه

Los *n.* kysmet قسمت, Lotterie~ *f.* pianko billeti پیانقو بلتی

los ajry آیری, was iſt los? ne war? نه‌وار؟

los-binden, ~machen *t.* čözmek چوزمك, ~drücken *t.* atmak آتمق, ~gehen (beginnen) *i.* bašlanmak باشلانمق, ~(Schuß) bošanmak بوشانمق, ~auf ... hareket et. حرکت ایـ, (locker werden) ajrylmak آیرلق, ~laſſen *t.* brakmak, ~reißen *t.* čykarmak چیقارمق, براقمق, ~ſprechen *t.* ʿafw et. عفو ایـ

Löſchblatt *n.* jazy kurutmaγa machsus sünger kjaγydy یازی قورتمغه مخصوص سونکر کاغدی

löſchen *t.* (Feuer) söjündürmek سوکندیرمك, (Durſt) harareti kesmek حرارتی کسمك, (Schiffsladung) bošaltmak بوشالتمق

loſe gewšek کوشك

loſen *i.* kurʿa čekmek قرعه چکمك

löſen *t.* čözmek چوزمك, (Aufgabe uſw.) hall et. حل ایـ, (Fahrkarte, Geld) almak آلمق, (Geſchütz) atmak آتمق

Löſung *f.* hall حل, (chem.) tezwib تذویب

Loſung *f.* parola پاروله

loten *i.* iskandil et. اسقندیل ایـ

löten *t.* lehimlemek لهملمك

Lotſe *m.* gemi kulaγuzu (kylawuzu) کمی قولاغوزی

lotſen *t.* kazyk kakmak قازیق قاقمق

Lotterie *f.* pianko, ~los *n.* pianko billeti پیانقو

Löwe *m.* arslan آرسلان

Löwin *f.* diši arslan دیشی آرسلان

Luchs *m.* wašak واشاق

Lücke *f.* bošluk بوشلق, eksiklik اکسیکلك

lückenhaft nakys ناقص

Luder *n.* leš لش, laše لاشه, *fig.* sefih سفيه

Luft *f.* hawa (hewa) هوا, ~ ballon *m.* balon بالون, ~ druck *m.* tezzajük-i-hawa تضييق هوا, ~ heizung *f.* syğak hawa ile tes-chin صيجاق هوا ايله تسخين, ~ pumpe *f.* muchallijet ül hawa مخلية الهوا, ~ röhre *f.* chyrtlak خيرتلاق, nefes borusu نفس بوريسى, ~ schiff *n.* hawa gemisi هوا كميسى, čepelin چپلين, ~ schiffer *m.* hawada gezen هواده كزن, balonği بالونجى, ~ schloß *n.* chajal خيال, ~ spiegelung *f.* serab سراب, ~ zug *m.* ğerejan-i-hawa جريان هوا

luftdicht pek eji we syky kapanan پك ايى و صيقى قپانان

lüften *t.* hawajy teğdid et. هوايى تجديد ايـ, hawalandyrmak هوالاندير مق

luftig hawadar هوادار

Lüge *f.* jalan يلان

lügen *i.* jalan söjlemek يلان سويلمك

Lügner *m.* jalanğy يلانجى

Luke *f.* bağa باجه

Lump *m.* čapkyn چاپقين

Lumpen *m.* pačawra پاچاوره, ~ sammler *m.* pačawrağy پاچاوره جى

Lunge *f.* akğijer آقجكر, rie رئه, ~ nentzündung *f.* zat ür rie ذات الرئه, ~ nschwindsucht *f.* werem ورم

Lunte *f.* fitil فتل

Lupe *f.* pertew-suz پرتوسوز

Luft *f.* kejf كيف, ~ u. Liebe hewes هوس

Luftbarkeit *f.* ejlenğe اكلنجه, zewk ذوق

luftig mesrur مسرور, sich ~ machen istihza et. استهزا ايـ

Luftspiel *n.* komedia قومديا, müdhike مضحكه

lutherisch protestan پروتستان

Luxus *m.* israf اسراف, süs سوس; debdebe دبدبه

Lyzeum *n.* mekteb مكتب, (kyzlar mektebi قيزلر مكتبى)

Lymphe *f.* limfa لنفا

M.

Maat *m.* čauš چاوش

machen *t.* japmak, yapmak, etmek ايتمك

Macherlohn *m.* išleme parasy ايشلمه پاره‌سی

Macht *f.* kuwwet قوت, kudret قدرت, šewket (šefket) شوكت

mächtig kudretli قدرتلی, kawi قوی

Mädchen *n.* kyz قيز, Dienſt ~ *n.* chyzmetği kadyn خدمتجی قادين

Made *f.* kurt قورت

Magazin *n.* mayaza مغازه

Magd *f.* besleme بسلمه

Magen *m.* miʿde معده, ~ ſchmerzen *m. pl.* elemi miʿde; miʿde ayrysy آغريسی معده, ~ entzündung *f.* (~ katarrh *m.*) iltihabi-miʿde التهاب معده; ich habe mir den Magen verdorben miʿdem bozuldu معدم بوزلدی

mager zaʿjif ضعيف

Magerkeit *f.* zaʿjiflik ضعيفلق

Magier *m.* sihir baz سحر باز

Magiſtrat *m.* beledije hejet بلديه هيئت

Magneſia *f.* maynezia مغنزيا

Magnet *m.* myknatis (miknatis) مقناطيس, ~nadel *f.* pusula ijnesi پوصوله ايكنه‌سی

magnetiſch miknatisi مقناطيسی

magnetiſieren *t.* miknatislamak مقناطيسلمق

Magnetismus *m.* miknatisijet مقناطيسيت

mähen *t.* bičmek بيچمك, kesmek كسمك

Mähmaſchine *f.* tyrpan makinasy طيرپان ماكينه‌سی

Mahagoni *n.* mayun (mahun) ماغون

Mahl(zeit) *f.* taʿam طعام, (Feſt~) *n.* zijafet ضيافت

mahlen *t.* öjütmek اوكوتمك

Mähne *f.* perčem پرچم

mahnen *t.* chatyrlatmak خاطرلاتمق, ichtar et. اخطار ايد

Mai *m.* ma-is مايس, ~glöckchen *n.* inği čičeji اينجی چيچكی, ~käfer *m.* ma-is böğeji مايس بوجكی

Mais *m.* mysyr buyday (boydaj) مصر بغدای

Majeſtät *f.* šewket شوكت; ʿazamet عظمت, hazret حضرت, (Herr-

ſchertitel) šewketli شوكتلى, šewketmeab شوكتمأب

majeſtätiſch ʿazametlü عظمتلى

Major *m.* biñbašy (bimbašy) بيكباشى

Makel *m.* leke لكه

makellos kusursuz قصورسز

Makkaroni *m. pl.* makarna مقارنه

Makler *m.* telal دلال, simsar (symsar) سمسار

mäkeln *i.* muachaze et. مؤاخذه ايـ

Makrele *f.* yskumru اسقومرى

Makrone *f.* badem (badam) kurabijesi بادم قرابيه‌سى

mal defʿa دفعه, kerre كره

Mal (Zeichen) *n.* nišan نشان

malen *t.* taswir et. تصوير ايـ

Maler *m.* taswirği تصويرجى, resimği رسيمجى, resam رسام; Anſtreicher *m.* bojağy بوياجى

Malerei *f.* nakš نقش

maleriſch šajan-i-temaša شايان تماشا

Malz *n.* arpa suju majesi آرپه صويى مايه‌سى

man (ausgedrückt durch die 3. Perſ. Sing. Präſ. Paſſiv oder durch die 3. Perſ. Plur. Präſ.)

mancher baʿzy بعض

manchmal baʿzy kerre بعض كره, baʿzy defʿa بعض دفعه

Mandel *f.* (baum) badem (ayağy) بادم, (Drüſen) boyazyñ iki tarafindaky bezler بوغازك ايكى طرفنده‌كى بزلر

~entzündung *f.* bezleriñ iltihaby بزلرك التهابى

Mangel *m.* eksiklik اكسيكلك

mangelhaft kusurlu قصورلى

mangeln noksan ol. نقصان او

Manier *f.* tarz طرز, hareket حركت, suret صورت

Manifeſt *n.* bejan name بيانناميه

Mann *m.* adam آدم, (Ehe~) koğa قوجه

mannhaft ğesur جسور

Mannheit *f.* erkeklik اركككلك

mannigfach türlü türlü درلو درلو

Mannszucht *f.* zabt u rabt ضبط و ربط, terbije تربيه

Mannſchaften *f. pl.* neferat نفرات

männlich erkek اركك, (gramm.) müzekker مذكر

Manöver *n.* ʿasker taʿlimi عسكر تعليمى, manevra مناوره

Manſarde *f.* dam alty طام آلتی

Manſchette *f.* manšet مانشت, kolluk قوللق

Mantel *m.* kapot قاپوت, (Regen-) jaγmurluk یغمورلق, türk. Frauenmantel *m.* jeldirme یلدیرمه

Manuſkript *n.* el jazysy ال یازیسی

Mappe *f.* čanta چانطه

Märchen *n.* masal مصال

Marder *m.* zerdewa زردوا, sañsar (samsar) صکسار

Marine *f.* bahrije بحریه, ~ ſchule *f.* bahrije mektebi بحریه مکتبی

Mark *n.* ilik ایلیك, *f.* (Geld) mark مارق

Marke *f.* nišan نشان, damγa طامغه, Brief~ *f.* pul پول

Marketender *m.* (bakal) بقال

Markt *m.* bazar (pazar) بازار, čaršy (čaršu) چارشو, ~ flecken *m.* kasaba قصبه, ~ halle *f.* pazar jeri پازار یری

Marmor *m.* mermer مرمر

Marone *f.* eri kestane ایری کستانه

Maroquin *n.* sachtijan سختیان

Marſch *m.* jürüjüš یورویش, (milit. Befehl) marš مارش

Marſchall *m.* müšir مشیر, serdar سردار

marſchieren *i.* jürümek یورومك

Marter *f.* ezijet اذیت, ğefa جفا, iškenğe اشکنجه

Märtyrer *m.* šehid شهید

März *m.* mart مارت

Marzipan *m.* bademli kurabije بادملی قرابیه

Maſche *f.* halka حلقه

Maſchine *f.* makina ماکنه, alet آلت

Maſchinengewehr *n.* mitraljöz میترالیوز, makinaly tüfenk (tüfek) ماکنه‌لی تفنك, ~ abteilung *f.* mitraljöz bölüjü میترالیوز بلوکی

Maſern *f. pl.* kyzamuk قیزاموق

Maske *f.* suret صورت, maska ماسکه, mas-chara (maskara) مسخره, ~ nball *m.* maskaly balo ماسکه‌لی بالو

maskieren *t.* tebdil et. تبدیل ایه, ſich ~ *r.* tebdile girmek تبدیله کیرمك

Maß *n.* ölčü اولچی, ~regel *f.* tedbir تدبير, ~ſtab *m.* ölčü اولچی, mykjas مقياس

Maſſage *f.* owalama اوولمه, masaž ماساژ

Maſſe *f.* jyγyn يغين, küme كومه, kesret كثرت

maſſenhaft kesret üzre كثرت اوزره, topdan طوپدن

maſſieren *t.* owmak اوومق

mäßig (~ im Eſſen) kanaᶜatly قناعتلی, insafly انصافلی, (Preis) müte-wesit متوسط; dejersiz دكرسز

mäßigen *t.* taᶜdil et. تعديل ايـ

Mäßigkeit *f.* kanaᶜat قناعت, perhiz پرهيز

Mäßigung *f.* insaf انصاف iᶜtidal اعتدال

maßlos haddsyz حدسز

Maſt *m.* direk ديرك

Maſtdarm *m.* müstekim مستقيم, sürm سرم

mäſten *t.* semizletmek سميزلتمك, semirtmek سمرتمك

Material *n.* mewad مواد, ~waren *f. pl.* bakkalije بقاليه

Materie *f.* madde ماده

Mathematik *f.* rijazijat رياضيات, ᶜulumi rijazije علوم رياضيه; ~er *m.* rijazi رياضی

Matratze *f.* minder مندر, döšek دوشك, šilte شيلته

Matroſe *m.* gemiği كميجی, mellah ملاح, tajfa طايفه

matt joryun يورغون

Matte *f.* hasyr حصير

Mattigkeit *f.* joryunluk يورغونلق

Mauer *f.* duwar ديوار

mauern *t.* bina et. بنا ايـ

Maul *n.* ayyz آغز, ~affe *m.* šaškyn شاشقين, ~beerbaum *m.* tut ayağy توت آغاجی, ~eſel *m.*, ~tier *n.* katyr قطر, ~tiertreiber *m.* katyrğy قطرجی, ~wurf *m.* köstebek كوستبك

Maurer *m.* duwarğy ديوارجی, Frei~ *m.* franmason فران ماسون

Maus *f.* syčan صیچان, fare فاره,
~falle *f.* syčan kapany صیچان قپانی
mausern *i.* tuj dejištirmek توی دکیشدیرمك
Mausoleum *n.* türbe تربه
Maut *f.* gümrük (gömrük) كومروك
Mechanik *f.* ʿilm-i-ğerr-i-eskal علم جر اثقال
Mechaniker *m.* makinağy ماكنه جی
Medizin *f.* hekimlik حكيملك, tybb طب
Medschidije *m.* meğidije مجيديه
Meer *n.* deñiz دكز, ~busen *m.* körfez كورفز, ~enge *f.* boγaz بوغاز, ~schaum *m.* deñiz köpüjü دكز كوپوك, lüle tašy لوله طاشی, ~ešspiegel *m.* sath-i-bahr سطح بحر
Mehl *n.* un اون, dekik دقيق; ~speise *f.* un ile japylmyš jemek اون ايله ياپلمش يمك, chamur خمور ايشی iši
mehlig unlu اونلی
mehr zijade زياده
mehrere bir kač بر قاچ
Mehrheit, ~zahl *f.* ekserijet اكثريت
meiden *t.* kačmak قاچمق, sakynmak صاقنمق
Meile *f.* mil ميل
mein benim بنم
Meineid *m.* jalan jemin يالان يمين
meineidig jalan jemin ediği يالان يمين ايديجی
meinen *t.* zann et. ظن ايد, düšünmek دوشونمك
Meinung *f.* zann ظن, kyjas قياس, reej رأی, fikr فكر; öffentliche Meinung *f.* efkjar-i-ʿumumije افكار عموميه
Meißel *m.* münakyš منقاش
meist ekseri اكثری
meistens ekserija اكثريا
meisten, die čoγu چوغی
Meister *m.* usta اوسته, ~stück *n.* usta iši اوسته ايشی
Melancholie *f.* kara sewda قره سودا
melden *t.* chaber wermek خبر ويرمك
Meldung *f.* chaber خبر
melken *t.* saγmak صاغمق
Melodie *f.* ahenkli ses آهنكلی سس

Melone *f.* (Zucker ~) kawun قاوون

(Waſſer ~) karpuz قارپوز

Menge *f.* mykdar مقدار, Menſchen~ kalabalyk غلبه‌لك

mengen karyštyrmak قاريشديرمق,, ſich in etwas ~ karyšmak قاريشمق

Menſch *m.* adam آدم, insan انسان

Menſchen-alter *n.* nesil نسل. ~feind *m.* insandan kačan قاچان انساندن, ~freſſer *m.* merdümchar مردمخوار; ~freund *m.* mühibb ün nas محب الناس, ~freundlichkeit *f.* insanijet انسانيت

Menſchheit *f.* bešer بشر

menſchlich insani انسانى, insanijetli انسانيتلى

Meridian *m.* dajireji nysfünnehar دائرهٔ نصف النهار

merken *t.* görmek كورمك, dujmak طويمق

merklich görünür كورونير, his olunur حس اولنور

Merkmal *n.* išaret اشارت, nišan نشان

Merkur *m.* (Queckſilber) ğiwa جيوه

merkwürdig šajan-i-dikkat شايان دقت, γarib غريب

Merkwürdigkeit *f.* γaribe غريبه

Meſſe *f.* panajyr پنایر, (Kirchen ~) kudas قداس

meſſen *t.* ölčmek اولچمك

Meſſer *n.* byčak بيچاق, ~ſchmied *m.* byčakğy بيچاقجى

Meſſias *m.* mesih مسيح

Meſſing *n.* piriñ پرنج

Metall *n.* ma'den معدن

metalliſch ma'deni معدنى

Meter *n.* metro مترو

Methode *f.* üsul اصول, tertib ترتيب

Metzger *m.* kassab قصاب

Metzgerei *f.* kassab dükkjany قصاب دكانى

Meuchelmord *m.* katl قتل

Meute *f.* köpek sürüsü كوپك سوريسى

Meuterei *f.* zorbalyk زوربه‌لق, fesad فساد

Meuterer *m.* zorba زوربه, fesadğy فسادجى

miauen *i.* miawlamak مياولامق

Mieder *n.* korse قورسه

Miene *f.* čehre چهره, jüz یوز

Miete *f.* kira کرا, üğret اجرت

mieten *t.* kira ile tutmak کیرا ایله طوتمق,

istiğar et. استیجار ایـ

Mieter *m.* kirağy کراجی, müstee-ğir مستأجر

Miet-vertrag *m.* kira mukawelesi کرا مقاوله‌سی,

~zins *m.* üğret اجرت

Migräne *f.* jarym baš ayrysy یارم باش آغریسی

Mikrobe *f.* mikrob میقروب

Mikroskop *n.* churdebin خرده‌بین

Milch *f.* süd سود, ~kur *f.* süd ile tedawi سود ایله تداوی, ~mann *m.* südğü سودجی, ~speise *f.* südlü jemek سودلی یمك,

~straße *f.* saman oyrusu صمان اوغریسی

mild tatly طاتلی, latif لطیف, mülajim ملایم

mildtätig merhametli مرحمتلی

Milde *f.* merhamet مرحمت

mildern *t.* tachfif, ta'dil et. تخفیف, تعدیل ایـ

Militär *n.* 'asker عسکر, *pl.* 'asa-kir عساکر, ~tirch 'as-keri عسکری

Milliarde *f.* biñ milion بیك ملیون

Million *f.* milion ملیون

Milz *f.* dalak دلاق, ~sucht *f.* kara sewda قره سودا

minder daha az دها از, daha küčük دها کوچك

Minderheit *f.* azlyk آزلق

minderjährig na balyγ نا بالغ

mindern *t.* azaltmak آزالتمق

mindeſt eñ az آز اك, ~ens hič olmaz ise هیچ اولمز ایسه

Mine *f.* (Bergwerk) ma'den معدن, (Spreng) torpil طورپیل; ver-ankerte ~ ثابت, ſchwimmen-de ~ سابح sabih

Mineral *n.* ma'den معدن, ~brun-nen *m.* ma'den suju معدن صویی

Mineralogie *f.* 'ilm-i-ma'den علم معدن

Minimum *n.* eñ az آز اك

Miniſter *m.* nazyr ناظر, ~präſident *m.* rejis ün nezar رئیس النظار, sadr-i-a'zam (sadra'zam) صدر اعظم

Miniſterium *n.* nezaret نظارت

Minute *f.* dakike دقيقه

mir baña بڭا

miſchen *t.* karyštyrmak قاريشديرمق,
ſich in etwas ~ *r.* karyšmak قاريشمق

Miſpel *f.* mušmula موشموله

miß-achten *t.* sajmamak صايمامق,
chor görmek خور كورمك,
(bakmak) باقمق, ~billigen *t.* bejenmemek بكنمهمك, ~brauch *m.* suji istiʿmal سؤ استعمال,
~fallen *i.* bejenilmemek بكنيلمهمك,
haz olunmamak حظ اولنمهمق,
~geſchick *n.* taliʿsizlik طالعسزلق,
~geſtaltet bičimsiz بيچمسز,
~glücken *i.* baša čykarmamak
باشه چيقارمهمق, ~gönnen *t.* hased et. ايـ حسد, ~griff *m.* chata خطا, ~günſtig hasedği حسدجى, hasud حسود, ~handeln *t.* suji muʿamele et. ايـ سؤ معامله,
inğitmek اينجيتمك, ~kredit *m.* iʿtibarsyzlyk اعتبارسزلق, ~mut *m.* fütur فتور, mahzunijet محزونيت,
~trauen *i.* emnijet etmemek امنيت ايتمهمك,
iʿtimad etmemek اعتماد ايتمهمك,
~vergnügt nachošnud ناخشنود,
~verſtändnis *n.* jañlyš añlama
ياكلش اكلامه, sehw سهو,
chata خطا

Miſſetat *f.* suji ʿamel سؤ عمل

Miſſetäter *m.* müfsid مفسيد, müğrim مجرم

Miſſionar *m.* misionar papasy ميسيونر پاپاسى

Miſt *m.* gübre كوبره, fyšky فشقى
mit ile ايله

Mitarbeiter *m.* iš arkadašy ايش آرقداشى,
jardymğy ياردمجى

Mitbewerber *m.* hem matleb هم مطلب

mitbringen *t.* beraber getirmek برابر كتيرمك

Mitbürger *m.* hemšehri همشهرى

Miteſſer *m.* čyban چبان

Mitgefühl *n.* šefekat (šefkat) شفقت

Mitgift *f.* ğihaz (ğehez) جهاز

Mitglied *n.* aʿza اعضا

Mitleid *n.* merhamet مرحمت, ağyma آجیمه

mitleidig šefekatly شفقتلی

Mitmenſch *m.* jakyn یقین, karib قریب

mitnehmen *t.* beraber almak برابر آلمق

Mitreiſender *m.* joldaš یولداش

mitſchuldig hem suğlu هم سوجلی

Mitſchüler *m.* synf (synyf) arkadaš صنف آرقداش

Mittag *m.* öjle اویله, zu ~ eſſen öjle taʿamy et. اویله طعامی ای., ~ſchläfchen *n.* öjle ujkusu اویله اویقوسی

Mitte *f.* orta اورته

mitteilen *t.* chaber wermek خبر ویرمك

Mittel *n.* čare چاره, wasita واسطه, (Heil~) ʿilağ علاج; ~alter *n.* kurun-i-wüsta قرون وسطی, ~finger *m.* orta parmak اورته پارمق, ~meer *n.* ak deñiz آق دکز, ~mäßig orta اورته, ewsat اوسط, ~punkt *m.* merkez مرکز, orta jer اورته یر, ~ſtand *m.* wesat halde bulunan ehali وسط حاله بولنان اهالی

mittelbar bilwasita بالواسطه, maʿkusen معکوساً

mittelſ ile ایله, wasitasy ile واسطه‌سیله

mitten in ortada اورته‌ده

Mitternacht *f.* geğe jarysy کیجه یاریسی, jary geğe یاری کیجه, nysfül leil نصف اللیل

mittlerweile bu aralyk بو آرالق

Mittwoch *m.* čaršanba (čaršamba) چارشنبه

mitunter arasyra آراصره, baʿzen بعضاً

mitwirken *i.* beraber čalyšmak برابر چالیشمق

Mitwirkung *f.* jardym یاردم

Möbel *n.* ešja اشیا, döšeme دوشمه

Mobilmachung *f.* sefer berlik سفر برلك

mobilmachen *t.* seferber halyna komak سفربر حالنه قومق

möblieren *t.* ewi donatmak اوی طوناتمق

Mode *f.* moda موده

Modell *n.* örnek اورنك

modellieren *t.* örnejini almak اورنکنی آلمق

modern šimdiki شمدیکی, jeñi یکی

mögen *t.* istemek استمك

möglich mümkin ممكن, kabil قابل,
das ist nicht ~ bu olmaz بو اولماز
Möglichkeit *f.* kabilijet قابليت,
ihtimal احتمال
Mohn *m.* chaschaš خشخاش
Mohr *n.* sijab صيا, ᶜarab عرب;
zenği زنجى
Mohrrübe, Möhre *f.* hawuğ هاووج
Molke *f.* ajran آيران
Molkerei *f.* südğü dükkjany صودجى دكانى
Moll *n.* jumšak seda يومشاق صدا
Mops *m.* pes perde پس پرده
Monarch *m.* padišah پادشاه, hükümdar
حكمدار, imperator ايمپراطور,
kral قرال
Monat *m.* aj آى, mah ماه, šehr شهر
monatlich ajlyk آيلق, *adv.* ~einmal
ajda bir
Monatsreinigung *f.* hajz حيض, ᶜadet عادت
Monatsgehalt *n.* ajlyk آيلق, meᶜaš معاش
Mönch *m.* kešiš كشيش, rahib راهب
Mond *m.* aj آى, kamer قمر,
~finsternis *f.* chusuf خسوف, ~schein *m.* mahtab
مهتاب, ~süchtig kameri قمرى,
sajir fimmenam سائر فى المنام
Monopol *n.* inhisar انحصار, imtijaz امتياز
Montag *m.* pazar ertesi پازار ايرتسى
Monteur *m.* makinağy ماكنه جى
Moor *n.* batak باتاق
Moos *n.* josun يوصون
Moral *f.* achlak آخلاق, edeb ادب
Morast *m.* batak باتاق, čamur چامور
Mord *m.* öldürme اولديرمه, katl قتل
morden *t.* öldürmek اولديرمك
Mörder *m.* katil قاتل, öldürüğü اولديريجى
mörderisch katil قاتل
morgen jaryn يارين, ~früh jaryn
sabah يارين صباح
morgens sabahlajyn صباحلاين
Morgen *m.* sabah صباح, guten ~ sabahlar chajr olsun
صباحلر خير اولسن, ~dämmerung *f.* šefak (šafak) شفق, ~land *n.* memalik-i-šarkije
ممالك شرقيه, šark شرق, ~röte

f. gün ayarmasy كون آغارمه‌سى, feğr فجر

Morphium *n.* morfin مورفين

Mörser *n.* hawan هوان

Mörtel *m.* charğ خرج

Moschee *f.* ğami' جامع, mesğid مسجد

Moschus *m.* misk مسك

Moskito *m.* ğibin جبين, siwri sinek سيورى, ~netz *n.* ğibinlik جبينلك, سينك

Most *m.* šire (šira) شيره

Mostrich *m.* chardel (chardal) خردل

Motor *m.* motor موتور, muharrik محرك, ~wagen (Kraftwagen) *m.* automobil اوتوموبيل

Motte *f.* güwe كووه

Möwe *f.* küčük marti kušu كوچك مارتى قوشى

Müče *f.* küčük sinek كوچك سينك

müde joryun يورغون

Müdigkeit *f.* joryunluk يورغونلق

Muff *m.* el kürkü ال كوركى

Mühe *f.* zahmet زحمت, sich ~ geben čalyšmak چالشمق

Mühle *f.* dejirmen دكرمن

Mühlrad *n.* čarch (čark) چرخ

Mühlstein *m.* dejirmen tašy دكرمن طاشى

mühsam zahmetli زحمتلى, güğ كوچ

Mulatte *m.* melez ملز

Müll *m.* süpründü سپورندى, ~abfuhr *f.* tanzifije تنظيفيه, ~abfuhrmann *m.* čöpğü چوپجى

Müller *m.* dejirmenği دكرمنجى

Mull *m.* tülbend تولبند

multiplizieren *t.* zarb et. ضرب ايد

Mumie *f.* mumia موميا

Mund *m.* ayyz آغز, ~art *f.* luya لغه, wilajet tekellümü ولايت, ~stück *n* ayyz(lyk) غزلق, ~tuch *n.* peškir پيشكير

Mündel *n.* jetim يتيم, sabi صبى

münden *i.* münsab ol. منصب او

mündig baliγ بالغ

mündlich šifahen شفاهاً

Mündung *f.* boyaz بوغاز, ayyz آغيز

Munition *f.* ğebchane جبخانه, mühimmat-i-harbije مهمت حربیه

munter mesrur مسرور

Münze *f.* akče آقچه, sikke سکه; (Amt) zarb chane ضرب خانه

münzen *t.* sikke wurmak سکه اورمق

mürbe jumušak یموشاق

murmeln *i.* myryldamak مرلدامق

mürrisch ʿabus عبوس, ters ترس

Mus *n.* ezme ازمه, rečel رچل

Muſchel *f.* (Tier) kabuklu böğek قبوقلی بوجك, (Schale) sadef (sedef) صدف, (eßbare) midia میدیه

Muſelmann *m.* müslim مسلم, müsliman مسلمان

Muſeum *n.* müzechane موزه‌خانه

Muſik *f.* musiki موسیقی, muzika موزیقه

Muſiker *m.* muzikağy موزیقه‌جی

muſizieren *i.* muzika čalmak موزیقه چالمق

Muskateller *m.* misket šaraby مسکت شرابی

Muskatnuß *f.* hind ğewizi هند جوزی

Muskel *f.* ʿadale عضله

Muskete *f.* tüfenk تفنك

Musketier *m.* tüfenkği تفنکجی

Muße *f.* boš wakyt بوش وقت

Muſſelin *n.* bez بز, tülbend تولبند

müſſen *i.* lazym ol. لازم او (wird durch Anfügung von maly, meli an den Stamm des Zeitwortes ausgedrückt oder durch gerek mit Infinitiv)

müßig išsiz ایشسز

Müßiggang *m.* awarelik آواره‌لك

Muſter *n.* mostra موسترہ, örnek اورنك, ʿibret عبرت

muſterhaft imtisala šajan امتثاله شایان

Mut *m.* ğesaret جسارت, šeğaʿat شجاعت

mutig ğesaretli جسارتلی, ğesur جسور

mut-los jüreksiz یورکسز, γajretsiz غیرتسز; ~maßen *i.* zann et. ظن ایـ, techajjül et. تخیل ایـ; ~willig hiddetli حدتلی

Mutter *f.* walide والده, ana آنا, ~ſchaft *f.* analyk آنالق, ~ſprache *f.* ana lisany آنا لسانی

mutterſeelenallein jap jalyñyz یاپ یالکز

Mütze *f.* kasket قاسكت, fes فس, kalpak قلپاق, takije طاقيه

Myrte *f.* mersin مرسين

Myſterium *n.* sirr سر

Myſtik *f.* tesawwuf تصوف

Mythe *f.* masal مصال, efsane افسانه

Mythologie *f.* esatyr اسه‌طير

N.

Nabe *f.* döwelek دولك, tekerlek göbeji تكرلك كوبكى

Nabel *m.* göbek كوبك

nach (Ort) = Dativ; Zeit soñra (sora) صكره; gemäß göre كوره, üzre اوزره

nachahmen *t.* beñzetmek بكزتمك, taklid et. تقليد ايـ

Nachbar *m.* komšu قومشو, ~ſchaft *f.* komšuluk قومشولق

nachdem soñra صكره

nachdenken *i.* düšünmek دوشونمك

Nachdruck *m.* šiddet شدت, kuwwet قوت; (Buch) taklid تقليد, sachtekjarlyk ساخته‌كارلق

nachdrücklich kuwwetli قوتلى

Nachen *m.* sandal صندال, kajyk قايق

nachfolgen *i.* te'akub et. تعقيب ايـ

Nachfolger *m.* chalef خلف

nachforſchen *i.* tahkik et. تحقيق ايـ

Nachfrage *f.* taleb طلب

nachgeben *i.* razi ol. راضى او

nachgehen *i.* (Uhr) geri kalmak كرى قالمق

nachgemacht sachte ساخته

nachgiebig chatyrnüwaz خاطرنواز, chatyršinas خاطرشناس

Nachgiebigkeit *f.* hilm حلم

nachher soñra صكره

Nachhut *f.* dümdar دمدار

Nachkommenſchaft *f.* nesl نسل, zürrijet ذريت, ewladlar اولادلر, ewlad we ahfad اولاد و احفاد

Nachlaß *m.* miras ميراث, tereke تركه, (Preis~) tenzil تنزيل

nachläſſig ihmalgy اهمالجى, kajdsyz قيدسز

Nachläſſigkeit *f.* ihmal اهمال

Nachmittag *m.* öjlenden soñra اويلندن صكره

ba'd-ez-zuhr بعد الظهر

Nachnahme *f.* teedije تأديه

nachnehmen *t.* teedije et. تأديه ايـ

nachrechnen *t.* tekrar hisab et. تكرار حساب ايـ

Nachricht *f.* chaber خبر, hawadis حوادث

Nachruf *m.* tezkjar تذكار, jadigjar يادكار

nachſchicken *t.* ardyndan göndermek آردندن كوندرمك

nachſchlagen *t.* (Buch) (kitabynda) aramak آرامق

Nachſchlüſſel *t.* ujdurma anachtar اويدورمه آناختار

Nachſchrift *f.* mektub 'ilawesi مكتوب علاوەسى, zejl ذيل

nachſehen *t.* (nachblicken) gözden gečirmek كوزدن كچيرمك,

(prüfen) dikkatle bakmak دقتله باقمق,

teftiš et. تفتيش ايـ

Nachſicht *f.* müsameha مسامحه

nachſichtig γafar (γafur) غفار,

merhametli مرحمتلى

nächſt eñ jakyn يقين الك, geleğek كله‌جك, ilk ايلك

nachſtellen duzak kurmak طوزاق قورمق,

(Uhr) geri brakmak كرى براقمق

nächſtens jakynda يقينده, kariben

bu günlerde بو كونلرده, قريباً

nachſuchen *t.* aramak آرامق, (bitten) *i.* riγa et. رجا ايـ

Nacht *f.* geğe كيجه, ~ geſchirr *n.* hawroz هاوروز, ~hemd *n.* geğelik gömlek

~jacke *f.* chyrka كيجه‌لك كوملك, ~lager *n.* jatak خرقه, entari انتارى

~licht *n.* geğe kandili كيجه قنديلى, يتاق

~ſtuhl *m.* delinmiš iskemle دلنمش اسكمله,

~tiſch *m.* geğe masasy كيجه ماصه‌سى,

~wache *f.* geğe chasta bekğisi كيجه خسته بكجيسى

~wachen geğe bir chastajy beklemek كيجه بر خسته‌يى

~wächter *m.* bekği (bekči) بكجى, بكلمك,

~wandler *m.* sajir fimmenam سائر فى المنام

nachts geğelejin كيجه‌لين

Nachteil *m.* zarar ضرر, zijan زيان

nachteilig zararly ضررلى

Nachtigall *f.* bülbül بلبل

Nachtiſch *m.* taʿamyñ soñu طعامك صوكى

nächtlich geğedeki كيجه دەكى

Nachtrag *n.* ʿilawe علاوه, zejl ذيل

Nachweis *m.* isbat (ispat) اثبات

Nachwelt *f.* ewlad we ahfad اولاد و احفاد

Nachzügler *m.* geride kalan nefer كريده قالان نفر

Nacken *m.* eñse اكسه

nackt čyplak چپلاق, ʿürjan عريان, jalyn يالين

Nacktheit *f.* čyplaklyk چپلاقلق

Nadel *f.* ijne ايكنه, (Steck~) toplu ijne; (an Inſtrumenten) ibre ابره, ~büchſe *f.* ijne kutusu يكنه قوطيسى, ~holz *n.* čam aγaǧy چام آغاجى, ~öhr *n.* ijne gözü ايكنه كوزى, ijne deliji ايكنه دليكى

Nagel *m.* ekser اكسر, čiwi چيوى, Finger~ tyrnak طيرناق, ~bürſte *f.* tyrnak fyrčasy طيرناق فيرچەسى, ~ſchmied *m.* čiwiği چيويجى

nageln *t.* čiwilemek چيويلەمك, mychlamak ميخلامق

nagen *t.* gemirmek كميرمك

Nagetier *n.* hajwan-i-kazym حيوان قاضم, *pl.* hajwanat-i-kazyme حيوانات قاضمه

nahe jakyn يقين

Nähe *f.* kurbijet قربيت

nähen *t.* dikmek ديكمك

Näherin *f.* dikišği kyz ديكيشجى قيز

nähern, ſich *r.* jaklašmak يقلاشمق

Nähmaſchine *f.* dikiš makinasy ديكيش ماكنەسى

nähren *t.* beslemek بسلمك

nahrhaft muγaddy مغدى, besleji بسلەيجى

Nährſtoffe *f. pl.* mewad-i-muγaddije مواد مغديه

Nahrung *f.* jejeğek يەجك

Nahrungsmittel *n.* γyda غدا, jejinti يندى

Naht *f.* dikiš ديكيش

naiv sade-dil ساده‌دل, hilesiz حيله‌سز

Name *m.* ism اسم, nam نام, ad آد

namens namyna نامنه

Namenstag *m.* (~feſt) ism günü اسم كونى

namentlich ismen اسماً, (beſonders) machsusen مخصوصاً

nämlich jaʿni يعنى

Napf *m.* čanak چناق, kjase كاسه, tas طاس

Narbe *f.* jara nišanesi ياره نشانەسى, bere بره

Narr *m.* (närriſch) deli دلى, diwane ديوانه; jmd. zum ~en haben istihza et. استهزاء ايد

Narziſſe *f.* nergis نركس

naſchhaft obur اوبور

Näſcher *m.* lezizchor لذيذخور

Naſe *f.* burun برون

Naſen-bluten *n.* burun kanamasy برون قانامەسى, ~laut *m.* burundan čykanseda بروندن چيقان صدا, ~loch *n.* burun deliji برون دليكى

näſeln *i.* burundan söjlemek بروندن سويلمك

naſeweis küstach كستاخ

Naſhorn *n.* kerkedan كركدان

naß yslak ايصلاق, jaš ياش, nemli نملى

naß werden yslanmak ايصلانمق

Näſſe *f.* nem نم, rütubet رطوبت

Nation *f.* millet ملت, *pl.* melel ملل, ~alität *f.* millijet مليت

national milli ملى

Natron *n.*, doppelt kohlenſaures ~ sani fahmijet sud ثانئ فحميت سود

Natter *f.* kara jylan قره يلان

Natur *f.* tabiʿat طبيعت, ~erſcheinungen *f.* teğellijat-i-tabiʿije تجليات طبيعيه, ~geſchichte *f.* ʿilm-i-tabiʿijat علم طبيعيات, ~kunde, ~lehre *f.* ʿilm-i-tabiʿi علم طبيعى, ~wiſſenſchaften *f. pl.* ʿulum-i-tabiʿije علوم طبيعيه

natürlich tabiʿi طبيعى, zati ذاتى

Nebel *m.* duman دومان, sis سيس

nebelig dumanly دومانلى

neben janynda يانندە

Neben-buhler *m.* rakib رقيب, ~einnahmen *f. pl.* fazlaji hasylat فضلهٔ حاصلات, ~fluß *m.* bir nehriñ kolu بر نهرك قولى, ~ſache *f.* kyjmetsiz šej قيمتسز شى

~ſtraße *f.* jan sokak يان صوقاق,

~zimmer *n.* jan odasy يان اوطه‌سى

necken *t.* chyrpalamak خيرپالامق

Neffe *m.* kardaš oγlu قرنداش اوغلى

Neger *m.* ʿarab عرب, zenği زنجى,

~in *f.* ʿarab kary عرب قارى

nehmen *t.* almak آلمق

Neid *m.* hased حسد

neidiſch hasud حسود

neigen *t.* ejmek اكمك

Neigung *f.* ejilme اكلمه, mejl ميل,

hawes هاوس

nein chajr خير, jok يوق

Nelke *f.* karanfil قرانفل

nennen *t.* ad komak آد قومق, tesmije et. تسميه ايـ, demek ديمك

Nenner *m.* machreğ مخرج

Nennwert *m.* kyjmet-i-ʿtibarije قيمت اعتباريه

Nerv *m.* siñir سيكير, ʿasab عصب,

~enfieber *n.* tifo تيفو, ~enſchwäche *f.* siñir zaʿfijeti سيكير ضعفيتى

nervös siñir chastalykly سيكير خسته‌لقلى,

siñirli سيكيرلى

Neſſel *f.* ysyrγan otu ايصرغان اوتى

Neſt *n.* juwa يووه

nett temiz تميز, choš خوش

netto safi صافى

Netz *n.* aγ آغ, šebeke شبكه,

~haut *f.* tabakaji šebekije طبقهٔ شبكيه

neu jeñi يكى, new نو, ğedid جديد

Neu-geborene *m.* jeñi doγmuš يكى طوغموش,

~gier *f.* merak مراق teğessüs تجسس,

~jahr *n.* jyl bašy ييل باشى,

sal-i-ğedid سال جديد, herzliche Glückwünſche zum neuen Jahre

čok jyllara چوق ييللره, ~jahrswunſch *m.* jyl bašy tebriji ييل باشى تبريكى.

~mond *m.* jeñi aj يكى آى, hilal هلال,

~zeit *f.* šimdiki wakyt شمديكى وقت,

Neuerung *f.* jeñi bir šej يكى بر شى,

bidʿat بدعت

Neuheit *f.* jeñilik يكيلك

Neuigkeit *f.* hawadis حوادث

neulich gečen günde كچن كونده

Neuling *m.* ʿağemi عجمى, mübtedi مبتدى

neun dokuz طقوز, ~zehn on dokuz طقوز اون, ~zig doksan طقسان

neutral bitaraf بيطرف

nicht dejil دكل, jok يوق

Nichte *f.* birader kyzy برادر قيزى, hemšire kyzy همشيره قيزى

nichtig boš بوش, hič هيچ

nichts hič (bir šej) هيچ (بر شى), ~destoweniger welakin ولكن, bunuñle beraber بونكله برابر, meʿa haza مع هذا

Nickel *n.* nikel maʿdeni نيكل معدنى

nicken bašyny ejmek باشنى اكمك

nie hič bir wakyt هيچ بر وقت

nieder alčak آلچاق, ašaɣy آشاغى

Nieder-kunft *f.* doɣurma طوغورمه, ~lage *f.* (Waren~) maɣaza مغازه, (Krieg) maɣlubijet مغلوبيت, ~lassen, sich *r.* jerlešmek يرلشمك, oturmak اوطورمق, ~lassung *f.* müstemleke مستملكه, *pl.* müstemlekijat مستملكات

niederlegen *t.* jere komak يره قومق, (Amt) istiʿfa et. استعفا ايد, ~metzeln *t.* öldürmek اولديرمك, katl et. قتل ايد, ~trächtig alčak آلچق, *t.* ~werfen jykmak يقمق

Niederung *f.* alčak erazi آلچاق اراضى

niedlich zarif ظريف

niedrig alčak آلچاق

niemals hič bir wakyt هيچ بر وقت

niemand hič kimse هيچ كيمسه

Niere *f.* böbrek بوبرك, ~nbraten *m.* böbrek kyzartmasy بوبرك قيزارتمه‌سى, Kalbs~ *f.* dana böbreji طانا بوبرگى

niesen *i.* aksyrmak آقصيرمق, añsyrmak آكصيرمق

Niete *f.* boš billet بوش بلت

nieten *t.* perčinlemek پرچينلمك

nippen *t.* damla damla ičmek طمله طمله ايچمك

nirgends hič bir jerde هیچ بر یرده

Niſche *f.* hüğre حجره, juwa یووه

noch daha دها, ~einmal, ~mals bir kerre daha بر کره دها

nochmalig tekrar تکرار

Nomade *m.* bedewi بدوی, jürük یوروك

Nonne *f.* rahibe راهبه

Nord-en *m.* šimal شمال, ~licht *n.* feğr-i-šimali فجر شمالی, ~öſtlich šimal-i-šarki شمال شرقی, ~pol *m.* kutb-i-šimali قطب شمالی, ~ſee *f.* šimal deñizi شمال دکزی, ~weſtlich šimal-i-γarbi شمال غربی, ~wind *m.* šimal ruzgjary شمال روزکاری, pojraz پویراز

nördlich *adj* šimali شمالی, *adv.* šimalen شمالاً

Not *f.* ihtijağ احتیاج, lüzum (luzum) لزوم, zaruret ضرورت; ~behelf *m.* tedbir تدبیر ~durft *f.* ihtijağ احتیاج, ~verrichten "def" et. احتیاجنی دفع ایـ, ~dürftig mühtağ محتاج, fakir فقیر, ~ſchrei *m.* imdad baγyrmasy امداد باغرمه‌سی, ~wendig lazym لازم, ~wendigkeit *f.* lüzum (luzum) لزوم, iktiza اقتضا, ~zucht *f.* hetk-i-ʿyrz هتك عرض

Notar *m.* mukawelat muharriri مقاولات محرری

Note *f.* (Rechnung) hisab حساب, (Muſik) nota نوطه, Bank~ kajime قائمه

notieren *t.* išaret et. اشارت ایـ, kajd et. قید ایـ

nötig lazym لازم, ~en ğebr et. جبر ایـ, zor et. زور ایـ, ~enfalls lazym olduγu halde لازم اولدوغی حالده, iğab-i-halde ایجاب حالده

Notizbuch *n.* ğeb (ğejb) defteri جیب دفتری

Novelle *f.* kyssa قصه

November *m.* teširin-i-sani تشرین ثانی

nüchtern ağ karnyna آج قارنه, (geſchmacklos) dadsyz طادسز

Nudeln *f. pl.* šaʿrije شعریه

Null *f.* syfyr صفر

numerieren *t.* numero komak نومرو قومق

Nummer *f.* numero نومرو, rakam رقم, (Zeitungs~) nys-cha نسخه

nun šimdi شمدی, von~an bundan soñra بوندن صکره

nur jalyñyz یالکز; nicht ~ sondern jalyñyz ... dejil, belki

Nuß *f.* Wall~ ğewiz جویز, Hasel~ fyndyk فندق, ~baum *m.* fyndyk kyran فندق قیران, fyndyk kyrağak فندق قیره‌جق (alet آلت), ~schale *f.* ğewiz kabuyu جویز قبوغی

Nutzen *m.* fajide فائده

nutzen *i.* fajide ol. فائده او, fajideli ol.

nützlich fajideli فائده‌لی

Nützlichkeit *f.* fajidelik فائده‌لك

nutzlos fajidesiz فائده‌سز

O.

Oase *f.* čöl ortasynda bulunan čimenlik چول اورته‌سنده بولنان چمنلك

Obacht *f.* dikkat دقت

Obdach *n.* penah پناه, syyynağak صیغینه‌جق یر

oben jokaryda یوقاریده, von ~ jokarydan یوقاریدن, ~drein ondan baška اوندن بشقه

obere jokardaky یوقاریده‌کی

Ober-arzt *m.* hekim bašy حکیم باشی, ~befehl *m.* baš komandanlyk باش قوماندانلق, ~fläche *f.* jüz یوز, üst اوست, sath سطح, ~flächlich zahiri ظاهری, ~halb üstünde اوستنده, üzerinde اوزرنده, ~haupt *m.* baš باش, ~kellner *m.* yarsun bašy غارسون باشی, ~kiefer *m.* üst čeñe اوست چکه, ~lehrer *m.* baš muʿallim باش معلم, ~leutnant *m.* mülazim-i-ewwel ملازم اول, ~präsident *m.* wali والی, ~schenkel *m.* ujluk اویلق

Oberst *m.* mir alaj میرآلای, ~leutnant *m.* kajmakam قائمقام

obgleich her nekadar da هرنقدر ده, ise ایسه, bile بیله

Obhut *f.* himaje حمایه

Oblate *f.* kjaγyd helwasy كاغد حلواسی

Obliegenheit *f.* borğ بورج, zimmet ذمت

Obmann *m.* nazir ناظر, müfetiš مفتش

Obrigkeit *f.* hükm (hüküm) حكم, hükjumet حكومت

Observatorium *n.* resadchane رصدخانه

Obſt *n.* mejwe میوه, jemiš یمش,

~baum *m.* mejwe aγağy میوه آغاجی,

~händler *m.* mejweği میوه جی

Ochs *m.* öküz اوكوز

Ochſenfleiſch *n.* syγyr eti صیغیر اتی

öde čöl چول

oder jachod یاخود

Ofen *m.* soba صوبا, Bad~ furun فرون,

~röhre *f.* soba borusu صوبا بوریسی,

~ſchirm *m.* soba perdesi صوبا پرده‌سی,

~ſetzer *m.* sobağy صوباجی

offen ačyk آچیق, ~bar ašikjar آشكار, *adv.* ašikjare آشكاره,

~kundig zahir ظاهر, belli بللی, ~baren *t.* bejan et. بیان ایه, ~barung *f.* ilham الهام, ~heit *f.* doγruluk طوغریلق, safder-unluk صاف درونلق

öffentlich ʿumumi عمومی, ~bekannt machen *t.* iʿlan et. اعلان ایه

Öffentlichkeit *f.* ʿumumijet عمومیت

offiziell resmi رسمی

Offizier *m.* zabit ضابط, ~aspirant *m.* zabit namzedi ضابط نامزدی,

~ſtellvertreter *m.* zabit wekili ضابط وكیلی

öffnen *t.* ačmak آچمق

oft čok defʿa چوق دفعه

Oheim *m.* (väterlicherſeits) ʿamuğa (amğa) عموجه

(mütterlicherſeits) dajy طایی

ohne siz (syz) (angehängt) سز, bila بلا, ~ Grund bila sebeb

Ohnmacht *f.* bajylma بایلمه, in ~ fallen bajylmak بایلمق

Ohr *n.* kulak قولاق, ~feige *f.* tokat طوقات, ~läppchen *n.* kulak jumšaγy (memesi) قولاق یومشاغی (ممه‌سی)

~ring *m.* küpe كوپه, ~enſauſen kulak činlemesi

قولاق چینلمه‌سی, ~enzeuge *m.* kendi kulakyla išitmis šahid (šahad) کندی قولاغیله ایشتمش شاهد

Okka (1282 *gr.*) okka اوقه

Ökonom *m.* idareği اداره‌جی, zeraʿ زراع, čiftlik sahibi چفتلك صاحبی

Ökonomie *f.* ziraʿat زراعت, idare اداره

Oktober *m.* tešrin-i-ewwel تشرین اول

Öl *n.* jaγ یاغ; (Oliven ~) *n.* zejtin (zejtun) jaγy زیتون یاغی, ~baum *m.* zejtin aγağy زیتون آغاجی, ~farbe *f.* jaγly boja یاغلی بویا, ~flasche *f.* zejtin jaγy šišesi زیتون یاغی شیشه‌سی

Oleander *m.* zakkum aγağy زقوم آغاجی

ölen *t.* jaγlamak یاغلامق

Olive *f.* zejtin زیتون, ~nöl *n.* zejtun jaγy زیتون یاغی

Omnibus *m.* omnibus اومنیبوس

Onkel *m.* (väterlicherseits) ʿamuğa عموجه, ʿam عم, (mütterlicherseits) dajy دایی

Oper *f.* opera اوپرا

Operation *f.* ʿamelijat عملیات, iğra اجرا

Opernglas *n.* teatro durbini تیاترو دوربینی, ~haus *n.* opera teatrosu اوپرا تیاتروسی

Opfer *n.* kurban قربان, zebh ذبح

opfern *i.* kurban et. قربان ایـ, feda et. فدا ایـ

Opium *n.* afjun آفیون

Opposition *f.* muʿaraza معارضه, karšy koma قارشی قومه, iʿtiraz اعتراض

Optik *f.* ʿilm-ül-basar علم البصر

Optiker *m.* gözlükğü کوزلکجی

optisch basari بصری, nazari نظری

Orakel *n.* kehanet کهانت

Orange *f.* portukal پورتقال

Orchester *n.* muzika takymy موزیقه طاقمی

Orden *m.* nišan نشان

Ordensband *n.* nišan ʿalameti نشان علامتی

ordentlich müntezam منتظم, nizamly نظاملی

ordnen *t.* syrasyna komak صره‌سنه قومق tertib et. ترتیب ایـ, tanzim et. تنظیم ایـ, düzmek دوزمك

Ordnung *f.* nizam نظام, intizam انتظام, inzibat انضباط

Organ *n.* alet آلت

Organiſation *f.* tanzim تنظيم

Orgel *f.* eryanun ارغنون

Orient *m.* šark شرق

orientaliſch šarki شرقی

orientieren, ſich *r.* doγrulmak طوغريلمق, nerede bulunduγunu añlamak نره ده بولندیغنی آکلامق

originell asly اصلی

Orkan *m.* furtuna فورطنه, bora بورا

Ort *m.* jer یر, mehall محل, mekjan مکان

Orthographie *f.* imla املا

örtlich jerli یرلی, mehally محلی

Ortſchaft *f.* mehall محل, köj کوی

Ortsvorſteher *m.* muchtar مختار

Oſe *f.* ilik ایلیك, düjme deliji دوکمه دلیکی

Osmane *m.* ʿosmanly عثمانلی

Oſten *m.* šark شرق

Oſtern *f.* paskalia پاسقلیا

Oſtwind *m.* gün doγrusu ruzgjary کون طوغریسی روزکاری

öſtlich šarki شرقی

Otter *f.* engerek jylany انکرك یلانی, Fiſch ~ *m.* su semmuru صو سموری

oval (eirund) bejzi بیضی

oxydieren *i.* paslanmak پاسلانمق, tehammüz et. تحمض ایـ

Ozean *m.* bahr-i-muhit بحر محیط

Ozon *m.* ozon γazy اوزون غازی

P.

Paar *n.* čift چفت, ein paar Tage bir iki gün بر ایکی کون

Pacht *f.* iğare اجاره, kira کره, ~geld *n.* kira کرا, ~gut *n.* čiftlik چفتلك, ~vertrag *m.* iğare mukawelesi اجاره مقاوله‌سی, kontratosu قونطراتوسی, ~zins *m.* čiftlik bedeli چفتلك بدلی

Pächter *m.* kiraγy کراجی, (Staats-gut ~) mültezim ملتزم

Pack *n.* paket پاکت, ~leinwand *f.* balia bezi

~papier *n.* kaba kjaγyd قبا کاغد, پالیه بزی

~pferd *n.* jük bargiri (bejgiri)

~wagen *m.* jük arabasy یوك بارکیری, یوك آرابه‌سی

packen *t.* (Koffer ein~) baγlamak باغلمق, doldurmak طولدیرمق

Pädagogik *f.* terbije-ji-atfal تربیه اطفال

Paket *n.* paket پاکت, boγča بوغچه,

~boot *n.* posta waporu پوسته واپورو

Palast *m.* seraj سرای

Palisade *f.* šaranpol شرانپول

Palme *f.* churma aγağy خرما آغاجی

Palmenzweig *m.* churma daly خرما دالی

Panther *m.* juz یوز, pars پارس

Pantoffel *m.* pabuğ پابوج, terlik ترلك,

Holz~ *m.* naʿlin نالین, نعلین

Panzer *m.* zyrh زره, ~schiff *n.* zyrhly gemi زرهلی کمی

Papagei *m.* papaγan پاپاغان, tuti (dudu) kušu طی‌طی قوشی

Papier *n.* kjaγyd (kjad) کاغد, ~fabrik *f.* kjaγyd fabrikasy (chane) کاغد فابریقه‌سی, ~geld *n.* kjaγyd akče کاغد آقچه, kajime

~händler *m.* kjaγydğy قایمه, کاغدجی, ~handlung *f.* kjaγydğy dükkjany کاغدجی دکانی

Pappe *f.* mukawwa kjaγydy مقوا کاغدی

Pappel *f.* kawak aγağy قواق آغاجی

Papst *m.* papa پاپا

päpstlich papaja dajir پاپایه دائر

Parabel *f.* temsil تمثیل

Parade *f.* alaj آلای, resm-i-gečid رسم کچید, ~ abhalten resm-i gečid iğra et. رسم کچید اجرا ایـ, ~anzug *m.* alaj elbisesi آلای البسه‌سی, ~marsch *m.* resm-i-gečid رسم کچید

Paradies *n.* ğennet جنت

Paragraph *m.* fasl فصل

parallel mütewazi متوازی

Parfüm *n.* güzel koku کوزل قوقو

parieren (abwehren) *t.* müdafaʿa et. مدافعه ایـ

Park *m.* bayče باغچه

Parlament *n.* parlamento پارلامنتو, meğlis-i-meb'usan مجلس مبعوثان

Partei *f.* taraf طرف, fyrka فرقه, ~führer *m.* fyrka rejisi فرقه رئسی, ~gänger *m.* tarafdar طرفدار, parteiiſch tarafgir طرفكير

Parteilichkeit *f.* tarafgirlik طرفكيرلك

Parterre *n.* (Erdgeſchoß) zemin kat زمين قات

Partie *f.* (Teil) kysm قسم, hisse حصه, (Spiel) ojun اويون; parti پارتی

Partitur *f.* taksim تقسيم

Paſcha *m.* paša پاشا

Paß *m.* (Reiſe~) jol tezkeresi يول تذكره‌سی, (Eng~) boγaz بوغاز, gečid كچيد

Paſſatwind *m.* mewsim ruzgjary موسم روزكاری

paſſen *i.* jakyšmak ياقشمق, ujmak اويمق, münasib ol. مناسب او

Paſtete *f.* börek بورك

Paſtetenbäcker *m.* börekği بوركجی

Paſtor *m.* papas (papaz) پاپاس

Pate *m.* saγdyğ صاغديج

Patenkind *n.* waftiz oγlu وافتيز اوغلی, waftiz kyzy وافتيز قيزی

Patent *n.* berat برات, patenta پاتنته

Patriotismus *m.* (die Vaterlandsliebe) hamijet حميت hubb-i-watan حب وطن

Patrone *f.* fišenk فشنك; chartuğ خرتوج

Patronentaſche *f.* fišenklik فشنكلك, palaska پلاسقه

Patrouille *f.* kešf kolu كشف قولی

Pauke *f.* dawul طاول, tümbelek (dümbelek) تومبلك, دمبلك

Pauſe *f.* istirahat استراحت

Pech *n.* zift زفت, (Unglück) taliᶜsizlik طالعسزلك, ~vogel *m.* taliᶜsiz طالعسز

pechſchwarz zifir karañlyk زفير قراكلق

Pedal *n.* ajak basmaγy آياق باصمغی

Pein *f.* elem الم, keder كدر

peinlich güğ كوج

Peitſche *f.* kamčy قامچی, kyrbağ قيرباج

peitſchen *t.* kamčylamak قامچيلامق

Pelerine (türkiſche) *f.* čaršaf چارشاف

Pelz *m.* kürk كورك, ~händler *m.* kürkgü كوركجى, ~mantel *m.* kürk (manto) كورك (مانتو), ~mütze *f.* kürk kalpa/y كورك قلپاغى

Pendel *n.* rakkas (rekkas) رقاص, ~uhr *f.* asma sa'at آصمه ساعت

pensionieren *t.* teka'üd et. ايـ تقاعد

Perfektum *n.* mazi ماضى

Pergament *n.* tirše ترشه

Perle *f.* inği اينجى

Perlmutter *n.* sadef (sedef) صدف

Person *f.* zat ذات, šachs شخص, kiši كشى

persönlich zati ذاتى, šachsy شخصى

Persönlichkeit *f.* zatijiet ذاتيت

Perücke *f.* peruka پروقه

Pest *f.* weba وبا, ta'un طاعون, jumruğak (jumurğak) يومروجق

Petersilie *f.* majdanos مايدانوس

Petroleum *n.* ɣaz غاز, petrol پترول

Petschaft *n.* mühür مهر

Pfad *m.* dar jol دار يول

Pfahl *m.* kazyk قازيق

Pfand *n.* rehin رهن, emanet امانت, ~leihe *f.* emanet sandy/y امانت صنديغى

Pfändung *f.* zabt ضبط

Pfanne *f.* tawa تاوه

Pfannkuchen *m.* gözleme كوزلمه

Pfarrer *m.* papaz پاپاز

Pfau *m.* taus (tawus) طاوس

Pfeffer *m.* biber ببر, ~büchse *f.* biber kutusu ببر قوطيسى

Pfefferminz *f.* nane نانه

pfeffern *t.* biberlemek ببرلمك

Pfeife *f.* yslyk ايصليق, duduk دودوك, Tabak~ *f.* tütün čybu/u تتون چبوغى

pfeifen *i.* yslyk čalmak ايصليق چالمق

Pfeil *m.* ok اوق, tir تير

Pfeiler *m.* direk ديرك

Pfennig *m.* fenig فەنيك

Pferd *n.* at آت, bejgir بيكير

Pferde-bahn *f.* tramwaj ترامواى, ~bremse *f.* at sineji آت سينكى, ~decke *f.* at čulu آت چولى,

Haar *n.* at kyly آت قیلی, ~händler *m.* at ğanbazy آت جانبازی, ~knecht *m.* sajis (sejis) سایس, ~kraft *f.* bejgir kuwweti بیکیر قوتی, ~stall *m.* achyr آخور

Pfiff *m.* yslyk ایصلیق

pfiffig kurnaz قورناز

Pfingsten *n.* gül bajramy کل بیرامی, ʿid-i-chamsin عید خمسین

Pfirsich *m.* šeftali شفتالی

Pflanze *f.* nebat نبات, *pl.* nebatat نباتات, fidan فدان

pflanzen *t.* dikmek دیکمك

Pflanzenkunde *f.* ʿilm-i-nebatat علم نباتات

Pflanzung *f.* aγağ dikme آغاج دیکمه, γars غرس

Pflaster *n.* (Straßen~) kaldyrym قالدیرم, (Heil~) jaky یاقی, merhem مرهم

pflastern *t.* kaldyrym japmak قالدیرم یاپمق

Pflaume *f.* erik اریك

Pflege *f.* dikkat دقت, iʿtina اعتنا, timar تیمار, tekajjüd تقید,

~ kind *n.* ğan ewlady جان اولادی

pflegen *t.* (Kranke) tekajjüd et. تقید ایـ,

(Gewohnheit) ʿadet ol. عادت او

Pflicht *f.* borğ بورج, wazife وظیفه, weğibe وجیبه; seine ~ tun wazife et. وظیفه ایـ

Pflock *m.* kazyk قازیق

pflücken *t.* koparmak قوپارمق

Pflug *m.* saban صبان

pflügen *t.* čift sürmek چفت سورمك

Pforte *f.* kapu قپو, bab باب; die hohe ~ bab-i-ʿali باب عالی

Pförtner *m.* kapuğu قپوجی, bewwab بواب

Pfosten *m.* direk دیرك

Pfote *f.* penče پنچه

Pfropfen *m.* tapa طاپه

Pfropfenzieher *m.* tapa čekeğeji طاپه چکه‌جکی, tapa buryusu طاپه بورغوسی

pfropfen *t.* tykamak طیقامق, doldurmak طولدیرمق, (Obst) ašylamak آشیلامق

Pfund *n.* jarym kilo ياريم كيلو, lira ليرا

pfuſchen *i.* bozmak بوزمق fena japmak فنا ياپمق

Pfütze *f.* čamur gölü چامور كولى

Phantaſie *f.* chajal خيال

phantaſieren *i.* chajal görmek خيل كورمك, (Fieber) sajyklamak صايقلامق

Philoſoph *m.* fejlesof فيلسوف

Philoſophie *f.* fejlesofluk فيلسوفلق, felsefe فلسفه

philoſophiſch fejlesofi فيلسوفى

Phoſphor *m.* fosfor فوسفور

Photograph fotoγraf فطوغراف

photographieren *t.* fotograf čykarmak فطوغراف چيقارمق

Phyſik *f.* ʿilm-i-tabiʿijat علم طبيعيات, hikmet-i-tabiʿije حكمت طبيعيه

Piano *n.* piano پيانو

Piaſter *m.* (18 Pf.) γuruš غروش

picken *t.* γaγalamak غاغالامق

pikant sert سرت, keskin كسكين

Pike *f.* harbe حربه

Pilger *m.* hağı حاجى, ~fahrt *f.* hağğ حج

Pille *f.* habb حب

Pilz *m.* mantar منطار

Pinie *f.* čam چام

Pinſel *m.* kyl kalem قيل قلم, fyrča فورچه, (Dummkopf) budala بودالا

Pinzette *f.* maša ماشه

Pionier *m.* istihkjam ʿaskeri استحكام عسكرى

piſſen *i.* išemek ايشه‌مك

Piſtazie *f.* fystyk فيستيق

Piſtole *f.* tabánğa طبانجه

Plage *f.* ezijet اذيت

plagen *t.* ezijet wermek اذيت ويرمك

Plan *m.* (Abſicht) meram مرام, mürad مراد, nijet نيت; (Zeichnung) tertib ترتيب, resm رسم

planen *t.* nijet et. نيت ايـ

Planet *m.* sejjare سياره

Planke *f.* tachta تخته

plappern *i.* gewezelik et. كوزه‌لك ايـ

Platane *f.* činar ayağy چينار آغاجى

Platin *n.* platin پلاتين

plätſchern *i.* čaylamak چاغلامق

Platte *f.* tachta تخته, (Kahlkopf) taz bašy طاز باشی

plätten *t.* (Wäſche) ütülemek اوتولەمك

geplättet werden ütülenmek اوتولنمك

platt düz دوز

Plättbrett *n.* ütü tachtasy اوتو تخته‌سی

Plätteiſen *n.* ütü اوتو

Plätterin *t.* ütüğü (kary) اوتوجی قاری

Platz *m.* jer یر, mehall محل

platzen *i.* patlamak پاتلامق

Platzregen *m.* sayanak صاغاناق

Plauderei *f.* gewezelik كوزەلك

Plaudertaſche *f.* sözebesi سوزابه‌سی

plaudern *i.* lafazanlyk et. لافازانلق ایـ

plombieren *t.* kuršunlamak (Zahn füllen) doldurmak قورشونلامق, طولدیرمق

plötzlich añsyz آكسز, bayteten بغتةً

plump bičimsiz بیچمسز, kaba قبا

plündern *t.* jayma et. یغما ایـ

Pöbel *m.* ʿawam-i-nas عوام ناس

pochen *i.* wurmak اورمق, (vom Herzen) atmak آتمق

Pocken *f. pl.* čiček چیچك, ~impfung *f.* čiček ašysy چیچك آشیسی

Podagra *f.* nikris-i-kadem نقرس قدم, jel یل

Poeſie *f.* šiʿr شعر

Pokal *m.* kadeh قدح

Pökelfleiſch *n.* salamura et صالاموره ات

pökeln *t.* salamura et. صالاموره ایـ

Pol *m.* kutb قطب, Nord~ *m.* kutb-i-šimali قطب شمالی, Süd~ *m.* kutb-i-ğenubi قطب جنوبی

Polarſtern *m.* neğm-i-kutbi نجم قطبی

polieren *t.* parlatmak پارلاتمق

Politik *f.* politika پولتیقه, sijaset سیاست

Politiker, Diplomaten *m. pl.* erbab-i-sijaset ارباب سیاست, sijasijun سیاسیون

politiſch sijasi سیاسی, düweli دولی

Politur *f.* ğila جلا, perdach پرداخ

Polizei *f.* zabtije ضبطيه, ~amt *n.* zabtije merkezi ضبطيه مركزى, zabita mewki'i ضبطه موقعى, ~beamter *m.* zabita meemuru ضابطه مأمورى, ~minister *m.* zabtije nazyry ضبطيه ناظرى, ~präsident *m.* zabita müdiri ضابطه مديرى

Polster *n.* jasdyk (jastyk) ياصديق

polstern *t.* doldurmak طولديرمق

Pomade *f.* pomata پوماطه

Pomeranze *f.* portokal پورتقال

Portemonnaie *n.* kese كيسه

Porto *n.* posta üğreti پوسته اوجرتى

Porträt *n.* taswir تصوير, resm (resim) رسم

Porzellan *n.* fayfuri (farfuri) فغفورى, porselen پورسلن

Posamentier *m.* šeridği شريدجى

Posaune *f.* büjük boru بيوك بورو

Posse *f.* šaka شقا

Possenreißer *m.* šakağy شقاجى

Post *f.* posta پوسته, ~amt *n.* posta chane پوسته خانه, ~anweisung *f.* posta hawale namesi پوسته حواله نامه‌سى, ~beamte *m.* posta meemuru پوسته مأمورى, ~direktor *m.* posta müdiri پوسته مديرى, ~frei posta üğretden mu'af پوسته اجرتدن معاف, ~karte *f.* kart postal قارت پوستال, ačyk muchabere werekasy آچيق مخابره ورقه‌سى, ~kutsche *f.*, ~wagen *m.* posta arabasy پوسته آربه‌سى, ~marke *f.* posta pulu پوسته پولى

Posten *m.* (Amt) meemurijet مأموريت, (Wache) kullak قوللق; newbetği (nöbetği) نوبتجى; auf Posten stehen newbet (nöbet) beklemek نوبت بكلمك

Postillon *m.* sürüğü سوريجى

Pracht *f.* tantana طنطنه, debdebe دبدبه

prächtig tantanaly طنطنه‌لى, a'la اعلا

prachtvoll mühtešim محتشم

prägen *t.* zarb et. ضرب ايد, kesmek كسمك

prahlen *i.* mayrurlanmak مغرورلانمق

Prahler *m.* farfara فارفاره

praktiſch ʿameli عملی, (Menſch) müsteʿidd مستعد

Prämie *f.* üğret اجرت, ʿatije عطیه

Pranger *m.* teşhir direji تشهیر دیرکی

Präſident *m.* rejis رئیس

Praxis *f.* iş ایش

predigen *i.* waʿz et. واعظ ایـ

Prediger *m.* waʿiz واعظ

Preis *m.* fijat فیئات, kyjmet قیمت, (Anerkennung) mükjafat مکافات,

~verzeichniß *f.* fijat defteri فیئات دفتری, taʿrife تعرفه

preiſen *t.* medh et. مدح ایـ

prellen *t.* aldatmak آلداتمق

Preßgeſetz *n.* matbuʿat nizamnamesi مطبوعات نظامنامه‌سی,

preſſen *t.* sykmak صیقمق, basmak باصمق

Prieſter *m.* ruhban رهبان, papas (papaz) پاپاس

Primawechſel *m.* poliča پولیچه

Prinz *m.* prens پرنس, šahzade شاهزاده

Prinzeſſin *f.* prenses پرنسس

Prinzip *n.* esas اساس, kaʿide قاعده

Priſe *f.* (Tabak) ičme ایچمه, (Schiff) zabt olunan gemi ضبط اولنان کمی

privat chususi خصوصی

Privatkläger *m.* müddeʿijišachsy مدعیٔ شخصی

Probe *f.* teğribe تجربه, (Waren) örnek اورنك, nümune نمونه

Probe-abzug, ~druck *m.* teğribe tabʿy تجربه طبعی, ~nummer *f.* nümune nüs-chasy نمونه نسخه‌سی

Produkt *n.* mahsul محصول

Profeſſor *m.* muʿallim معلم

Prokuriſt *m.* wekil وکیل

Propeller *m.* perwane پروانه

Prophet *m.* pejγamber پیغمبر, nebi نبی, resul رسول

prophezeien *t.* istikbaldan chaber wermek استقبالدن خبر ویرمك

Proſa *f.* nesr نثر

proſaiſch nesri نثری, mensur منثور

proſit ʿaškyñyza عشقکزه

Protektorat *n.* himajet حمایت

Proteſtant *m.* protestan پروتستان

Proteſtieren *i.* protesto et. پروتستو ايـ,

i'tiraz et. اعتراض ايـ

Protokoll *n.* mazbata مضبطه,

zabtname ضبطنامه, ~ aufnehmen zabt et. ضبط ايـ

Proße *f.* toparlak طوپارلاق

Proviant *m.* zechire (zachire) ذخيره, erzak ارزاق, malezem مالزم

Provinz *f.* wilajet ولايت

proviſoriſch müwakkat موقت

Prozent *n.* fajiz فائض, jüzde يوزده

Prozeß *m.* da'wa دعوا, šikjajet شكايت

prüfen *t.* imtihan et. امتحان ايـ, mu'ajene et. معاينه ايـ

Prüfſtein *m.* mehenk tašy مهنك طاشى

Prüfung *f.* imtihan امتحان, teğribe تجربه

Prügel *m.* sopa صوپا

prügeln *t.* sopa ile wurmak صوپا ايله اورمق

Pſalm *m.* mezmur مزمور, *pl.* mezamir مزامير

Pſeudonym (Deckname) *n.* nam-i-müste'ar نام مستعار

Pſychologie *f.* 'ilm-i-ahwal-i-ruh علم احوال روح

Publikum *n.* chalk خلق, ehali اهالى

Pudding *m.* pudinya پودينغا

Pudel *m.* fino köpeji فينو كوپكى

Puder *m.* pudra پودره

Puffer *m.* siper سپر

Puls *m.* nabz (namyz, nawz) نبض, den ~ fühlen nabzyna bakmak, ~ader *f.* šah damar شاه طامار, širian شريان, ~ſchlag *m.* nabzyñ atmasy نبضك آتمه‌سى, ~wärmer *m.* kolčak قولچاق

pulſieren *i.* atmak آتمق

Pult *n.* jazychane يازيخانه

Pulver *n.* (Schieß~) barut باروت

pulveriſieren *t.* toz et. توز ايـ

Pumpe *f.* tulumba طلومبه

pumpen *t.* tulumba ile čekmek طلومبه ايله چكمك, (jmd. etwas leihen) birine bir šej ödünğ wermek برينه بر شى اودونج ويرمك

Pumphoſe *f.* šalwar شالوار

Punkt *m.* nokta نقطه, ~ fünf tam beš تام بش

pünktlich mukajjed مقيد

Pünktlichkeit *f.* tekajjüd تقيد

Punſch *m.* ponğ پونج

Pupille *f.* göz bebeji كوز ببكى

Puppe *f.* bebek ببك, kukla قوقله

purgieren *i.* šerbet almak شربت آلمق

Purpur *m.* eryuwan ارغوان, erğüwan ارجوان

purpurn eryuwany ارغوانى

Pute *f.* diši hind tawuyu ديشى هند طاووغى

Puter *t.* erkek hindi اركك هندى

Putz *m.* düzen دوزن

putzen *t.* (reinigen) temizlemek تميزلمك, ſich die Naſe ~ burnunu silmek بورنتى سيلمك, (ſich ~) donatmak طوناتمق

Pyramide *f.* herem هرم; Gewehr~ čaty چاتى

Q.

Quackſalber *m.* šarlatan شارلاتان

Quaderſtein *m.* kesme taš كسمه طاش

Quadrat *n.* dört köše درت كوشه, mürebbaʿ مربع

quaken *i.* kurbaya et. قوربغا ايـ

Qual *f.* ezijet اذيت, zahmet زحمت

quälen *t.* zahmet wermek زحمت ويرمك, üzmek اوزمك

Qualität *f.* syfet صفت, ğins جنس

Qualm *m.* buchar بخار, duman دومان

Quantität *f.* mykdar مقدار, kemijet كميت

Quarantäne *f.* karantina قرانتنه

Quark *m.* bejaz pejnir بياض پينير, keš كش

Quartal *n.* üč ajlyk müddet اوچ آيلق مدت

Quartier *n.* mehalle محله

Quarz *m.* čakmak tašy چاقمق طاشى

Quaſte *f.* püskül پوسكول

Queckſilber *n.* ğiwa جيوه

Quelle *f.* češme چشمه

Quellwaſſer *n.* puñar (buñar) suju پيكار صويى

quer ejri اكرى

quetſchen *t.* ezmek ازمك

Quetſchung *f.* ezilme ازلمه, bere بره

Quitte *f.* ajwa آیوا

quittieren *t.* sened wermek سند ویرمك

Quittung *f.* makbuz senedi مقبوض سندی

R.

Raa *f.* seren سرن

Rabatt *m.* iskonto اسقونطو, tenzil تنزیل

Rabbiner *m.* chacham خاخام

Rabe *m.* karya قارغه

rabenschwarz sim sijah سیم سیاه, kap kara قاپ قره

Rache *f.* öğ اوج, intikam انتقام

Rachen *m.* boγaz بوغاز

rächen (sich) intikam (öğ) almak انتقام (اوج) آلمق

Rächer *m.* müntekim منتقم

Rad *n.* tekerlek تکرلك

radebrechen *t.* fena söjlemek فنا سویلمك

radieren *t.* kazymak قازیمق

Radiergummi *m.* lastik لاستیق

Radiermesser *n.* kalemtraš قلمتراش

Radieschen *n.* frenk turpu فرنك طورپی

raffiniert kurnaz قورناز

Rahm *m.* kajmak قایمق

Rahmen *m.* čerčewe چرچیوه

Rakete *f.* fiše(n)k فشنك

Rakett (Tennisschläger) *n.* top čomaγy طوپ چوماغی

rammen *t.* döjmek دوکمك

Rand *m.* kenar کنار, ~bemerkung *f.* derkenar درکنار, hašijeحاشیه, *pl.* hawaši حواشی

Rang *m.* syra صره, rütbe رتبه

Rangordnung *f.* silsileji meratib سلسلهٔ مراتب

Ränke *f. pl.* hile حیله, ~schmied *m.* hilekjar حیله‌کار

Ranzen *m.* čanta چانطه

ranzig ekšimiš اکشیمش

Rappe *m.* jaγyz bargir یاغیز بارکیر

Raps *m.* kolza قولزه

rasch čabuk چابوق, mach ~ čabuk ol چابوق اول

rasen *i.* deli ol. دلی او

Rasen *m.* čimen چمن, ~platz *m.* čimenlik چمنلك

raſend hiddetli حدتلی

raſieren *t.* traš et. ایـ تراش,

ſich ~ *r.* traš ol. او تراش

Raſiermeſſer *n.* ustura اوسترہ, ~ pinſel *m.* sabun fyrčasy صابون فورچەسی

Raſſe *f.* gins جنس, soj صوی, nesl نسل, ~hund *m.* soj köpek صوی کوپك

raſſeln *i.* šakyrdamak شاقردامق

Raſt *f.* rahat راحت

Rat *m.* (~ſchlag) nasihat نصیحت,

(Verſammlung) meğlis مجلس,

~geber *m.* müšawir مشاور,

~haus *n.* dajireji beledije دائرۂ بلدیه

raten *t.* nasihat wermek نصیحت ویرمك,

(erraten) bulmak بولمق

ratſam münasib مناسب

Rätſel *n.* bilmeğe بیلمجه, muʿamma معما

rätſelhaft muʿammaly معمالی

Ratte *f.* syčan صیچان, ~nfalle *f.* syčan kapany صیچان قپانی, ~ngift *f.* syčan otu صیچان اوتی

Raub *m.* jaγma یغمه

rauben *t.* jaγma et. یغمه ایـ, kapmak قاپمق

Räuber *m.* chyrsyz خرسز, hajdud حیدود, šaki شقی

Rauch *m.* duman دومان, ~fleiſch *n.* dumanda kurudulmuš et

rauchen *t.* duman čykarmak دومان چیقارمق, (Tabak) tütün ičmek توتون ایچمك

räuchern *t.* buchurlamak بخورلامق, (Fleiſch) dumana komak دومانه قومق,

rauchig dumanly دومانلی

räudig ujuzlu اویوزلی

rauh sert سرت

Raum *m.* jer یر, saha ساحه, ~inhalt *m.* hağm حجم

räumen *t.* bošaltmak بوشالتمق

Raupe *f.* tyrtyl طرطیل, sürfe سرفه

Rauſch *m.* serchošluk (sarchošluk) سرخوشلق

rauſchen (Blätter) *i.* ihtizaz et. اهتزاز ایـ,

(Waſſer) čaγlamak چاغلامق

Realſchule *f.* rüšdije mektebi رشدیه مکتبی

Rebe *f.* asma (üzüm) kütüjü آصمه کوتوکی

Rebhuhn *n.* keklik ككليك

Reblaus *f.* filoksera فيلوقسرا

Rebell *m.* asy عاصى, serkeš سركش

Rechen *m.* bayče-wan tarayy باغچوان طراغى

Rechenſchaft, Rechnung *f.* hisab حساب

rechnen *t.* hisab et. حساب ايـ

recht hakk حق, doyru طوغرى

Recht *n.* hakk حق

Rechteck *n.* šekil-i-kajim مستطيل شكل قائم

rechtfertigen, ſich *r.* tebrijeji zimmet et. تبريه ذمت ايـ

Rechtfertigung *f.* tebrije تبريه

rechtmäßig hakk حق, nizamen نظاماً

rechts sayغ صاغ, nach ~ sayغ tarafa صاغ طرفه

Rechtsanwalt *m.* da'wa wekili دعوى وكيلى

rechtſchaffen doyru طوغرى

Rechtſchreibung *f.* imla املا

Rechtsgelehrte *m.* hukukğu حقوقجى,

~pflege *f.* 'adl عدل

Rechtswiſſenſchaft *f.* 'ilm-i-hukuk علم حقوق

rechtzeitig waktile وقتيله

Reck *n.* ğimnastik demiri جمناستيق تيمورى

Redakteur *m.* muharrir محرر,

Chef~ baš muharrir باش محرر

Rede *f.* söz سوز, kelam كلام, nutk نطق, eine ~ halten irad-i-nutk et. ايراد نطق ايـ

Redekunſt *f.* chitabet خطابت

reden *t.* söjlemek سويلمك, tekellüm et. تكلم ايـ

Redensart *f.* ta'bir تعبير

redlich doyru طوغرى

Redlichkeit *f.* sadakat صداقت

Redner *m.* chatib خاطب, natyka ناطقه, perdaz پرداز

redſelig geweze كوزه

Reede *f.* liman ليمان

Reeder *m.* gemi müğehhizi كمى مجهزى

Referendar *m.* mümejjiz ممیز

Reflex *m.* 'aks عكس

Reform *f.* islah اصلاح

reformieren islah et. اصلاح ايـ

Regal *n.* raf راف

Regel *f.* nizam نظام, kaʿide قاعده, (weibl.) hajyz حيض

regellos nizamsyz نظامسز

regelmäßig nizamly نظاملى, müntazam (muntazam) منتظم

Regelmäßigkeit *f.* nizam نظام

regeln *t.* tertib et. ترتيب ايـ

regen *t.* tahrik et. تحريك ايـ, ſich ~ *r.* kymyldanmak قيلدانمق

Regen *m.* jaγmur ياغمور, ~bogen *m.* kawsi kuzah قوسى قزح, ʿalajym-i-sema علائم سما, elejim saγma الكم صاغمه, ~guß *m.* saγanak صغناق, ~mantel *m.* jaγmurluk ياغمورلق, ~ſchirm *m.* šemsije (šemšije) شمسيه, ~wetter *n.* jaγmur hawasy يغمور هواسى

~wurm *m.* soγulğan صوغلجان

Regent *m.* hükümdar حكمدار, najib-i-hükjumet نائب حكمت, ~ſchaft *f.* nijabet نيابت

regieren *t.* hükjumet et. حكومت ايـ

Regierung *f.* hükjumet حكومت, dewlet دولت, ~sbeʒirk *m.* müteſaryflyk متصرفلق, sanğak سنجاق

Regiment *n.* alaj آلاى

Regiſter *n.* defter دفتر

Regiſtrator *m.* mukajjid مقيد

regiſtrieren *t.* deftere kajd et. دفتره قيد ايـ

regnen *i.* jaγmak ياغمق, es regnet jaγmur jaγyjor ياغمور ياغيور

regneriſch jaγmurlu ياغمورلى

Reh *n.* karağa قره‌جه, ~braten *m.* karağa kebaby قره‌جه كبابى

reiben *t.* owalamak اوولامق

Reibeiſen *n.* rende رنده

reich zengin زنكين

Reich *m.* saltanat (saltanet) سلطنت, ~skanzler *m.* sadri aʿzam (sadraʿzam) صدر اعظم

reichen *t.* (dar~) wermek ويرمك, uzatmak

(aus~) jetiſmek يتشمك, اوزاتمق

reichlich čok چوق, kesir كثير

Reichtum *m.* zenginlik زنكينلك, serwet ثروت

reif olmuš اولمش, olγun اولغون

Reif *m.* kyraγy قراغی

Reife *f.* olγunluk اولغونلق

reifen *i.* olmak اولمق, kemale ermek كماله ايرمك

Reif(en) *m.* čenber (čember) چنبر

Reihe *f.* syra صره, der ~ nach syra ile صره ايله

reihenweiſe syra syra

Reiher *m.* balykğyl بالقجيل

Reim *m.* kafije قافيه, ~ proſa seğ' سجع

reimen *t.* kafije japmak قفيه ياپمق

rein temiz تميز, pak پاك, ins reine ſchreiben temize čekmek تميزه چكمك

Reingewinn *m.* safi hasylat صافی حاصلات, waridat-i-safije واردات صافيه

Reinheit, Reinlichkeit *f.* temizlik تميزلك

reinigen *t.* temizlemek تميزلمك

Reinigung *f.* temizleme تميزلمه, monatliche ~ tams طمث

reinlich temiz تميز

Reis *m.* piriŋg برنج, türkiſcher ~ pilaw پلاو

Reiſe *f.* jolğuluk يولجيلق, sijahat (sejahat)

~ gefährte *m.* joldaš يولداش. سياحت

~ handbuch *n.* sijahat name سياحت نامه,

~ koffer *m.* jol sandyγy يول صنديغی,

~ paß *m.* jol tezkeresi يول تذكره‌سی,

~ taſche čanta چانطه

reiſen *i.* sejahat et. سياحت ايد, sefer et. سفر ايد

Reiſender *m.* jolğu يولجی

reißen (auf ~) *t.* jyrtmak يیرتمق, (aus ~, ab ~, weg ~) koparmak قوپارمق

reißend sür'atly سرعتلی

reiten ata binmek آته بينمك

Reiter *m.* süwari سواری, ~ei *f.* süwari 'askeri سواری عسكری

Reit-knecht *m.* sajis (sejis) سايس, ~zeug *n.* at takymy آت طاقمی

Reiz *m.* ğazibe جاذبه, letafet لطافت; tahrik تحريك

reizbar hassas حساس

reizen *t.* tahrik et. تحريك ايد, (anziehen) ğezb et. جذب ايد

reizend latif لطيف

Rekrut *m.* kurʿa neferi قرعه نفری

rekrutieren *t.* kurʿa toplamak قرعه طوپلامق

Religion *f.* din دین, mezheb مذهب

religiös dindar دیندار

Reliquie *f.* bekijeji-šerif بقیه شریف

Rennbahn *f.* at mejdany آت میدانی

Rennpferd *n.* jaryš aty یاریش آتی

rennen *i.* košmak قوشمق

renommieren (aufſchneiden) *i.* tefachür et. تفاخر ایـ

Rente *f.* irad ایراد, hasyl حاصل, *pl.* hasylat حصلات

Rentner *m.* irad sahibi ایراد صاحبی

Reparatur, Ausbeſſerung *f.* taʿmir تعمیر

reparieren (ausbeſſern) *t.* taʿmir et. تعمیر ایـ

repetieren (wiederholen) *t.* tekrarlamak تکرارلامق

Reptil *n.* hajwan-i-zahif حیوان زاحف

Republik *f.* ğümhur جمهور, ğümhurijet جمهوریت

Republikaner *m.*, republikaniſch ğümhuri جمهوری

Reſerve *f.* ihtijat احتیاط

Reſidenz *f.* pajy tacht پای تخت

Reſt *m.* kusur قصور

Retirade *f.* abdestchane آبدستخانه, memša ممشا

Retorte *f.* muʿawweğe معوجه

retten *t.* kurtarmak قورتارمق, tachlis et. تخلیص ایـ

Rettich *m.* turp طورپ

Rettung *f.* kurtarma قورتارمه, ~šboot *n.* ğan kurtaran sandaly جان قورتاران صندالی, tachlisije sandaly تخلیصیه صندالی, ~šring *m.* ğan kurtaran simidi جان قورتاران سمیدی

Reue *f.* pešimanlyk (pišmanlyk) پشیمانلق, nedamet ندامت

reuevoll pešiman (pišman, püšman) پشیمان

revidieren *t.* tekrar gözden geçirmek تکرار کوزدن کچیرمك

Revolution *f.* inkylab انقلاب, ichtilal اختلال, fesad فساد

Revolutionär *m.* müfsid مفسد

Revolver *m.* rewolwer رەوولور

Rezenſion *f.* tenkyd تنقید

Rezept *n.* rečeta رچتا

Rhabarber *m.* rawend راوند

Rheumatismus *m.* jel يل

Rhythmus *m.* wezn وزن

richten *t.* (gerade) düzeltmek دوزلتمك, doyrultmak طوغريلتمق, (lenken) idare et. اداره ايـ, (urteilen) hükm et. حكم ايـ

Richter *m.* hakim حاكم, kady (kazy, kazi) قاضى, ~stuhl *m.* mahkeme (mehkeme) محكمه

richtig doyru طوغرى, hakiki حقيقى

Richtigkeit *f.* doyruluk طوغريلق

Richtung *f.* ğihet جهت, istikamet استقامت; nach welcher ~? ne tarafa? نه طرفه

riechen *t.* koklamak قوقلامق

Riegel *m.* sürme سورمه, sürgü سوركو, mandal ماندال

Riemen *m.* kajyš قايش

Rieß *n.* top طوپ

Rieſe *m.* dew ديو, ʿifrit عفريت

rieſenhaft yajet iri غايت ايرى, ğesim جسيم

Rieſenſchlange *f.* boa بوآ

rieſeln *i.* čaylamak چاغلامق

Riff *n.* kaja قيا

Rind *n.* syyyr صيغير, ~fleiſch *n.* syyyr eti صيغير اتى

Rinde *f.* kabuk قبوق

Rinderbraten *m.* syyyr kebaby صيغير كبابى

Ring *m.* halka حلقه, jüzük يوزوك, ~kampf *m.* güreš (güleš) كورش, ~kämpfer *m.* gürešği كورشجى, pehliwan پهلوان

ringen *i.* gürešmek كورشمك

rings — um etrafda اطرافده

Rinne *f.* oluk اولوق, su jolu صو يولو

Rippe *f.* kaburya قابورغه

Rippenfellentzündung *f.* zat ül ğenb (satliğan) ذات الجنب

Riſiko *n.* tehlike تهلكه

riſkieren *t.* tehlikeje komak تهلكه يه قومق

Riß *m.* jaryk ياريق, čatlak چاتلاق

Ritt *m.* at ile tenezzüh آت ايله تنزه

Ritter *m.* sipahi سپاهى, ğengjawer جنكاور, kahreman قهرمان

ritterlich kahremanane قهرمانانه

Rittmeiſter *m.* süwari jüz bašysy سواری یوز باشیسی, kol agasy قول آغاسی

Ritz *m.* tyrmalama طرمالامه

Ritze *f.* jaryk یاریق, čatlak چاتلاق

ritzen *t.* tyrmalamak طرمالامق

Rizinusöl *n.* hind jagy هند یاغی

Robbe *f.* ajy balygy آیی بالیغی

Rock *m.* ruba روبه. setri ستری, Frauen ~ *m.* fistan فستان, ~futter *n.* astar آستار

Roggen *m.* čawdar چاودار

roh čij چیك, cham خام; (grob) kaba قبا

Roheit *f.* čijlik چیكلك, kabalyk قبالق

Rohſtoff *m.* cham ešja خام اشیا

Rohr *n.* kamyš قامش, saz ساز

~poſt *f.* boru postasy بورو پوسته‌سی

~ſtock *m.* kamyš bastun قامش باستون

~ſtuhl *m.* hasyr iskemle حصیر اسکمله

~zucker *m.* kamyš šekeri قامش شکری

Röhre *f.* boru بورو, lüle لوله

Rolle *f.* tumar طومار, (Holz~) oklagy اوقلاغی, (Theater~) rol رول

rollen *t. i.* juwarlamak یوارلامق

Rollwagen *m.* jük arabasy یوك آرابه‌سی

Roman *m.* roman رومان, hikjaje حكایه, fesane فسانه; ~ſchriftſteller *m.* hikjajeği حكایه‌جی

Romanze *f.* dasitan (destan) دستان, beste بسته

Roſe *f.* gül كل, ~nkranz *m.* tesbih تسبیح, ~nöl *n.* gül jagy كل یاغی, ~nſtrauch *m.* gül agağy كل آغاجی

Roſine *f.* kuru üzüm قورو اوزوم

Roß *n.* at آت, ~haar *n.* at kyly آت قیلی, ~ſchweif *m.* at kujruyu آت قویروغی

Roſt *m.* pas پاس, (Brat~) yskara اسقره

roſten *i.* paslanmak پاسلانمق

röſten *t.* yskarada piširmek اسقره‌ده پیشیرمك, kebab et. كباب ایت kaurmak (kawurmak)

roſtig pasly پاسلی [قاورمق]

rot kyrmyzy قیرمزی, ahmer احمر, kyzyl قیزل, ~werden *i.* kyzarmak قیزارمق

~haarig kyrmyzy sačly قیرمزی صاچلی

~kehlchen *n.* gerdan kyrmyzy

saka kušu كردانی قیرمزی سقا قوشی,

~lauf *m.* jylanğyk یيلانجق

Röteln *f. pl.* kyzamuk قزاموق

rötlich kyzylğa قیزیلجه

Rotte *f.* sürü سوری

Rotz *m.* sümük سوموك, (Pferde ~) bargir

(bejgir) nezlesi بارکیر نزله‌سی

Rübe *f.*, gelbe hawuğ هاوج, weiße šalγam

شلغم, rote pangar پانجار

Rübenzucker *m.* pangardan čykarylan šeker پانجاردن

چیقاریلان شکر

Rubin *m.* kyrmyzy jakut قرمزی یاقوت

ruchlos šerir شریر

Rück-fahrt *f.* ʿawdet عودت, ~fall *m.* nüks

نکس, ~gabe *f.* iʿade اعاده,

~grat *n.* arka kemiji ارقه کمیکی,

~kehr *f.* ʿawdet عودت, geri dönme

~seite *f.* arka آرقه, کری دونمه,

ters taraf ترس طرف, ~sicht *f.* riʿajet

رعایت, ~sichtslos sajγysyz صایغیسز,

~sichtslosigkeit *f.* ʿadem-i-riʿajet عدم رعایت,

~sprache *f.* muhawere محاوره,

~stoß, ~tritt *m.* riğʿat رجعت,

~stand *m.* baki kalan باقی قالان,

~zug *m.* riğʿat رجعت

Rücken *m.* arka آرقه

Rückenmark *n.* arka kemijiniñ iliji

آرقه کمیکنك ایلیکی

rückwärts geri کری

Ruder *n.* kürek کورك

rudern *i.* kürek čekmek کورك جکمك

Ruf *m.* baγyryš باغرش, (Name, Ruhm) *m.* nam نام, šühret شهرت

rufen *t.* čaγyrmak چاغرمق

Rüge *f.* taʿzir تعذیر, tekdir تکدیر

rügen *t.* taʿzir et. تعذیر ایـ

Ruhe *f.* rahat راحت, ~gehalt *n.* tekaʿüd meʿašy تقاعد معاشی,

~stand *m.* tekaʿüd تقاعد, in den ~stand versetzen takaʿüd ettirmek تقاعد اتدیرمك,

~störer *m.* karyštyryğy قارشدیریجی,

~tag *m.* istirahat günü استراحت کونی

ruhen *i.* rahat et. رحت ايـ,

rahatlanmak راحتلانمق

ruhig müsterih مستريح, uslu اوصلو

Ruhm *m.* ʿizzet عزت, šan شان,

šühret شهرت

rühmen *t.* medh et. مدح ايـ, ſich ~ *r.* tefechchür et. تفخر ايـ, öjünmek اوكنمك

rühmlich šanly شانلى, šajan-i-medh شايان مدح

Ruhr *f.* kan sürmesi قان سورمه‌سى,

kanly basur قانلى باصور

rühren *t.* kymyldatmak قلدانمق,

an ~ dokunmak طوقونمق, ſich ~ *r.* kymyldanmak قلدانمق

rührt euch! jerinde rahat يرنده راحت

rührig seriʿ سريع

Rührung *f.* teesür تأثر

Ruin(e) *f.* charabe خرابه

ruinieren *t.* charab et. خراب ايـ

rülpſen *i.* gejirmek ككرمك

Rum *m.* rom روم

Rumpf *m.* göwde (gögde) كوكده,

beden بدن

rümpfen *t.* (die Naſe) burunu ekšitmek بورنى اكشيتمك

rund juwarlak يوارلاق

Rund-bogen *m.* müdewwer kemer ~reiſe *f.* ğewelan مدور كمر, جولان

~ſchreiben *n.* emr name امر نامه,

ʿumum name عموم نامه

rundum etrafynda اطرفنده

Runkelrübe *f.* pangar پانجار

Runzel *f.* burušukluk بورشقلق,

runzelig burušuk بورشق

runzeln *t.* burušturmak بوروشدرمق,

die Stirn ~ kaš čatmak قاش چاتمق

Ruß *m.* kurum قوروم, is ايس

Rüſſel *m.* chortum خرطوم

rüſten *t.* hazyrlamak حاضرلامق

Rüſtung(en) *f.* tedarükjat-i-harbije تداركات حربيه,

(Ritter~) *f.* zyrh زره

Rüſtzeug *n.* alat آلات, esliha

takymy اسلحه طاقمى

Rute *f.* dejnek دكنك

rutſchen *i.* kajymak قايمق

rütteln *t.* silkmek سيلكمك, sarsmak صارصمق

S.

Saal *m.* büjük oda بيوك اوطه

Saat *f.* ekin اكين, ziraʿat زراعت

Sabbat *m.* ğumʿa ertesi günü جمعه ايرتسى كونى

Säbel *m.* kylyğ قيليج sejf سيف

Sache *f.* iš ايش, šej شى, *pl.* ešja اشيا

Sachverſtändiger *m.* ehl-i-chabere, ehl-i-chybre اهل خبره, *pl.* erbabi-i-wukuf ارباب وقوف

ſachte jawaš ياواش

Sachwalter *m.* daʿwa wekili دعوى وكيلى

Sack *m.* torba طوربه, čuwal چوال, ~gaſſe *f.* čykmaz sokak چيقماز صوقاق

ſacken, ſich *r.* teraküm et. تراكم ايد

ſäen *t.* ekmek اكمك, zerʿ et. زرع ايد

Saffian *m.* sachtijan سختيان

Safran *m.* zaʿfyran (safran) زعفران

Saft *m.* su صو, öz اوز, (eingekochter ~) šurub شروب

ſaftig sulu صولى

Sage *f.* riwajet روايت

Säge *f.* destere دستره, ~mehl *n.* destere tozu دستره طوزى, ~mühle *f.* byčykchane بيچقيخانه, ~ſpäne *m. pl.* talaš طالاش, destere kepeji دستره كپكى

ſägen *t.* destere ile kesmek دستره ايله كسمك

ſagen *t.* söjlemek سويلمك

Sago *m.* sago ساغو

Sahne *f.* kajmak قايمق

Saite *f.* tel تل, kiriš كيريش

Sakriſtei *f.* kilise ğamegjahy كليسه جامه‌كاهى

Salamander *m.* semender سمندر

Salat *m.* salata صلاطه, ~ſchüſſel *f.* salata kjasesi صلاطه كاسه‌سى

Salbe *f.* merhem (melhem) مرهم

Saline *f.* tuzla طوزله

Salm *m.* jajyn ياين

Salmiak *n.* nišadyr نشادر

Salpeter *m.* güherčile كهرچله

Salve *f.*, ~feuer *n.* jajlym ateš ياپليم آتش

Salz *n.* tuz طوز, ~faß *n.* tuzluk طوزلق, ~grube *f.* tuzla طوزله, ~säure *f.* hamiz-i-klorma حامض قلورماء

salzen *t.* tuzlamak طوزلامق

salzig tuzlu طوزلى

Same *m.* tohum تخم

sammeln *t.* toplamak طوپلامق, sich ~ *r.* toplanmak طوپلانمق

Sammet *m.* kadife قديفه

Sammlung *f.* toplama طوپلامه, ğemᶜ جمع, meğmuᶜa مجموعه, kolleksion قولكسيون

Samstag *m.* ğumᶜa ertesi جمعه ايرتسى

sämtlich bütün بتون, hep هپ, ğümle جمله

Sand *m.* kum قوم, (Streu~) rik (rih) ريك, ~bank *f.* kum tabakasy قوم طبقەسى, kumsal قومسال, ~büchse *f.* rikdan (rihdan) ريكدان, ~stein *m.* uttašy اود طاشى, ~uhr *f.* kum saᶜaty قوم ساعتى

Sandel *n.* sandal صندال

sandig kumlu قوملى

sanft tatly طاتلى

Sänfte *f.* sedia سديه, tacht rewan تخت روان

Sanftmut *f.* tatlylyk طاتليلق, hilm حلم

Sang *m.* türkü ترکى, šarky شرقى, nayme نغمه

Sänger *m.* chanende خواننده, muyanny مغنى

Sängerin *f.* chanende kadyn خواننده قادين, muyannije مغنيه

Sappe *f.* mestur jol مستور يول

Sardelle *f.* (Sardine) sardela ساردلا

Sarg *m.* tabut تابوت

Satan *m.* šejtan شيطان, iblis ابليس

Satire *f.* hiğw هجو

satiriſch hiğwi هجوى

ſatt tok طوق, etwas ~ haben bir šejden bykmak بر شيدن بقمق, ~ werden *i.* dojmak طويمق

Sattel *m.* ejer اكر, kaltak قالطاق,
~decke *f.* ejer örtüsu اكر اورتيسى, čul چول, ~gurt *m.* kolan (kolañ) قولان,
~pferd *n.* binek at بنك آت,
~tasche *n.* churğ خورج
satteln *t.* ejerlemek اكرلەمك
sättigen *t.* dojurmak طويورمق
Sattler *m.* ejerği اكرجى, sarrağ سراج
Satz *m.* ʿibare عباره, ğümle جمله,
Boden~ *m.* tortu طورتى, telwe (telfe) تلوه,
(Sprung) syčrama صيچرامه,
(Druck~) *m.* tertib-i-huruf ترتيب حروف
Satzlehre *f.* ʿilm-i-nahw علم نحو
Sau *f.* chynzire خنزيره, diši domuz (doñuz) ديشى طوكز
sauber temiz تميز, pak پاك
Sauberkeit *f.* temizlik تميزلك, taharet طهارت
säubern *t.* temizlemek تميزلمك
sauer ekši اكشى
säuerlich ekšiğe اكشيجه
Sauer-ampfer *m.* kuzu kulaγy قوزى قولاغى.
hümaz حماض, ~brunnen *m.* maʿden suju معدن صويى
mijah-i-γazijeji hamyza مياه غازيهٔ حامضه
~kirsche *f.* wišne ويشنه, ~kraut *n.* lahana turšusu لاحنه تورشيسى
~milch *f.* joγurt يوغرت.
~stoff *m.* müwellid ül humuza مولد المحموضه
~teig *m.* maja مايه
saufen *t.* čok ičmek چوق ايچمك
Säufer *m.* serchoš (sarchoš) سرخوش,
akšamğy اقشامجى, bekri بكرى
saugen *t.* emmek امك
säugen *t.* süt wermek سود ويرمك,
emzirmek امزرمك
Säugetier *n.* memeli hajwan مەلى خيوان
Säugling *m.* süt ewlady سود اولادى
Säule *f.* direk ديرك, ~ngang *m.* direkler syrasy ديركلر صرەسى
Saum *m.* kenar كنار, kywyrma قيورمه,
~sattel *m.* semer سمر, palan پالان,
~tier *n.* jük hajwany يوك حيوانى

ſäumen *t.* kenar čekmek كنار چكمك,

kywyrmak قيورمق, (zaudern)

geğikmek كجيكمك

ſäumig, ſaumſelig ayyr آغير

Säure *f.* ekšilik اكشيلك, (chem.) hamiz حامض

ſauſen *i.* wyzyldamak وزلدامق

Sauſen, Ohrenſauſen *n.* kulak činlemesi قولاق چينلمسى

ſchaben *t.* kazymak قازمق

ſchäbig eskimiš اسكيمش, meskin مسكين]

Schablone *f.* kalyb قالب

Schabracke *f.* čul چول

Schach *n.* satranğ سطرنج, ~ſpielen satranğ ojnamak سطرنج اوينامق,

~brett *n.* satranğ tachtasy سطرنج تختەسى

Schacht *m.* maʿden kujusu (oğayy) معدن قويوسى (اوجاغى)

Schachtel *f.* kutu قوطى, alte ~ koğa kary قوجه قارى

Schade *m.*, ſchade zarar ضرر, wie ſchade! ne kadar jazyk نه قدر يازيق

Schädel *m.* kafatasy قفاطاسى

ſchaden *i.* zarar et. ضرر ايـ

Schadenerſatz *m.* tazminat تضمينات

ſchadhaft bozuk بوزوق, (zerriſſen) jyrtyk يرتيق, (Gebäude) charab olmuš خراب اولمش

ſchädlich müzirr مضر, zararly ضررلى

Schaf *n.* kojun قويون, (das dünnſchwänzige) kywyrğyk قيورجق

Schäfchen *n.* kuzu قوزى

Schäfer *m.* čoban چوبان

ſchaffen *t.* jaratmak ياراتمق

Schaffner *m.* konduktör قوندوقتور

Schafott *n.* dar ayağy دار آعاجى

Schafskopf *m.* ahmak احمق, budala بودلا

Schaft *m.* sap صاپ, (Gewehr) kondak

~ſtiefel *m.* čizme چيزمه, قونداق

Schakal *m.* čakal چقال

ſchal dadsyz طادسز

Schale *f.* (Obſt~) kabuk قبوق,

(= Taſſe) finğan فنجان

ſchälen *t.* sojmak صويمق

Schalk *m.*, ſchalkhaft hilebaz حيله باز

Schall *m.* seda صدا, śes سس

ſchallen *i.* ses wermek سس ويرمك

Schalter *m.* billetler بيلتلر, billet mehalli بيلت محلى

Schaltjahr *n.* seneji kebise سنه كبيسه

Schaluppe *f.* fuluka فلوقه

Scham *f.* ᶜar عار hiğab حجاب, mahğubijet محجوبيت

ſchämen, ſich *r.* utanmak اوتانمق, mahğub ol. محجوب او

ſchamhaft utanyk اوتانيق, utanyağ اوتانغاج

ſchamlos utanmaz اوتانمز

ſchamrot werden hiğabyndan kyzarmak حجابندن قيزارمق

Schande *f.* ᶜajyb عيب, rezalet رذالت

ſchänden *t.* bozmak بوزمق, rezil et. رذيل ايـ

ſchändlich namussuz ناموسسز, utanmyš عيب ᶜajyb, اوتانمش

Schanker *m.* frengi čybany فرنكى چيبانى

Schanze *f.* tabia تابيه

Schar *f.* sürü سورى

ſcharf keskin كسكين, (ſtreng) sert سرت, šedid شديد

Scharfblick *m.* basiret بصيرت

Schärfe *f.* keskinlik كسكينلك, kekrelik ككرەلك

Scharfrichter *m.* ğellad جلاد

Scharfſinn *m.* firaset فراست

ſcharfſinnig firasetli فراستلى

Scharlach *m.* (Fieber) kyzyl chastalyk قيزيل خسته‌لق, kyzyllyk قيزيللق

Scharmützel *n.* čarkağylyk چرقه‌جيلق

Scharnier *n.* menteše منتشه, reze رزه

Schärpe *f.* kušak قوشاق

Scharpie *f.* tiftik تفتيك

ſcharren kazymak قازيمق

Scharte *f.* čentik چنتيك, kertik كرتيك

Schatten *m.* gölge كولكه, zyll (zill) ظل, ~ſpiel *n.* chajal خيال

ſchattig gölgeli كولكه‌لى

Schatulle *f.* sandukče صندوقچه

Schatz *m.* chazine خزينه, ~meiſter *m.* chazinedar (chaznadar) خزينه‌دار

ſchätzen *t.* takdir et. تقدير ايد, tachmin et. تخمين ايد, ihtiram et. احترام ايد

Schätzung *f.* beha kesme بها كسمه, ihtiram احترام

Schau *f.* nazar نظر, zur ~ ſtellen mejdana sermek ميدانه سرمك, ~fenſter *n.* mostralyk ğamekjan موستره‌لق جامكان, ~platz *m.* sahne صحنه, ~ſpiel *n.* teatro ojunu تياترو اويونى, ~ſpieler *m.* teatro ojunğusu تياترو اويونجيسى

Schauder *m.* titreme تتره‌مه, (Fieber~) üšüme اوشومه

ſchauderhaft korkunğ قورقنج, mekruh مكروه

ſchau(d)ern *i.* titremek تتره‌مك

ſchauen *i.* bakmak باقمق (mit Dativ)

Schaufel *f.* kürek كورك

Schaufel *f.* salynğak صالنجاق

ſchaufeln *t.* sallamak صاللامق, ſich ~ *r.* sallanmak صاللانمق

Schaum *m.* köpük كوپوك, ~wein *m.* šampanija شامپانيه

ſchäumen *i.* köpürmek كوپرمك

Scheck *m.* ček چك

Scheibe *f.* kurs قرص, (Glas~) ğam جام, (Schieß~) nišan tachtasy نشان تخته‌سى, hedef هدف

Scheide *f.* kyn قين, kabze قبضه, ~münze *f.* ufak para اوفاق پاره, ~wand *f.* bölme diwar (duwar) بوله ديوار, ~weg *m.* dört jol ayyzy درت يول آغيزى

ſcheiden *t.* ajyrmak آيرمق, (fortgehen) gitmek كيتمك, (Ehe~) bošatmak بوشاتمق, ſich ~ laſſen bošanmak بوشانمق

Scheidung *f.* talak طلاق

Schein *m.* ajdynlyk آيدينلق, nur نور, zija ضيا; (An~) *m.* görünüš كورنيش, (Papier) sened سند, šehadet name شهادتنامه, (Geld~) kajime قائمه, ~werfer *m.* fener فنار, prožektör پروژكتور

ſcheinbar görünür كورينور, zahir ظاهر

ſcheinen parlamak پارلامق, (übertr.) görünmek كورنمك; es ſcheint mir zann ederim ظن ايدرم

Scheit *m.* odun parčasy اودون پارچەسى

Scheitel *m.* baš tepesi باش تپەسى

Scheiterhaufen *m.* odun yyγyny اودون يغينى

ſcheitern *i.* batmak باتمق

Schelle *f.* čynγyrak چنغراق

ſchellen *i.* čalmak چالمق

Schelm *m.* kurnaz قورناز, dolandyryğy طولانديريجى, herif حريف

ſchelten *t.* söjlenmek سويلنمك, taʿzir et. تعزير ايد

Schemel *m.* iskemle اسكمله

Schenke *f.* mejchane ميخانه

Schenkel *m.* kalčak قالچق, bağak باجاق

ſchenken *t.* wermek ويرمك

Schenkung *f.* hedije هديه

Schenkwirt *m.* mejchaneği ميخانەجى, saki ساقى

Scherbe *f.* šiše parčasy شيشه پارچەسى

Schere *f.* mikraz (makas) مقراض (مقاص)

ſcheren *t.* makas ile kesmek مقاص ايله كسمك; ſcher dich fort! defʿ ol دفع اول

Scherenſchleifer *m.* bilejiği بيلەجى

Schererei *f.* ezijet اذيت

Scherz *m.* šaka شقه, latife لطيفه

ſcherzen *i.* šaka et. شقه ايد

ſcherzhaft šakağy شقەجى

ſcheu korkak قورقاق, ürkek اوركك

~ werden, ſcheuen *i.* ürkmek اوركمك

Scheuer *f.* anbar (ambar) آنبار

Scheuerlappen *m.* pačawra پاچاوره

ſcheuern *t.* jyjkamak (jykamak) يقامق, temizlemek تميزلمك

Scheune *f.* anbar (ambar) آنبار

Scheuſal *n.* ğanawar جاناوار

ſcheußlich čirkin چركين

Schicht *f.* kat قات, tabka طبقه, syra صره

ſchicken *t.* jollamak يوللامق, göndermek كوندرمك; ſich ~ *r.*

münasib ol. مناسب او, jakyš-mak ياقشمق

ſchicklich jakyšyk ياقشيق

Schicklichkeit *f.* münasibet مناسبت

Schickſal *n.* kysmet قسمت, bacht بخت, kadr قدر

ſchieben *t.* sürmek سورمك, itmek ايتمك

Schieds-gericht *n.*, ~richter *m.*, ~ſpruch *m.* hakem حكم

ſchief ejri اكرى

Schiefer *m.* kara taš قره طاش, kajayan taš قياغان طاش, ~tafel *f.* kajayan masa قياغان ماصه, rakam tachtasy رقم تختەسى

ſchielen *i.* šašy bakmak شاشى باقمق, ~nach (begehren) göz dikmek كوز ديكمك

Schienbein *n.* inğik اينجيك

Schiene *f.* demir čubuk (čybuk) دمير چبوق, (chirurgiſche ~) ğebire جبيره

Schierling *m.* baldyran بالديران

Schieß-baumwolle *f.* (panbuk) pambuk barutu پنبوق باروتى, ~bedarf *m.* ğebchane جبخانه, ~pulver *n.* barut باروت, ~ſcharte *f.* mazyal مازغال, ~ſchule *f.* endacht mektebi انداخت مكتبى, ~ſtand, ~platz *m.* endacht mejdany انداخت ميدانى

ſchießen *t.* atmak آتمق

Schiff *n.* gemi كمى, sefine سفينه, (Kirchen~) kiliseniñ ortasy كليسەنك, ~bruch *m.* gemi kazasy اورتەسى, ~leiden yark ol. كمى قضاسى, batmak باتمق, ~fahrt *f.* sejr-i-sefajin سير سفائن, ~ſchraube *f.* čarch چارخ, ~ſjunge *m.* mučo (mičo) موچو, ſchiffbar sejr-i-sefajini mümkin سير سفائنى ممكن, ~brüchig kaza zede mayruk قضا زده مغروق

ſchiffen *i.* gemi ile gitmek كمى ايله كيتمك

Schiffer *m.* gemiği كميجى

Schild *m.* siper سپر, kalkan قالقان, (Laden~ *n.*) ʿalamet علامت, nišan نشان, ~kröte *f.* kablu baya قابلو بغا,

tosbaya طوسباغه, ~ patt *n.* baya باغه,
~ wache *f.* newbetği (nöbetği) نوبتجی
Schilderhaus *n.* newbetği kulibesi نوبتجی قولبه‌سی
ſchildern *t.* taʿrif et. تعريف ايـ,
tersim et. ترسيم ايـ
Schilderung *f.* wasf وصف
Schilf *n.* kamyš قامش, saz ساز
ſchillern *i.* parlamak پارلامق
Schimmel *m.* küf كوف, (weißes Pferd) kyr at قير آت
ſchimmelig küflü كوفلى
ſchimmeln *i.* küflenmek كوفلنمك
Schimmer *m.* chafif zija خفيف ضيا
ſchimmern *i.* parlamak پارلامق
Schimpf *m.* tahkir تحقير
Schimpfwort *n.* šetm شتم
ſchimpfen *i.* küfür et. كفر ايـ, azarlamak آزرلامق, söjmek (söwmek) سوكمك
ſchimpflich sitem amiz ستم آميز
Schindel *f.* pedawra پداوره
ſchinden *t.* sojmak صويمق

Schinken *m.* žambon ژامبون (domuz) basdyrmasy (pastyrmasy) طموز باصدرمه‌سى
Schippe *f.* kürek كورك
Schipper *m.* kazmağy قازمه‌جى
Schirm *m.* penah پناه, perde پرده, siper سپر, (Sonnen~, Regen~) šemsije شمسيه
Schlacht *f.* ğenk جنك, muharebe محاربه,
~ liefern muharebe et. محاربه ايـ,
~feld *n.* mejdan-i-harb ميدان حرب,
~haus *n.* selch-chane (salchane) سلخخانه, ~ſchiff *n.* jylmaz يلماز
ſchlachten *t.* kesmek كسمك
Schlächter *m.* kassab قصاب, ~ei *f.* kassab dükkjany
Schlacke *f.* ğuruf جروف
Schlaf *m.* ujku اويقو, ujuma اويومه,
~loſigkeit *f.* ujkuzluk اويقوزلق,
~mittel *n.* muchaddir ʿilağ مخدر علاج, münewwim منوم,
~ſaal *m.* jatak koyušu يتاق قوغوشى,
~wagen *m.* jatak wayony يتاق واغونى,
~zimmer *n.* jatak odasy يتاق اوطه‌سى

Schläfe *f.* kulak tözü (tozu) قولاق توزی,

šakak شقاق

ſchlafen *i.* ujumak اویومق, ~ gehen *i.* jatmaya gitmek یاتمغه کیتمك, jatmak یاتمق

ſchläfrig ujkusu اویقوسی

Schlag *m.* wuruš اوروش, Puls~ *m.* nabz (namyz) atmasy نبض آتمه‌سی,

~ader *f.* šah damar شاه طمار,

~anfall *m.* damla طمله, sekte سکته,

~uhr *f.* čalar saᶜat چالار ساعت,

ſchlagen *t.* wurmak اورمق, döjmek دوکمك, *i.* (Uhr) čalmak چالمق

Schlägerei *f.* γawγa (kawγa) غوغا, ᶜarbede عربده

Schlamm *m.* čamur چامور, batak باتاق

Schlange *f.* jylan یيلان

ſchlängeln, ſich *r.* jylankawi jürümek یيلانقوی یورىمك

ſchlank inğe we uzun اینجه و اوزون

ſchlau hilekjar حیله‌کار

Schlauch *m.* tolum طولوم, boru بوری

ſchlecht fena فنا, kötü کوتو

Schlegel *m.* tokmak طوقماق

ſchleichen *i.* jawaš jawaš jürümek یواش یواش یورىمك

Schleie *f.* čamur balyγy چامور بالغی

Schleier *m.* jašmak یاشمق, nikab نقاب

Schleife *f.* düjüm دوکوم, baγ باغ

ſchleifen *t.* bilemek بیله‌مك

Schleifer *m.* bilejiği بیله‌یيجی

Schleifſtein *m.* bileji tašy بیلکی طاشی

Schleim *m.* balγam (belγam) بلغم, madeji-muchatije مادهٔ مخاطیه

ſchleimig muchaty مخاطی

Schlemmer *m.* ᶜajaš عیاش, obur اوبور

ſchlendern *i.* gezinmek کزىمك

Schleppdampfer *m.* gemi čeken wapor کمی چکن واپور

Schleppe *f.* uzun etek اوزون اتك

Schleuder *f.* sapan صپان

ſchleudern *t.* sapan atmak صپان آتمق

ſchleunig čabuk چابوق

Schleuſe *f.* su bendi صو بندی, sedd سد

Schlich *m.* hile حيله

ſchlicht düz دوز; (einfach) sade ساده

ſchlichten *t.* (Streit) bir ichtilafi teswije et. بر اختلافى تسويه ايـ, baryšdyrmak (baryštyrmak) باريشديرمق

ſchließen *t.* kapamak قپامق, (Bündnis) ʿakd et. عقد ايـ, (aufhören) bitmek بيتمك, (folgern) karar wermek قرار ويرمك

ſchließlich soñ صوك, *adv.* nihajet نهايت, el hasyl الحاصل

ſchlimm fena فنا, bed بد

Schlinge *f.* (Falle) duzak طوزاق, (Band) bay باغ

Schlingel *m.* čapkyn چاپقين

Schlitten *m.* kyzak قيزاق

Schlittſchuh *m.* ajak kyzayy آياق قيزاغى, ~läufer *m.* kyzak kajan قيزاق قيان

Schlitz *m.* jaryk ياريق, čatlak چاتلاق

Schloß *n.* seraj سراى, (Tür~) kilid كليد

ſchloſſen *i.* dolu jaymak طولو ياغمق

Schloſſer *m.* čilingir چلينكير, kilidği كليدجى, ~ei *f.* čilingirlik چلينكيرلك

Schlot *m.* oğak اوجاق

Schlucht *f.* boyaz بوغاز

ſchluchzen *i.* hyčkyrmak هيچقرمق

Schluck *m.* judum يودوم, ičim ايچيم

Schluckен *n.* hyčkyryk هيچقرق

ſchluckен *t.* jutmak يوتمق

Schlummer *m.* ujku اويقو

ſchlummern *i.* ujuklamak اويوقلامق

Schlund *m.* boyaz بوغاز, hyrtlak حرتلاق

ſchlüpfen *i.* kajmak قايمق

ſchlüpfrig kajan قاين

Schlupfwinkel *m.* in اين

ſchlürfen *t.* büjük bir dikkat we lezzetle ičmek بيوك بر دقت و لذتله ايچمك

Schluß *m.* soñ صوك, nihajet نهايت, ~folgerung *f.* kapama قپامه, ~ſatz netiğe نتيجه, ~rede *f.* chatime خاتمه, ~ſtein *m.* bir kemeriñ anachtar tašy بر كمرك آناختار طاشى

Schlüſſel *m.* anachtar آناختار, miftah مفتاح, ~bein *n.* terkuwe ترقوه, köprüğük kemiji كوپريجوك كمكى, ~bund

m. anachtar destesi آناختار دسته‌سی, ~loch *m.* anachtar deliji آناختار دلیکی

ſchlüſſig werden *i.* karar wermek قرار ویرمك

Schmach *f.* rezalet رذالت

ſchmachten *i.* zaʿjiflamak ضعیفلامق, čekmek چکمك

ſchmächtig nahif نحیف

ſchmachvoll rezil رذیل

ſchmackhaft datly طاتلی, lezzetli لذتلی

ſchmähen *t.* šetm et. شتم ایـ

ſchmählich rezil رذیل

Schmähſchrift *f.* hiğwname هجو نامه

ſchmal dar طار, ~ſpurig dar jollu طار یولی

Schmalz *n.* jaγ

Schmarotzer *m.* dalkauk (dalkawuk) طالقاغوق

Schmarre *f.* jara nišanesi یاره نشانه‌سی

Schmaus *m.* zijafet ضیافت

ſchmecken (koſten) *t.* datmak طاتمق, kokmak قوقمق, (gut ~) *i.* güzel bir daty ol. کوزل بر طادی او

Schmer *n.* ič jaγy ایچ یاغی

Schmeichelei *f.* jaltaklyk یالتاقلق

Schmeichler *m.* jaltak یالتاق

ſchmeicheln *i.* jaltaklanmak یالتاقلانمق

Schmelz *m.* mine مینه

ſchmelzen *i.* erimek اریمك, *t.* eritmek اریتمك, dökmek دوکمك

Schmerz *m.* aγry آغری

ſchmerzen *i.* aγrymak آغریمق

Schmerzensgeld *n.* terzije ترضیه

ſchmerzhaft aγryly آغریلی

ſchmerzlindernd müsekkin مسکن

ſchmerzlos aγrysyz آغریسز

Schmetterling *m.* kelebek (kepenek) کلهبك, (Nacht~) perwane پروانه

Schmied *m.* demirği دمیرجی, Huf~ naʿlbend (naʿlband) نعلبند

Schmiede *f.* demirchane دمیرخانه

ſchmieden *t.* demir döjmek دمیر دوکمك, demir išlemek دمیر ایشلمك

ſchmiegen, ſich *r.* ejilmek اکلمك

ſchmiegſam ejilir اکیلیر

Schmiere *f.* jaγ یاغ

ſchmieren *t.* jaγlamak یاغلامق, (ſchlecht ſchreiben) fena jazmak فنا یازمق

ſchmierig kirli كيرلى, pis پيس

Schmierſeife *f.* ješil sabun يشيل صابون

Schminke *f.* düzgün دوزكون, ſchwarze Augenſchminke sude سوده

ſchminken *t.* düzgün sürmek دوزكون سورمك

ſchmollen *i.* somurtmak صومرتمق

ſchmoren *i.* az atešde piširmek از آتشده پيشيرمك

Schmuck *m.* zinet زينت, süs سوس, tezjinat تزيينات ~käſtchen *n.* müğewherat kutusu مجوهرات قوطيسى, ~ſachen *f. pl.* müğewherat مجوهرات

ſchmücken *t.* donatmak طونامق, zinet wermek زينت ويرمك, ſich ~ *r.* süslenmek سوسلنمك

Schmuggel *m.* mal kačyrma مال قاچيرمه

ſchmuggeln *t.* kačyrmak قاچرمق

Schmuggler *m.* mal kačyran مال قاچران

Schmutz *m.* čamur چامور, pislik پيسلك, murdarlyk مردارلق

ſchmutzig čamurlu چامورلى, kirli كيرلى, pis پيس

Schnabel *m.* kuš burnu قوش بورنى, *yaya* (gaga) غاغا

Schnake *f.* siwri sinek سيورى سينك

Schnalle *f.* toka طوقه

ſchnallen *t.* tokalamak توقەلمق

Schnaps *m.* raky راقى

ſchnarchen *i.* chyrlamak خرلامق

ſchnattern *i.* baγyrmak باغرمق

ſchnauben *i.* chorlamak خورلامق, solumak صولومق, (aus ~) burnunu silmek بورنى سيلمك

Schnauze *f.* aγyz آغيز

ſchnäuzen, ſich burnunu silmek برونى سيلمك

Schnecke *f.* sümüklü böğek سموكلى بوجك

Schnee *m.* kar قار, ~ball *m.* kar topu قار طوپى, ~glöckchen *n.* kar čičeji قار چيچكى, ~geſtöber *n.* šiddetli kar قار شدتلى tipi تپى, ~ſchuhpatrouille (~ſtreife) kyzakly keššaflar قيزاقلى كشافلر, ~weiß

bem bejaz بم بياض, kar gibi

bejaz قار كبى بياض

Schneide *f.* bačaγyñ keskin tarafy (aγyz) بچاغك كسكين طرفى (آغيزى)

ſchneiden *t.* kesmek كسمك, kat‘

et. قطع ايـ, bičmek بيچمك

Schneider *m.* terzi ترزى, ~in *f.* dikišği kyzy ديكشجى قيزى

Schneidezahn *m.* öñ diš اوك ديش

ſchneidig keskin كسكين, ğesur جسور

ſchneien *i.* kar jaγmak قار ياغمق

ſchnell čabuk چابوق

Schnelligkeit *f.* čabukluk چابوقلق, sür‘at سرعت

Schnellſchreiber *m.* tez nüwis تيز نويس

Schnellzug *m.* sür‘at katary سرعت قطارى

Schnepfe *f.* čulluk چوللق

Schnitt *m.* kesme كسمه, kat‘ قطع, (eines Anzugs) bičim بيچم, ~lauch *m.* sarmysak (sarmusak) صارمساق, ~wunde *f.* kesik jarasy كسيك ياره‌سى

Schnitte *f.* dilim ديليم

Schnitter *m.* orakğy اوراقجى

Schnitzel *n.* parča پارچه

Schnitzer *m.* ojmağy اويمه‌جى, (Fehler) *m.* yalat غلط

Schnupf-tabak *m.* enfije انفيه, ~tabakdoſe *f.* enfije kutusu انفيه قوطيسى, ~tuch *n.* mendil منديل

Schnupfen *m.* nezle نزله, den ~ haben nezlesi ol. نزله‌سى او, ich habe Schnupfen newazilim war نوازلم وار

ſchnupfen *t.* enfije čekmek انفيه چكمك

Schnur *f.* šerid (šerit) شريد, siğim سيجيم

ſchnurgerade dos doγru طوس طوغرى

ſchnüren *t.* baγlamak ياغلامق; ſich ~ *r.* korse gijmek قورسه كيمك

Schnürband *n.* γajtan غيطان, ~bruſt *f.* korse قورسه, ~ſchuh *m.* baγly kundura باغلى قوندره, lapčin لاپچين

Schnurrbart *m.* byjyk بيق

Schober *m.* ot jyγyny اوت يغينى

Schock *n.* altmyš آلتمش

ſchodiweiſe altmyš kadar آلتمش قدر

Schöffe *m.* koğa bašy قوجه باشی

Schokolade *f.* čokolata چوقولاته

Scholle *f.* (Erd~) toprak jyγyny طوپراق یيغينی, (Eis~) buz parčasy بوز پارچه‌سی, Fiſch: *f.* dil balyγy ديل باليغی

ſchon zaten ذاتاً, artyk آرتق, ~lange čokdan beri چوقدن بری

ſchön güzel كوزل

ſchonen *t.* esirgemek اسيركه‌مك, dikkat ile bakmak دقت ايله باقمق

Schonung *f.* ri'ajet رعايت

Schönheit *f.* güzellik كوزللك

Schönſchrift *f.* hüsn-i-chatt حسن خط

ſchöpfen *t.* (Waſſer) su čekmek صو چكمك, (Atem) nefes almak نفس آلمق

Schöpfer *m.* chalik خالق, jaradan يارادان

Schöpfung *f.* jaratma يراتمه, chalk خلق

Schorf *m.* kyšr قشر, kabuk قابوق

Schornſtein *m.* oğak اوجاق, bağa باجه

Schornſteinfeger *m.* oğak süpürüğü اوجاق سوپوريجی

Schoß *m.* kuğak قوجاق

Schote *f.* bizelia برليا

Schotte *f.* bölme بولمه

ſchräg ejri اكری

Schramme *f.* tyrmalama طرمالامه

Schrank *m.* dolab دولاب

Schranke *f.* parmaklyk پارماقلق, sedd سد

Schraube *f.* wida ويده, burma بورمه

ſchrauben *t.* widalamak ويده‌لمق

Schrauben-dampfer *m.* yskru wapor اسقرو واپور, ~zieher *m.* wida anachtary ويده آناختری

Schraubſtock *m.* mengene منكنه

Schrecken *m.* korku قورقو

ſchrecken jmd. korkutmak قورقوتمق

Schreckgeſpenſt *n.* umağy اوماجی

ſchrecklich korkunč قورقونج, korkulu قورقولی

Schrei *m.* baγyrma باغيرمه

ſchreiben *t.* jazmak يازمق

Schreiber *m.* jazyğy يازيجی, kjatib كاتب

Schreib-feder *f.* kalem قلم, ~heft *n.* jazy defteri يازى دفترى, ~pult *n.*, ~tisch *m.* jazy chane يازى خانه, ~zeug *n.* jazy takymy يازى طاقمى, hokka حقه

schreien *i.* bayyrmak باغيرمق

Schreihals *m.* bayyran باغيران

Schrein *m.* dolab دولاب, sandyk صندیق

Schreiner = Tischler *m.* maranyoz مارانغوز

schreiten *i.* jürümek يوريمك

gitmek كيتمك

Schrift *f.* jazy يازى, chatt خط; die heilige ~ *f.* kitab-i-mukaddes كتاب مقدس, ~führer *m.* kjatib كاتب, ~leiter *m.* baš muharrir باش محرر, ~setzer *m.* mürettib مرتب, ~steller *m.* muharrir محرر, müellif مؤلف, edib اديب, ehl-i-kalem اهل قلم, ~stellerin *f.* müellife مؤلفه, ~zeichen *n.* harf حرف, *pl.* huruf حروف

schriftlich muharrer محرر, tahriren تحريراً

Schritt *m.* adym آديم, ~zähler *m.* mikjas ül kadem مقياس القدم

schroff sert سرت

schröpfen *t.* hağamet et. حجامت ايد

Schrot *n.* sačma صاچمه

schroten *t.* hawanda döjmek هوانده دوكمك

Schub-karren *m.* el arabasy ال آرابه‌سى, ~fach *n.* göz كوز, ~kasten *m.*, ~lade *f.* čekmeğe چكمجه

schüchtern korkak قورقاق, mahğub محجوب

Schüchternheit *f.* mahğubijet محجوبيت

Schuft *m.* čapkyn چاپقين

Schuh *m.* kundura قوندره, botin بوتين, ~band *n.* kundura bayy قوندوره باغى, ~flicker *m.* eskiği اسكيجى, ~leisten *m.* kundura kalyby قوندره قالبى, ~macher *m.* kunduragy قوندره‌جى, ~putzer *m.* lustroğu لوسترو جى, ~sohle *f.* kundura tabany قوندره طابانى, ~werk *n.* ajak kaby آياق قابى

Schul-bildung *f.* mekteb terbijesi مكتب تربيه‌سى, ~buch *n.* mekteb kitaby مكتب كتابى, ~geld *n.* mekteb üğreti

~lehrer *m.* choğa خواجه, مكتب اجرتی

mu'allim معلم, ~ſtube *f.*, ~zimmer *n.* mekteb salasy مكتب ساله‌سی,

ders-chane درسخانه, ~leiter, ~vorſteher *m.* mekteb müdiri مكتب مديری

Schuld *f.* (Geld) borğ بورج, (Fehler) kabahat قباحت, chata خطا

ſchulden *t.* borğlu ol. او بورجلو

ſchuldig (Vergehen) kabahatly قباحتلی, suğlu (sučlu) صوجلو

Schuldner *m.* borğlu بورجلو, medjun مديون

Schuldſchein *m.* borğ senedi بورج سندی

Schule *f.* mekteb مكتب, *pl.* mekjatib مكاتب, höhere ~ medrese مدرسه

Schüler *m.* talib طالب, šagird شاكرد

Schulter *f.* omuz اوموز, ~blatt *n.* kürek kemiji كورك كميكی

Schuppe *f.* balyk pulu بالق پولی, (Kopf~) kepek كپك

Schuppen *m.* arabalyk آرابه‌لق, sundurma صوندیرمه

ſchüren *t.* (Feuer) tutuštурmak طوتشديرمق

Schurke *m.* čapkyn چاپقين, külchani كلخانی

Schurkerei *f.*, Schurkenſtreich *m.* čapkynlyk چاپقينلق

Schürze *f.* prostela پروستلا, peštimal پشتمال

Schuß *m.* atma آتمه, ~waffen *f. pl.* eslihajinarije اسلحهٔ ناريه, ~weite *f.* menzil منزل, atym آتيم, ~wunde *f.* kuršun jarasy قورشون ياره‌سی

Schüſſel *m.* čanak چناق, sahan صحن

Schuſter *m.* kundurağy قوندوره‌جی

Schutt *m.* moloz مولوز

Schüttelfroſt *m.* souk sytma صوغوق ستمه

ſchütteln *t.* silkmek سيلكمك, sallamak صالامق

ſchütten *t.* dökmek دوكمك

Schutz *m.* himaje حمايا, ~befohlener *m.* tabi' تابع, ~herrſchaft *f.* himaje we metbu'ijet حمايه و متبوعيت, ~mann *m.* polis پوليس

Schütze *m.* tüfenk atan تفنك آتان, awğy آوجى

ſchützen muhafaza et. محافظه ايـ, himaje et. حمايه ايـ

Schützenfeuer *f.* awğy ateši آوجى آتشى

Schützengraben *m.* chandak (hendek) خندق, هندك

~ ausheben kazmak قازمق

Schwabe *f.* kara böğek قره بوجك

ſchwach za'jif ضعيف

Schwäche *f.* za'jiflik ضعيفلك

ſchwächen *t.* za'jiflatmak ضعيفلاتمق

Schwächung *f.* za'f ضعف

Schwadron *f.* süwari (siwari) bölüjü سوارى بلوكى

Schwager *m.* (Mann der Schweſter) enište انيشته, (Bruder der Frau, des Mannes) kajyn قاين, (der Mann der Schweſter der Frau) bağanak باجاناق

Schwägerin *f.* (Schweſter der Frau) baldyz بالديز, (Frau des Bruders) gelin كلين, (Schweſter des Mannes) görümğe كوروجه, (die Frau des Schwagers) elti التى

Schwalbe *f.* kyrlanγyğ قيرلانغيج

Schwamm *m.* süngerسونكر, (Pilz) mantar منطار

Schwan *m.* kuγu (koγy) قوغو

ſchwanger gebe كبه, hamile حامله

Schwangerſchaft *f.* gebelik كبه‌لك

ſchwängern *t.* gebe brakmak كبه براقمق

Schwank *m.* latife لطيفه, myzah مزاح

ſchwanken *i.* sallanmak صالانمق, sendelemek سنده‌لمك

Schwanz *m.* kujruk قويروق

ſchwären *i.* iriñlenmek ايريكلنمك

Schwarm *m.* sürü سورى, γalebelik (kalabalyk) قلبه‌لك

ſchwärmen *i.* čykmak چيقمق, (übertr.) hajrete dalmak حيرتده طالمق; (milit. ausſchwärmen) awa čykmak آوه چيقمق

ſchwärmeriſch meğzub مجذوب

ſchwarz kara قره, sijah سياه

Schwarzbrot *n.* sijah ekmek سياه اكمك

ſchwärzen *t.* karartmak قرارتمق

ſchwärzlich karağa قره‌جه

Schwarzwurzel *f.* iskorčina اسقورچينا

ſchwatzen *i.* lafazanlyk et. لافازانلق ايـ

Schwätzer *m.*, ſchwatzhaft lafazan لافازان, geweze كوزه

ſchweben *i.* tajeran et. طيران ايد

Schwefel *m.* kükürd (kükürt) كوكرد,

~bad *n.* kükürdlü hamam حمام كوكردلى,

~holz *n.* kibrit كبريت, ~ſäure *f.* hamiz-i-kükürd حامض كوكرد

Schweif *m.* kujruk قويروق

ſchweigen *i.* sus ol. صوس او; susmak صوسمق

ſchweigſam sus صوس, sükjut eden سكوت ايدن

Schwein *n.* domuz (doñuz) طوكز

Schweine-braten *m.* domuz kyzartmasy طوكز قيزارتمەسى,

~fett *n.* domuz jaγy طوموز ياغى,

~fleiſch *n.* domuz eti طوكز اتى,

~ſchlächter *m.* domuz kassaby طوموز قصابى

Schweinerei *f.* pislik پيسلك

Schweiß *m.* ter تر

ſchwelgen *i.* ejlenmek اكلنمك

Schwelle *f.* ešik اشيك

ſchwellen *i.* šišmek شيشمك

Schwengel *m.* tulumba kolu طلومبه قولى

ſchwenken *t.* sallamak صاللامق,

rechts ſchwenkt! saγa čarch صاغه چرخ!

ſchwer (Gewicht) aγyr آغير; sekil ثقيل,

(ſchwierig) güğ كوج, zor زور,

müškil مشكل, ~hörig saγyrğa صاغرجه, kolaj añlamaz قولاى آكلامز

Schwere *f.* aγyrlyk آغيرلق

Schwermut *f.* mahzunijet محزونيت,

kasawet قساوت

Schwerpunkt *m.* syklet merkesi ثقلت مركزى

Schwert *n.* kylyğ قليج; sejf سيف

Schweſter *f.* kyz kardaš قيز قرداش,

hemšire همشيره

Schwieger-mutter *f.* kajyn ana قاين آنا,

kajyn walide قاين والده, ~ſohn *m.* damad داماد; ~tochter *f.* gelin كلين, ~vater kajyn peder (kajyn ata) قاين پدر (آتا)

Schwiele *f.* nasyr ناصير

ſchwielig nasyrly ناصيرلى

ſchwierig güğ كوج, müškil مشكل

Schwierigkeit *f.* güğlük كوجلك

Schwimm-anſtalt *f.* mekteb-i-sebahat مكتب سباحت, ~gürtel *m.* jüzüğü

kušayy يوزيجى قوشاغى, ~hoſe *f.* jüzme donu يوزمه طونى, ~vogel *m.* jüzüğü kuš يوزيجى قوش

ſchwimmen *i.* jüzmek يوزمك

Schwindel *m.* bašy dönmesi باشى دونمەسى, (Betrug) hile حيله, dubara دوباره

ſchwindelig dönen دونن, bašy dönen باشى دونن

ſchwindeln *i.*, es ſchwindelt mir bašym döner باشم دونير,

(betrügen) aldatmak آلداتمق

ſchwinden *i.* kajb ol. غائب او

Schwindler *m.* hilekjar حيله‌كار, aldadyğy آلداديجى

Schwindſucht *f.* werem ورم

ſchwindſüchtig weremli ورملى

ſchwingen *t.* sallamak صاللامق

Schwitzbad *n.* ter hamamy تر حمامى

ſchwitzen *i.* terlemek ترلمك

ſchwören *t.* jemin et. يمين ايد

ſchwül agyr آغير, sykyntyly صيقينتيلى

Schwüle *f.* sykyntyly hawa صيقينتيلى هوا

Schwung *m.* hareket حركت, in ~ bringen harekete getirmek حركته كتيرمك

Schwungrad *n.* čarch چرخ

Schwur *m.* jemin يمين, ~gericht *n.* keme (mehkeme) ji ğinajet محكمهٔ جنايت

ſechs alty آلتى

ſechzehn on alty اون آلتى

ſechzig altmyš آلتمش

See *f.* deñiz دكز, *m.* göl كول, ~bad *n.* deñiz hamamy دكز حمامى, ~barſch *m.* lufer لوفر, ~fiſch *m.* deñiz balyyy دكز بالغى, ~fahrer *m.* gemiği كميجى, ~handel *m.* tüğaret-i-bahrije تجارت بحريه, ~hund *m.* ajy balyyy آيى بالغى, ~krankheit *f.* deñiz tutmasy دكز طوتمەسى, ~macht *f.* kuwweji bahrije قوهٔ بحريه, ~mann *m.* gemiği كميجى, bahrijeli بحريه‌لى, ~räuber *m.* deñiz chyrsyzy دكز خرسزى,

~ſoldat *m.* bahrije neferi بحريه نفرى,

~zunge *f.* dil balyyy ديل بالیغی

Seele *f.* ğan جان

Segel *n.* jelken يلكن, unter ~ gehen

jelken ačmak يلكن آچمق,

ʿazimet ol. عزيمت او, ~ſchiff

n. jelken gemisi يلكن كميسى,

~tuch *n.* jelken bezi يلكن بزى,

~werk *n.* jelken takymy يلكن طاقمى

ſegeln *i.* jelken ile gitmek

يلكن ايله كيتمك

Segen *m.* bereket بركت, duʿa

دعا, ikbal اقبال

ſegnen *t.* chajr duʿa et. خير دعا ايـ,

takdis et. تقديس ايـ

ſehen *t.* görmek كورمك, bakmak

نظر ايـ, nazar et. باقمق

ſehenswürdig šajan-i-temaša شايان تماشا

Sehfeld *n.* ufuk افق

Sehkraft *f.* kuwweji basire قوة بصيره

Sehne *f.* siñir سيكير

ſehnen, ſich *r.* arzulamak آرزولمق

Sehnſucht *f.* arzu آرزو, hasret حسرت

ſehr čok چوق, pek پك

ſeicht az jüksek آز يوكسك, alčak آلچق

Seide *f.* ipek ايپك, harir حرير

Seidel *n.* bira kadehi بيره قدحى

ſeiden ipekli ايپكلى

Seiden-papier *n.* ipekli kjagyd ايپكلى كاغد,

~raupe *f.* ipek böğeji ايپك بوجكى,

~ware *f.* ipekli kumaš ايپكلى قماش

~zucht *f.* ipek böğekğiliji

ايپك بوجكجيلكى

Seife *f.* sabun صابون

Seifenſieder *m.* sabunğu صابونجى

Seil *n.* ip ايپ, chalat خلاط,

~tänzer *m.* ğanbaz (ğambaz) جانباز

Seiler *m.* ipği ايپجى

ſein *i.* olmak اولمق

ſein *pron.* onuñ آنك

ſeit beri برى (mit Abl.)

ſeitdem, ſeither ondan beri آندن برى,

o zemandan beri او زماندن برى

Seite *f.* jan يان, taraf طرف; (Buch) sahife صحيفه

Seiten-gewehr *n.* süngü سونكى, kasatura قصاتوره, ~ſtechen *n.* jan sanğysy يان سانجيسى, zat ülğenb (satliğan) ذات المجنب

Sekretär *m.* jazyğy ياذيجى, kjatib كاتب

Sekt *m.* šampania شامپانيه

Sekte *f.* mezheb مذهب

Sektion *f.* tešrih تشريح, (Zug) takym طاقم

Sekunde *f.* sanie ثانيه

ſelbſt kendi كندى

ſelbſtändig mutlak مطلق, jalyñyz يالكز

Selbſtändigkeit *f.* istiklalijet استقلاليت

Selbſt-bewußtſein *n.* hisideruni حس درونى, (Stolz) mayrurluk مغرورلق, ~geſpräch *n.* bir šachsyñ kendi kendine söjlenmesi بر شخصك كندى كندينه سويلنمسى,

hasbihal حسبحال, ~koſtenpreis *m.* fabrika fijaty فابريقه فيئاتى,

~mord *m.* intihar انتحار, ~ſucht *f.* chodbinlik خودبينلك, enanijet انانيت

ſelbſtſüchtig chodbin خودبين

ſelbſtverſtändlich elbette البته

ſelig bachtijar بختيار, mes'ud مسعود, (tot) merhum مرحوم

Seligkeit *f.* bachtijarlyk بختيارلق, se'adet سعادت

Sellerie *m.* kerewiz كرويز

ſelten nadir نادر

Seltenheit *f.* nadir šej نادر شى

ſeltſam γarib غريب

Seminar *n.* dar ül mu'allemin دار المعلمين

Semmel *f.* chas ekmek خاص اكمك, franğela فرانجله

ſenden *t.* göndermek كوندرمك, jollamak يوللامق

Sendung *f.* gönderme كوندرمه, irsal ارسال

Senf *m.* chardel خردل, ~büchſe *f.* chardel kaby خردل قابى, ~pflaſter *n.* chardel lapasy خردل لاپه‌سى

ſenken *t.* endirmek اينديرمك,
ſich ~ *r.* enmek اينمك
Senkblei *n.* iskandil اسقاندیل
ſenkrecht ʿamudi عمودی
Senner *m.* čoban raʿjy چوبان راعی,
syyyrtmağ صیغیرتماج
Senſe *f.* orak اوراق
ſentimental rakik ül kalb رقیق القلب
September *m.* ejlul ایلول
Serviette (Mundtuch) *f.* peškir پیشکیر,
pečeta پچته
Seſam *m.* susam صوسام
Seſſel *m.* iskemle اسکمله, sandalije صندالیه, koltuk قولتوق
Seſſion (Tagung) *f.* iğtimaʿ اجتماع
Seţeier *n. pl.* jaγ ile pišmiš jumurta یاغ ایله پیشمش یمورطه
ſeţen *t.* komak قومق, ſich ~ *r.* oturmak اوطورمق
Seţer *m.* mürettib مرتب
Seuche *f.* ʿillet-i-sarije علت ساریه
ſeufzen *i.* ah et. آه ایـ
Seufzer *m.* fiyan فغان

ſeţieren tešrih et. تشریح ایـ
Shawl *m.* šal شال
ſich kendi کندی
Sichel *f.* orak اوراق
ſicher emin امین, gerček کرچك, sahih صحیح
Sicherheit *f.* emnijet امنیت, teemi-nat تأمینات
~sventil *n.* emnijet supapy امنیت سوپاپی
ſichern *t.* teemin et. تأمین ایـ; (Waffe) kapamak قپامق
Sicht *f.* görünüš کورونش, nazar نظر
ſichtbar, ſichtlich görünür کورینور
ſichtbar werden *i.* görünmek کورنمك,
ſie o او, *pl.* onlar آنلر
Sieb *n.* kalbur قالبور, elek الك
ſieben *t.* kalburlamak قالبورلامق, eleklemek الکلمك
ſieben jedi یدی
ſiebzehn on jedi اون یدی
ſiebzig jetmiš یتمش
ſiech chasta mizağ خسته مزاج

ſieden *i.* kajnamak قاينامق,

~laſſen *t.* kajnatmak قاينا تمق

Siedepunkt *m.* dereğeji *y*alejan درجهٔ غليان

Sieg *m.* *y*alebe غلبه, zafer ظفر, *y*alibijet غالبيت

Siegel *n.* mühür مهر, ~bewahrer *m.* mühürdar مهردار, ~lack *m.* mühür mumu مهر مومی

ſiegeln *t.* mühürlemek مهرلمك

ſiegen *i.* *y*alebe et. غلبه ايد, zafer bulmak ظفر بولمق

Sieger *m.* *y*alib غالب, *y*azi غازی, müzaffer مظفر

ſiegreich müzaffer مظفر

Signal *n.* išaret اشارت, ~gaſt *m.* išaretği اشارتجی

Silbe *f.* heğe (heğa) هجأ, هجه

Silber *n.* gümüš كموش, sim سيم, ~zeug *n.* gümüš takymy كموش طاقمی

ſilbern gümüšden كموشدن

ſingen *t.* šarki söjlemek شرقی سويلمك, (Vögel) ötmek اوتمك

Singſpiel *n.* opera اوپرا

ſinken *i.* batmak باتمق, enmek اينمك, ~laſſen *t.* endirmek ايندیرمك, den Mut ~ laſſen ğesaretini kajb et. جسارتنی غائب ايد

Sinn *m.* dujy*u* طويغی, (Bedeutung) ma'na معنا, müfad مفاد; (Verſtand) 'akyl عقل, firaset فراست

Sinnbild *n.* remz رمز

ſinnen *i.* düšünmek دوشونمك

ſinnlich maddi مادی, šehwetli شهوتلی, šehwet perest شهوتپرست

Sinnlichkeit *f.* šehwet شهوت

ſinnlos 'akylsyz عقلسز

ſinnreich 'akyl عاقل, zeki ذكی

Sintflut *f.* tufan طوفان

Sirup *m.* šurub شروب

Sitte *f.* 'adet عادت, *pl.* achlak آخلاق

Sittenlehre *f.* 'ilm-i-achlak علم آخلاق

ſittenlos terbijesiz تربيه‌سز

ſittlich edebi ادبی

Sittlichkeit *f.* achlak آخلاق; edeb ادب

Sitz *m.* jer ير; mehall محل, merkez مركز

ſitzen *i.* oturmak اوطورمق, (paſſen) jakyšmak ياقشمق

Sitzung *f.* meğlis مجلس

Skala *f.* mikjas مقياس, iskele اسكله, syra صره

Skandal *m.* rezalet رذالت, (Lärm) gürültü كورولدى

Skelett *n.* (Gerippe) iskelet اسكلت

ſkeptiſch rejbi ريبى

Skizze *f.* resm (resim) رسم, tasarlama تاسارلامه

ſkizzieren *t.* tasarlamak تاسارلامق

Sklave *m.* kul قول, köle كوله, esir اسير

Sklaverei *f.* kölelik كوله‌لك

Sklavin *f.* chalajyk خلايق, ğarije جاريه

Skorbut *m.* iskorpit ʿilleti اسقوربيت علتى

Skorpion *m.* ʿakreb عقرب

Skrofeln *f. pl.* syrağa صراجه

ſkrofulös syrağaly صراجه‌لى

Smaragd *m.* zümrüd زمرد

ſo öjle اويله, böjle بويله

ſobald alš gibi كبى

Soße *f.* čorab چوراب

Soda *f.* soda سودا

Sodawaſſer *n.* selč suju سلج صويى

ſoeben, ſofort, ſogleich šimdi شمدى, der hal در حال

Sofa *f.* sedir سدير, kanape قناپه, minder مندر

ſogar dachy دخى, bile بيله

Sohle *f.* taban طبان

Sohn *m.* oγul اوغل, machdum مخدوم

ſolch öjle اويله, böjle بويله

Sold *m.* meʿaš معاش

Söldner *m.* meʿašly jabanğy ʿasker معاشلى يبانجى عسكر

Soldat *m.* ʿasker عسكر, nefer نفر

ſolide (ſtark) saγlam صاغلام, (umſichtig) ihtijatly احتياطلى, (zuverläſſig) emnijetli امنيتلى

Soll *n.* borğ بورج, ~ und Haben düjun we matlubat ديون و مطلوبات

ſollen lazym ol. لازم او

Sommer *m.* jaz یاز, im ~ jazyn یازین, ~friſche *f.* sajfijede ikamet صیفیه ده اقامت, ~kleid *n.* jazlyk یازلق البسه, ~laden *m.* panğur پانجور, ~ſproſſen *f. pl.* čil چیل, ~überzieher *m.* jazlyk palto یازلق پالطو, ~wohnung *f.* sajfije صیفیه

Sonde *f.* iskandil اسقندیل, (chirurgiſche) sonda سوندہ

ſondieren iskandil et. اسقندیل ایه

Sonderausgabe *f.* Extrablatt *n.* ʿilawe علاوه

ſonderbar ɣarib غریب, ʿağib عجیب

ſondergleichen emsalsyz امثالسز

Sonderling *m.* tuhaf bir adam تحف بر آدم

ſondern *conj.* amma اما, lakin لکن, fakat فقط

ſondern *t.* ajyrmak آیرمق

ſondieren iskandil et. اسقندیل ایه

Sonnabend *m.* ğumʿa ertesi جمعه ایرتسی

Sonne *f.* güneš کونش, afitab آفتاب, šems شمس; die Sonne ſcheint güneš wardyr کونش واردر

Sonnen-aufgang *m.* tuluʿ-i-šems طلوع شمس, ~blume *f.* ajčičeji آی چیچکی, ~finſterniš *f.* güneš tutulmasy کونش طوتلمه سی, ~jahr *n.* seneji šemsije سنهٔ شمسیه, ~ſchein *m.* güneš کونش, ~ſchirm *m.* šemsije شمسیه, ~ſtich *m.* güneš čarpmasy کونش چارپه شی, ~ſtrahl *m.* šuʿa-i-šemš شعاع شمس, ~uhr *f.* güneš saʿaty کونش ساعتی, ~untergang *m.* ɣurub-i-šems غروب شمس, güneš batmasy کونش باتمه سی

ſonnen *t.* güneše komak کونشه قومق, ~, ſich *r.* güneše ysynmak کونشده اصینمق

ſonnig günešli کونشلی

Sonntag *m.* pazar günü پازار کونی

ſonſt joksa یوقسه, bir wakyt (einſt) بر وقت, ~ nichts baška jok بشقه یوق, ~ nirgends baška hič bir jerde بشقه هیچ بر یرده

Sorge *f.* γamm غم, kesawet قساوت

ſorgen *i.* himmet et. همت ايـ,
dikkat et. دقت ايـ

Sorgfalt *f.* همت himmet, ihtimam اهتمام,
mit größter Sorgfalt kemal-i-
ihtimamla كمال اهتمامله

ſorglos dikkatsyz دقتسز

ſorgſam dikkatly دقتلى

Sorte *f.* ğins جنس

ſortieren *t.* intichab ايـ انتخاب,
et.
češit düzmek چشيد دوزمك

Sortiment *n.* češit چشيد, takym طاقم

Souterrain *n.* bodrum بودروم

ſowohl — als auch gerek — gerek كرك ـ كرك,
hem — hem هم ـ هم

Souverain *n.* hükümdar حكمدار

Sozius *m.* šerik شريك, ortak اورتاق

ſpähen *i.* ğasuslamak جاسوسلامق

Späher *m.* ğasus جاسوس

Spalier *n.* ispalija اسپاليه

Spalte *f.* jaryk ياريق, čatlak چاتلاق,
(einer Zeitung) sütun ستون

ſpalten *t.* jarmak يارمق

Span *m.* jonga يونغه, talaš تالاش

Spange *f.* čengel چنكل قوپچه
kopča

Spann *m.* rüsγ رسغ, ajaγyn üstü
اياغك اوستى

Spanne *f.* karyš قاريش

ſpannen *t.* كرمك germek, چكمك čekmek

Spannkraft *f.* kuwweji elastika
قوة الاستيقه

Spannung *f.* germe كرمه, (Er-
wartung) intizar انتظار, (Feind-
ſchaft) kerkinlik كركينلك,
bozušma بوزشمه

Spar-büchſe *f.* para پاره قومبارەسى,
kumbarasy
~kaſſe *f.* emnijet امنيت صنديغى
sandyγy

ſparen *t.* idare et. اداره ايـ, tesar-
ruf (tesarrüf) et. تصرف ايـ

Spargel *m.* kuš kon- قوش قونماز
maz

Sparren *m.* čaty چاتى كيريشى
kiriši

ſparſam idareği اداره‌جى, idareli اداره‌لى

Sparſamkeit *f.* idare اداره

Spaß *m.* latife لطيفه, šaka شقا,

~vogel *m.* šakaġy شقه‌جى

ſpät geğ كج

ſpäter soñra (sora) صكره

Spaten *n.* kürek كورك

Spatz *m.* serče سرچه

Spazier-gang *m.* gezinme كزينمه, gezme كزمه, ~gänger *m.* gezen كزن,

~ritt *m.* at ile japylan gezme آت ايله ياپيلان كزمه, ~ſtock *m.* baston باستون

ſpazieren gehen *i.* gezmek كزمك, gezmeje gitmek كزمكه كيتمك, ~fahren *i.* araba ile tenezzüh et. آرابه ايله تنزه ايـ, ~reiten *i.* at ile gezmeje čykmak آت ايله كزمكه چيقمق

Specht *m.* ayağ kakan kušu آغاج قاقان قوشى

Speck *m.* domuz jaγy طوموز ياغى

Spediteur *m.* komisionğu قوميسيونجى

ſpedieren *t.* göndermek كوندرمك

Speer *m.* myzrak مزراق

Speiche *f.* tekerlek parmaγy تكرلك پارمغى

Speichel *m.* tükürük توكوروك salia ساليه

Speicher *m.* ambar انبار

ſpeien *t.* tükürmek توكورمك

Speiſe *f.* jemek يمك, aš آش, taʿam طعام, ~haus *n.* lokanta

~kammer *f.*, ~ſchrank *m.* jemek dolaby لوقنطه, ~keller *m.* kilar كيلار, ~karte *f.* jemek listasy يمك ليسته‌سى,

~röhre *f.* meri مرى, ğedweli جدولى,

~ſaal *m.*, ~zimmer *n.* jemek salonu يمك صالونى,

~wirt *m.* lokantağy لوقانطه‌جى,

~nfolge *f.* taʿam listasy طعام ليسته‌سى

ſpeiſen *t.* (jmd.) jemek wermek يمك ويرمك, (eſſen) *i.* jemek يمك, taʿam et. طعام ايـ

ſpenden *t.* wermek ويرمك

Sperber *m.* atmağa آتمه‌جه

Sperling *m.* serče سرچه

Sperre *f.* muhasare محاصره

ſperren *t.* kapamak قپامق

Speſen *f. pl.*, Unkoſten masraf مصرف

Spezerei *f.* bakalije بقاليه, ʿattarije عطاريه

Spezialiſt (Spezialarzt) *m.* متخصص mütechassis

ſpeziell (beſonders) chususi خصوصی, machsus مخصوص

Spezies *f.* (Art) نوع, die vier ~ new^{c} i^{c}mal-i-erbe^{c}a اعمال اربعه

Sphäre *f.* küre کره

ſphäriſch kürewi کروی

ſpicken *t.* domuz jaγyndan parčalar sokmak طوموز یاغندن پارچه‌لر صوقمق

Spiegel *m.* ajna آینه, ~eier *n. pl.* tawada pišmiš jumurta تاوه‌ده پیشمش یومورطه, ~ſchrank *m.* ajnaly dolab آینه‌لی دولاب

ſpiegeln t. ^{c}aks et. عکس ایه, ſich ~ *r.* ajnaja bakmak آینه یه باقمق

Spiel *n.* ojun اویون, ~art *f.* new^{c} نوع, ~bank *f.*, ~haus *n.*, ~hölle *f.* kumar chane قمار خانه, ~karten *f. pl.* kjaγyd-i-lu^{c}b کاغد لعب, ~zeug *n.* ojunğak اویونجاق

ſpielen *t.* ojnamak اوینامق, (Muſik) čalmak چالمق

Spieler *m.* ojunğu اویونجی, kumarbaz قمارباز

Spieß *m.* myzrak مزراق, (Brat~) šiš شیش

Spinat *m.* ispanak اسپناق

Spindel *f.* ij ایك

Spinne *f.* örümğek اورمجك

ſpinnen *t.* bükmek بوکمك, ij ile ejirmek ایك ایله اکرمك

Spinngewebe *n.* örümğek aγy اورومجك آغی

Spinnerei *f.* iplik fabrikasy ایپلیك فابریقه‌سی

Spinnrocken *m.* öreke اورکه

Spion *m.* ğasus (čašut) جاسوس

Spionage *f.* ğasusluk جاسوسلق

ſpionieren *t.* ğasusluk et. جاسوسلق ایه

Spiritus *m.* ispirto اسپرتو, küul کئول

Spital *n.* (Krankenhaus) chasta chane خسته خانه

ſpitz siwri سیوری, keskin کسکین, uğlu اوجلی

Spitz-bart *m.* siwri sakal سیوری صقال, ~bube *m.* jan kesiği یان کسیجی, chyrsyz خرسز, ~name *m.* istihza amiz lakab استهزا آمیز لقب

Spitze *f.* uğ اوج, baš باش; Berg~ tepe تپه, (Putz) dantela دانتلا

ſpitzen *t.* siwritmek سيورتمك, (Feder) (kalem) kesmek كسمك, die Ohren ~ kulak wermek قولاق ويرمك

Splitter *m.* kyrynty قيرنتى

Sporn *m.* mahmuz مهموز

ſpornen *t.* mahmuzlamak مهموزلامق

Sport *m.* ejlenğe اكلنجه

Spott *m.* istihza استهزا, zewk ذوق

~lied *n.*, ~ſchrift *f.* hiğw هجو

ſpottbillig up uğuz اوپ اوجوز

ſpotten *i.* zewklenmek ذوقلنمك

Spötter *m.* müstehzi مستهزى, šakağy شقه جى

Sprache *f.* lisan لسان, dil ديل

Sprach-lehre *f.* ʿilm-i-sarf علم صرف, ~rohr *n.* ses borusu سس بوروسى, ~wiſſenſchaft *f.* ʿilm-i-lisan علم لسان,

ſprechen *t.* söjlemek سويلمك

Sprech-ſtunde *f.* kabul zemany قبول زمانى, görüšme saʿaty كورشمه ساعتى,

~zimmer *n.* kabul odasy قبول اوطه سى,

ſpreizen *t.* ačmak آچمق, ſich ~ *r.* tefachur et. تفاخر ايـ

ſprengen (begießen) *t.* suwarmak صوارمق, (in die Luft ~) *t.* layam atmak لغم آتمق

Sprengſtoffe *m.pl.* mewad-i-narije مواد ناريه

Sprichwort *n.* zarb-i-mesel ضرب مثل, zum ~ werden zarb-i-mesel ol. ضرب مثل او

Springbrunnen *m.* fiskije فيسقيه

ſpringen *i.* (laufen) atlamak آتلامق, (platzen) čatlamak چاتلامق

Spritze *f.* širinya شيرينغه, Feuer~ *f.* tulumba طلومبه

ſpritzen *t.* fyškyrtmak فشقرتمق

ſpröde (Glas uſw.) kolaj kyrylyr قولاى قيريلير

Sproſſe *f.* kademe قدمه

Sprößling *m.* filiz فليز

ſproſſen *i.* filizlenmek فليزلنمك

Sprotte *f.* sardela ساردله

Spruch *m.* hükm حكم, karar قرار, fetwa فتوى, iʿlam اعلام, mesel (masal) مثل

ſprudeln, ſprühen *i.* fyškyrmak فيشقيرمق

Sprung *m.* syčrama صچرامه, (Riß) jaryk ياريق, ~brett *n.* ğanbaz tachtasy جانباز تختهسى, ~feder *f.* zenberek (zemberek) زنبرك, ~federmatraţe *f.* zemberekli minder زنبركلى مندر, somija صوميا

ſpucken *t.* tükürmek توكورمك

Spuckнapf *m.* tüküruk kaby توكورك قابى

Spule *f.* iplik makarasy ايپليك مقرهسى

ſpülen *t.* jyjkamak (jykamak) پيقامق, temizlemek تميزلمك

Spulwurm *m.* bayyrsak kurdu باغرصاق قورتى

Spund *m.* tapa طاپه

Spur *f.* iz ايز, eser اثر, jol يول

ſpüren *t.* his et. حس ايه, dujmak طويمق, koklamak قوقلامق

Spürhund *m.* büjük küpoj بيك قوپوى

Staat *m.* memleket مملكت, dewlet دولت, hükjumet حكومت

Staatenbund *m.* ittifak اتفاق

Staats-angehöriger *m.* tabiᶜ تابع, ~angehörigkeit *f.* tabiᶜijet تابعيت, ~anwalt *m.* müddeᶜiji ᶜumumi مدعى عمومى, ~bürger *m.* tabiᶜ تابع, ~mann *m.* sijasi سياسى, reğül-i-dewlet رجل دولت, muᶜamele-i-dewlet ašina معامله دولت آشنا, ~miniſter *m.* dewlet wekeli دولت وكيلى, ~papier *n.* kajime قائمه, ~ſekretär *m.* nazyr ناظر, ~ſchuld *f.* düjun-i-ᶜumumije ديون عموميه, ~verfaſſung *f.* kanun-i-esasi قانون اساسى, mešrutijet مشروطيت

Stab *m.* baston باستون, dejnek دكنك, (Militär) erkjan-i-harb اركان حرب

Stabs-arzt *m.* tabur tabibi طابور طبيبى, jüz bašy rütbesinde doktor يوز باشى رتبهسنده دوقتور, ~offizier *m.* erkjan-i-harb zabiti اركان حرب ضابطى, ~offiziere *m. pl.* ümera امرا

Stachel *m.* niš نيش, diken ديكن

~buch *n.* album آلبوم, ~gaſt *m.* müšteri مشتری, müsafir مسافر,

~rolle *f.* jokla defteri يوقله دفتری

ſtammeln *t.* kekelemek ككه‌لمك

ſtämmig kuwwetli قوتلی, kawi قوی

ſtampfen ezmek ازمك, döjmek دوكمك

Stand *m.* waz'ijet وضعيت, hal حال,

kejfijet كيفيت, ahwal احوال,

imſtande ſein *i.* kadir ol. قادر او,

zuſtande bringen *t.* itmam et. اتمام ايـ,

ein Mann von ~ hajiz-i-syfet (syfat) adam حائز صفت آدم,

~halten syky durmak صيقی طورمق,

~bild *n.* hejkel هيكل, ~geld čaršy wergisi چارشی ويركيسی,

~ort *m.* mewkyf موقف, ~punkt *m.* noktaji nazar نقطهٔ نظر,

~recht *n.* idareji 'ürfije kanunu ادارهٔ عرفيه قانونی

ſtandhaft müstedim مستديم

Standhaftigkeit *f.* dewam دوام

ſtändig dajimi دائمی

~beere *f.* frenk üzümü فرنك اوزومی,

~ſchwein *n.* kirpi كيرپی

Stadt *f.* šehir شهر, ~bahn *f.* šehir šemen de feri شهر شمندوفری,

~haus *n.* beledije konaγy بلديه قوناغی,

~rat *m.* beledije meğlisi بلديه مجلسی,

~viertel *n.* mehalle محله

ſtädtiſch šehire müte'allik شهره متعلق.

Staffelei *f.* resm sepa-(sypa)sy رسم سپاسی

Stahl *m.* čelik چليك, ~feder *f.* čelik jaj چليك ياى, demir kalem دمير قلم, ~werk *n.* čelik fabrikasy چلك فابرقه‌سی

ſtählen *t.* čeliklemek چليكلمك, (üben) takwije et. تقويه ايـ

Stall *m.* achyr آخور, ~knecht *m.* sajis (sejis) سائس

Stamm *m.* (Baum~) kütük كوتوك, (Geſchlecht) nesl نسل, asl اصل, (Volks~) kabile قبيله, ~baum *m.* silsile name سلسله نامه,

Stange *f.* syryk صريق

Stanniol *n.* kalaj warakasy قلای ورقەسی

Stapel(platz) *m.* antrepo آنترپو, ešjajy tigarije ambary

(Schiff ~) iskele اشیای تجاریه انباری, اسکله

vom ~ laufen lassen *t.* deñize endirmek دکزه ایندیرمك

Star *m.* syyyrğyk صغیرجق, (Krankheit) göz perdesi کوز پردەسی, (grauer) ak su آق صو, (schwarzer) kara su قره صو

stark kuwwetli قوتلی, kawi قوی

Stärke *f.* kuwwet قوت, ~mehl *n.* nišaste نشاسته, kola قولا

stärken *t.* kuwwetlendirmek قوتلندیرمك, (Wäsche ~) kolalamak قولالامق

Stärkungsmittel *n.* kuwwetlendiriği قوتلندیریجی

starr sert سرت, katy قاتی, ~ vor Kälte donmuš طونمش

starren *i.* (ansehen) dikkatle bakmak دقتله باقمق, göz dikmek (mit Dativ) کوز دیکمك

Starrsinn *m.* ʿinad عناد

Station *f.* (Haltepunkt *m.*, ~stelle *f.*) istasion استاسیون, mewkyf موقف

Statistik *f.* istatistik استاتستیق

Statt, Stätte *f.* jer یر, mehall محل

statt jerinde یرنده, ~finden wukuʿ bulmak بولق, وقوع, von ~en gehen ilerlemek ایلرولمك

Statthalter *m.* weli ولی, kajmakam قایمقام, wekil وکیل

stattlich hejbetli هیبتلی, wekarly وقارلی

Statue (Standbild) *f.* hejkel هیکل

Statur *f.* (Wuchs) boj بوی

Staub *m.* toz توز, yubar غبار, ~mantel *m.* tozluk توزلق

staubig tozlu توزلی

Staude *f.* fidan فدان, bodur ayağ بودور آغاج

staunen *i.* teʿağğüb et. تعجب ایـ, šašmak شاشمق (mit Abl.)

Stearin *n.* isparmačet اسپرماچت, ~kerze *f.* isparmačet mumu (momu) اسپرماچت مومی

stechen *t.* sokmak صوقمق, durch~ delmek دلمك

Steckbrief *m.* tewkif emri توقيف امرى

ſtecken *t.* saklamak صاقلامق, komak قومق,

i. (ſich befinden) olmak اولمق, bulunmak بولنمق, ~ bleiben kalmak

~, ~ laſſen brakmak براقمق

Stecknadel *f.* toplu طوپلى

Steg *m.* dar jol طار يول, dar köprü طار كوپرى

Stegreif, aus dem ~ irtiğalen ارتجالاً

ſtehen *i.* ajakda durmak آياقده طورمق, (paſſen) gitmek كيتمك, (einſtehen) für kefil ol. كفيل او, ~ bleiben durmak طورمق

ſtehend ajakda آياقده, (Waſſer) duryun طورغون

Stehkragen *m.* dik jakalyk ديك ياقالق

ſtehlen *t.* čalmak چالمق

ſteif katy قاتى, dik ديك

Steigbügel *m.* özengi اوزنكى

ſteigen *i.* čykmak چيقمق, binmek بينمك

ſteigern *t.* artyrmak آرتيرمق

Steigerung *f.* tezajüd تزايد

Steigung *f.* jokuš يوقوش

ſteil dik ديك, sarp صرپ, jalčyn يالچين

Stein *m.* taš طاش, ~ bruch *m.* taš oğayy طاش اوجاغى, ~ butt *m.* kalkan balyyy قالقان بالغى,

~ druck *m.* taš basmasy طاش باصمەسى,

~gut *n.* čini چينى, fajans فايانس,

~kohle *f.* taš kömürü طاش كمورى,

ma'den kömürü معدن كمورى,

~meţ *m.* tašğy طاشجى, ~obſt *n.* čekirdekli mejwe چكردكلى ميوه,

~ſalz *n.* kaja tuzu قيا طوزى,

~ſetzer *m.* kaldyrymğy قالديرمجى

ſteinern tašdan طاشدن

ſteinig tašly طاشلى

ſteinigen *t.* tašlamak طاشلامق

Steiß *m.* ard taraf آرد طرف

Stelldichein *n.* mi'ad-i-mülakat ميعاد ملاقات,

(Ort) mehall-i-mülakat محل ملاقت

Stelle *f.* jer ير, mehall محل, mekjan مكان, (Amt) meemu-

rijet مأموريت, (Buch) fykre فقره, auf der ~ der hal دار حال

ſtellen *t.* komak قومق, (Uhr) saʿaty ʿajar et. ساعتى عيار ايـ, zur Rede ~ hisab taleb et. حساب طلب ايـ, ſormak صورمق

Stellung *f.* wazʿijet وضعيت, (Amt) meemurijet مأموريت

Stellvertreter *m.* wekil وكيل

Stelze *f.* ajaklyk آياقلق

ſtemmen *t.* dajatmak طياتمق

Stempel *m.* damya طامغه, (Siegel) mühür مهر, ~gebühr *f.* pul parasy پول پاره‌سى, ~papier *n.* damya pul kjaɣydy طامغا پول كاغدى

ſtempeln *t.* damyalamak طامغالامق, mühürlemek مهرلمك

Stengel *m.* sap صاپ

Stenographie *f.* (Schnellſchrift) sürʿatle jazy jazmak fenny سرعتله يازى يازمق فنى

Stenograph *m.* tenknüwis تنكنويس

Steppdecke *f.* joryan يورغان, örtü اورتو

Steppe *f.* düz owa دوز اووه

ſterben *i.* ölmek اولمك, wefat et. وفات ايـ

ſterblich ölümlü اولوملو, fani فانى

Sterblichkeit *f.* ölmeklik اولمكلك

Stereoſkop *n.* istereoskop استرئوسقوپ

ſterilifieren *t.* kysyrlandyrmak قيصيرلانديرمق

Stern *m.* jyldyz يلديز, ~bild *n.* ɣümleji kewkebije جملهٔ كوكبيه, ~deuter *m.* müneǧǧim منجم, ~kunde *f.* ʿilm-i-resad علم رصاد, ~kundiger (Aſtronom) *m.* resad رصاد, ~ſchnuppe *f.* šehab-i-sakyb شهاب ثاقب, ~warte *f.* resad chane رصد خانه

ſtetig müstedim مستديم, müdawim مداوم

ſtets dajima دائما, her wakyt هر وقت

Steuer *n.* dümen دومن, *f.* (Dic) wergi ويركى, resm رسم, *pl.* rüsumat رسومات, ~amt *n.* wergi dajiresi ويركى دائره‌سى, tahsil šuʿbesi تحصيل شعبه‌سى, ~bord

n. geminiñ saγ tarafy كمينك صاغ طرفى,
~einnehmer *m.* tahsildar تحصيلدار,
~mann *m.* dümenği دومنجى,
~zahler *m.* wergije tabi' ويركييه تابع
Stich *m.* sokma صوقمه
Stichwunde *f.* sokuš jarasy صوقش يارەسى
ſtiċken *t.* nakš išlemek نقش ايشلمك
Stickerei *f.* nakš نقش
Stick-huſten *m.* boγulma بوغلمه, ~rahmen *m.* gergef
~ſtoff *m.* azot γazy آزوت غازى, كركف
Stief-bruder *m.* öje (öwe) kardaš اوكى قرداش,
~mutter *f.* öje ana اوكى آنا,
~ſohn *m.* öje oγul اوكى اوغل,
~vater *m.* öje baba اوكى بابا,
~mütterchen *n.* herğajy menekše هرجاي منكشه
Stiefel *m.* (Schaft~) čizme چيزمه,
~knecht *m.* čizme čekeğeji چيزمه چكەجكى, ~putzer *m.* lustroğu
~wichſe *f.* boja بويا, اوسترەجى
Stiefelette *f.* potin پوتين
Stiege *f.* merdiwen مردوان

Stiel *m.* sap صاپ
ſtier sabit ثابت
Stier *m.* buγa (boγa) بوغا
ſtieren *i.* dik dik bakmak ديك ديك باقمق
Stift *m.* uğ اوج, čiwi چيوى,
n. müeses مؤسس
ſtiften *t.* teesis et. تأسيس ايـ,
kurmak قورمق
Stifter *m.* müesis مؤسس
Stiftung *f.* teesis تأسيس
Stil *m.* tarz طرز, inša انشا
ſtiliſieren *t.* tahrir et. تحرير ايـ
ſtill sakin ساكن, rahat راحت
Stille *f.* rahat راحت, sükjunet سكونت
ſtillen *t.* teskin et. تسكين ايـ, den Durſt ~ hararetini almak حرارتنى آلمق,
(Kind) süd (süt) wermek سود ويرمك
Stillſchweigen *n.* susluk صوسلق
Stimme *f.* ses سس, seda صدا,
(Wahl~) kur'a قرعه; reej رأى
ſtimmen *i.* (paſſen) tewafuk et. توافق ايـ

Stopfmittel *n.* ʿilağ-i-kabiz علاج قابض

Stöpfel *m.* tapa طاپه, mantar منطار

Stör *m.* mersin balyγy مرسين بالغى

Storch *m.* lejlek ليلك

ſtören *t.* rahatsyz et. راحتسز ايد.

taʿğiz et. تعجيز ايد

Störenfried *m.* karyštyryğy قارشديرىجى

Störung *f.* rahatsyzlyk راحتسزلق

Stoß *m.* itme ايتمه, wuruš اوروش,

(Haufen) jγγyn يغين

ſtoßen *t.* itmek ايتمك, kakmak قاقمق

Stotterer *m.* keke ككه

ſtottern *i.* kekelemek ككه‌لمك

Straf-erlaß *m.* ʿafw عفو, ~freiheit *f.* ğezasyzlyk جزاسزلق, ~gefangener *m.* mahbus محبوس, ~geſetzbuch *n.* ğeza kanun namesi جزا قانون نامه‌سى, ~richter *m.* ğeza mahkeme aʿzasy جزا محكمه اعضاسى

ſtrafbar ğezaja mustahakk جزايه مستحق, müstelzim-i-ğeza جزا مستلزم, ğezaja lajyk جزايه لايق

t. (Inſtrument) čalγyjy آهنك ايد, ahenk et.

(ab~) kurʿa atmak قرعه آتمق

Stimmenmehrheit *f.* ekserijet اكثريت

Stimmrecht *n.* hakk-i-reej حق رأى

Stimmung *f.* kejf كيف, mizağ مزاج

ſtinken *i.* fena kokmak فنا قوقمق

Stirn *f.* alyn آلين

ſtöbern (ſuchen) aramak آرامق

Stock *m.* baston باستون, dejnek دكنك, ~fiſch *m.* morina balyγy مورينه بالغى, ~werk *n.* kat قات

ſtocken *i.* durmak طورمق

Stoff *m.* kumaš قماش, übertr. madde ماده

ſtöhnen *i.* ah et. آه ايد, iñl mek ايكله‌مك

Stollen *m.* γaleri غاليرى

ſtolpern *i.* sürčmek سورچمك

ſtolz mayrur مغرور

Stolz *m.* γurur غرور, kibr كبر, nachwet نخوت

ſtopfen *t.* tykamak طيقامق, kapamak قپامق

Strafe *f.* ğeza جزا

ſtrafen *t.* ğeza wermek جزا ويرمك,

ğezalandyrmak جزالانديرمق

ſtraff, ſtramm keskin كسكين, sert سرت, kuwwetli قوتلى

ſtraflos ğezasyz جزاسز

Strahl *m.* šüʿa شعاع, šawk شوق, (Waſſer) fiskije فسقيه

ſtrahlen *i.* parlamak پارلامق

Strand *m.* kenar كنار, sahil ساحل

ſtranden *i.* karaja wurmak (düšmek) قره‌يه اورمق (دوشمك)

Strang *m.* ip ايپ, Schienen~ demir jolu دمير يولى

Strapaže *f.* zahmet زحمت

Straße *f.* sokak صوقاق, jol يول, Land~ ğadde جاده

Straßen-bahn *f.* tramwaj ترامواى, ~junge *m.* čapkyn چاپقين, ~kehrer *m.* sokak süpürüğü صوقاق سپوريجى, ~laterne *f.* fener فنر, ~pflaſter *n.* kaldyrym قالدريم, ~räuber *m.* jol kesen chyrsyz يول كسن خرسز, hajdud حيدود

Strategie *f.* sewk ül ğejš سوق الجيش

ſträuben dikmek ديكمك, ſich ~ dikilmek ديكلمك, muchalifet et. مخالفت ايد

Strauch *m.* fidan فدان, ufak ayaġ اوفاق آغاج

ſtraucheln *i.* kajmak قايمق, (vom Pferde) kapanmak قپانمق

Strauß *m.* (Blumen~) čiček demeti چيچك دمتى, (Vogel) dewe kušu دوه قوشى

Straußenfeder *f.* dewe kušu tuju دوه قوشى توي

Strebe-bogen *m.* istinad kemeri استناد كمرى, ~pfeiler *m.* istinad diwary (duwary) استناد ديوارى

ſtreben *i.* ğehd et. جهد ايد (mit Dativ), (ſich bemühen) čalyšmak چالشمق

ſtrebſam, Streber *m.* ɣajretli غيرتلى

Strecke *f.* mesafe مسافه, jol يول, chatt خط

ſtrecken *t.* sermek سرمك, (ausdehnen) uzatmak اوزاتمق, die Waffen ~ teslim ol.ᵐ تسليم او

Streich *m.* wuruš اورش, dummer ~ ᶜakylsyzlyk عقلسزلق

ſtreichen *t.* sürmek سورمك, (tilgen) čizmek چيزمك, (an ~) boyamak بويامق

Streich-holz *n.* kibrit كبريت, ~riemen *m.* ustura kajyšy اوسترە قايشى

ſtreicheln ochšamak اوخشامق

Streifband *m.*, unter ~ sadeğe bayly olarak سادەجه باغلى اولەرق

Streifen *m.* bay باغ

ſtreifen *i.* (herum ~) dolašmak طولاشمق, *t.* (berühren) chafifğe dokunmak خفيفجه طوقونمق

Streik *m.* taᶜtil-i-išyal تعطيل اشغال

ſtreiken *i.* taᶜtil-i-išyal et. تعطيل اشغال ايـ

Streit *m.* yawya (kawya) غوغا, Rechts~ daᶜwa دعوى

ſtreiten *i.* yawya et. غوغا ايـ

ſtreitig machen nizaᶜ et. نزاع ايـ

Streitfrage *f.* mewzuᶜ-i-münazaᶜa موضوع منازعه

Streitkräfte *f. pl.* kuwweji ᶜaskerije قوۀ عسكريه

ſtreitſüchtig yawyağy (kawyağy) غوغاجى

ſtreng sert سرت

Strenge *f.* sertlik سرتلك

Streu *f.* saman صمان

Streu-ſand *m.* kum قوم, ~ſand-büchſe *f.* rikdan (rihdan) ريكدان, ~zucker *m.* toz šekeri توز شكرى

ſtreuen *t.* serpmek سرپمك, jajmak ياپمق

Strich *m.* čizgi چيزكى

Strick *m.* ip ايپ, (übertr.) jaramaz يراماز

Strick-leiter *f.* ip nerdüban (merdiwen) ايپ نردبان, ~nadel *f.* čorab šiši چوراب شيشى

ſtricken *t.* čorab örmek چوراب اورمك

ſtriegeln *t.* kašayylamak قاشاغيلامق

Strippe *f.* bay باغ, siğim سجيم

Stroh *n.* saman صمان, ~bund *m.* saman demeti صمان دمتى, ~dach *n.* saman čaty صمان چاتى,

~ decke *f.* hasyr حصير, ~ halm *m.* saman čöpü صمان چوپی, saman sapy صمان صاپی, ~ hut *m.* samanly (hasyr) šapka شاپقه, ~ hütte *f.* صمانلی (حصير), samandan kulibe (külbe) صمانڈن قولبه, ~ sack *m.* ot minder اوت مندر

Strolch *m.* derbeder دربدر

Strom *m.* sel سل, čaj چای, yrmak ایرمق, nehr (nehir) نهر; elektrischer ~ ğerejan-i-elektrik جریان الکتریق, ~ abwärts akynty ašayy آقینتی آشاغی, ~ aufwärts akynty jokary آقنتی یوقاری

strömen *i.* akmak آقمق

Strömung *f.* akynty آقندی, ğerejan جریان

Strophe *f.* bejt بیت, kyt'a قطعه

stroßen *i.* kabarmak قبارمق

Strudel *m.* su girdaby صو کردابی

Strumpf *m.* čorab چوراب, Socke *f.* kysa čorab قیصه چوراب, ~ band *n.* čorab bayy چوراب باغی, ~ waren *f. pl.* čorab ešjasy چوراب اشیاسی

Strunk *m.* (Kraut ~) kočan قوچان, kütük کوتوك

struppig karyšyk قارشیق

Stube *f.* oda اوطه, ~ nmädchen *n.* besleme بسلمه

Stück *n.* parča پارچه, dane (tane) دانه, stückweise parča parča پارچه پارچه

Student *m.* talib طالب, softa صوفته

studieren *t.* tahsil et. تحصیل ایـ

Studium *n.* tahsil تحصیل

Stufe *f.* kademe قدمه, dereğe درجه

Stuhl *m.* iskemle اسکمله, sandalije صندالیه, ~ gang *m.* 'amel عمل, def'-i-haget etme دفع حاجت ایتمه

Stulpe *f.* kolčak قولچاق

stumm dilsiz دیلسز

Stümper *m.* ğahil جاهل

stumpf kör (kjor) کور

Stumpfnase *f.* jasy burun یاصی برون

stumpfsinnig šaškyn شاشقین

Stunde *f.* sa'at ساعت, eine Unterrichtsstunde geben ders wermek درس ویرمك

ſtunden *t.* mühlet wermek مهلت ويرمك

Stundenplan *m.* ders ğedweli درس جدولى

ſtündlich her saʿat هر ساعت

Sturm *m.* furtuna فورطنه, (Gewitter~) bora بورا, (milit.) hüğum هجوم, ~glocke *f.* müsibet čaňy مصيبت چاكى, ~ſchritt *m.* hüğum adymy هجوم آديمى

ſtürmiſch furtunaly فورطنه‌لى

Sturz *m.* düšme دوشمه, jykylma يقلمه, ~bad *n.* duš دوش

Stürze *f.* kapak قپاق

ſtürzen *i.* düšmek دوشمك, (um~) jykylmak يقلمق, ſich ~ atylmak آتلمق, syčramak صيچرامق

Stute *f.* kysrak قيصراق

Stütze *f.* istinad استناد, dajak طياق, (Hilfe) jardym ياردیم

ſtützen altyny beslemek آلتنى بسلمك, dajatmak طيانمق, ſich ~ dajanmak طيانمق

Stützpunkt *m.* noktaji istinad نقطهٔ استناد

ſtutzen *t.* (kürzen) kesmek كسمك, kysaltmak قيصالتمق, *i.* (ſtutzig werden) šašmak شاشمق, teʿağğüb et. تعجب ايـ

Stutzer *m.* nazik adam نازك آدم

ſubtrahieren (abziehen) *t.* tenzil et. تنزيل ايـ

ſuchen *t.* aramak آرامق

Sucht *f.* merak مراق, ifrat-i-hewes افراط هوس

Süden *m.* ğenub جنوب, kyble قبله

ſüdlich ğenubi جنوبى

Süd-pol *m.* kutb-i-ğenubi قطب جنوبى, ~wind *m.* lodos لدوس, ~ſee *f.* bahr-i-muhit-i-kebir بحر محيط كبير

ſühnen *t.* kefaret et. كفارت ايـ, ğezasini čekmek جزاسنى چكمك

Sülze *f.* et salamurasy ات صالاموره‌سى

Sultan *m.* padišah پادشاه, sultan سلطان

ſummariſch muchtasar مختصر

Summe *f.* (Geld) meblaġ مبلغ, jekjun يكون

ſummen *i.* wyzyldamak وزلدامق

Sumpf *m.* batak بطاق, ~fieber *n.* hummaji merzeγije حماى مرزغيه, hummaji müteкattiᶜa حماى متقطعه

ſumpfig batakly بطاقلى

Sünde *f.* günah كناه

Sünder *m.* günahkjar كناهكار

Sündflut *f.* tufan طوفان

ſündigen *i.* günah et. كناه ايـ

ſündlos günahsyz كناهسز

Suppe *f.* čorba چوربا

Suppen-fleiſch *n.* čorba eti چوربا اتى, ~nlöffel *m.* čorba kašyγy چوربا قاشيغى, ~ſchüſſel *f.* čorba kjasesi چوربا كاسهسى, ~teller *m.* čorba tabaγy چوربا طباغى

čukur tabak چوقور طباق

ſüß tatly طاتلى

Süß-holz *n.* mijan kökü ميان كوكى, ~waſſer *n.* tatly su طاتلى صو

Süßigkeit *f.* tatlylyk طاتليلق, (Zuckerzeug) šekerleme شكرلمه

Symbol *n.* (Sinnbild) remz رمز

ſymboliſch remzi رمزى

ſympathiſch ğazibeli جاذبهلى

Symptom *n.* ᶜalamet علامت

Synagoge *f.* hawra هاوره

Syndikat *n.* sindika سنديقه

ſynonym müteradif مترادف, hem maᶜna هم معنا

Syntax *f.* ᶜilm-i-nahw علم نحو

Syphilis *f.* frengi فرنكى

Syſtem *n.* üsul اصول, kaᶜide قاعده

Szene *f.* (Schauplatz *m.*) temašagjah تماشاكاه

(Auftritt *m.*) meğlis مجلس

T.

Tabak *m.* tütün توتون, ~rauchen tütün ičmek توتون ايچمك, ~doſe *f.* tütün kutusu توتون قوطيسى, ~händler *m.* tütünğü توتونجى, ~monopol *n.* inhisar-i-duchan انحصار دخان, tütün režisi توتون رژيسى, ~pfeife *f.* čubuk (čybuk) چوبوق

Tabelle *f.* ğedwel جدول, defter دفتر

Tadel *m.* tekdir تكدير

tadellos kusursuz قصورسز

tadeln *t.* tekdir et. تكدير ايـ

tadelnswert mezmum مذموم

Tafel *f.* sofra سفره, (Wandschreibtafel) sijah tahta سياه تخته, levha لوحه, eine ~ Schokolade čokolata levhasy چوقولاته لوحه‌سى, ~geschirr *n.* sofra takymy سفره طاقمى,

tafeln *i.* jemek يمك

Tag *m.* gün كون, jewm يوم, ruz روز, ~ und Nacht geğe gündüz كيجه كوندوز, ruz u šeb روز و شب,

Tage-blatt *n.* ɣazeta غزته, ğerideji jewmije جريدهٔ يوميه, ~buch *n.* defter دفتر, jewmije defteri يوميه دفترى, žurnal ژورنال, ~dieb *m.* tembel تنبل, ~lohn *m.*, ~werk *n.* gündelik كوندهلك, ~löhner *m.* gündelikği كوندهلكجى, ~reise *f.* bir günlük jol بر كونلك يول, ~sanbruch *m.* šefak شفق, sehar سحر, ~sordnung *f.* müzakereji jewmije مذاكره يوميه,

~szeit *f.* gündüz كوندوز

täglich her gün هر كون, *(adj.)* jewmi يومى, *f.* jewmije يوميه

Taille *f.* boj بوى, beden بدن

Takt *m.* (Musik) vezn وزن, (übertr.) terbije تربيه,

~haben edib ol. اديب او

taktlos teemülsüz تأملسز

Taktik *f.* taʿbijet ül ğejš تعبيت الجيش

Tal *n.* dere دره, ~sperre *f.* bend بند

Talent *n.* hüner هنر, istiʿdad استعداد

talentvoll dirajetli درايتلى

Talg *m.* ič jaɣy ايچ ياغى

Talisman *m.* tylsym طلسم

tändeln *i.* ejlenmek اكلنمك

Tang *m.* ketenğik كتانجك

Tank *m.* sarnyğ صارنيج

Tanne *f.* čam aɣağy چام آغاجى

Tante *f.* (väterlicherseits) chala خاله, (mütterlicherseits) tejze تيزه, (Frau des Onkels) jenge ينكه

Tanz *m.* raks رقص, ~feſt *n.* balo بالو

tänzen chora tepmek خورا تپمك

Tänzer *m.* ajak ojunu ojnajan آياق اويونى اوينايان,

rakkas (rekkas) رقاص

Tapete *f.* düwar kjaγydy ديوار كاغدى,

kilim كليم

tapezieren kjaγyd ile kaplamak كاغد ايله قاپلامق

Tapezierer *m.* joryanğy يورغانجى

tapfer ğesur جسور, jigit يكيت

Tapferkeit *f.* ğesaret جسارت, behadyrlyk بهادرلق

täppiſch meharetsiz مهارتسز

Tariſ *m.* taʿrife تعرفه

Taſche *f.* ğejb (ğeb) جيب, Reiſe~ čanta چانطه

Taſchen-buch *n.* ğeb defteri جيب دفترى,

~dieb *m.* jan kesiği يان كسيجى,

~geld *n.* ğeb charğlyγy جيب خرجلغى,

~meſſer *n.* čaky چاقى, ~ſpieler *m.* hokka baz حقه باز, ~tuch *n.* mendil مندیل,

čewre چوره, ~uhr *f.* ğeb saʿaty جيب ساعتى, ~wörterbuch *n.* ğeb luγaty جيب لغتى

Taſſe *f.* finğan فنجان

Taſte *f.* piano dili پيانو ديلى

taſten jawašğa dokunmak يواشجه طوقونمق

Tat *f.* iš ايش, ʿamel عمل, in der~ fil wakiʿ فى الواقع, ~kraft *f.* kuwwet قوت, ~ſache *f.* mağera ماجرا, emr امر

Täter *m.* japağy ياپاجى

tätig čalyškan چاليشقان, faʿil فاعل, ʿamil عامل

Tätigkeit *f.* faʿalijet فعاليت, kar كار, ʿamel عمل

tatſächlich fiʿli فعلى, hakiki حقيقى

Tatze *f.* penče (penğe) پنجه, miehleb مخلب

Tau *n.* ip ايپ, chalat خلاط, *m.* žale ژاله, čij چيك

taub saγyr صاغر

taubſtumm saγyr dilsiz صاغر ديلسز

Taube *f.* güwerğin كوكرجين

Taubenſchlag *m.* güwerğinlik كوكرجينلك

Taubheit *f.* sayyrlyk صاغرلق

Tauchboot *n.* taht-el-bahr تحت البحر

tauchen *i.* (ein~) dalmak طالمق,

t. daldyrmak طالديرمق

Taucher *m.* dalyyğ طالغيج

tauen (auf~) *t.* eritmek اريتمك,

i. (ſchmelzen) erimek اريمك

Tauwetter *n.* buz erimesi بوز اريمەسى

Taufe *f.* waftis (waftiz) وافتيس (وافتيز)

taufen *t.* waftiz et. وافتيز ايـ

Taufpate *m.* sayдyğ صاغديج, ~patin *f.* sayдyğ kadyn صاغديج قادين,

~ſchein *m.* waftiz senedi وافتيز سندى

wiladet chaberi ولادت خبرى

taugen jaramak يارامق

Taugenichts *m.* jaramaz يارامار,

(Faulenzer) chajlaz خايلاز

tauglich jarar يارار, muktedir (müktedir) مقتدر

taumeln *i.* sallanmak صاللانمق

Tauſch *m.* mübadele مبادله, trampa طرامپه

tauſchen *t.* mübadele et. مبادله ايـ

trampa et. طرامپه ايـ, dejiš-mek دكشمك

täuſchen *t.* aldatmak آلداتمق

Täuſchung *f.* aldatma آلداتمه

tauſend biñ بيك

Tauſendfuß *m.* kyrk ajak قرق آياق

Taxe *f.* fijat فيئات, resm رسم, ta'rife تعرفه

taxieren *t.* fijat komak فيئات قومق

Taxusbaum *m.* bursuk ayağy بورسوق آغاجى

Technik *f.* üsul-i-fennije اصول فنيه,

(Geſchicklichkeit) san'at صنعت,

techniſch fenni فنى

Technologie *f.* 'ulum-i-sanaji' علوم صنايع,

mebhas-ül-fünun مبحث الفنون

Tee *m.* čaj چاى, ~brett *n.* čaj tabsisi (tepsisi) چاى تبسيسى, ~büchſe *f.* čaj kutusu چاى قوطيسى, ~kanne *f.*, ~keſſel *m.* čajdan چايدان, bakrağ باقراج, ~löffel *m.* čaj kašyyy چاى قاشيغى,

~geſellſchaft *f.* čaj zijafeti چاى ضيافتى

Teer *m.* katran قطران

teeren *t.* katranlamak قطرانلامق

Teich *m.* göl كول

Teig *m.* chamur خمور

Teil *m.* hisse حصه, parča پارچه, ~haber *m.* kysm قسم, hissedar حصه‌دار, ~nahme *f.* hissedarlyk حصه‌درالق, (Mitleid) terehhüm ترحم, imtizağ امتزاج, ~nehmen an hissemend ol. حصه‌مند او

teilen *t.* taksim et. تقسيم ايـ, pajlašmak پايلاشمق

teilnehmend ağyjan آجيان, merhametli مرحمتلى

Teilung *f.* taksim تقسيم

Telegramm *n.* telegrafname تلغرافنامه

Telegraphen-amt *n.* telegraf chane تلغرافخانه, ~draht *m.* telegraf teli تلغراف تلى, ~stange *f.* telegraf direji تلغراف ديركى,

Telegraphie *f.* telegrafğylyk تلغرافجيلق

telegraphieren telegraf čekmek تلغراف چكمك, tel ile muchabere et. تل ايله مخابره ايـ

Telephon *n.*, (Fernsprecher *m.*) telefon تلفون

Teller *m.* tabak طباق

Tempel *m.* ma'bed معبد, 'ibadetchane عبادتخانه

Temperament *n.* tabi'at طبيعت, mizağ مزاج

Temperatur *f.* hawa هوا, dereğeji hararet درجهٔ حرارت

Tendenz *f.* (Neigung, Strebung) mejl ميل, kasd قصد

Tender *m.* kömür arabasy كمور آرابه‌سى

Teppich *m.* chaly خالى, kilim كليم, (Gebets~) seğğade سجاده

Termin *m.* müddet مدت, wa'de وعده

Terpentin *n.* termenti ترمنتى

Terrasse *f.* čardak چارداق, terase تراسه

Territorium *n.* arazy اراضى, memleket مملكت

Testament *n.* wasijet وصيت

teuer behaly (pahaly) بهالى, lieb sewgülü سوكيلى

Teufel *m.* šejtan شيطان

teufliſch šejtani شیطانی

Text *m.* metn متن

Theater *n.* teatro تیاترو, ~zettel *m.* teatro programy تیاترو پروغرمی, teatro i'lany تیاترو اعلانی

Thema *n.* madde ماده, ders درس

Theologie *f.* ilahijat الهیات; ~ ſtudieren *t.* 'akajide čalyšmak عقائده چالشمق

theoretiſch nazari نظری

Theorie *f.* nazarijat نظریات

Therapie *f.* müdawat مداوات, 'ilm-i-tybb علم طب, fenn-i-tedawi فن تداوی

Thermometer *n.* mizan-i-hararet میزان حرارت

termometro ترمومترو

Thron *m.* tacht تخت, ~beſteigung *f.* ğülus جلوس, ~folger *m.* weli 'ahd ولی عهد, ~rede *f.* nutk-i-hümajun نطق همایون,

Thunfiſch *m.* palamut balaγy پالاموت بالغی, orkinoz اورکینوز

tief derin درین, čukur چوقور

tiefſinnig mükedder مقدر

Tiefe *f.* derinlik درینلك

Tiegel *m.* kawanos قوانوس, kab قاب

Tier *n.* hajwan حیوان, ~arzt *m.* bajtar بیطار, ~garten *m.* (Menagerie) hajwan chane حیوان خانه, ~reich *n.* hajwanat حیوانات

tieriſch hajwani حیوانی

Tiger *m.* kaplan قپلان, pelenk پلنك

tilgen *t.* imha et. احما ایـ, ibtal et. ابطال ایـ, Schuld ~ imhajy dejn et. احمای دین ایـ

borğ ödemek بورج اوده‌مك

Tinte *f.* mürekkeb مرکب, ~nfaß *n.* hokka حقه, ~nfleck *m.* mürekkeb lekesi مرکب لکه‌سی

Tiſch *m.* (Eß~) sofra سفره, masa ماصه, ~decke *f.* sofra örtüsü سفره اورتیسی, ~tuch *n.* sofra bezi سفره بزی, ~geſchirr *n.* sofra takymy سفره طاقمی, ~wein *m.* sofra šaraby سفره شرابی

Tiſchler *m.* maranγoz مرانغوز

Tiſchlerei *f.* maran-γozluk مرانغوزلق

Titel *m.* ʿünwan عنوان

Toaſt *m.*, einen ~ ausbringen ʿaškyna ičmek عشقنه ايچمك

toben *i.* gürültü et. كورولتى ايـ

Tobſucht *f.* tehewwür تهور

Tochter *f.* kyz قيز, kerime كريمه

Tod *m.* ölüm اولوم, ~eſſall *m.* ölüm

اولوم, wefat وفات, ~eſkampf *m.* halet-i-nezʿ

حالت نزع, ~eſtrafe *f.* iʿdam ğezasy

عدام جزاسى, ~eſurteil *n.* iʿdam hükmüsü اعدام حكمسى

tödlich öldürür اولديرير, mühlik مهلك

Toilette *f.* tualet توالت

toll deli دلى, (ğund) kudurmuš

Tollheit *f.* delilik دليلك] قودورمش

Tollkirſche *f.* güzel ʿawret otu كوزل عورت اوتى

tollkühn müteğasir متجاسر

Tollwut *f.* kudurma قودورمه

Tölpel *m.* budala بودالا

Tomate *f.* domates طوماتس

Ton *m.* ses سس, seda صدا, der gute ~ adab-i-muʿašeret آداب معاشرت

Ton *m.* kil كل

tönen *i.* ses wermek سس ويرمك

Tonne *f.* fyčy فيچى

Topf *m.* čömlek چوملك, čanak چناق

Töpfer *m.* čömlekği چوملكجى

Tor *m.* diwane ديوانه

Tor *n.* kapu قپو

töricht ʿakylsyz عقلسز

Torheit *f.* ʿakylsyzlyk عقلسزلق

Torniſter *m.* čanta چانطه, dayarğyk طغارجق

Torpedo *m.* torpil تورپيل, deñiz layγymy دكز لغمى, ~boot *n.* torpido ystimbotu استيمبوطى طورپيدو, ~bootszerſtörer *m.* torpido muchribi طورپيدو مخربى, ~rohr *n.* torpido kowany تورپيدو قووانى

torpedieren *t.* torpil komak تورپيل قومق

Torte *f.* börek بورك

Tortur *f.* ezijet اذيت

tot ölmüš اولمش, müteweffa متوفى

Toten-bahre *f.* tabut تابوت, ~geläut *n.* ölü čaňy

~gräber *m.* mezarğy مزارجی, اولو چاک

~schein *m.* wefat kajdy وفات قیدی,

wefat tezkeresi وفات تذکره‌سی,

~stille *f.* derin sükjut درین سکوت

Totschlag *m.* öldürme اولدیرمه, katl قتل

töten *t.* öldürmek اولدیرمك

Trab *m.* link لینك

traben *i.* link gitmek لینك کیتمك

Tracht *f.* kyjafet قیافت, (Prügel) dajak طایاق

trachten *i.* aramak ارامق, čalyšmak چالشمق

trächtig gebe کبه

Trag-bahre *f.* teskere تسکره, ~fläche *f.* satyh صطح,

~korb *m.* arka sepeti آرقه سپتی, küfe کوفه, ~riemen *m.* kajyš قایش, ~band *n.* kolan قولان,

~weite *f.* menzil منزل

tragbar kabil-i-nakl قابل نقل

träge tembel تنبل

tragen *t.* götürmek کوتورمك, tašymak طاشیمق, (Kleider) takmak طاقمق

Träger *m.* ham(m)al حمال, (Tragbalken) *m.* kirišleme کریشمه

Trägheit *f.* tembellik تنبللك

tragisch feğie فجیع

Tragödie *f.* hajile هائله

Train *m.* sewkijat سوقیات, naklije نقلیه

traktieren *t.* mu'amele et. معامله ایـ,

zijafet wermek ضیافت ویرمك

trampeln *i.* ajaklary šiddetle jere wurmak آیاقلری شدتله یره اورمق

Tramway *m.* tramwaj ترامواى

Tran *m.* balyk jaγy بالق یاغی

tranchieren *t.* doγramak طوغرامق

Träne *f.* göz jašy کوز یاشی

tränen *i.* jašarmak یاشارمق

Trank *m.* ički ایچکی, šerbet شربت

Tränke *f.* jalak یلاق

tränken *t.* ičirmek ایچیرمك

Transport *m.* nakl نقل, ~schiff *n.* naklije sefinesi نقلیه سفینه‌سی

transportieren *t.* tašymak طاشیمق, nakl et. نقل ایـ

Traube *f.* üzüm اوزوم

trauen *i.* (birine) emnijet et. امنیت ایـ,

t. (verheiraten) ewlendirmek اولندیرمك

Trauer *f.* keder كدر, mahzunnijet محزونیت,

in ~ ſein jas tutmak یاس طوتمق,

~kleid *n.* matem eswaby ماتم اثوابی,

matem elbisesi ماتم البسه‌سی,

~ſpiel *n.* hajile هائله

trauern *i.* mahzun ol. محزون او,

biri içün matem tutmak

برى ایچون ماتم طوتمق

Traufe *f.* damlalyk طاملهلق, oluk اولوق

träufeln *t.* damla damla akytmak

طاملهٔ طاملهٔ آقتمق, damlatmak طاملاتمق

Traum *m.* düš دوش, ruja رؤیا

Traumdeuter *m.* ruja čykaran رؤیا چیقاران,

muʿabbyr معبر

träumen *t. i.* ruja görmek رؤیا کورمك

traurig mahzun محزون, mükeddер مکدر

Traurigkeit *f.* keder كدر, mahzunnijet محزونیت

Trauring *m.* halkaji izdiwağ حلقهٔ ازدواج

Trauung *f.* düjün دكون, nikjah نكاح

treffen *t.* jetišmek یتشمك rast getirmek

راست كتیرمك, bulmak بولمق,

rast gelmek راست كلمك,

(Waffe) wurmak اورمق, isabet et. اصابت ایـ, (Bild) beñzetmek بكزتمك

Treffen *n.* čarpyšma چارپشمه

treffend müwafyk موافق, müsib مصیب

trefflich aʿla اعلا

Treib=eiš *n.* sejjar buz سیار بوز, ~haus *n.* limonluk ليمونلق, ~jagd *f.* sürek awy سورك آوی

treiben *t.* ileri götürmek ایلری كوتورمك,

sürmek سورمك, (fort~) kowmak قوومق,

(lernen) öjrenmek اوكرنمك,

ištiγal et. اشتغال ایـ

trennen *t.* ajyrmak آیرمق, ſich ~ ajyrylmak آیرلمق

Trennung *f.* ajyrylyk آیرولق, teferrüd تفرد, infisal انفصال

Trenſe *f.* kantarma قانتارمه

Treppe *f.* nerdüban (merdiwen) نردبان

Treppen-geländer *n.* merdiwen parmaklyγy مردیون پارمقلغی, ~ſtufe *f.* trabzan طرابزان, آیاق ajak

Treſſe *f.* šerit شریت

treten *i.* basmak باصمق, ilerlemek ایلرولمك, näher~ jaklašmak یاقلاشمق

treu sadyk صادق

Treue *f.* sadakat صداقت, wefa وفا

treulos wefasyz وفاسز, chajin خائن

Tribüne *f.* minber (mimber) منبر

Tribut *m.* wergi ویرکی, resm رسم

Trichine *f.* dud-i-šaʿr دود شعر

Trichter *m.* chuni خونی

Trieb *m.* mejl میل, sewk سوق, (Naturtrieb) sewk-i-tabiʿi سوق طبیعی, ~feder *f.* zenberek (zemberek) زنبرك, ~kraft *f.* kuwweji-muharrike قوهٔ محرکه

triefen *i.* akmak آقمق, sulanmak صولانمق

triftig esasly اساسلی, netiğeli نتیجه‌لی

trinkbar ičilir ایچیلیر

Trink-becher *m.* kadeh قدح, ~geld *n.* bachšiš بخشش, ~waſſer *n.* ičilegek su ایچیله‌جك صو

trinken *t.* ičmek ایچمك

Trinker *m.* ičkiği ایچکیجی, Gewohnheitstrinker *m.* akšamğy اقشامجی, bekri بکری

Tripper *m.* bel so(γ)ukluγu بل صوغوقلغی

Tritt *m.* adym آدیم

Triumpf *m.* zafer ظفر

triumphieren *i.* zafer bulmak ظفر بولمق

trocken kuru قورو, kurak قوراق

Trockenheit *f.* kuruluk قورولق

Trockenraum *m.* kurutma odasy قوروتمه اوطه‌سی

trocknen *i.* kurumak قورومق, *t.* kurutmak قوروتمق

Troddel *f.* püskül پوسکول

Trödler *m.* eskiği اسکیجی

Trog *m.* tekne تکنه

Trommel *f.* dawul طاول, kleine ~ trampeta ترامپته

trommeln *i.* dawul čalmak طاول چالمق

Trommelfell *n.* kulak zary قولاق زاری

Trommler *m.* dawul čalan طاول چالان,

trampetağy ترامپتەجی

Trompete *f.* boru بورو

Trompeter *m.* boruzen (borazan) بورزن

Tropfen *m.* damla طاملە

Tropfstein *m.* istalaktit استالاقتیت

Trophäe *f.* γanimet-i-zafer غنیمت ظفر

Trost *m.* teseli تسلی

trösten *t.* teseli wermek تسلی ویرمك,

sich ~ teseli bulmak تسلی بولمق

trostlos teseli kabul etmez تسلی قبول ایتمز

trotz karšy قارشی

Trotz *m.* ᶜinad عناد

trotzen *i.* ᶜinad et. عناد ایـ,

teᶜannüd et. تعند ایـ

trotzig ᶜinadğy عنادجی, müteᶜazzym متعظم

trübe bulanyk بولانیق

trüben *t.* bulandyrmak بولاندیرمق

Trübsal *f.* keder کدر

trübselig kasawetly قساوتلی

Trübsinn *m.* keder کدر, merak مراق

Trüffel *f.* kem'e کمئه

Trug *m.* hile حیله

Trugbild *n.* teswir تصویر chajal خیال

trügerisch aldadyğy آلدادیجی

Truhe *f.* sandyk صندیق

Trümmer *f. pl.* charabat خرابات

Trunk *m.* judum یودوم, ički ایچکی

trunken serchoš (sarchoš) سرخوش

Trunkenbold *m.* serchoš (sarchoš) سرخوش,

bekri بکری

Trunkenheit *f.* serchošluk (sarchošluk) سرخوشلق

Trupp *m.* sürü سوری, güruh کروه

Truppe *f.* müfreze مفرزه, (Schauspieler~) takym طاقم

Truppen *f. pl.* ᶜasakir عساکر, ~aushebung *f.* achz-i-ᶜasker آخذ عسکر

Truthahn *m.* hind taᶜuγu هند طائوغی,

~henne *f.* diši hindi دیشی هندی

Tuch *n.* čocha چوخه, ~fabrik *f.* čocha fabrikasy چوخه فابریقەسی,

~macher *m.* čocha fabrikatoru چوخه فابریقاتورو

tüchtig mahir ماهر, müste'idd مستعد

Tüchtigkeit *f.* kabilijet قابلیت

Tugend *f.* fazilet فضیلت, 'iffet عفت

tugendhaft faziletli فضیلتلی

Tüll *m.* tülbend تولبند

Tulpe *f.* lale لاله

Tumult *m.* šamata شماته

Tumultuant *m.* šamatağy شماته‌جی

tun *t.* etmek ایتمك, japmak یاپمق

es tut nichts zarar jok ضرر یوق

Tünche *f.* sywa صیوا, badana بادانه

tünchen *t.* badana et. ایـ بادانه, badanalamak بادانه‌لامق

Tunke *f.* salsa صالصه, jemek suju یمك صویی

Tunnel *m.* tunel تونل

Tür *f.* kapu قپو, der در, bab باب, ~hüter *m.* kapuğu قپوجی, ~klinke *f.* mandal ماندال, ~klopfer *m.* kapu tokmağy قپو طوقمغی, ~vorhang *m.* kapu perdesi قپو پرده‌سی

Turban *m.* saryk صاریق, ~binde *f.* kawuk saryk قاوق صارق

Turbine *f.* turbin توربین, ufuki (üfüki) su čarchy افقی صو چرخی

Türkis *m.* firuze فیروزه

Turm *m.* kulle (kule) قوله, ~uhr *f.* kule sa'aty قوله ساعتی

Türmer *m.* kule bekğisi قوله بکجیسی

Turn-anstalt *f.* ğimnastik mektebi جمناستیق مکتبی, ~kunst *f.* ğimnastik جمناستیق, ~lehrer *m.* ğimnastik choğasy جمناستیق خواجه‌سی, ~platz *m.* ğimnastik mehally جمناستیق محلی

turnen *i.* ğimnastik et. جمناستیق ایـ

Turnier *n.* ğirid ojunu جرید اویونی

Turteltaube *f.* kumru قومرو

Tusche *f.* čin mürekkebi چین مرکبی

Tüte *f.* kjayyd kulah کاغد کلاه, kjayyd kese کاغد کیسه

Typ *m.* synyf صنف

Typhus *m.* tifo(s) تيفو(س)

Tyrann *m.* zalim ظالم, ɣaddar غدار

Tyrannei *f.* zulm ظلم

tyranniſch zalimane ظالمانه

U.

übel fena فنا, ~ nehmen darylmak طارلمق, mir iſt übel göñülüm bulanyjor كوكلم بولانيور

Übel *n.* fenalyk فنالق

Übelkeit *f.* jürek bulanmasy يورك بولانمسى, kejfsizlik كيفسزلك

Übelſtand *m.* mahzur محذور

Übeltäter *m.* kötu adam كوتو آدم, ğani جانى

Übelwollen *n.* bedchahlyk بدخواهلق

übelwollend bedchah بدخواه

üben *t.* taʿlim et. تعليم ايـ

über üzre اوزره, üzerine اوزرنه, üstünde اوستنده, (mehr) zijade زياده

überall her tarafda هر طرفده, her jerde هر يرده

überarbeiten, ſich zijade čalyšmak زياده چالشمق

überaus pek پك, čok چوق, ɣajet غايت

Überbleibſel *n.* baki kalan باقى قالان

Überblick *m.* nazar نظر

überblicken *t.* bir bakyšla görmek بر باقشله كورمك

Überbringer *m.* hamil حامل, getiren كتيرن, (~ eines Briefes) hamil-i-mektub حامل مكتوب

überbürden *t.* haddan zijade tahmil et. حددن زياده تحميل ايـ

überdies bundan maʿada (maʿade) بوندن ماعده, bundan baška بوندن بشقه

überdenken *t.* düšünmek دوشونمك

Überdruß *m.* bykynlyk بيقنلق

überdrüſſig bykmyš بيقمش, usanmyš اوصانمش, ~ ſein usanmak اوصانمق (mit Ablativ), ~ werden bykmak بيقمق

übereilen, ſich istiʿğal et. استعجال ايـ

Übereilung *f.* ʿağele عجله

übereinkommen *i.* mukawele et. مقاوله ايـ

übereinstimmen *i.* müttefik ol. متفق او

überfahren *t.* geçmek كچمك, ezmek ازمك

Überfahrt *f.* geçme كچمه, sejr سير

überfallen *t.* hüğum et. هجوم ايـ, basmak باصمق, baskyn et. باصقين ايـ

überfließen *i.* tašmak طاشمق

Überfluß *m.* čokluk چوقلق, zijadelik زياده‌لك

überflüssig fazla فضله

Überfracht *f.* nawlun üstü ناولون اوستو

überführen *t.* nakl et. نقل ايـ, (eines Verbrechens) isbat (ispat) et. اثبات ايـ

überfüllen *t.* čok doldurmak چوق طولديرمق

überfüllt lebaleb dolu لبالب طولو

Übergabe *f.* teslim تسليم

Übergang *m.* geçme كچمه, geçid كچيد

übergeben *t.* teslim et. تسليم ايـ, sich ~ teslim ol. تسليم او, (erbrechen) kusmak قوصمق

übergehen *t.* geçmek كچمك

Übergewicht *n.* fazlajy syklet فضلهٔ ثقلت

Übergriff *m.* teğawüz (teğawuz) تجاوز

überhandnehmen *i.* zijadelešmek زياده‌لشمك

überhäufen *t.* zijade jükletmek زياده يوكلتمك

überhaupt chususa خصوصا

überholen *t.* ايلرولمك, jmd. ~ birine ilerlemek arkasynda brakmak برينه آرقه‌سنده براقمق

überirdisch semawi سماوى

überladen *t.* haddan zijade jükletmek حددن زياده يوكلتمك

überlassen *t.* brakmak براقمق, hawale et. حواله ايـ

überlaufen *i.* tašmak طاشمق

Überläufer *m.* firari فرارى

überleben (jmd.) biriniñ wefatyndan soñra jašmak برينك وفاتندن صكره ياشمق,

überlegen sein tefewwük et. تفوق ايـ

überlegen *t.* düšünmek دوشونمك

Überlegenheit *f.* tefewwük تفوق

Überlegung *f.* düšünme دوشونمه, mülahaza ملاحظه

überliefern *t.* teslim et. تسليم ايـ

Überlieferung (Sage) *f.* riwajet روايت

überliſten *t.* aldatmak آلداتمق

Übermaß *n.* ifrat افراط

übermäßig pek zijade پك زياده

übermenſchlich fewk el bešer فوق البشر, insan tabi'atyndan üstün انسان طبيعتندن اوستون

übermorgen o bir gün او بر كون

Übermut *m.* kibr كبر, mayγurluk مغرورلق

übernachten *i.* geğeji gečirmek كيجه يى كچيرمك, geğe kalmak كيجه قالمق

übernatürlich tabi'atdan charig طبيعتدن خارج

übernehmen *t.* achz et. آخذ ايـ, etwas ~ üstüne almak اوستنه آلمق,

der'ühde et. درعهده ايـ, te'ahhüd et. تعهد ايـ

überraſchen *t.* šašyrtmak شاشرتمق

Überraſchung *f.* te'ağğüb تعجب, hajret حيرت

überreden *t.* kandyrmak قانديرمق, inandyrmak ايناندیرمق

Überredung *f.* ikna' اقناع

überreichen *t.* wermek ويرمك, takdim et. تقديم ايـ

überreif čok olmuš چوق اولمش

Überreſt *m.* baki باقى

Überrock *m.* palto پالتو

überſchreiten *t.* gečmek كچمك, teğawüz (teğawuz) et. تجاوز ايـ

Überſchrift *f.* 'ünwan عنوان, (Aufſchrift eines Briefes) mektüb üstü مكتوب اوستى

Überſchuh *m.* γaloš غالوش, lastik لاستيق

Überſchuß *m.* fazla فضله, zijade زياده, kazanğ قزانج

überſchwemmen *t.* su basmak صو باصمق

Überſchwemmung *f.* su taškynlyγy صو طاشقينلغى, fejezan فيضان

überſeeiſch deñiziñ öte tarafdaki دكزك اوته طرفدهكى

überſehen *t.* görmemek كورمهمك

überſenden *t.* göndürmek كوندرمك, irsal et. ارسال ايـ

überſetzen *t.* terğeme (terğüme) et. ترجمه ايـ

übersetzen *i.* (Fluß) geč- mek كچمك

Übersetzer *m.* terğeman (terğiman) ترجمان

Übersetzung *f.* terğeme (terğüme) ترجمه

Übersicht *f.* bakyš باقش, nazar نظر, chulasa خلاصه

übersichtlich müğmel مجمل

übersiedeln *i.* jerlešmek يرلشمك, göčmek كوچمك

überspannt müfrit مفرط, ifrat-perest افراطپرست

überspringen *t.* atlamak آتلامق, (übergehen, vergessen) gečmek كچمك

überstehen *t.* (Krankheit, Gefahr) saušturmak صاوشديرمق

überstürzen, sich ʿağele et. عجله ايـ

Überstürzung *f.* ʿağele عجله

überteuern *t.* čok kyjmet takdir et. چوق قيمت تقدير ايـ

übertragen *t.* nakl et. نقل ايـ, hawale et. حواله ايـ

übertreffen *t.* gečmek كچمك, ileri gečmek ايلرى كچمك, ileri ol. ايلرى او

übertreiben *t.* mübaleya et. مبالغه ايـ

Übertreibung *f.* mübaleya مبالغه

übertreten *t.* (Gesetz) chilafynda hareket et. خلافنده حركت ايـ, teğawüz et. تجاوز ايـ, *i.* (Fluß) tašmak طاشمق

Übertretung *f.* nakz نقض

übervorteilen *t.* aldatmak آلداتمق

überwachen *t.* gözetmek كوزتمك

überwinden *t.* ɣalebe et. غلبه ايـ

überwintern *i.* kyšlamak قيشلامق

Überzahl *f.* fazla فضله

überzeugen *t.* kandyrmak قاندرمق, iknaᶜ et. اقناع ايـ

Überzeugung *f.* kandyrma قاندرمه, iknaᶜ اقناع

überziehen *t.* kaplamak قاپلامق, örtmek اورتمك; mit Krieg ~ muharebe ile istila et. محاربه ايله استيلا ايـ

Überzieher *m.* palto پالتو, pardesü پاردسو

Überzug *m.* örtü اورتى

üblich muᶜtad (müᶜtad) معتاد, müstaᶜmel مستعمل

übrig baki kalan باقی قالان

übrig bleiben *i.* baki kalmak باقی قالمق

übrigens bundan baška بوندن بشقه

Übung *f.* taʿlim تعليم

Ufer *n.* kenar, sahil كنار, ساحل

Uhr *f.* saʿat ساعت, Schlag~ čalar saʿat چالار ساعت, Stutz~ asma saʿat آصمه ساعت, wieviel Uhr iſt es? kač saʿat kačdyr? ساعت قاچ در؟

Uhr-fabrik *f.* saʿat fabrikasy ساعت فابريقه‌سی,

~feder *f.* saʿat zembereji ساعت زنبرکی,

~gehäuſe *n.* saʿat juwasy ساعت يواسی,

~glas *n.* saʿat ğamy ساعت جامی,

~kette *f.* saʿat kösteji ساعت کوستکی,

~macher *m.* saʿatğy ساعتجی

Uhu *m.* büjük puhu بيك پوهو

Ulk *m.* latife, šaka لطيفه, شقه

Ulme *f.* kara ayağ قره آغاج

Ultimatum *n.* ultimatum soñ we katʿi teklif اولتيماتوم, صوك و قطعی تكليف

teklif-i-echir تكليف اخير,

karar-i-achir قرار اخير

um, herum etrafynda اطرافنده,

= wegen ičün ايچون, ~ Gottes willen allah rizasyičün آلله رضاسيچون

umändern *t.* dejištirmek دكشديرمك

umarbeiten *t.* jeñiden japmak يكيدن ياپمق

umarmen *t.* kuğaklamak قوجاقلامق

umbinden *t.* kušatmak قوشاتمق, baylamak باغلامق

umbringen *t.* öldürmek اولدورمك

umdrehen *t.* čewirmek چويرمك, döndürmek دوندیرمك, ſich ~ *r.* dönmek دونمك

Umdrehung *f.* dönme دونمه, dewr دور

umfallen *i.* düšmek دوشمك

Umfang *m.* dajire دائره, čewre چوره, (Ausdehnung) wüsʿat وسعت, (Körper~) ğirm جرم

umfaſſen *t.* ihata et. احاطه ايد

umfaſſend wasiʿ واسع

Umfassung *f.* ihata احاطه

Umgang *m.* görüšme كوروشمه,

konušma قونوشمه

umgänglich munis مونس

Umgangssprache *f.* mükjaleme lisany مكالمه لسانى

umgeben *t.* ihata et. احاطه ايـ,

etrafynda almak اطرافنده آلمق

Umgebung, Umgegend *f.* etraf اطراف,

hawali حوالى, ğiwar جوار,

in der Umgebung von ğiwarynda جوارنده

umgehen (Weg) dolašmak طولاشمق,

(eine Bestimmung usw.) teewil et. تأويل ايـ,

ri'ajet etmemek رعايت ايتمامك

iyfal et. اغفال ايـ, mit jmd. ~ birisile görüšmek بريسيله كوروشمك

umgehend heman (hemen) همان,

ilk posta ile ايلك پوسته ايله

umgekehrt ters ترس, bil 'akys بالعكس

umgestalten *t.* tebdil et. تبديل ايـ

umgraben *t.* kazmak قازمق

umgürten *t.* kušatmak قوشاتمق, sich den Säbel ~ kylyğ kušanmak قيليج قوشانمق

Umhang *m.* (Tuch) bojun atkysy بويون آتقيسى

umhängen *t.* gijinmek كيينمك, komak قومق

umhauen *t.* jykmak يقمق

umher etrafynda اطرافنده

umhergehen *i.* öte beri gezmek اوته برى كزمك

umherirren, sich umhertreiben aware dolašmak آواره طولاشمق

umhin können, nicht kendini ...den alamamak كندينى ... دن آلهمامق

Umkehr *f.* geri dönme كرى دونمه,

dönüš دونش

umkehren *i.* dönmek دونمك

umkleiden, sich tebdil-i-elbise et. تبديل البسه ايـ

umkommen *i.* helak ol. هلاك او, ölmek اولمك

Umkreis *m.* dajire دائره

umkreisen *t.* čewirmek چويرمك

umladen *t.* jeñiden tahmil et. يكيدن تحميل ايـ, aktarmak آقتارمق

Umlauf *m.* deweran دوران

umlaufen deweran et. دوران ايـ

umlegen (Verband) *t.* sarmak صارمق

umliegend etrafynda bulunan بولنان, اطرافنده

müğawir مجاور

umpflanzen *t.* diger bir jere dikmek ديكر بر يره ديكمك .

umreißen *t.* jykmak يقمق

Umriß *m.* etraf اطراف, mühit محيط

umrühren *t.* karyštyrmak قاريشديرمق

Umſatz *m.* satyš صاتش

Umſchlag *m.* (Brief) zarf ظرف, (medиz.) lapa لاپه, merhem (melhem) مرهم

(Buch~) kab قاب, (Wetter~) tebdil ül hawa تبديل الهوا

umſchlagen *t.* (Tuch) örtmek اورتمك, (einwickeln) sarmak صارمق, (Wetter) dejišilmek دكشلمك, (Seiten eines Buches) čewirmek چويرمك

umſchütten *t.* dökmek دوكمك

Umſchweif *m.* istitrad استطراد

Umſchwung *m.* tebeddül تبدل

umſegeln *t.* dolašmak طولاشمق

umſehen, ſich etrafyna bakmak اطرافنه باقمق

umſetzen *t.* jerini dejištirmek يرينى دكشديرمك, (verkaufen) satmak صاتمق

Umſicht *f.* basiret بصيرت, ihtijat احتياط

umſichtig ihtijatly احتياطلى

umſonſt badihawa (bedawa) بادهوا, meğanen مجاناً, (vergeblich) nafile نافله, boš بوش

umſpannen *t.* (Pferde) barγirleri dejištirmek بارگيرلرى دكشديرمك

Umſtand *m.* hal حال, kejfijet كيفيت

umſteigen *t.* (araba) dejištirmek (آرابه) دكشديرمك

Umſturz *m.* jykylma يقلمه

umſtürzen *t.* jykmak يقمق, dewirmek دورمك, *i.* düšmek دوشمك

Umtauſch *m.* dejištirme دكشديرمه, mübadele مبادله

umtauſchen *t.* dejištirmek دكشديرمك, mübadele et. مبادله ايـ

Umwälzung *f.* karyšyklyk قارشيقلق, fesad فساد, inkylab انقلاب

Umweg *m.* dolašyk jol طولاشيق يول,

sapa jol صاپه يول

umwickeln *t.* sarmak صارمق

umziehen *i.* (Wohnung) mesken dejištirmek مسكن دكشديرمك,

göč et. كوچ ايـ, (ſich ~) *r.* eswab (esbab) dejištirmek اثواب دكشديرمك

Umzug *m.* göč كوچ

unabänderlich dejišmez دكشمز

unabhängig müstekil مستقل

Unabhängigkeit *f.* istiklalijet استقلاليت

unablässig müdawim مداوم

unabſehbar gözüñ alabildiji kadar كوزك آلابيلديكى قدر

unabſetzbar ʿazl olunmaz عزل اولنمز

unabſichtlich bila kasd بلا قصد

unachtſam dikkatsyz دقتسز

unähnlich beñzemejen بكزمين

unangenehm nachoš ناخوش

unannehmbar kabul olunmaz قبول اولنمز

unanſtändig münasibetsiz مناسبتسز

unartig terbijesiz تربيه‌سز

unaufhörlich durmaz طورماز

unaufmerkſam dikkatsyz دقتسز

unausſtehlich čykmaz چيقمز, bozulmaz بوزولماز

unaussprechlich taʿrif olunamaz تعريف اولنه‌ماز

unausſtehlich čekilmez چكلمز

unbarmherzig merhametsiz مرحمتسز

unbedeutend maʿnasiz معناسز, mefhumsuz مفهومسز

unbedingt mutlak مطلق

unbefangen bitaraf بيطرف, sade-dil صاده‌دل

unbegreiflich añlašylmaz آكلاشيلماز

unbegrenzt haddsyz حدسز

unbegründet asylsyz اصلسز, dibsiz ديبسز

Unbehagen *n.* rahatsyzlyk راحتسزلق

unbehaglich rahatsyz راحتسز

unbeholfen beğeriksiz بجركسز

unbekannt bilinmez بيلنمز, bilinmemiš بيلنمه‌مش, ġajr-i-maʿlum غير معلوم

unbeliebt sewilmemiš سولمه‌مش

unbequem rahatsyz راحتسز, sykyn-
tyly صيقنديلى
unberechenbar hisaba gelmez حسابه كلمز
unberührt dokunmamyš طوقونمه‌مش
unbeſchädigt saγ صاغ
unbeſcheiden edebsiz ادبسز, ᶜarsyz عارسز
unbeſcholten ᶜasim عاصم
unbeſchränkt haddsyz حدسز
unbeſchreiblich taᶜrif olunamaz
تعريف اولنه‌ماز, wasfa gelmez
وصفه كلمز
unbeſiegbar maγlub olamaz مغلوب اوله‌ماز
unbeſoldet meᶜašsyz معاشسز
unbeſonnen mülahazasyz ملاحظه‌سز
unbeſtändig kararsyz قرارسز,
sebatsyz ثباتسز, dönek دونك
unbeſtechlich ᶜadil عادل, rišwet kabul etmez رشوت قبول ايتمز
unbeſtimmt γajr-i-muᶜajjen غير معين,
šübheli شبهه‌لى
unbeſtreitbar nizaᶜ kabul etmez نزاع قبول ايتمز
unbeugſam ejilmiz اكيلمز
unbewaffnet silahsyz سلاحسز
unbeweglich hareketsiz حركتسز,
kymyldanmaz قيلدانمز
unbewohnt γajr-i-meskjun غير مسكون,
chali خالى
unbezahlbar ödenemez اوده‌نه‌مز
unbillig insafsyz انصافسز
unbrauchbar kullanylmaz قوللانلماز
und we و, ~ ſo weiter we sajire و سائره,
ila achyrihi (ilachire) الى آخره (الخ)
Undank *m.* nankjörlük ناشكورلك
undankbar nankjör ناشكور
undenkbar tesawur olunmaz تصور اولنمز
undenklich γajet kadim غايت قديم
undeutlich karyšyk قارشيق, bellisiz بللسز,
(Schrift) okunmaz آوقونماز,
(Sprache) γajr-i-melfuz غير ملفوظ
unduldſam müteᶜassib متعصب
Unduldſamkeit *f.* teᶜassüb تعصب
undurchſichtig γajr-i-šeffaf غير شفاف,
kesif كثيف

uneben bozuk بوزق, (bildl.) fena فنا
unecht kalb (kalp) قلب, kjazib كاذب
unedel alčak آلچاق
unehelich namešruʿ نامشروع, ~es Kind pič پيچ
unehrlich namussuz ناموسسوز
uneigennützig istifadesini aramajan استفاده‌سنی آراميان
uneigentlich meğaz مجاز
uneinig ittifaksyz اتفاقسز
uneinnehmbar zabt olunamaz ضبط اولونماز
unempfindlich dujmaz طويماز
unendlich nihajetsiz نهايتسز
unentbehrlich labüdd لابد, elzem الزم, terk olunmaz ترك اولونماز
unentgeltlich badihawa بادهوا
unentschieden, unentschlossen kararsyz قرارسز, mütereddid متردد
unerbittlich merhametsiz مرحمتسز
unerfahren teğribesiz تجربه‌سز, ʿağemi عجمی
unerforschlich añlašylmaz آكلاشلماز

unerhört išidilmemiš ايشيدلمه‌مش
unerklärlich farkyna warylmaz فرقنه وارلمز
unerläßlich elzem الزم
unerlaubt γajr-i-ğajiz غير جائز
unermeßlich ölčülmez اولچلمز
unermüdlich jorulmaz يورولماز
unersättlich dojmaz دويماز
unerschöpflich tükenmez توكنمز
unerschrocken korkusuz قورقوسز
unerschütterlich sarsylmaz صارصلمز
unersetzlich taʿmir kabul etmez تعمير قبول ايتمز
unerträglich čekilmiz چكلمز, tehammül olunmaz تحمل اولنمز
unerwartet γajr-i-müntazyr غير منتظر
unfähig kabilijetsiz قابليتسز, iktidarsyz اقتدارسز
Unfähigkeit *f.* ʿadem-i-iktidar عدم اقتدار
Unfall *m.* kaza قضا, felaket فلاكت
unfaßlich añlašylmaz اكلاشلماز
unfehlbar jañylmaz ياكلماز
Unfehlbarkeit *f.* jañylmama ياكلمامه

unfrankiert pulsuz göndürülen پولسز كوندريلان

unfreiwillig isteksiz استكسز

unfreundlich letafetsiz لطافتسز, nachoš ناخوش

unfruchtbar mahsulsuz محصولسز

Unfruchtbarkeit *f.* mahsulsuzluk محصولسزلق

Unfug *m.* karyšyklyk قاريشيقلق,

ujγunsuzluk اويغونسزلق

ungangbar gečilmez كچيلمز

ungebildet terbijesiz تربيه‌سز

ungebräuchlich kullanylmaz قوللانلماز,

γajr-i-müstaᶜmel غير مستعمل

Ungeduld *f.* sabyrsyzlyk صبرسزلق

ungeduldig sabyrsyz صبرسز

ungeeignet münasib olmajan مناسب اولميان

ungefähr tachmina تخمينا, takriben تقريباً

ungefährlich tehlikesiz تهلكه‌سز

ungefällig chatyr šiken خاطر شكن,

chatyršinas olmajan خاطرشناس اولميان

ungehalten daryγyn طارغين

ungeheuer pek büjük پك بيوك,

γajet غايت, pek čok پك چوق

ungehörig münasibetsiz مناسبتسز,

ujγunsuz اويغونسز

ungehorsam itaᶜatsyz اطاعتسز

Ungehorsam *m.* itaᶜatsyzlyk اطاعتسزلق

ungelegen wakytsyz وقتسز

ungenau doγru olmajan طوغرى اولميان,

(irrig) jañlyš ياكلش

ungenügend jetišmez يتشمز

ungerecht hakksyz حقسز

Ungerechtigkeit *f.* ᶜadaletsizlik عدالتسزلك

ungern nachah ناخواه, teesüf ile تأسف ايله

Ungeschicklichkeit *f.* čolpalyk چولپالق

ungeschickt čolpa چولپا

ungesetzlich kanuna muchalif قانونه مخالف,

nizamsyz نظامسز

ungestraft ğezalandyrylmamyš جزالاندير لمه‌مش

ungestüm šiddetli شدتلى, atešli آتشلى

ungesund syhhata (sihhata) müzirr صحته مضر

ungewiß γajr-i-sahih غير صحيح,

šübheli شبهه‌لى

Ungewißheit *f.* šübhe شبهه

ungewöhnlich ʿadet olmamyš عادت اولمه‌مش

ungewohnt alyšmamyš آلیشمامش

Ungeziefer *n.* hašerat حشرات,

kehle we bit كهله و بيت

ungezogen terbijesiz تربیه‌سز

Unglaube *m.* dinsizlik دینسزلق,

imansyzlyk ایمانسزلق

ungläubig imansyz ایمانسز, dinsiz دینسز

unglaublich inanylmaz اینانلماز

ungleich γajr-i-müsawi غیر مساوی

Unglück *n.* bachtsyzlyk بختسزلق,

felaket فلاکت

unglücklich bachtsyz بختسز

Unglücksfall *m.* kaza قضا, bela بلا,

müsibet مصیبت

Ungnade *f.* nazardan düšme نظردن دوشمه,

in ~ fallen nazardan düšmek

نظردن دوشمك

ungültig jaramaz یاراماز, für ~

erklären ibtal et. ابطال ایـ

ungünstig müsaʿid olmajan مساعد اولمیان,

γajr-i-müsaʿid غیر مساعد

unhaltbar čekilmez چکلمز

Unheil *n.* fenalyk فنالق

unheilbar šifasyz شفاسز, šifa kabul

etmez شفا قبول ایتمز

unheilvoll oγursuz اوغورسز

unhöflich terbijesiz تربیه‌سز

Unhöflichkeit *f.* terbijesizlik تربیه‌سزلك

Uniform *f.* uniforma اونیفورمه,

elbiseji resmije البسهٔ رسمیه

Universität *f.* dar ülfünun دار الفنون,

medrese-i-ʿalije مدرسه عالیه

Unkenntnis *f.* ğehl جهل

unklug ʿakylsyz عقلسز

Unklugheit *f.* ʿakylsyzlyk عقلسزلق

Unkosten *f. pl.* masraf مصرف

Unkraut *n.* deliğe otu دلیجه اوتی

unlängst gečenlerde کچنلرده

unleserlich okunmaz اوقونماز

unleugbar inkjar olunamaz انکار اولنه‌ماز

unmäßig iʿtidalsyz اعتدالسز

unmenſchlich insanijetsiz انسانيتسز

unmerklich görülmez كورولمز

unmittelbar bila wasita بلا واسطه

unmöglich mümkin olmajan ممكن اولميان,

es iſt ~ olmaz اولماز

Unmöglichkeit *f.* imkjansyzlyk امكانسزلق,

mümkinsizlik ممكنسزلك

unmündig sabi صبى, nabaliγ نابالغ

unnahbar janyna warylmaz بانه وارلمز

unnatürlich γajr-i-tabiʿi غير طبيعى

unnötig lüzumsuz لزومسز

unordentlich nizamsyz نظامسز

Unordnung *f.* nizamsyzlyk نظامسزلق,

ʿadem-i-intizam عدم انتظام

unparteiiſch bitaraf بيطرف

unpaſſend γajr-i-münasib غير مناسب

unpäßlich kejfsiz كيفسز

Unpäßlichkeit *f.* kejfsizlik كيفسزلك

unpünktlich doγru olmajan طوغرى اولميان

unraſiert traš olmajan تراش اولميان

Unrecht *n.* hakksyzlyk حقسزلق

unrechtmäßig kanuna muγajir قانونه مغاير

unregelmäßig rabytasyz رابطهسز

unreif olmamyš اولمامش

unrein pis پيس

unrichtig doγru olmajan طوغرى اولميان,

jañlyš ياكلش

Unruhe *f.* rahatsyzlyk راحتسزلق,

(Aufſtand) karyšyklyk قارشيقلق

unruhig rahatsyz راحتسز

uns (Dativ) bize بزه, (Akk.) bizi بزى

unſagbar kala alynmaz قاله آلنمز

unſauber pis پيس, kirli كيرلى

unſchädlich γajr-i-müzirr غير مضر

unſchätzbar behasyz بهاسز

unſchlüſſig kararsyz قرارسز, mütereddid متردد

Unſchuld *f.* kabahatsyzlyk قباحتسزلق,

maʿsumijet معصوميت

unſchuldig maʿsum (maksym) معصوم,

suğsuz صوجسز

unſer bizim بزم, —myz —مز

unſeretwegen bizim ičin بزم ایچون

unſicher emin olmajan امین اولیان

unſichtbar görünmez کورونمز

Unſinn *m.* sačma صاچمه, ma'nasyzlyk معناسزلق

unſinnig ma'nasyz معناسز

unſittlich achlaksyz آخلاقسز, edebsiz ادبسز

unſterblich ölmez اولمز

Unſterblichkeit *f.* ölmemezlik اولمه‌مزلك

unſtreitig niza' kabul etmez نزاع قبول ایتمز,

i'tiraz kabul etmez اعتراض قبول ایتمز

untadelig, untadelhaft kusursuz قصورسز

untauglich jaramaz یاراماز

unten ašaγy آشاغی

unter alt آلت, altynda آلتنده, zir زیر

Unterarm *m.* sa'id ساعد

Unterabteilung *f.* taksimiñ taksimi تقسیمك تقسیمی, kyt'a قطعه

Unterbeinkleid *n.* ič donu ایچ دونی

Unterbett *n.* šilte شیلته

unterbinden *t.* baγlamak باغلامق

unterbrechen *t.* arasyny kesmek آره‌سنی کسمك

Unterbrechung *f.* arasy kesilme آره‌سی کسلمه

unterbreiten *t.* 'arz et. عرض ایـ

unterbringen *t.* iskjan et. اسکان ایـ, jerleštirmek یرلشدیرمك

unterdeſſen bunuñ arasynda بونك آره‌سنده

unterdrücken *t.* kaldyrmak قالدیرمق, bastyrmak باصدیرمق, tazjik et. تضییق ایـ

untere ašaγy آشاغی, ašaγyky آشاغیکی

untereinander beraber برابر

Untergang *m.* (Schiff) mahw محو, γark غرق, (Sonne) günešiñ batmasy کنشك باتمه‌سی, (Verfall) zewal زوال

untergeben ma'jetinde bulunan معیتنده بولنان

untergehen *i.* γajib ol. غائب او, helak ol. هلاك او, (Schiff, Sonne) γark ol. غرق او, batmak باتمق

Unterhalt *m.* nafaka نفقه

unterhalten *t.* (ernähren) beslemek بسلمك (erfreuen) ejlendirmek اکلندیرمك

Unterhaltung *f.* sohbet صحبت, muhawere محاوره, (Vergnügen) ejlenğe اكلنجه

unterhandeln *i.* müzakere et. مذاكره ايد

Unterhändler *m.* mijanğy ميانجى

Unterhemd *n.* ič gömleji ايچ كوملكى

Unterhoſe *f.* ič donu ايچ دونى

unterirdiſch jer altynda بر آلتنده

Unterjacke *f.* fanela فانله, mintan منتان

Unterkiefer *m.* alt čeñe آلت چكه

Unterkunft *f.* melğe ملجأ

Unterlage *f.* dib ديب, esas اساس

Unterlaß (ohne) fasilesiz فاصلهسز, bila inkitaᶜ بلا انقطاع

unterlaſſen *t.* brakmak براقمق, japmamak يابمهمق

Unterleib *m.* karyn قارين, karnyñ alt tarafy قارنك آلت طرفى

unterliegen *i.* maġlub ol. مغلوب او

Unterlippe *f.* alt dudak آلت دوداق

unternehmen *t.* tešebbüs et. تشبث ايد

Unternehmung *f.* tešebbüs تشبث, teᶜahhüd تعهد, mübaderet مبادرت

Unteroffizier *m.* baš čauš باش چاوش

Unterredung *f.* sohbet صحبت

Unterricht *m.* taᶜlim تعليم, (~sſtunde *f.*) ders درس

unterrichten *t.* öjretmek اوكرتمك, taᶜlim et. تعليم ايد

Unterrichtsminiſter *m.* meᶜarif nazyry معارف ناظرى

Unterrichtsminiſterium *n.* meᶜarif nezareti معارف نظارتى

Unterrichtsweſen *n.* tedrisat-i-ᶜumumije تدريسات عموميه

Unterrock *m.* fistan فستان, etek-lik اتكلك

unterſagen *t.* menᶜ et. منع ايد, jasak et. ياساق ايد

Unterſatz *m.* nihali نهالى

unterſcheiden *t.* fark et. فرق ايد

Unterſchenkel *m.* bağak بجاق

Unterſchied *m.* fark فرق

unterſchlagen *t.* čalmak چالمق

Unterſchlagung *f.* sirkat سرقت, chyrsyzlyk خرسزلق

unterſchreiben *t.* imzalamak امضالامق

Unterſchrift *f.* imza امضا

Unterſeeboot *n.* taht el bahr تحت البحر

unterſeeiſch taht el bahri تحت البحرى

unterſetzt tyknaz طيقناز

unterſinken *i.* batmak باتماق

Unterſtand *m.* maγara مغاره

unterſtreichen *t.* altyna čizgi čekmek آلتنه چيزكى چكمك

unterſtützen *t.* jardym et. ياردم ايـ

Unterſtützung *f.* jardym ياردم

unterſuchen *t.* muʿajene et. معاينه ايـ

Unterſuchung *f.* muʿajene معاينه,

tedkik تدقيق, teftiš تفتيش

Unterſuchungsrichter *m.* müstantyk مستنطق

Untertan *m.* tabiʿ تابع

untertänig ağizane آجزانه

Untertaſſe *f.* finǧan tabaγy فنجان طباغى

untertauchen *i.* dalmak طالمق

unterwegs jolda يولده, jol üstünde يول اوستنده

unterweiſen *t.* öjretmek اوكرتمك

unterwerfen *t.* tabiʿ et. تابع ايـ,

alt et. آلت ايـ, sich alt ol. آلت او,

inkyjad et. انقياد ايـ

Unterwerfung *f.* inkyjad انقياد

unterwürfig tabiʿ تابع

Unterwürfigkeit *f.* tewazüʿ تواضع

unterzeichnen *t.* imzalamak امضالامق

Unterzeichnete *m.* sahib-i-imza صاحب امضا

Untiefe *f.* syγ صيغ

untreu sadakatsyz صدقتسز

untröſtlich teselli kabul etmez تسلى قبول ايتمز

untüchtig kabilijetsiz قابليتسز

unüberlegt tefekkürsüz تفكرسز,

mülahazasyz ملاحظهسز

unüberwindlich jeñilmez يكلمز,

γalebe olunmaz غلبه اولنماز

unumſchränkt haddsyz حدسز, mutlak مطلق,

mahdudsuz محدودسز

unveränderlich dejišmez دكيشمز

unverantwortlich mesulijeti olmajan مسؤليتى اولميان, γajr-i-mesul غير مسؤل

unverbeſſerlich tashih olunamaz تصحيح اولنه‌ماز,
islah kabul etmez اصلاح قبول ايتمز
unverdaulich siñdirmesi güğ سيكديرمه‌سى كوج
unverdient na müstehakk نامستحق
unverdroſſen sebatly ثباتلى, jorulmaz يورولماز
unvereinbar tewafuk etmez توافق ايتمز
unverfroren ʿarsyz عارسز, utanmaz اوتانماز
unvergänglich ebedi ابدى
unvergleichlich binazir بينظير
unverheiratet bekjar بكار
unverhofft γajr-i-meemul غير مأمول
unverlierbar kajb olunamaz غائب اولنه‌ماز
unvermeidlich kačylmaz قاچلماز
Unvermögen *n.* kuwwetsizlik قوتسزلك
unvermutet γajr-i-müntezir (muntazyr) غير منتظر
unvernünftig ʿakylsyz عقلسز
unverſchämt ʿarsyz عارسز
Unverſchämtheit *f.* edebsizlik ادبسزلك
unverſchuldet kabahatsyz قباحتسز
unverſehens bilbedahe بالبداهه,
apansyz آپانسز
unverſehrt tamam تمام, mükemmel مكمل
unverſöhnlich uzlašamaz اوزلاشه‌ماز
unverſtändlich añlašylmaz آكلاشلمز
unverwundbar jaralanmaz يارەلانمز
unverwüſtlich bozulmaz بوزلماز
unverzeihlich ʿafw olunmaz عفو اولنماز
unvollendet natemam ناتمام
unvollkommen kemalsyz كمالسز
unvollſtändig eksik اكسيك
unvorſichtig ihtijatsyz احتياطسز
Unvorſichtigkeit *f.* ihtijatsyzlyk احتياطسزلق
unwahr sahih olmajan صحيح اولميان,
jalan يالان
Unwahrheit *f.* jalan يلان
unwahrſcheinlich γajr-i-mühtemil غير محتمل
unwandelbar dəjišmez دكشمز
unwegſam gečilmesi müškil كچلمسى مشكل,
gečilmez كچلمز
unweit uzak olmajan اوزاق اولميان,
jakyn يقين

Unwetter *n.* fena hawa فنا هوا, fur-tuna فرطونه

unwiderruflich geri alynamaz كرى آلنەمز

unwiderſtehlich karšysynda dajanylamaz قارشیسنده طیانیلەماز

Unwille *m.* daryynlyk طارغینلق

unwillig daryyn طارغین

unwillfürlich isteksiz استكسز

unwiſſend ʿilimsiz عاملسز, ğahil جاهل

Unwiſſenheit *f.* ğehalet جهالت

unwohl kejfsiz كیفسز

Unwohlſein kejfsizlik كیفسزلك, (der Frau) ʿadet عادت

unwürdig namüstehakk نامستحق, ɣajr-i-lajyk غیر لایق, ehlijetsiz اهلیتسز

unzählbar sajysyz صایسز, hisaba gelmez حسابه كلمز

unzart nazik olmajan نازك اولمیان

Unzeit *f.*, zur ~ münasibetsiz مناسبتسز

unzerbrechlich kyrylmaz قیرلماز

unzerſtörbar bozulmaz بوزولماز

unzertrennlich ajyrylmaz آییرلماز

unzüchtig edebsiz ادبسز

unzufrieden chošnudsuz خوشنودسز

Unzufriedenheit *f.* chošnudsuzluk خوشنودسزلق

unzugänglich janašylmaz یاناشلماز

unzuläſſig kabul olunmaz قبول اولنماز

unzureichend jetišmez یتشمز

unzuverläſſig emin dejil امین دكل

unzweifelhaft šübhesiz شبهەسز, šübhe kabul etmez شبهه قبول ایتمز

üppig mebzul مبذول, bol بول

uralt pek ichtijar پك اختیار, pek jašly پك یاشلی

urbar machen (išlenmemiš araziji) ačmak (ایشلنمەمش اراضیی) آچمق

Urenkel *m.* torun oɣlu طورون اوغلی, ~großmutter *f.* dede walidesi دده والدەسی, ~großvater *m.* dede babasy دده باباسی,

~heber *m.* müsebbib مسبب,

~kunde *f.* hüğğet حجت, sened سند, ewrak اوراق, ~laub *m.* izin اذن, ruchsat رخصت, ~ſache *f.* sebeb سبب, wesile وسیله, ~ſprung *m.* asl اصل,

~wald *m.* eski orman اسكى اورمان,

~welt *f.* dünjaji ewwel دنیای اول

Urin *m.* idrar ادرار, čiš چیش,

sidik سیدیك

Urteil *n.* hükm حكم, i'lam اعلام,

karar قرار, (Meinung) reej رأی

urteilen (Urteil fällen) hükm wermek حكم ویرمك,

karar wermek قرار ویرمك

Utenſilien *f. pl.* alat آلات

V.

Vagabund *m.* boš gezen بوش كزن,

serseri سرسری

vakant (frei) boš بوش, ačyk آچیق

Valuta *f.* kyjmet قیمت

Vanille *f.* wanilja وانلیا

Vaſall *m.* tabi' تابع

Vaſe *f.* kab قاب, kjase كاسه

Vater *m.* baba بابا, peder پدر,

~land *n.* watan وطن, ~landsliebe *f.* muhabbet-i-watanije محبت وطنیه, hamijet حمیت, watan γajreti وطن غیرتی,

~ſchaft *f.* babalyk بابالق

vaterlandsliebend hamijetli حمیتلی

väterlich pederane پدرانه, baba gibi بابا كبی

Vegetabilien *f. pl.* nebatat نباتات

Veilchen *n.* menekše منكشه, benefše بنفشه

Ventil *n.* (Klappe) menfez منفذ,

supap سوپاپ

Ventilation *f.* teğdid-i-hawa تجدید هوا

verabreden *t.* karar-laštyrmak قرارلاشدیرمق

Verabredung *f.* mukawele مقاوله

verabſcheuen *t.* nefret et. نفرت ایـ

verabſchieden *t.* izin wermek اذن ویرمك,

ſich ~ *r.* izin almak اذن آلمق,

weda' et. وداع ایـ

verachten *t.* i'tibar etmemek عتبار ایتمهمك,

tahkir et. تحقیر ایـ

verächtlich šajan-i-tahkir شایان تحقیر

Verachtung *f.* tahkir تحقیر

veralten *i.* ichtijarlanmak اختیارلانمق,

eskimek اسكیمك

veränderlich dejiše bilir دكیشه بیلیر,

kararsyz قرارسز

verändern *t.* dejiš-tirmek دكيشديرمك,

tebdil et. تبديل ايـ

Veränderung *f.* tebeddül تبدل

veranlagen *t.* (Steuer) tarh et. طرح ايـ

Veranlagung *f.* tabi'at طبيعت

veranlaſſen *t.* sebeb ol. سبب او

Veranlaſſung *f.* wesile وسيله

veranſtalten *t.* tertib et. ترتيب ايـ

verantworten *t.* mesul ol. مسؤل او,

ſich ~ *r.* tebrijeji zimmet et. تبريهٔ ذمت ايـ

verantwortlich mesul مسؤل

Verantwortung *f.* mesu-lijet مسؤليت

veräußern *t.* firaγ et. فراغ ايـ, satmak صاتمق

Verband *m.* (Wunde) saryy صارغى,

(Genoſſenſchaft) ittifak اتفاق,

ištirak اشتراك] سورمك

verbannen *t.* sürgün et. سوركون ايـ, sürmek

Verbannung *f.* sürgün سوركون, nefi نفى

verbergen *t.* saklamak صاقلامق, ſich ~ *r.* saklanmak صاقلانمق

verbeſſern *t.* düzeltmek دوزلتمك, islah et.

اصلاح ايـ, tashih et. تصحيح ايـ

Verbeſſerung *f.* tashih تصحيح

verbeugen (ſich begrüßen) *r.* selamlašmak سلاملاشمق

Verbeugung *f.* temenna تمنا, mejl ميل

verbieten *t.* jasak et. ياساق ايـ

verbinden *t.* baγlamak باغلامق, rabt et. ربط ايـ, (Wunde ~) saryy ile sarmak صارغى ايله صارمق

verbindlich cha-tyr-nüwaz خاطرنواز, minnet-dar منتدار, (gezwungen) meğburi مجبورى

Verbindung *f.* ittifak اتفاق, irtibat ارتباط,

bend بند, (eheliche ~) izdiwağ ازدواج

verbitten *r.* men' et. منع ايـ

verbittern *t.* ağylatmak آجيلاتمق

verbleiben *i.* kalmak قالمق, durmak دورمق

verbleien *i.* kuršun-lanmak قورشونلانمق

verblenden *t.* göz kamaštyrmak كوز قاماشديرمق

verblüffen *t.* šašyrtmak شاشيرتمق

verblühen *i.* solmak صولمق

verbluten, ſich *r.* bütün kanyny kajb et. بتون قانى غائب ايـ

verborgen *t.* ödüng wermek اودونج ويرمك,

ikraz et. اقراض ايـ

verborgen *adj.* gizli كيزلى

Verbot *n.* menᶜ منع, jasak ياساق

verboten memnuᶜ ممنوع

verbrauchen *t.* kullanmak قوللانمق,

sarf et. صرف ايـ

verbraucht werden sarf olunmak صرف اولنمق

Verbrechen *n.* ğinajet جنايت, ğürm جرم

Verbrecher *m.* ğani جانى, kaba-hatly قباحتلى,

müğrim مجرم

verbrecherisch ğinajetkjar جنايتكار

verbreiten *t.* nešr et. نشر ايـ

verbrennen *t.* jakmak ياقمق, *i.* janmak يانمق

Verbrennung *f.* janma يانمه, ihrak احراق

verbringen *t.* (Zeit) gečirmek كچيرمك,

(ausgeben) sarf et. صرف ايـ

verbrüdern, ſich *r.* kardaš ol. قرداش او

verbrühen *t.* chašlamak خاشلامق

verbunden ſein *i.* memnun ol. ممنون او

verbünden, ſich *r.* ittifak et. اتفاق ايـ

Verbündete *m.* müttefik متفق

verbürgen *t.* kefalet et. كفالت ايـ,

ſich ~ *r.* kefil ol. كفيل او

Verdacht *m.* šübhe شبهه

verdächtig šübheli شبهه‌لى

verdammen *t.* laᶜnet okumak لعنت اوقومق

verdampfen *i.* tebachchur et. تبخر ايـ

verdanken *t.* minnetdar ol. منتدار او

verdauen *t.* hazm et. هضم ايـ,

siñdirmek سيكديرمك

verdaulich, leicht hazmi kolaj هضمى قولاى

Verdauung *f.* hazm هضم

Verdeck *n.* gügerte (güwerte) كوكرته,

(Wagen) tawan طوان

verdenken *t.* fena bulmak فنا بولمق

verderben *t.* bozmak بوزمق, *i.* bozulmak بوزلمق

Verderben *n.* mahw محو

verdienen *t.* kazanmak قزانمق,

(wert ſein) lajyk ol. لايق او

Verdienſt *m.* kazanğ قزانج, kesb كسب,

n. lijakat لياقت, istihkak استحقاق

verdoppeln *t.* iki kat et. ايكى قات ايـ,

ikilemek ايكيلمك, ſich ~ *r.*

ikilešmek ايكيلشمك

verdrängen *t.* defᶜ et. دفع ايـ

verdrießen *t.* esef et. اسف ايـ, kyzdyrmak قيزديرمق, sykmak صيقمق

Verdruß *m.* esef اسف

verdummen *t.* sersemletmek سرسملتمك

verdunkeln *t.* karartmak قرارتمق

verdünnen *t.* inğeltmek اينجلتمك

verdunſten *t.* tebachchur et. اولمك] تبخر ايـ

verdurſten *i.* susuzlukdan ölmek صوسزلقدن

verdutzen *t.* šašyrtmak شاشيرتمق

verehren *t.* iʿtibar et. اعتبار ايـ, hürmet et. حرمت ايـ

Verehrer *m.* hürmetkjar حرمتكار

vereidigen *t.* jemin wermek يمين ويرمك

Verein *m.* širket شركت, ğemiʿjet جمعيت

vereinbaren *t.* ittifak ettirmek اتفاق ايتديرمك

Vereinbarung *f.* ʿakd عقد

vereinfachen *t.* sadeleštirmek ساده‌لشديرمك, kolajlaštyrmak قولايلاشديرمق

vereinigen *t.* birleštirmek برلشديرمك.

Vereinigung *f.* hejet هيئت

vereinzeln *t.* ajyrmak آيرمق

vereiteln *t.* bozmak بوزمق

verekeln *t.* istikrah ettirmek استكراه ايتديزمك

verenden *i.* wefat et. وفات ايـ, ölmek اولمك, gebermek كبرمك

verengern *t.* daraltmak طارالتمق

vererben *t.* birine bir šej wasijetle brakmak برينه بر شى وصيتله براقمق

verfahren *i.* hareket et. حركت ايـ

Verfahren *n.* muʿamele معمله

Verfall *m.* charabijet خرابيت, (Zeit) waʿde وعده

verfallen *i.* charab ol. خراب او, (Wechſel) münkazi ol. منقضى او

verfälſchen *t.* sachte japmak ساخته ياپمق

Verfälſchung *f.* sachtekjarlyk ساخته‌كارلق

verfaſſen *t.* teelif et. تأليف ايـ, kalema almak قلمه آلمق

Verfaſſer *m.* müellif مؤلف

Verfaſſung *f.* (Staats~) kanun-i-esasi قانون اساسى

verfaulen *i.* čürümek چورومك

verfehlen *t.* jañylmak ياڭلمق

verfeinden, ſich *r.* bozušmak بوزشمق

verfertigen *t.* japmak, ʿamal et. اعمال ايـ

verfließen *i.* (Zeit) geč-mek كچمك

verfloſſen gečen كچن

verfluchen *t.* laʿnet okumak لعنت اوقومق

verfolgen *t.* kowala-mak (koγalamak) قووالامق

Verfolgung *f.* taʿkib تعقيب

verfügen *i.* (beſitzen) malik ol. مالك او,

sahib ol. صاحب او, *t.* (beſtim-men) emr et. امر ايـ, bujur-mak بيورمق

Verfügung *f.* emr امر

verführen *t.* ajartmak آيارتمق,

bašdan čykar-mak باشدن چيقارمق

Verführer *m.*, verfüh-reriſch ajartyγy آيارتيجى

Verführung *f.* ajartma آيارتمه

vergangen gečmiš كچمش

Vergangenheit *f.* gečmiš zeman كچمش زمان,

(gramm.) mazi ماضى

vergeben *t.* ʿafw et. عفو ايـ

vergebens nafile نافله, boš بوش

vergeblich boš بوش, bihude بيهوده

Vergebung *f.* ʿafw عفو

vergehen *i.* gečmek كچمك,

ſich ~ chata et. خطا ايـ

Vergehen *n.* kabahat قباحت

vergelten *t.* karšy-lyk wermek قارشيلق ويرمك

Vergeltung *f.* mukabele bil misl muʿa-melesi مقابله بالمثل معامله‌سى,

~smaßregeln *pl. f.* kysas قصاص

vergeſſen *t.* unutmak اونوتمق

Vergeſſenheit *f.* unutma اونوتمه, fera-muš فراموش,

nisjan نسيان

vergeßlich unutγan اونوتغان

vergeuden *t.* israf et. اصراف ايـ

vergewaltigen *t.* zorlamak زورلامق

vergewiſſern, ſich *r.* teemin et. تأمين ايـ,

emin ol. امين او

vergießen *t.* dökmek دوكمك

vergiften *t.* zehirlemek زهرلمك

Vergißmeinnicht *n.* merγankuš مرجانكوش,

muhabbet čičeji محبت چيچكى

Vergleich *m.* tešbih تشبيه, kyjas قياس

vergleichen *t.* tatbik et. تطبيق ايـ, ſich ~ *r.* ujušmak

اويشمق, baryšmak باريشمق

vergnügen, ſich *r.* ejlenmek اكلنمك

Vergnügen *n.* zewk زوق, ejlenğe اكلنجه

vergnügt mesrur مسرور, ejlenğeli اكلنجه لى

vergolden *t.* jaldyzlamak يالديزلامق

vergraben *t.* gömmek كومك

vergreifen, ſich *r.* sehw et. سهو ايـ

vergriffen (Buch) kalmamyš قالمه مش

vergrößern *t.* böjütmek (büjütmek) بيوتمك

Vergrößerungsglas *n.* pertewsuz (pertawsyz) پرتوسوز

churdebin خرده بين

vergüten *t.* tazmin et. تضمين ايـ

verhaften *t.* habs et. حبس ايـ,

tewkif et. توقيف ايـ, der dest et. در دست ايـ

Verhaftung *f.* tewkif توقيف

verhalten, ſich *r.* daweranmak داورانمق

Verhalten *n.* hareket حركت

Verhältnis *n.* nisbet نسبت

verhältnismäßig nisbi نسبى, nisbeten نسبتاً

verhandeln *t.* müzakere et. مذاكره ايـ,

konušmak قونوشمق

Verhandlung *f.* müzakere مذاكره

Verhängnis *n.* tali' طالع, kader قدر

verhängnisvoll müsibetli مصيبتلى, mukadder مقدر

verhaßt menfur منفور, mekruh مكروه

verheeren *t.* charab et. خراب ايـ

verhehlen, verheimlichen *t.* gizlemek كيزلمك

verheiraten *t.* ewlendirmek اولندير مك,

ſich ~ *r.* ewlenmek اولنمك

verhindern *t.* men' et. منع ايـ

Verhör *n.* süal سوال, istintak استنطاق

verhören *t.* istintak et. استنطاق ايـ,

ſich ~ *r.* jañlyš išitmek ياكلش ايشتمك

verhungern *i.* ağlykdan ölmek آجلقدن اولمك

verhunzen *t.* bozmak بوزمق

verhüten *t.* men' et. منع ايـ, def' et. دفع ايـ

verirren, ſich *r.* joldan šašmak يولدن شاشمق,

jolunu šašyrmak يولنى شاشيرمق

verjähren *i.* mürur-i-zeman wuku' bulmak مرور زمان وقوع بولمق

verjüngen, ſich *r.* genğlemek كنجلمك

Verkauf *m.* satyš صاتش

verkaufen *t.* satmak صاتمق

Verkäufer *m.* satyğy صاتيجى

verkäuflich satylyr صاتيلير

Verkehr *m.* (Handel) alyš weriš آلیش ویریش, tiğaret تجارت

verkehren, mit *i.* birisile görüšmek بریسیله کوروشمك

verkehrt ters ترس ; (irrig) janlyš [یاکلش

Verkehrtheit *f.* terslik ترسلك

verkennen *t.* tanymamak طانیمامق

verklagen, jemd. *t.* birinden da'wa et. برندن دعوی ایـ

verkleben *t.* japyštyrmak یاپشدیرمق

verkleiden *t.* tebdil-i-kyjafet et. تبدیل قیافت ایـ, sich ~ *r.* tebdil ol. تبدیل او

Verkleidung *f.* tebdil-i-kyjafet تبدیل قیافت

verkleinern *t.* küčültmek کوچولتمك

verknüpfen *t.* bağlamak باغلامق

verkommen *i.* bozulmak بوزلمق, *adj.* bozulmuš بوزلمش

verkorken *t.* tykamak طیقامق

verkrüppelt sakat سقط

verkündigen *t.* i'lan et. اعلان ایـ

verkürzen *t.* kysaltmak قیصالتمق

Verlag *m.* tab' u nešr طبع و نشر, mehall-i-idare [محل اداره

Verlangen *n.* arzu آرزو

verlangen *t.* istemek ایستمك

verlängern *t.* uzatmak اوزاتمق,

(Vertrag) teechir et. تأخیر ایـ

verlangsamen *t.* jawaš tutmak یواش طوتمق

verlassen *t.* brakmak براقمق, sich auf jmd. ~ *r.* birine i'timad et. برینه اعتماد ایـ

Verlauf *m.* mürur مرور, nach ~ von 3 Tagen üč gün mürurunda اوچ کون مرورنده

verlaufen *i.* gečmek کچمك, (falsch gehen) yajib (kajb) ol. غائب او, gümrah ol. کمراه او

verleben *t.* hajatyny gečirmek حیاتنی کچیرمك; gečinmek کچنمك

verlegen *t.* baška jere nakl et. بشقه یره نقل ایـ, (falsch legen) jañlyš bir jere komak یاکلش بر یره قومق, (zeitl.) ta'lik et. تعلیق ایـ, (Buch) tab' u nešr et. طبع و نشر ایـ,

čykarmak چیقارمق

verlegen *adj.* šašyrmyš شاشرمش

Verlegenheit *f.* sykynty صيقندى

Verleger *m.* tabi‘ u našir طابع و ناشر

verleiden *t.* bykdyrmak بيقديرمق

verleihen *t.* (Geld) ödünğ wermek اودونج ويرمك,

(vermieten) kiralamak كرالامق,

(Orden) ihsan et. احسان ايد

verleiten *t.* ajartmak آيارتمق

verlernen *t.* öjrendijini unutmak

اوكرنديكنى اونوتمق

verlesen *t.* okumak اوقومق

verletzen *t.* jaralamak ياره‌لمق, (bildl.) dokunmak

اينجيتمك, inğitmek طوقونمق

Verletzung *f.* jara ياره

verleugnen *t.* inkjar et. انكار ايد

verleumden *t.* iftira et. افترا ايد

Verleumder *m.* müfteri مفترى

Verleumdung *f.* iftira افترا

verlieben, ſich *r.* ‘ašyk ol. عاشق او

verliebt muhabbet (mehabbet)-zede محبت زده, ‘ašyk عاشق

verlieren *t.* kajb et. غائب ايد

verloben, ſich *r.* nišanlanmak نشانلانمق

verlobt nišanly نشانلى

Verlobung *f.* nišanlanma نشانلانمه

verlogen jalanğy يالانجى

verlohnen, ſich *r.* dejmek دكمك, es verlohnt ſich der Mühe zahmetine dejer زحمتنه دكر

verloren gehen *i.* kajb ol. غائب او,

zaji‘ ol. ضايع او

verlöſen *t.* pianko čekmek پيانقو چكمك

Verluſt *m.* kajb غائب, zijan زيان, zarar ضرر, ~e (an Menſchen) zaji‘at ضايعات,

telefat تلفات

vermachen *t.* wasijet et. وصيت ايد

Vermächtniš *n.* wasijet (name) وصيت (نامه)

vermehren *t.* čoγaltmak چوغالتمق,

ſich ~ *r.* čogalmak چوغالمق

vermeiden *t.* sakynmak صاقينمق

(mit Abl.), sawmak صاومق,

iğtinab et. اجتناب ايد

vermeſſen, ſich *r.* iğtisar et. اجتسار ايد

vermeſſen *adj.* küstach كستاخ

vermieten *t.* kiraja wermek كيرايه ويرمك

Vermieter *m.* kiraja weren كيرايه ويرن

Vermietung *f.* kira كيرا

vermindern *t.* eksiltmek اكسيلتمك, azaltmak

r. eksilmek اكسيلمك, آزالتمق

vermiſchen *t.* karyštyrmak قاريشديرمق

vermiſſen *t.* bulamamak بولامامق, ağymak آجيمق

vermitteln *t.* tewessüt et. توسط ايـ

vermittelſt wasitasile واسطهسيله

Vermittlung *f.* tewessüt توسط, wasita واسطه

vermögen *t.* müktedir ol. مقتدر او

Vermögen *n.* kuwwet قوت, (Geld) zenginlik زنكينلك, serwet ثروت

vermögend zengin زنكين

vermuten *t.* zann et. ظن ايـ, tachmin et. تخمين ايـ

vermutlich ihtimal dyrki احتمال دركه, zanna göre ظنه كوره

Vermutung *f.* zann ظن, tachmin تخمين

vernachläſſigen *t.* ihmal et. اهمال ايـ

vernageln *t.* mychlamak ميخلامق

vernarben *i.* iltijam bulmak التيام بولمق

vernehmen *t.* išitmek ايشيتمك, dem Vernehmen nach dediklerine göre ددیکلرینه باقیلینجه

verneigen, ſich *r.* temenna et. تمنا ايـ, selam wermek سلام ويرمك, ejilmek اكلمك, kendini bükmek كندینی بوكمك

verneinen *t.* inkjar et. انكار ايـ, redd et. رد ايـ

Verneinung *f.* redd رد, nefi نفی

vernichten *t.* mahw et. مهو ايـ

Vernunft *f.* ʿakyl عقل

vernünftig ʿakylly عقلی

veröffentlichen *t.* iʿlan et. اعلان ايـ, (Buch) nešr et. نشر ايـ

Veröffentlichung *f.* iʿlan اعلان

verordnen *t.* emr et. امر ايـ

Verordnung *f.* emr امر, tenbih تنبيه, reçeta رچتا

verpachten *t.* kiraja wermek كيرايه ويرمك, iğareje wermek اجاريه ويرمك

verpaden *t.* baylamak باغلامق

verpaſſen *t.* kajb et. غائب ايـ, kačyrmak قاچرمق

verpfänden *t.* rehin komak رهن قومق, terhin et. ترهن ايـ

verpflegen *t.* (Kranken) beslemek بسلمك, bakmak باقمق

Verpflegung *f.* besleme بسلمه

verpflichten *t.* jmd. zu meğbur et. مجبور ايد, Dank ~ birini tešekküre meğbur et. برينى تشكره مجبور ايد

Verpflichtung *f.* meğburijet مجبوريت, (Schulden) borğ بورج

verpfuſchen *t.* bozmak بوزمق

verproviantieren *t.* nafaka ile teğhiz et. نفقه ايله تجهيز ايد

Verrat *m.* chyjanet خيانت

verraten *t.* chyjanet et. خيانت ايد

Verräter *m.* chajin خائن

verrechnen, ſich *r.* hisabda jañylmak هسابده ياكلمق

verreiſen *i.* gitmek كيتمك, sijahata (sejahata) čykmak سياحته چيقمق

verrenken *t.* čykarmak چيقارمق

verriegeln *t.* sürmelemek سورمه‌لمك

verringern *t.* azaltmak آزالتمق

verroſten *i.* paslanmak پاصلانمق

verruchт namussuz ناموسسز

verrückt deli دلى, diwane ديوانه, meğnun مجنون

Verrücktheit *f.* delilik دليلك, ʿakylsyzlyk عقلسزلق

Vers *m.* bejt بيت, ajet آيت

verſagen *t.* (Gewehr, Granate) redd et. رد ايد, ateš almamak آتش آلمامق

verſalzen *t.* čok tuzlamak چوق طوزلامق, (übertr.) kačyrmak قاچيرمق

verſammeln *t.* toplamak طوپلامق, ğemʿ et. جمع ايد

Verſammlung *f.* iğtimaʿ اجتماع, meğlis مجلس

verſäumen *t.* geğ kalmak كج قالمق, ihmal et. اهمال ايد, kačyrmak قاچيرمق

verſchaffen *t.* birine bir šej bulmak برينه بر شى بولمق

verſchanzen *t.* tahkim et. تحكيم ايد

verſchärfen *t.* tezjid et. تزييد ايد

verſchenken *t.* hedije wermek هديه ويرمك

verſchieben *t.* teechir et. تأخير ايد

verſchieden muchtelif مختلف, baška بشقه, muchalif مخالف

Verſchiedenheit *f.* ichtilaf اختلاف

verſchießen *t.* atmak آتمق, istihlak

et. استهلاك ايـ, *i.* (Farben) gečmek كچمك

verſchiffen *t.* gemi ile göndermek كمى ايله كوندرمك

verſchlafen *t.* ujuku ile ğečirmek اويقو ايله كچيرمك

Verſchlag *m.* perde پرده, bölme بولمه

verſchlechtern *t.* fenalaštyrmak فنالاشديرمق, ſich ~, ſich verſchlimmern *r.* fenalašmak فنالاشمق

verſchleiern *t.* örtmek اورتمك

verſchleppen *t.* götürmek كتورمك, zajiᶜ et. ضايع ايـ

verſchleudern *t.* israf et. اسراف ايـ, telef et. تلف ايـ

verſchließen *t.* kapamak قپامق, kilidlemek كليدلمك

verſchlingen, verſchlucken *t.* jutmak يوتمق

Verſchluß *m.* kilid كليد, kapama قپامه

verſchmähen *t.* istichfaf et. استخفاف ايـ

verſchneiden *t.* kesmek كسمك

verſchnupft ſein *i.* newazil ol. نوازل او

verſchnüren *t.* siğimle baγlamak سجيمله باغلامق

verſchonen *t.* müsameha göstermek مسامحه كوسترمك, sijanet et. صيانت ايـ

verſchönern *t.* güzelleštirmek كوزللشديرمك, ſich ~ *r.* güzellešmek كوزللشمك

Verſchönerung *f.* tezjin تزيين

verſchreiben (Arznei) *t.* rečeta jazmak رچته يازمق, ſich ~ *r.* jañlyš jazmak ياكلش يازمق

verſchulden *t.* sebeb ol. سبب او, kabahat et. قباحت ايـ

verſchuldet borğlu بورجلى

verſchütten *t.* (Waſſer) dökmek دوكمك, (füllen) doldurmak طولديرمق

verſchweigen *t.* söjlememek سويلمه مك

verſchwenden *t.* israf et. اسراف ايـ, telef et. تلف ايـ

Verſchwender *m.* müsrif مسرف

verſchwiegen sirr saklajan سر صاقلايان, ketum كتوم

Verſchwiegenheit *f.* ketumluk كتوملق

verſchwinden *i.* görünmez ol. كورينمز او,

gözden kajb ol. كوزدن غائب او

verſchwören, ſich *r.* fesad kurmak فساد قورمق

Verſchwörer *m.* fesadğy فسادجى

Verſchwörung *f.* fesad فساد

verſehen, mit *t.* teğhiz et. تجهيز ايـ,

(Dienſt) görmek كورمك, ifa et. ايفا ايـ

Verſehen *n.* jañylma ياڭلمه

verſenden *t.* göndermek كوندرمك

verſenken *t.* batyrmak باتيرمق,

ɣark et. غرق ايـ

verſetzen *t.* jerini dejištirmek

(Pfand) rehin et. يرينى دكشديرمك,

(Beamten) taʿjin et. رهن ايـ, تعيين ايـ,

(Schlag) wurmak اورمق, (erwidern) ğewab wermek جواب ويرمك

Verſetzung *f.* tebdil تبديل

verſichern *t.* teemin et. تأمين ايـ,

(Brand uſw.) siɣurta et. سيغورطه ايـ

Verſicherung *f.* teemin تأمين

siɣurta سيغورطه

Verſicherungsgeſellſchaft *f.* siɣurta širketi سيغورطه شركتى

verſiegeln *t.* mühürlemek مهرلمك

verſiegen *i.* kurumak قورومق

verſilbern *t.* gümüš kaplamak كومش قاپلامق

verſinken *i.* batmak باتمق, ɣark ol. غرق او

verſoffen bekri بكرى

verſöhnen *t.* baryštyrmak باريشديرمق,

ſich ~ *r.* baryšmak باريشمق

Verſöhnung *f.* baryš باريش,

baryšma باريشمه

verſorgen *t.* tedarük et. تدارك ايـ,

muʿawenet et. معاونت ايـ

verſpäten *t.* geğikdirmek كجكديرمك,

ſich ~ *r.* geğikmek كجيكمك

Verſpätung *f.* geğkalma كج قالمه,

teechchir تأخير

verſperren *t.* kapamak قپامق

verſpielen *t.* ojunda kajb et. اويونده غائب ايـ

verſpotten *t.* istihza et. استهزا ايـ

verſprechen *t.* söz wermek سوز ويرمك,

waʿd et. وعد ايـ, ſich ~ *r.* jañlyš söjlemek ياڭلش سويلمك

Verſprechen *n.* waʿd وعد

Verſtand *m.* ʿakyl عقل, firaset فراست

verſtändig ʿakylly عقلى

verſtändigen *t.* añlatmak آكلاتمق,

ſich ~ *r.* ujušmak اويشمق

verſtändlich kolaj añlašylyr قولاى آكلاشيلير,

ačyk آچيق

verſtärken *t.* takwije et. ايـ تقويه,

kuwwetlendirmek قوتلندير مك

Verſtärkung *f.* takwije تقويه

verſtauchen, ſich (etwaš) *r.* burkmak بورقمق,

pertinmek پرتنمك

verſtecken *t.* saklamak صاقلامق,

ſich ~ *r.* saklanmak صاقلانمق

verſtehen *t* añlamak آكلامق, fehm et. ايـ فهم,

ſich ~ auf *r.* tanymak طانيمق

verſteigern *t.* müzajedeje čykarmak

mezadda مزايده يه چيقارمق,

satmak مزادده صاتمق

Verſteigerung *f.* mezad مزاد

verſteinern *t.* taša tahwil et. طاشه تحويل ايـ

verſtellen, ſich *r.* mürajilik et. ايـ مرائيلك

Verſtellung *f.* mürajilik مرائيلك

verſteuern *t.* wergi wermek ويرمك ويركى

verſtimmt ahenksiz آهنكسز,

darylmyš دارلمش

Verſtimmung *f.* bürudet برودت.

verſtohlen gizliğe كيزليجه

verſtopfen *t.* kapamak قپامق, tykamak طيقامق,

sedd et. ايـ سد

verſtopft ſein kabz ol. او قبض

Verſtopfung *f.* inkybaz انقباض

verſtorben ölmüš اولمش, merhum مرهوم

Verſtoß *m.* chata خطا, jañlyšlyk

ياكلشلق, kusur قصور

verſtoßen *t.* defʿ et. ايـ دفع,

~ gegen *i.* chata et. ايـ خطا

verſtreichen *i.* gečmek كچمك

verſtümmeln *t.* sakat et. ايـ سقط,

sakatlamak سقطلامق

Verſtümmelung *f.* sakatlyk سقطلق

verſtumm n *i.* dilsiz ol. او دلسز

Verſuch *m.* teğribe تجربه

verſuchen *t.* teğribe et. ايـ تجربه

verſüßen *t.* tatlylaštyrmak طاتليلاشديرمق

vertagen *t.* teechchir et. تأخير ايد,

taʿlik et. تعليق ايد

vertauſchen *t.* dejištirmek دكشديرمك

verteidigen *t.* müdafaʿa et. مدافعه ايد

Verteidiger *m.* müdafiʿ مدافع

Verteidigung *f.* müdafaʿa مدافعه

verteilen *t.* taksim et. تقسيم ايد

verteuern *t.* behasyny artyrmak بهاسنى آرتيرمق

vertiefen *t.* derinleštirmek درينلشديرمك,

ſich ~ *r.* dalmak طالمق

vertilgen *t.* mahw et. محو ايد

Vertrag *m.* mukawele مقاوله, ʿahdname عهدنامه,

muʿahede معاهده, (Schriftſtück)

muʿahedename معاهده‌نامه

vertragen *t.* tehammül et. تحمل ايد,

ſich ~ *r.* muhabbetle gečinmek محبتله كچنمك

verträglich halim حليم

Vertrauen *n.* emnijet امنيت, iʿtimad اعتماد

Vertrauensmann *m.* emin امين

vertraulich mahremane محرمانه

Vertraulichkeit *f.* mahremijet محرميت

vertreiben *t.* kowmak قوومق, defʿ et. دفع ايد

vertreten, ſich den Fuß ~ ajaɣyny burkmak آياغنى بورقمق, jmd. ~ wekjalet et. وكالت ايد

Vertreter *m.* wekil وكيل

vertrocknen *i.* kurumak قورومق

veruneinigen *t.* ajyrmak آيرمق,

ſich ~ *r.* ajyrylmak آيرلمق

verunglücken *t.* kazaja oɣramak قضايه اوغرامق

verunreinigen *t.* pisletmek پيسلتمك

verunſtalten *t.* bozmak بوزمق

verurſachen *t.* sebeb ol. سبب او

verurteilen *t.* hükm et. حكم ايد, jmd. zum Tode ~ biriniñ iʿdamine hükm wermek برينك اعدامنه حكم ويرمك

Verurteilung *f.* hükm حكم

vervielfältigen *t.* čoɣaltmak چوغالتمق

vervollkommnen *t.* ikmal et. اكمال ايد

vervollſtändigen *t.* tamamlamak تماملامق,

ikmal et. اكمال ايد

verwahren *t.* muhafaza et. محافظه ايـ, saklamak صاقلامق, ſich ~ gegen protesto et. پروتستو ايـ

verwalten *t.* idare et. اداره ايـ

Verwalter *m.* müdir مدير

Verwaltung *f.* idare اداره, nezaret نظارت

verwandeln *t.* dejištirmek دكشدرمك

verwandt chysym خصم

Verwandſchaft *f.* hysymlyk خصملق

verwechſeln *t.* tebdil et. تبديل ايـ, dejištirmek دكشديرمك

verwegen perwasyz پرواسز

verweichlichen *t.* jumušatmak يموشاتمق

verweigern *t.* redd et. رد ايـ

Verweigerung *f.* imtinaᶜ امتناع

verweilen *i.* durmak طورمق

Verweis *m.* tekdir تكدير

verweiſen *t.* (auf) göndermek كوندرمك, (des Landes) ~ memleketden čykarmak مملكتدن چيقارمق, nefi et. نفى ايـ, sürmek سورمك

verwelken *i.* solmak صولمق

verwenden *t.* kullanmak قوللانمق, istiᶜmal et. استعمال ايـ

verwerfen *t.* redd et. رد ايـ

verweſen *i.* čürümek چوريمك

verwerten *t.* istifade et. استفاده ايـ

verwickeln *t.* karyštyrmak قارشديرمق

verwirklichen *t.* iğra et. اجرا ايـ, kuwweden fiᶜle čykarmak قوه‌دن فعله چيقارمق

Verwirrung *f.* karyšyklyk قارشيقلق

verwiſchen *t.* silmek سيلمك

verwittern *t.* čürümek چورومك

verwitwet dul طول

verwöhnen *t.* terbijesiz alyštyrmak تربيه‌سز آليشديرمق, chujsuz et. خويسز ايـ

verwunden *t.* jaralamak يارملق

verwundern, ſich *r.* šašmak شاشمق

Verwunderung *f.* teᶜağğüb تعجب

Verwundete *m.* meğruh مجروح

Verwundung *f.* jara ياره

verwünſchen *t.* bed duᶜa et. بد دعا ايـ

verwüſten *t.* charab et. خراب ايـ

verzehren *t.* jemek يمك

Verzeichnis *n.* lista ليسته, ğedwel جدول

verzeihen *t.* ʿafw et. عفو ايـ

verzeihlich kabil-i-ʿafw قابل عفو

Verzeihung *f.* ʿafw عفو

verzichten auf etwas *i.* bir šejden waz gečmek بر شيدن واز كچمك, bir šejden el čekmek بر شيدن ال چكمك

verziehen *t.* (ein Kind) terbijesiz alyštyrmak تربيه‌سز آليشديرمق, (Mund) ayzyny ejmek آغزينى اكمك, surat et. صورت ايـ, (Wohnung) tašynmak طاشينمق

verzieren *t.* donatmak طوناتمق

verziert süslü سوسلى

Verzierung *f.* tezjin تزيين, süs سوس

verzinnen *t.* kalajlamak قالايلامق

verzinſen, ſich *r.* fajiz getirmek فائض كتيرمك

verzögern *t.* geğiktirmek كجيكديرمك, teechir et. تأخير ايـ

verzollen *t.* gümrük (gömrük) wermek كمرك ويرمك

verzweifeln *i.* ümidini kesmek اميدينى كسمك

verzweifelt ümidsiz اميدسز

Verzweiflung *f.* ümidsizlik اميدسزلك

Veſper *f.* ikindi ايكندى

Vetter *m.* (vom Vater her) ʿamuğa oylu عموجه اوغلى, (von der Mutter her) dajy oylu دايى اوغلى

Viadukt *m.* šemendefer köprüsü شمندوفر كوپروسى

Vieh *n.* hajwan حيوان, ~händler *m.* ğeleb جلب, ~markt *m.* mewašy pazary مواشى پازارى, ~ſeuche *f.* hajwanat ʿillet-i-sarijesi حيوانات علت ساريه‌سى, ~zucht *f.* hajwan jetištirme حيوان يتشديرمه

viehiſch hajwani حيوانى

viel čok چوق, ~fach pek čok defaʿ بك چوق دفعه, ~leicht belki بلكه, ~mehr daha zijade دها زياده, ~ſeitig čok tarafly چوق طرفلى

vier dört درت

Viereck *n.* mürebbaʿ مربع

viereckig dört köšeli درت كوشه‌لى,

~füßig dört ajakly درت آياقلى,

~händig dört elli درت الى,

~ſpännig dört atly درت آتلى

Viertel *n.* (Stadt) mehalla محله,

(4. Teil) čarjek (čerek) چاريك

Vierteljahr *n.* üč aj ~ſtunde *f.* čarjek اوچ آى,

(čerek, čerjek, čejrek) sa'at چاريك ساعت

vierzehn on dört اون درت

vierzig kyrk قرق

Villa *f.* sajfije صيفيه

violett menekše منكشه

Violine *f.* keman كمان, ~ſpielen

keman čalmak كمان چالمق

Viper *f.* engerek انكرك

Virtuos *m.* usta اوسته

Viſier (Kimme) *n.* nišangjah نشانكاه

viſieren (Paß) *t.* tasdik et. تصديق ايـ,

wiza et. ويزه ايـ

viſitieren *t.* (durchſuchen) aramak آرامق,

joklamak يوقلامق

Vitriol *n.* zağ زاج

Vizefeldwebel *m.* baš čauš mu'awini باش جاوش معاونى

Vogel *m.* kuš قوش, ~bauer *m.* kuš kafesi قوش قفسى, ~beere *f.* üwez اوزو, ~haus *n.* kušluk قوشلق, kušchane قوشخانه,

~ſchau *f.* kuš bakyšy قوش باقيشى

Vokal *m.* sedaly harf صدالى حرف

Volk *n.* ehali اهالى, chalk خلق,

(polit.) millet ملت

Völkerrecht *n.* hukuk-i-milel حقوق ملل,

hukuk-i-düwel حقوق دول

Volks-lied *n.* milli šarky ملى شرقى,

~ſchule *f.* mekteb-i-ibtidaji مكتب ابتدائى,

~vertreter *m.* meb'us مبعوث,

~wirtſchaft *f.* yktysad اقتصاد

volkstümlich milli ملى

voll dolu طولو, ~blütig kany čok قانى چوق, ~jährig baliγ بالغ,

~ſtändig, ~zählig tamam تمام

Voll-bart *m.* kaba sakal قبا صقال,

~macht *f.* wekjalet name وكالتنامه,

~mond *m.* bedr بدر, ajyñ on dördü آيك اوڭ دردى

vollbringen *t.* japmak ياپمق

vollenden *t.* bitirmek بيترمك, itmam et. اتمام ايـ

vollends kjamilen كاملاً

vollführen *t.* japmak ياپمق, iğra et. اجرا ايـ

völlig tekmil تكميل, büsbütün بوسبتون

vollkommen mükemmel مكمل

Vollkommenheit *f.* mükemmelijet مكمليت

Vollſtreckungsbeamter *m.* iğra memuru اجرا مأمورى

vollziehen *t.* iğra et. اجرا ايـ

vor ewwel اول (mit Abl.) öñünde اوكنده, ileri ايلرى

Vorabend *m.* ilk achšam (akšam) ايلك آقشام

voran, voraus ileri ايلرى, pešin پشين

vorausbezahlen *t.* pešin wermek پشين ويرمك

~ſagen *t.* ewwelden chaber wermek اولدن خبر ويرمك

~ſehen *t.* ewwelden görmek اولدن كورمك

~ſetzen *t.* farz et. فرض ايـ

~ſichtlich kabil قابل, ihtimaldyrki احتمالدركه, göründüjüne göre كورندیكنه كوره

Vorausſetzung *f.* farz فرض, zann ظن, kyjas قياس

Vorbedacht *m.* mülahaza ملاحظه, mit ~ kasden قصداً

Vorbedeutung *f.* fal فال, delalet دلالت

Vorbehalt *m.* istisna استثنا, ihtijat احتياط

vorbehalten *t.* istisna et. استثنا ايـ

vorbehaltlich ma'ada (ma'ade) ماعدا

vorbei ſein gečmiš ol. كچمش او, bitmiš ol. بيتمش او

vorbeigehen *i.* gečmek كچمك

vorbereiten *t.* hazyrlamak حاضرلامق

Vorbereitung *f.* tedarük تدارك

vorbeugen *t.* öñünü almak اوكنى آلمق

Vorbild *n.* nümune نمونه

vordere ilk ايلك

Vorder-arm *m.* bilek بيلك,

~ſeite *f.* öñ taraf اوك طرف

vordringen *i.* ileri gitmek ايلرى كيتمك

voreilig pek seri‘ پك سريع

vorenthalten *t.* esirgemek اسيركەمك

Vorfahren *m. pl.* atalar آتالر

Vorfall *m.* wak‘a, tesadüf وقعه, تصادف

Vorgänger *m.* selef سلف

Vorgebirge *n.* burun برون

vorgeben *t.* (tun als ob) wurmak اورمق

vorgeblich sachte ساخته, ɣajr-i-sahih غير صحيح

vorgehen *i.* ileri gitmek ايلرى كيتمك,

ilerlemek ايلروملك, (geſchehen) wuku‘ bulmak وقوع بولمق

Vorgeſetzte *m.* baš meemur باش مأمور,

amir آمر, mafewk مافوق

vorgeſtern ewwelki gün اولكى كون

vorhaben *t.* nijet et. نيت ايـ

Vorhaben *n.* kasd قصد

Vorhalle *f.* hawly حولى

vorhanden ſein mewǧud ol. موجود او

Vorhang *m.* perde پرده

Vorhängeſchloß *n.* asma kilid (kilit) آصمه كليد

Vorhemd *n.* jakalyk ياقەلق, šemizet شميزت

vorher ewwel اول; ewwelǧe اولجه

vorhergehen *i.* öñden jürümek اوكدن يوريمك,

~gehend ewwelki اولكى, ~ſagen *t.* ewwelǧe söjlemek اولجه سويلمك,

~ſehen *t.* ewwelden görmek اولدن كورمك

vorhin ewwel اول

Vorhof *m.* dehliz دهليز, hawly حولى

Vorhut *f.* pišdar پيشدار

vorig ewwelki اولكى

Vorkehrung *f.* tedarük تدارك, tertib ترتيب

vorkommen *i.* (geſchehen) zuhur et. ظهور ايـ, ~ als ob zann et. ظن ايـ

vorladen *t.* da‘wet et. دعوت ايـ

Vorladung *f.* ǧelb جلب

Vorlage *f.* teklif تكليف

vorlaſſen *t.* kabul et. قبول ايـ

vorläufig müwekkat موقت,

šimdilik شمديلك

vorlegen *t.* ‘arz et. عرض ايـ,

(Eſſen) takdim et. تقديم ايـ

Vorlegeſchloß *n.* asma kilid آصمه كليد

vorleſen *t.* okumak اوقومق

Vorleſung *f.* ders درس, ~ halten ders wermek درس ويرمك

vorletzt soñ üstü صوك اوستو, kabl el achyr قبل الاخير

vorlieb nehmen *i.* müreğğah ᶜadd et. مرجح عد ايد, razi ol. راضى او

Vorliebe *f.* terğih ترجيح

Vormittag *m.* kabl ez zuhr قبل الظهر, sabah صباح

Vormund *m.* wasi وصى

Vormundſchaft ſtehen, unter taht-i-wissajetde bulunmak تحت وصايتده بولنمق

vorn öñ اوك, piš پيش, von ~ öñünden اوكندن, ~ heraus öñ tarafda اوك طرفده

Vorname *m.* waftiz ismi واقتيز اسمى

vornehm kibar كبار

vornehmen, ſich *r.* kasd et. قصد ايد, ᶜazm et. عزم ايد

Vorpoſten *m.* ileri karayol ايلرى قره‌غول, newbetği (nöbetği) نوبتجى

Vorrat *m.* zechire (zachire) ذخيره, lewazim لوازم

~ſkammer *f.* machzen مخزن

Vorrecht *n.* imtijaz امتياز

Vorrede *f.* mukaddeme مقدمه

Vorrichtung *f.* tertib ترتيب, *pl.* tertibat ترتيبات

vorrücken *i.* ilerlemek ايلريلمك, ~ laſſen *t.* ilerletmek ايلروليتمك

Vorſatz *m.* kasd قصد, nijet نيت

vorſätzlich kasden قصداً

Vorſchein, zum ~ kommen zuhur et. ظهور ايد

vorſchießen *t.* (Geld) pešin wermek پشين ويرمك

Vorſchlag *m.* teklif تكليف

vorſchlagen *t.* teklif et. تكليف ايد, ᶜarz et. عرض ايد

vorſchneiden *t.* kesmek كسمك, parčalamak پارچه‌لامق

vorſchreiben *t.* emr wermek امر ويرمك

Vorſchrift *f.* kaᶜide قاعده, ichtar اختار, ärztliche ~ tertib-i-dewa ترتيب دوا, rečeta رچته

Vorſchub leiſten jardym et. ياردم ايـ

Vorſchule *f.* mekteb-i-i'dadi مكتب اعدادى,
ibtidaije mektebi ابتدائيه مكتبى

Vorſchuß *m.* pešin teedije پشين تأديه

vorſehen, ſich *r.* dikkat et. دقت ايـ

Vorſehung *f.* kader قدر, hikmet-i-ilahije حكمت الهيه

vorſetzen *t.* takdim et. تقديم ايـ

Vorſicht *f.* ihtijat احتياط

vorſichtig ihtijatly احتياطلى

Vorſichtsmaßregeln *f. pl.* tedabir-i-ichtijatije تدابير احتياطيه

Vorſitz *m.* rijaset رياست, den ~ führen rijaset et. رياست ايـ

Vorſitzender *m.* rejis رئيس

Vorſorge *f.* ihtimam اهتمام

vorſpannen *t.* košmak قوشمق

Vorſpeiſe *f.* ilk konulan jemek ايلك قونيلان يمك

Vorſpiel *n.* mukaddeme مقدمه

vorſprechen bei *i.* görüšmek كوروشمك

Vorſprung *m.* tekaddüm تقدم

Vorſtand *m.* baš باش, rejis رئيس

Vorſtadt *f.* waryš (waroš) واروش

Vorſteher *m.* müdir مدير

vorſtellen *t.* (Uhr) ileri almak ايلرو آلمق,
(jmd.) takdim et. تقديم ايـ, (ſpielen) ojnamak
ſich ~ *r.* tesawwur et. اوينامق, تصور ايـ

Vorſtellung *f.* (Begriff) tesawwur تصور,
(Theater) teatro ojunu تياترو اويونى

Vorteil *m.* fajide فائده

vorteilhaft fajideli فائده‌لى, kjarly كارلى

Vortrag *m.* chitab خطاب, müzakere مذاكره, takrir تقرير,
einen ~ halten irad-y-nutk et. ايراد نطق ايـ

vortragen *t.* 'arz et. عرض ايـ,
(Muſik) iğra et. اجرا ايـ,
(Gedicht) ezber okumak ازبر اوقومق

vortrefflich a'la اعلا

Vortritt, haben den tekaddüm et. تقدم ايـ

vorüber gečmiš كچمش

Vorurteil *n.* zann-i-batil ظن باطل

Vorwand *m.* behane بهانه

vorwärts ileri (je) ایلرو(یه), (Befehl) ileri marš ایلری مارش, hajde هایده

vorweiſen *t.* göstermek كوسترمك

vorwerfen *t.* tekdir et. ایـ تكدير, jüze wurmak یوزه اورمق

Vorwerk *n.* müfrez tabia مفرز تابیه

vorwitzig mülahazasyz ملاحظه‌سز

Vorwort *n.* mukaddeme مقدمه

Vorwurf *m.* taʿzir تعذير

vorzeigen *t.* göstermek كوسترمك, irae et. ارائه ایـ

Vorzeiger *m.* ibraz eden ابراز ایدن

vorzeitig wakytdan ewwel وقتدن اول, wakytsyz وقتسز

vorziehen *t.* terğih et. ترجيح ایـ

Vorzimmer *n.* teneffüs odasy تنفس اوطه‌سی, intizar salonu انتظار صالونی

Vorzug *m.* terğih ترجيح, takdim تقديم

vorzüglich aʿla اعلا

Votum *n.* reej رأی

Vulkan *m.* janar daɣ ینار طاغ, bürkjan بركان

vulkaniſch bürkjani بركانی

W.

Wabe *f.* bal gümeği بال كومجی

wach ujanyk اویانیق

Wache *f.* karaɣol قره‌غول

wachen *i.* ujumamak اویومامق, (bewachen) beklemek بكلمك

Wacholder *m.* ardyğ آردج

Wachs *n.* bal mumu بال مومی, ~kerze *f.* mum موم, ~leinwand *f.* müšemmaʿ (mušamba) مشمع

wachſam ačyk göz آچیق كوز

wachſen *i.* böjümek (büjümek) بیومك

Wacht *f.* karaɣol قره‌غول, ~dienſt *m.* karaɣol chydmeti قره‌غول خدمتی,

~feuer *n.* biwak بیواق

Wachtel *f.* byldyrğyn بیلدیرجین

Wächter *m.* bekği (bekči) بكجی

wackeln *i.* sallanmak صاللانمق

Wade *f.* baldyr بالدير

Waffe *f.* silah سلاح, ~nrock *m.* uniforma اونیفورمه, ~nſchein *m.* silah tezkeresi سلاح تذكره‌سی

~nſchmied *m.* silahğy سلاحجى,

~nſtillſtand *m.* mütareke متاركه

Waffel *f.* kjaγyd helwasy كاغد حلواسى

Wage *f.* terazi ترازو, mizan ميزان,

~balken *m.* terazi kolu ترازو قولى,

~ſchale *f.* terazi gözü ترازو كوزى

wagen *t.* ğesaret et. جسارت ايـ

Wagen *m.* araba آرابه, ~achſe *f.* dingil دنكل, ~führer *m.* arabağy آرابه‌جى,

~pferd *n.* araba aty آربه آتى,

~ſchuppen *m.* arabalyk آرابه‌لق

wägen *t.* tartmak طارتمق

wagrecht üfükü (ufuku) دوز, düz افقى

Wahl *f.* intichab انتخاب, ~recht *n.* hakk-i-reej حق رأى, hakk-i-intichab حق انتخاب, ~ſpruch *m.* ʿalamet علامت, ~urne *f.* intichab sandyγy انتخاب صندیغى,

~zettel *m.* kurʿa kjaγydy قرعه كاغدى

wählbar kabil-i-intichab قابل انتخاب

wählen *t.* sečmek سچمك, intichab et. انتخاب ايـ

Wähler *m.* müntechib منتخب

Wahnſinn *m.* ğinnet جنت, delilik دليلك

wahnſinnig deli دلى, diwane ديوانه,

~ werden *i.* delirmek دليرمك

wahr sahih صحيح, sadyk صادق,

gerček كرچك, ~nehmen *t.* görmek كورمك, farkyna warmak فرقنه وارمق,

müšahede et. مشاهده ايـ,

~ſagen *t.* fal bakmak فال باقمق,

~ſcheinlich mühtemil محتمل, kabil قابل; *adv.* γaliba غالبا

wahren *t.* saklamak صاقلامق

währen *i.* dewam et. دوام ايـ, sürmek سورمك, dajanmak طيانمق

während waktynda وقتنده, esnasynda اثناسنده, halde حالده

Wahrheit *f.* hakikat حقيقت, syhhat (sihhat) صحت

Wahrſager *m.* falğy فالجى

Wahrſcheinlichkeit *f.* ihtimal احتمال

Wahrſpruch *m.* karar we hükm قرار و حكم

Währung *f.* dejer دكر, kyjmet قيمت

Waiſe *f.* jetim يتيم, öksüz اوكسوز

Waiſenhaus *n.* jetim-chane يتيم‌خانه

Wald *m.* örman اورمان

Wäldchen *n.* ormanğyk اورمانجق

Waldhüter *m.* orman bekğisi اورمان بكجيسى

waldig·ormanlyk اورمانلق

Walfiſch *m.* balena بالنه

Wall *m.* duwar ديوار, siper سپر, kal'a (kal'e) bedeni قلعه بدنى

Wallfahrer *m.* haği حاجى, ~fahrt *f.* hağğ حاج

Walnuß *f.* ğewiz جوز, ~baum *m.* ğewiz ayağy آغاجى جوز

Walze *f.* oklayy اوقلاغى

walzen *t.* juwarlamak يوارلامق

wälzen, ſich *r.* juwarlanmak يوارلانمق

Walzer *m.* wals والس

Wams *n.* jelek يلك

Wand *f.* duwar ديوار, ğidar جدار, ſpaniſche ~ perde پرده, ~brett *n.* raf راف,

~karte *f.* duwar charitasy ديوار خريطه‌سى

~leuchter *m.* duwar šam'dany

(šem'dany) ديوار شمعدانى, ~uhr *f.* asma sa'at آصمه ساعت

Wanderer *m.* jolğu يولجى

wandern *t.* sijahat (sejahat) et. سياحت ايـ, jajan-gitmek يايان كيتمك, jürümek يوريمك

Wanderſchaft *f.* jolğuluk يولجيلق

Wandung *f.* bölme بولمه

Wange *f.* janak يناق

wankelmütig kararsyz قرارسز

wanken *i.* sallanmak صاللانمق, kararsyz ol. قرارسز او

wann ne wakyt نه وقت, ne zeman نه زمان

Wanne *f.* banjo بانيو, kurna قورنه, tekne تكنه

Wannenbad *n.* banjo بانيو

Wanze *f.* tachta biti تخته بيتى

Wappen *n.* arma آرمه

Ware *f.* mal مال, meta' (matah) متاع, *pl.* emti'a امتعه

Warenhaus *n.* mayaza مغازه

Warenprobe *f.* örnek اورنك, mal نمونه‌سی مال nümunesi

warm syğak صیجاق

Warmwaſſer-heizung *f.* kalorifer تسخیناتی قالوریفر, ~verſorgung *f.* syğak su tertibaty صیجاق صو ترتیباتی

Wärme *f.* syğak صیجاق, hararet حرارت

Wärm-flaſche *f.* syğak šiše صیجاق شیشه, ~kaſten *m.* tandyr bašy تاندیر باشی

wärmen *t.* ysytmak ایصیتمق, ſich ~ *r.* ysynmak ایصینمق

warnen *t.* ichtar et. اخطار ایـ, tenbih et. تنبیه ایـ

warten *i.* beklemek بکلمك

Wärter *m.* bekği بکجی, chasta bakyğysy خسته باقیجیسی, chasta chidmetğisi خسته خدمتجیسی

Wärterin *f.* chasta bakan kary خسته باقان قاری

Warteſaal *m.* bekleme salonu بکلمه صالونی

Wartezimmer *n.* intizar odasy انتظار اوطه‌سی

warum ničin نیچون

Warze *f.* sijil سكل, sülul ثؤلول,

(Bruſt~) meme bašy مه باشی

was ne نه

Waſch-becken *n.* lejen لكن, ~frau *f.* čamašyrğy چماشیرجی قادین, ~küche *f.* čamašyrlyk چماشیرلق, ~maſchine *f.* čamasyr makinasy چماشیر ماكنه‌سی, ~tiſch *m.* lawabo لاوابو, toalet masasy توالت ماصه‌سی,

~trog *m.* lejen لكن

Wäſche *f.* čamašyr چماشیر, ~geſchäft *n.* čamašyr fabrikasy چماشیر فابریقه‌سی, ~ſchrank *m.* čamašyr dolaby چماشیر طولابی

waſchen *t.* jyjkamak (jykamak) یيقامق, ſich ~ *r.* jyjkanmak (jykanmak) یيقانمق

Waſſer *n.* su صو, zu Waſſer und zu Lande karadan we deñizden قره‌دن و دكزدن, ~behälter *m.* hawz (hawuz) حوض, ~dicht su geçmez صو كچمز, ~fall *m.* čaylajan

~ flasche *f.* sürahi صراحی, چاغلایان

~ glas *n.* kadeh قدح, bardak بارداق,

~ hahn *m.* musluk موصلوق, ~ kanne *f.*, ~ kessel *m.* güjüm کوکوم, ~ leitung *f.* su jolu صو یولی,

~ melone *f.* karpuz قارپوز,

~ messer *m.* mikjas el ma مقیاس الماء,

~ stoff *m.* müwellid el ma مولد الماء,

~ strahl *m.* šadyrwan شادروان,

~ straße *f.* nehr jolu نهر یولی,

~ sucht *f.* syskalyk صیسقه‌لق, istiska استسقاء,

~ träger *m.* sakka سقا,

~ vogel *m.* su kušu صو قوشی,

~ wage *f.* su terazisi صو ترازیسی

Watte *f.* pam(b)uk پنبوق, watka واتقا

wattieren *t.* pambukla kaplamak پنبوقله قاپلامق

weben *t.* dokumak طوقومق

Weber *m.* dokujuğu طوقوییجی

Webstuhl *m.* dokuma destgjahy (tezgjahy) طوقومه دستکاهی

Wechsel *m.* tebdil تبدیل, ~ brief *m.* poliča پولیچه, kambjal قامبیال,

~ bank *f.* banka بانقه, ~ fieber *n.* humaji münkatiʿa حمای منقطعه,

~ makler *m.* sarraf صراف,

~ stempel *m.* poliča pulu پولیچه پولی,

~ strom *m.* ğerejan-i-müteʿakyb جریان متعاقب

wechseln *t.* dejišmek دکشمك, dejištirmek دکشدیرمك, Geld ~ bozmak بوزمق,

~ lassen bozdurmak بوزدیرمق

Wechsler *m.* sarraf (saraf) صراف

wecken *t.* ujandyrmak اویاندیرمق

Weckeruhr *f.* ujandyryğy saʿat اویاندیریجی ساعت

wedeln *i.* sallamak صاللامق

weder — noch ne — ne نه — نه

Weg *m.* jol یول, ~ weiser *m.* müšʿir syryγy مشعر صریغی

weg (fort) kajb olmuš غائب اولمش,

~ fahren *i.* gitmek کیتمك, ʿazimet et. عزیمت ایـ,

~ fallen *i.* wukuʿ (wükuʿ) olmamak وقوع اولمامق,

~ gehen gitmek کیتمك,

~ laufen *i.* kačmak قاچمق,

~ legen *t.* bir jere komak بر یره قومق,

~ nehmen *t.* almak آلمق, (fortſchaffen) kaldyrmak قالديرمق, ~ ſchicken *t.* göndermek كوندرمك, ~ werfen *t.* atmak آتمق, ~ werfend istichfaf eden استخفاف ايدن, ~ wiſchen *t.* silmek سيلمك

wegen ičün ايچون, dolajy (m. Abl.) طولايى

Weh *n.* ayry آغرى, Kopf~ baš ayrysy باش آغريسى

wehe! aman آمان, ah آه, waj واى

wehen *i.* (Wind) esmek اسمك, (Fahnen) sallanmak صاللانمق

weh tun *i.* ayrymak آغريمق, jmd. ~ ayrytmak آغريتمق

wehklagen *i.* ferjad et. فرياد ايـ

Wehr *f.* silah سلاح, müdafa'a مدافعه, ~ *n.* sedd سد, bend بند, ~pflicht *f.* mükellefijet-i-'askerije مكلفيت عسكريه

wehren *t.* men' et. منع ايـ, ſich ~ müdafa'a et. مدافعه ايـ

wehrlos müdafa'asyz مدافعه‌سز

Weib *n.* kary قارى, kadyn قادين, zen زن

Weibchen *n.* diši ديشى

weibiſch kary gibi قارى كبى

weiblich müennes مؤنث

weich jumušak يموشاق, ~ gekochte Eier az pišmiš jumurta آز پيشمش يومورطه

Weichbild *n.* bir šehriñ ğiwary بر شهرك جوارى

Weiche *f.* (Seite) jan يان, (Bahn) makas مقاس

weichen *i.* terk et. ترك ايـ

Weichenſteller *m.* demir jol makasğysy دمير يول مقاصجيسى

weichlich rikkatly رقتلى

Weichlichkeit *f.* jumšaklyk يموشاقلق

Weichſelholz *n.* višne ayağy ويشنه آغاجى

Weide *f.* (Baum) söjüt ayağy سوكود آغاجى, (Gras) čajyr چاير

weiden *i.* otlamak اوتلامق

Weidmann *m.* awğy آوجى

weigern, ſich *r.* imtina' et. امتناع ايـ

Weigerung *f.* redd رد

Weih-nachten *f.* milad-i-ʿisa میلاد عیسی

~nachtsabend *m.* milad geğesi ~rauch *m.* günlük (künlük) میلاد کیجه‌سی,

buchur بخور, ~rauch-faß *n.* buchurdan کونلك, بخوردان

Weihe *m.* čajlak چایلاق, *f.* takdis تقدیس

weihen *t.* takdis et. تقدیس ایه

Weiher *m.* göl کول

weil čünki چونکه, zira زیره

Weile *f.* bir müddet بر مدت

weilen *i.* durmak طورمق, sakin ol. ساکن او

Weiler *m.* ufak köj اوفاق کوی

Wein *m.* šarab شراب, ~beere *f.* üzüm danesi اوزوم دانه‌سی,

~berg *m.* bağ باغ, ~essig *m.* šarab sirkesi شراب سرکه‌سی,

~flasche *f.* šarab šišesi شراب شیشه‌سی,

~geist *m.* ispirto اسپرتو, ~händler *m.* šarabğy

~haus *n.* mejchane میخانه, شرابجی

~lese *f.* bağ bozumu باغ بوزومی,

üzüm mahsulu اوزوم محصولی,

~stube *f.* mejchane میخانه,

~traube *f.* üzüm اوزوم

weinen *i.* aγlamak آغلامق

weiſe ʿakylly عقلی

Weiſe *f.* weğh وجه, suret صورت,

ğihet جهت, üsul اصول, auf dieſe ~ bu suretle بو صورتله

weiſen *t.* göstermek کوسترمك

Weisheit *f.* ʿakl عقل, hikmet حکمت, firaset فراست, fetanet فطانت

weismachen *t.* inandyrmak ایناندیرمق

weiß bejaz بیاض, ak آق

Weiß-blech *n.* teneke تنکه, ~brot *n.* bejaz ekmek

~buche *f.* gürgen aγağy بیاض اکمك,

~dorn *m.* ak diken کرکن آغاجی,

~gerber *m.* debbaγ (tabak) آق دیکن دباغ,

~kohl *m.* bejaz lahana بیاض لحنه,

~warengeſchäft *n.* čamašyr bazary چماشیر بازاری,

~wein *m.* bejaz šarab بیاض شراب

weit uzak اوزاق, (Rock) geñiš ککیش,

~kugel *f.* küreji arz كرهٔ ارض,

~mann *m.* dünjanyñ tanydyγy دنيانك طانيديغى آدم,

~meer *n.* bahr-i-muhit بحر محيط,

~teil *m.* ğihet-i-ʿalem جهت عالم,

~weisheit *f.* hikmet حكمت, felsefe فلسفه,

~lich dünjewi دنيوى

Wendekreis *m.* dajireji inkylab دائرهٔ انقلاب, medar مدر

Wendeltreppe *f.* halezoni merdiwen حلزونى مردوان

wenden *t.* döndürmek دوندیرمك,

ſich ~ *r.* dönmek دونمك, teweğğüh et. توجه ايد

Wendepunkt *m.* wakty-inkylab وقت انقلاب

Wendung *f.* dönüš دونيش, dewr دور, šekil شكل, suret صورت

wenig az آز, kalil قليل

wenigſtens hič olmazsa هيچ اولمزسه

wenn ejer اكر, waktaki وقتاكه

wer kim كيم, wer da? kim dir? كيمدر؟

werben *i.* (um etwas) taleb et. طلب ايد,

t. (Soldaten) toplamak طوپلامق

eñli اكلى, ~aus pek پك, ~ſichtig

medid el basire مديد البصره,

~ſchweifig geñiš ككيش

Weite *f.* eñ اك, eñlilik اكليلك

weiter daha ğeñiš دها ككيش,

~ nichts baška hič bir šej بشقه هيچ بر شى,

und ſo ~ ila achyrihi (ilachire) الى آخره,

weγajrühü وغيره, ohne weiteres bila teklif بلا تكليف

Weizen *m.* buγdaj بغداى, hynta حنطه

welcher hangy هانكى, ne نه, ki كه

welk solmuš صولمش

welken *i.* solmak صولمق

Welle *f.* dalγa طالغه, mewğ موج

Wellenbrecher *m.* dyš rychtym طيش ريختيم

wellenförmig mütemewwiğ متموج

Welt *f.* dünja دنيا, ʿalem عالم, ğihan جهان

Welt-ausſtellung *f.* sergiji ʿumumi سركئى عمومى,

maʿraz-i-ʿumumi معرض عمومى,

~geſchichte *f.* tarich-i-ʿumumi تاريخ عمومى,

wer da? kim dir o? كيمدر او؟

werden *i.* olmak اولمق, wuku'a gelmek وقوعه كلمك

werfen *t.* atmak آتمق

Werft *f.* tersane ترسانه

Werg *n.* üstüpü استوپى

Werk *n.* iš ايش, 'amel عمل; ~meiſter *m.* kalfa قلفه, ~ſtatt *f.* dükkjan دكان, kerchane كارخانه, ~tag *m.* iš günü ~zeug *n.* alet آلت, ايش كونى, edat ادات, *pl.* edewat ادوات

Wermut *m.* pelin šaraby پلين شرابى

wert dejer دكر, ~ſchätzen *t.* takdir et. ihtiram et. احترام ايـ, تقدير ايـ, ~ſein *i.* dejmek دكمك, ~voll kyjmetli قيمتلى

Wert *m.* dejer دكر, kyjmet قيمت, *fig.* lijakat لياقت, ~papier *n.* kajime قائمه

Weſen *n.* wüğud وجود, (Ding) šej شى

weſentlich asly اصلى, hakiki حقيقى

weshalb ničün نيچون

Weſpe *f.* jaban arysy يبان آريسى

Weſte *f.* jelek يلك

Weſten *m.* ɣarb غرب, mayreb مغرب

Weſtentaſche *f.* jelek ğebi يلك جيبى

weſtlich ɣarbi غربى

Weſtwind *m.* baty jeli باطى يلى

Wette *f.* bahs بحث

wetteifern *i.* rekabet et. رقابت ايـ, jaryš et. ياريش ايـ

Wett-eifer *m.* rekabet رقابت, ~lauf *m.* košu jaryšy قوشى ياريشى, ~rennen *n.* at jaryšy آت ياريشى

wetten *i.* bahs et. بحث ايـ

Wetter *n.* hawa هوا, ~fahne *f.* jel kowan يلقوان, ~glas *n.* mizan-i-hawa ميزان هوا

wetzen *t.* bilemek بيلهمك

Wichſe *f.* kundura bojasy قوندره بوياسى

wichſen *t.* kundura bojamak قوندره بويامق

wichtig mühimm مهم

Wichtigkeit *f.* ehemmijet اهميت

Widelgamaſche *f.* dolak طولاق

wickeln, ein ~ *t.* sarmak صارمق

Widder *m.* koč قوچ

wider karšy قارشی, muchalif مخالف

wider-fahren *i.* wuku' olmak وقوع او,

gelmek كلمك, ~legen *t.* redd et. رد ايـ,

~raten *i.* ğajdyrmak جايديرمق

~rechtlich nizama muγajir نظامه مغاير,

chilaf-i-kanun خلاف قانون, hakksyz

~rufen *t.* geri almak كرى آلمق, حقسز

~ſetzen, ſich *r.* karšy gelmek قارشى كلمك,

~ſpenſtig ita'atsyz اطاعتسز,

~ſprechen *t.* karšy söjlemek

karšylyk wermek قارشى سويلمك,

~ſprechend قارشيليق ويرمك,

mütebajin متباين, muγajir مغاير,

~ſtehen *i.* karšy durmak

(Speiſen) istikrah et. قارشى طورمق,

استكراه ايـ, nefret et. نفرت ايـ,

~wärtig menfur منفور, namak-bul نامقبول

Wider-rede *f.* ğewab جواب, ~ſpruch *m.* i'tiraz

~ruf *m.* geri alma اعتراض, كرى آلمه

~ſtand *m.* mukawemet مقاومت,

~ſtandskraft *f.* metanet متانت,

~wille *m.* nefret نفرت

widerwillig kerhen كرهن

widmen *t.* takdim et. تقديم ايـ

Widmung *f.* tachsis تخصيص

widrig karšy قارشى, muchalif مخالف

widrigenfalls joksa (jochsa) يوقسه

wie nasyl نصل, (gleichwie) gibi كبى

wieder jine ينه, tekrar تكرار,

~auferſtehen *i.* diril-mek ديرلمك,

~aufſtehen *i.* tekrar kalkmak

~bekommen *t.* tekrar ele gečir-mek تكرار قالقمق; تكرار اله كچيرمك

~erkennen *t.* tanymak طانيمق, ~erſtatten *t.* i'ade et.

اعاده ايـ, eda et. ادا ايـ,

~finden *t.* tekrar bulmak تكرار بولمق,

~geben *t.* geri wermek كرو ويرمك,

~herſtellen *t.* düzelt-mek دوزلتمك,

~holen تصحيح ايـ, tashih et.

t. tekrar söjlemek تكرار سويلمك,

~ kommen *i.* geri gelmek كرو كلمك,

~ ſehen *t.* jeñiden görmek يكيدن كورمك,

auf ~ jine görüšelim ينه كوريشلم

Wieder-herſtellung *f.* taʿmir تعمير,

(der Geſundheit) iʿadeji syhhat اعادهٔ صحت,

~ holung *f.* tekrarlama تكرارلامه,

~ ſehen, auf jine görüšelim ينه كوريشلم,

allaha ysmarladyk الله اصمارلادق

Wiege *f.* bešik بشيك

wiegen (Kind) *t.* bešik sallamak بشيك صاللامق,

(Wage) wezn et. وزن ايد, tartmak طارتمق

wiehern *i.* kišnemek كشنه‌مك

Wieſe *f.* čajyr چاير

Wieſel *n.* gelinğik كلينجك

wieviel kač قاچ, ne kadar نه قدر,

~ Uhr? saʿat kač? ساعت قاچ?

~ koſtet daš? bu ne kadar dyr? بو نه قدر در?

der ~te? ne kadarynğy? نه قدرنجى

wild jabani يبانى, wahši وحشى

Wild-bret *n.* aw eti آو اتى, ~dieb *m.* aw chyrsyzy

~ſchwein *n.* jaban domuzu آو خرسزى, جاناوار يبان طوموزى, ğanawar

Wildnis *f.* čöl چول, jaban يبان

Wille *m.* irade اراده, mürad مراد

willig chatyršinas خاطرشناس

willigen *i.* razi ol. راضى او

willkommen ſein *i.* choš gelmek خوش كلمك,

ſeien ſie ~! choš geldiñiz خوش كلديكز,

sefa geldiñiz صفا كلديكز

Willkür *f.* ʿürf عرف, iradet ارادت

wimmeln *i.* karynğa gibi kajnamak قارينجه كبى قاينامق,

dolu ol. طولى او

Wimpel *m.* bajrak بيراق

Wimper *f.* kirpik كيرپيك

Wind *m.* ruzigjar (rüzigjar) روزكار, jel يل,

~beutel *m.* farfara فارفاره, (Gebäck) čörek

~büchſe *f.* hawa ile atylyr tüfenk چوركٔ,

~fahne *f.* jel هوا ايله آتيلور تفنك,

kowan يل قووان, ~hoſe *f.* kasyrya

قاصرغه, ~hund *m.* tazy تازی,
~mühle *f.* jel dejirmeni يل دكرمنی,
~pocken *f. pl.* su čičeji صو چيچكی,
~stille *f.* sükjun سكون, ~stoß *m.* bora بورا

Winde *f.* boğurγad بوجرغاد

Windel *f.* kundak قونداق

winden *t.* bükmek بوكمك

windig ruzigjarly روزكارلی

Windung *f.* dönme دونمه, dolašyklyk طولاشيقلق

Wink *m.* išaret اشارت

Winkel *m.* köše كوشه, (geometr.) zawije زاويه

winken *i.* išaret et. اشارت ايـ

winseln *i.* iñlemek ايكله‌مك

Winter *m.* kyš قيش, im ~ kyšyn قيشين

Winzer *m.* baγğy باغجی

winzig az آز, ğüzi جزئی

Wipfel *m.* uğ اوج

wir biz بز

Wirbel *m.* dewr دور, (Wasser~) girdab كرداب,
(Kopf~) tepe تپه; ~säule *f.* ʿamud-i-fekary عمود فقاری, ~wind *m.* kasyrγa قاصرغه

wirbeln *i.* dönmek دونمك, dewr et. دور ايـ

wirken *i.* teesir et. تأثير ايـ

wirklich gerček كرچك, sahih صحيح, hakiki حقيقی

Wirklichkeit *f.* hakikat حقيقت, in ~ hakikaten حقيقةً

wirksam teesirli تأثيرلی, müesir مؤثر

Wirkung *f.* teesir تأثير, fajide فائده

wirr karyšyk قارشيق

Wirrwarr *m.* karma karyšyklyk قارمه قاريشيقلق

Wirt *m.* sahib صاحب, (Haus~) ew sahibi او صاحبی, (Gast~) lokantağy لوقنطه‌جی, otelği اوتلجی,
~shaus *n.* lokanta لوقنطه, mejchane ميخانه, ~stafel *f.* tabl dot تابل دوت,
ʿumumi sofra عمومی صفره

Wirtschaft *f.* idare اداره

Wirtschafterin *f.* idareği kadyn اداره‌جی قادين

wirtſchaftlich idareği اداره‌جی, idareli

اداره‌لی; volks~ yktysady اقتيصادی

Wiſch *m.*, ~lappen *m.* pačawra پاچاوره

wiſchen *t.* silmek سيلمك

wiſſen *t.* bilmek بيلمك

Wiſſen *n.* bilme بيلمه, maᶜlumat معلومت

Wiſſenſchaft *f.* ᶜilm علم, *pl.* ᶜulum علوم

wiſſenſchaftlich ᶜilmi علمی, fenni فنی

wiſſentlich bilerek بيله‌رك, mach-sus مخصوص

wittern *t.* istišmam et. استشمام ايـ

Witterung *f.* istišmam استشمام,

(Wetter) *n.* hawa هوا

Witwe *f.* dul kadyn طول قادين,

dul kary طول قاری

Witwer *m.* dul طول

Witz *m.* latife لطيفه, šaka شقه,

nükte نكته, ~blatt *n.* ejlenğe اكلنجه غزته‌سی

witzig nükteli نكته‌لی

wo nerede نره‌ده; ~durch neden نه‌دن,

~für ne ičün نه ايچون, ~her nereden نره‌دن, ~hin nereje نره‌يه,

~nach neden soñra نه‌دن صوكره,

neje نه‌يه, nereje نره‌يه,

~rauf ne üzerine نه اوزرينه, neje

نه‌يه, ~raus nereden نره‌دن,

~rin ne ičinde نه ايچنده, ~von

neden نه‌دن, ~zu neje نه‌يه,

ničün نيچون

Woche *f.* hafta هفته

Wochen-bett *n.* lochusa jataγy لخوصه يتاغی,

~blatt *n.* haftalyk γazeta هفته‌لق غزته,

~tag *m.* hafta günü هفته كونی

wöchentlich haftalyk هفته‌لق,

hafta bir هفته بر

Wöchnerin *f.* lochusa لخوصه

Woge *f.* dalγa طالغه, mewğ موج

wohl eji ايی

Wohl *n.*, Wohlbefinden *n.* chošluk خوشلق, seᶜadet سعادت

wohl-feil uğuz اوجوز, ~habend zengin زنكين, ~meinend chajrchah خيرخواه,

~riechend güzel kokulu كوزل قوقولی,

choš rajihaly خوش رائحه‌لی,

~ſchmeckend leziz لذيذ, ~tätig keremkjar

~verdient müstehakk (mustahakk) كرمكار, مستحق, ~wollend chajrchah خيرخواه

Wohl-befinden *n.* choš-hal خوش‌حال,

~geſchmack *m.* lezzet لذت, ~tat *f.* kerem كرم, ejilik ايولك,

~täter *m.* keremkjar كرمكار,

weli ni'met ولى نعمت, ~tätigkeit *f.* ejilik ايولك, kerem كرم,

~wollen *n.* himmet همت, chajrchahlyk خيرخواهلق, iltifat التفات

wohnen *i.* oturmak اوتورمق,

sakin ol. ساكن او

wohnhaft sakin ساكن, mükim مقيم

Wohnort, ~ſitz *m.* ikametgjah اقامتگاه

Wohnung *f.* ew او, chane خانه, konak قوناق

Wohnzimmer *n.* oturma odasy اوطورمه اوطه‌سى

wölben *t.* kubbe japmak قبه ياپمق

Wölbung *f.* kemer كمر, kubbe قبه

Wolf *m.* kurt قورد

Wolke *f.* bulut بولوت

Wolkenbruch *m.* sayanak صاغناق

wolkig bulutlu بولوطلى

Wolle *f.* jüñ يوك, japak ; يپاق

wollen jüñlü يوكلى

wollen *t.* istemek استمك

Woll-waren *f. pl.* jüñ ešja يوك اشيا,

~wäſche *f.* jüñ čamašyr يوك چماشير,

Wolluſt *f.* šehwet شهوت

wollüſtig šehwetli شهوتلى

womit ne ile نه ايله

Wonne *f.* sürur سرور, sewinğ سوينج

Wort *n.* söz سوز, kelime كلمه,

~ſchatz *m.* luγat لغت, ~ſpiel *n.* nükte نكته,

~wechſel *m.* münaza'a منازعه,

~witz *m.* ğinas جناس

Wörterbuch *n.* luγat kitaby لغت كتابى

wörtlich luγawi لغوى, harfi حرفى,

harf be harf حرف بحرف,

~e Überſetzung harfijan terğüme حرفياً ترجمه

Wrack *n.* enkaz انقاض

Wucher *m.* mürabeha مرابحه

Wucherer *m.* mürabehağy مرابحه‌جی

Wuchs *m.* kamet قامت, boj بوی

Wucht *f.* aγyrlyk آغیرلق, syklet ثقلت, kuwwet قوت

wühlen *t.* araštyrmak آراشدیرمق

wund jaraly یاره‌لی

Wund-arzt *m.* ğerrah جراح, ~fieber *n.* hummaji ğerhije حمای جرحیه

Wunde *f.* jara یاره

Wunder *n.* keramet کرامت, muʿğize معجزه

wunderbar ʿağib عجیب

wunderlich γarib غریب

wundern, ſich *r.* šaşmak ol. شاشمق او, teʿağğüb et. تعجب ایـ

wunderſchön nihajet dereğede güzel نهایت درجه‌ده کوزل

Wunſch *m.* arzu آرزو, istek استك

wünſchen *t.* istemek استمك, arzu et. آرزو ایـ

wünſchenswert arzu olunağak آرزو اولنه‌جق

Würde *f.* rütbe رتبه, mansyb منصب

würdig lajyk لایق

Wurſ *m.* atym آتیم

Würfel *m.* zar زار, (mathem.) kjaʿb کعب

würfelförmig kjaʿbi کعبی

würfeln *i.* zar ojunu ojnamak زار ایونی اوینامق

würgen *t.* boγmak بوغمق

Wurm *m.* kurt قورت, ~mittel *n.* soγulğan ʿilağy صوغلجان علاجی

wurmſtichig kurtlu قورتلی

Wurſt *f.* göden کودن, Brat~ *f.* suğuk صوجوق, ~händler *m.* suğukğu صوجوقجی

Würze *f.* behar (bahar) بهار

Wurzel *f.* kök کوك, (math.) ğezr جذر

würzen *t.* beharlamak بهارلمق

würzig beharly بهارلی

Wuſt *m.* herğmerğ هرج‌مرج, karyš muruš قارش مورش

Wüſte *f.* wüſt čöl چول, sahra صحرا, kyr قیر

Wut *f.* hiddet حدت, *yazab* غضب, ökke اوككه

wüten *i.* hyrslanmak حرصلانمق

wütend hyrsly حرصلی, ~werden ökkelenmek اوككه‌لنمك

X.

X, jmd. ein X für ein U machen aldatmak آلداتمق

x-mal čok def'a چوق دفعه

Xylograph (Holzſchneider) *m.* *ayağ* üzerine hakkjaklyk eden آغاج اوزرينه حكاكلق ايدن

Y.

Yacht *f.* jot يوط, tenezzüh kotrasy تنزه قوتره‌سی

Z.

Zacken *m.* diš ديش, čentik چنتيك

zackig dišli ديشلی

zaghaft ğesaretsiz جسارتسز

zähe japyškan ياپيشقان, (Fleiſch) sert سرت

Zähigkeit *f.* japyškanlyk ياپيشقانلق, sertlik سرتلك

Zahl *f.* sajy صاي, 'aded عدد

zahlbar ödeneğek اوده‌نه‌جك

zahlen *t.* ödemek اوده‌مك, teedije et. تأديه ايـ

zählen *t.* sajmak صايمق

zahllos sajysyz صايسز

Zahlmeiſter *m.* kesedar كيسه‌دار, muhasebeği محاسبه‌جی

zahlreich čok چوق, kesir كثير

Zahltag *m.* me'aš günü معاش كونی

Zahlung *f.* teedije تأديه

Zahlungstermin *f.* teedije günü تأديه كونی

zahlungsunfähig ödenmez اودنمز

Zahlwort *n.* ism-i-'aded اسم عدد

zahm alyšyk آليشيق

zähmen *t.* alyštyrmak آليشديرمق

Zahn *m.* diš ديش, ~arzt *m.* dišği ديشجی, ~bürſte *f.* diš fyrčasy ديش فرچه‌سی, ~fleiſch *n.* diš eti ديش اتی, ~geſchwür *n.* diš čybany ديش چيبانی, ~pulver *n.* diš tozu ديش توزو, ~rad *m.* dišli čarch ديشلی چرخ,

~ſchmerz *m.* diš aγrysy دیش آغریسی,

~ſtocher *m.* diš hilaly دیش هلالی

zaȟnen *i.* diš čykmak دیش چیقمق,

diš čykarmak دیش چیقارمق

Zange *f.* kerpedin (kerpetin, kelpeten) کرپدن,

kysaǧ قیصاج, maša ماشه

Zank *m.* γawγa (kawγa) غوغا

zanken, ſich *r.* γawγa (kawγa) et. غوغا ایـ

zänkiſch γawγaǧy غوغاجی

Zapfen *m.* tapa طاپه, tykaǧ طیقاج

zappeln *i.* tepinmek تپنمك,

čabalamak چابالامق

Zar *m.* čar چار

zart, zärtlich nazik نازك, narin نارین,

inğe اینجه

Zartgefühl *n.* nezaket نزاکت

Zärtlichkeit *f.* muhabbet محبت

Zauber *m.* büjü بوکو, sihir سحر

~ei *f.* büjüğülük بوکوجیلك

sihir bazlyk سحربازلق, ~er *m.* büjüğü بوکوجی, sihir-baz سحرباز

zaubern *i.* sihir et. سحر ایـ, (Taſchenſp.) hokkabazlyk et. هقه‌بازلق ایـ

zaudern *i.* kararsyz ol. قرارسز او,

tereddüd et. تردد ایـ

Zaum *m.* gem کم, ~zeug *n.* baš-lyk takymy باشلق طاقمی

zäumen *t.* gem wurmak کم اورمق

Zaun *m.* čaly diwar (duwar) چالی دیوار

Zeche *f.* masraf مصرف

zechen *t.* čok ičmek چوق ایچمك

Zeder *f.* erze ارزه

Zehe *f.* ajak parmaγy آیاق پارمغی

zehn on اون

Zeichen *n.* išaret اشارت, ʿalamet علامت,

nišan نشان, ~brett *n.* resm tachtasy رسم تخته‌سی

~deuter *m.* falǧy فالجی,

~kunſt *f.* resamlyk رسـاملـق,

~papier *n.* resm kjaγydy رسم کاغدی

zeichnen *t.* tersim et. ترسیم ایـ,

(Wäſche und dergl.) išaret et. اشارت ایـ,

nišan komak نشان قومق, unterſchreiben imzalamak امضالمق

Zeichner *m.* resam رسام, müsawwir مصور

Zeichnung *f.* resm (resim) رسم

Zeigefinger *m.* šehadet parmayy شهادت پارمغی

zeigen *t.* göstermek كوسترمك

Zeiger *m.* (Uhr, der große ~) jel kowan يلقوان,
(der kleine ~) saᶜat ᶜakrebi ساعت عقربی

Zeile *f.* satyr سطر

Zeit *f.* wakyt وقت, zeman زمان
zur rechten ~ waktile وقتیله, waktynda وقتنده,
das hat ~ wakyt war وقت وار,
es iſt hohe ~ wakyt geldi وقت كلدی

Zeit-abſchnitt *m.*, ~alter *n.* dewr دور, zeman زمان, ~genoſſe *m.* hemzeman همزمان, hemᶜazr همعضر, muᶜasir معاصر, ~punkt *m.* an آن, ~raum *m.* müddet مدت, ~rechnung *f.* tarich تاريخ, ~ſchrift *f.* ğeride جريده, ~vertreib *m.* zewk ذوق, ejlenğe اكلنجه, ~wort *n.* fiᶜl فعل

zeitgemäß müwafyk موافق

zeitig erken اركن

zeitlich dünjewi دنيوی

Zeitung *f.* ɣazeta غزته, ğeride جريده, risale رساله, ~herausgeber *m.* našir ناشر, ~ſchreiber *m.* ɣazeta muharriri غزته محری

zeitweilig müwakkat موقت

zeitweiſe wakyt wakyt وقت وقت

Zelle *f.* hüğre حجره

Zelt *n.* čadyr چادر

Zement *m.* čimento چمنطو, chorasan خراسان

Zenſor *m.* müfettiš مفتش, sansür صانسور مأموری meemuru

Zenſur *f.* teftiš تفتش, sansür صانسور, (Zeugniš *n.*) diploma دپلومه, šehadet name شهادتنامه

Zentimeter *n.* santimetro سانتيمترو

Zentner *m.* kantar قنطار

Zentralheizung *f.* kalorifer قالوريفر

Zeppelin čepelin چپلين

Zepter *n.* ᶜasa عصا

zerbrechen *t.* kyrmak قيرمق, parčalamak پارچه‌لامق *i.* kyrylmak قيرلمق,

zerdrücken *t.* ezmek ازمك

Zerfall *m.* charab خراب

zerfallen *i.* charab ol. خراب او, jykylmak يقلمق, (ſtreiten) birile borušmak بريله بوروشمق

zerfleiſchen *t.* jyrtmak يرتمق

zerfließen, zergehen *i.* erimek اريمك

zergliedern *t.* tešrih et. تشريح ايه, ajyrmak آييرمق

zerhacken *t.* kyjmak قييمق

zerkauen *t.* čijnemek چيكنه‌مك

zerkleinern *t.* ufak ufak kesmek اوفاق اوفاق كسمك

zerklopfen *t.* kyrmak قيرمق

zerknirſchen, zerknittern *t.* burušturmak بورشديرمق

zerknirſcht tewbe-kjar توبه‌كار

zerkratzen *t.* tyrmalamak طرمالمق

zerlaſſen *t.* eritmek اريتمك

zerlegen *t.* ajyrmak آييرمق, sökmek سوكمك, (Speiſen) taksim et. تقسيم ايه

zerlumpt jyrtyk يرتيق

zermahlen *t.* üjütmek اوكوتمك

zermalmen, zerquetſchen, zertreten *t.* ezmek ازمك

Zerrbild *n.* karikatura قاريقاتورا

zerreißen *t.* jyrtmak يرتمق

zerriſſen jyrtyk يرتيق

zerſchmettern *t.* parča parča et. پارچه پارچه ايه, kyrmak قيرمق

zerſchneiden *t.* kesmek كسمك

zerſetzen *t.* hall et. حل ايه

zerſpringen *i.* patlamak پاطلامق

zerſtören *t.* bozmak بوزمق, hedm et. هدم ايه

Zerſtörung *f.* hedm هدم, imha امحا

zerſtoßen *t.* döjmek دوكمك

zerſtreuen *t.* dayytmak طاغتمق, (beluſtigen) ejlendirmek اكلنديرمك

zerſtreut ſein *i.* fikri perišan ol. فكرى پريشان او

Zerſtreutheit *f.* fikr dayynyklyyy فكر طاغينيقلغى

Zerſtreuung *f.* ejlenğe اكلنجه

zerſtückeln *t.* parčalamak پارچه‌لامق

Zerwürfnis *n.* bozušma بوزوشمه

Zettel *m.* kjaγyd tabakasy كاغد طبقه‌سی, pusula پوصله, bilet بيلت, iʿlan اعلان

Zeug *n.* (Stoff) kumaš قماش, (Gerät) alet آلت

Zeuge *m.* šahid شاهد

zeugen *t.* tewlid et. توليد ايـ, (aussagen) šehadet et. شهادت ايـ

Zeughaus *n.* tersane ترسانه

Zeugnis *n.* šehadet شهادت, šehadetname شهادتنامه

Zeugschmied *m.* demirği دميرجی

Zeugung *f.* tewlid توليد

Ziege *f.* keči كچی

Ziegel *m.* keremid (keremit) كرميد, tuγla طوغلا

Ziegelbrennerei *f.* tuγla fabrikasy طوغلا فابريقه‌سی

Ziegenbock *m.* erkek keči اركك كچی, erkeğ اركج

ziehen *t.* čekmek چكمك, es zieht hier burada esinti war بوراده اسنتی وار

Ziehung *f.* čekiš چكش, čekme چكمه, kešide كشيده

Ziel *n.* nišangjah نشانكاه, hedef هدف, (Zweck) nijet نيت, (Ende) soñ صوك

zielen *i.* nišan almak نشان آلمق

ziemen, sich *r.* münasib ol. مناسب او

ziemlich oldukğa اولدقجه (ferner ausgedrückt durch Anhängung von ğa, ğe جه, ğak usw. جق, جك an das Adjektiv)

Zier, Zierde *f.* düzen دوزن

zieren *t.* donatmak طوناتمق

Ziererei *f.* naz ناز

zierlich nazly نازلی

Ziffer *f.* rakam رقم, ~blatt *n.* saʿat minesi ساعت مينه‌سی

Zigarre *f.* frenk siγara فرنك صيغاره, ~nspitze *f.* aγyzlyk آغزلق, ~ntasche *f.* siγara kutusu صيغاره قوطيسی

Zigarrette *f.* (kjaγyd) siγara صيغاره (كاغد)

Zigeuner *m.* čingjane چنكانه

Zimmer *n.* oda اوطه, ~mädchen *n.* besleme بسلمه, ~mann *m.* dülger دولكر

zimperlich šiwekjar شيوەكار

Zimt *m.* darčin (tarčin) دارچين

Zink *n.* tutija توتيا, ~ſalbe *f.* tutija merhemi (melhemi) توتيا مرهمى

Zinke *f.* diš ديش

Zinn *n.* kalaj قالاى, ~gießer *m.* kalajğy قالايجى

Zinne *f.* beden بدن, künküre كونكره

Zinnober *m.* zinğifre زنجفره

Zinſen *m. pl.* fajiz فائض

Zinš-fuß *m.* mykdar-i-fajiz مقدار فائض,

~ſchein *m.* kupon قوپون

Zipfel *m.* uğ اوج

Zipperlein *n.* nikris نقرس

Zirkel *m.* perkjar (pergel) پركار

ziſcheln *i.* fysyldamak فصلدامق

ziſchen *i.* wyzlamak وزلامق

Ziſterne *f.* sarnyğ صارنيج

Zither *f.* kitara كيتاره, rübab رباب

Zitrone *f.* limon ليمون, ~nbaum *m.* limon ağağy آغاجى ليمون

zittern *i.* titremek تترەمك

Zitze *f.* meme مەمە

Zivilisation *f.* temeddün تمدن

zivilisiert medeni مدنى

Zobel *m.* semmur (samur) سمور

Zofe *f.* besleme بسلمه

zögern *i.* tereddüd et. تردد ايـ

Zögling *m.* šagird (šajird) شاكرد

Zoll *m.*, ~amt *n.* gümrük (gömrük) كمرك,

~abfertigung *f.* gömrük mu'ajenesi كمرك معاينەسى, ~aufſeher *m.* gömrük müfettiši كمرك مفتشى,

~beamter *m.* gömrük meemnu كمرك مأمورى, gömrükğü كمركجى,

~revifion *f.* gömrük joklamasy كمرك يوقلامەسى

zoll-frei gömrükden mu'af كمركدن معاف,

gömrük wermez كمرك ويرمز,

~pflichtig gömrük werir كمرك ويرير

Zone *f.* mintaka منطقه

Zoologie *f.* 'ilm-i-hajwanat علم حيوانات

Zopf *m.* örgü اوركو

Zorn *m.* hyrs حرص, hiddet حدت

zornig daryyn طارغين

zu — de, da دە, zum Beiſpiel ez ğümle از جمله

Zubehör *n.* lewahyk لواحق

Zubereitung *f.* hazyrlama حاضرلامه

zubinden *t.* baylamak باغلامق

zubringen *t.* (Zeit) gečirmek كچيرمك

Zucht *f.* (Manns~) terbije تربيه, (Tier~) jetištirme يتيشديرمه, ~haus *n.* habschane حبسخانه, kürek كورك, ~häusler *m.* kürek (j)esiri كرك اسيرى

züchten *t.* jetištirmek يتشديرمك

züchtigen *t.* ğeza wermek جزا ويرمك

Züchtigung *f.* ğeza جزا, müğazat مجازات

zuchtlos terbijesiz تربيەسز

zucken *t.* (die Achſeln) kaldyrmak قالديرمق

zücken *i.* (den Dolch) chančary čekmek خنچرى چكمك

Zucker *m.* šeker شكر, ~bäcker *m.* šekerği شكرجى, ~boše *f.* šeker kaby شكر قابى, ~hut *m.* šeker kellesi شكر كلەسى, ~kand(is) *m.* nebat šekery نبات شكرى, ~krankheit *f.* šeker ʿilleti شكر علتى, ~melone *f.* kaun (kawun) قاوون, ~rohr *n.* šeker kamyšy شكر قامشى, ~ſachen *f. pl.* šekerleme شكرلمه, ~ſiederei *f.* šeker tasfije chanesi شكر تصفيه خانەسى, ~waſſer *n.* šeker suju شكر صويى, ~zange *f.* šeker mašasy شكر ماشەسى

zuckern *t.* šeker komak شكر قومق

Zuckung *f.* ichtilağ اختلاج

zudecken *t.* örtmek اورتمك

Zudrang *m.* kalabalyk غلبەلك

zudringlich usandyran اوصاندیران

Zudringlichkeit *f.* taʿğiz تعجيز

zueignen *t.* tahsis et. تخصيص ايد

Zueignung *f.* ithaf اتحاف

zuerkennen *t.* (Würde) tewğih et. hükm et. توجيه ايد, حكم ايد

zuerſt ewwela اولا

Zufall *m.* tesadüf تصادف, kaza قضا

zufällig tesadüfi تصادفى, *adv.* rast gele راست كله tesadüfen تصادفاً

Zuflucht *f.* syγynağak jer صيغنه‌جق ير, iltiğa التجا, penah پناه, ~ suchen *i.* barynmak بارينمق

zufolge weğh ile وجه ايله

zufrieden chošnud خوشنود, memnun ممنون

Zufriedenheit *f.* memnunijet ممنونيت

zufrieren *i.* donmak طونمق, inğimad et. انجماد ايـ

zufügen *t.* zamm et. ضم ايـ, (verursachen) muğib ol. موجب او, (Schaden) zarar et. ضرر ايـ

Zug *m.* čekme چكمه, (Auf ~, Fest ~) alaj آلاى, (Gesichts ~) sima سيما, (Kriegs ~) sewk سوق, *pl.* sewkijat سوقيات, (Luft ~) ğerijan-i-hawa جريان هوا, esinti اسنتى, (Gruppe Soldaten) takym طاقم, (Eisenbahn ~) treno ترنو, tren ترەن, katar قطار, (Trunk) ičim ايچيم, (Vogel ~) gečiš كچيش, ~ brücke *f.* müteharrik köprü متحرك كوپرى, ~ führer *m.* šef dü tren شەف دو ترەن, ~ pferd *n.* araba aty آرابه آتى, ~ pflaster *n.* jaky ياقى, ~ stiefel *m.* botin elastik بوتين الاستيق, ~ vogel *m.* gečiği kušu كچيجى قوشى

Zugabe *f.* ʿilawe علاوه

Zugang *m.* janašma يناشمه

zugänglich janašylyr يناشيلير

zugeben *t.* ʿilawe et. علاوه ايـ, zugestehen *t.* ikrar et. اقرار ايـ

zugegen mewğud موجود

zugehen *i.* (stattfinden) wukuʿ ol. وقوع او, (schließen) kapanmak قپانمق, (auf etwas) ilerlemek ايلريلمك, jürümek يورومك

zugehören *i.* müteʿallik ol. متعلق او

zugehörig mensub منسوب

Zügel *m.* dizgin ديزكين

zügellos dizginsiz ديزكينسز, (bildl.) haddsyz حدسز

Zugeständnis *n.* müsaʿade مساعده, ruchsat رخصت

zugestehen *t.* müsaʿade et. مساعده ايـ, müwafekat et. موافقت ايـ

zugetan muhabbetli محبتلی

zugleich ʿajn waktynda عین وقتنده

beraber برابر

zugreifen *i.* almak آلمق, jakalamak یاقه‌له‌مق

Zuhälter *m.* kerchanede jardym eden adam

کرخانه‌ده یاردم ایدن آدم

zuhören *i.* diñlemek دیکلمك

Zuhörer *m.* samiʿ سامع

Zuhörerſchaft *f.* diñlejenler دیکلینلر

müstemiʿin مستمعین

zukleben *t.* japyštyrmak یاپشدیرمق

zuknöpfen *t.* düjmelemek دوکمه‌لمك

Zukunft *f.* istikbal استقبال

(gramm.) müstakbel مستقبال

zukünftig geleğek کله‌جك

Zulage *f.* ʿilawe علاوه, zamm ضم

zulaſſen *t.* brakmak براقمق, kabul et. قبول ایـ

zuläſſig müsaʿade olunur مساعده اولنور

Zulauf *m.* košma قوشمه

zulaufen *i.* košmak قوشمق

zulegen *t.* ʿilawe et. علاوه ایـ

zuletzt nihajet نهایت, welhasyl والحاصل,

soñunda صوکنده

zuliebe chatyr ičin خاطر ایچون,

Ihnen ~ chatyryñyz ičin خاطرکز ایچون

zumachen *t.* kapamak قپامق

zumal bachusus باخصوص

zumuten *t.* taleb et. طلب ایـ,

iddiʿa (iddaʿa) et. ادعا ایـ

Zumutung *f.* isnad اسناد

zunächſt ewwela اولا

Zunahme *f.* artma آرتمه, tezajüd تزاید

Zuname *m.* familia ismi فامیلیا اسمی

zünden *t.* jakmak یاقمق

Zünd-holz *n.* kibrit کبریت, ~hütchen *n.* kapsul قاپسول,

~ſchnur *f.* fitil فتیل,

~ſchwamm (Zunder) *m.* kaw قاو

zunehmen *i.* artmak آرتمق,

tezajüd et. تزاید ایـ

zuneigen *t.* mejl et. میل ایـ

Zuneigung *f.* mejl میل, rajbet رغبت

Zunft *f.* esnaf اصناف

Zunge *f.* dil ديل

zupfen *t.* čekmek چكمك

zupfropfen *t.* tykamak طيقامق

zurechnen *t.* (zuſchreiben) isnad et. اسناد ايـ

zurechnungsfähig mesul مسؤل

zurecht-finden, ſich *r.* jolunu bilmek (bulmak) يولنى بيلمك (بولمق)

~kommen *i.* waktynda gelmek وقتنده كلمك

~legen, ~machen *t.* düzetmek دوزتمك

tedarük et. تدارك ايـ, hazyrlamak حاضرلامق, ~weiſen *t.* jolunu göstermek يولنى كوسترمك

(tadeln) tekdir et. تكدير ايـ

Zurechtweiſung *f.* tekdir تكدير

zureden *i.* kandyrmak قانديرمق, ikna' et. اقناع ايـ

zureichen *i.* kjafi ol. كافى اول

(geben) *t.* wermek ويرمك

zurichten *t.* hazyrlamak حاضرلامق

zuriegeln *t.* sürgülemek سركولمك

zürnen *i.* hiddetlenmek حدتلنمك, kyzmak قيزمق

zurück geri كرى, arkaja آرقه يه,

~behalten *t.* aly komak آلى قومق

~bekommen *t.* jeñiden tahsil et. يكيدن تحصيل ايـ, ~bezahlen *t.* teedije et. تأديه ايـ, ~bleiben *i.* geri kalmak كرى قالمق,

~bringen *t.* geri getirmek كرى كتيرمك,

~fahren, ~gehen, ~reiſen *i.* geri dönmek كرى دونمك,

geri gitmek كرى كيتمك,

~fordern *t.* geri istemek كرى استمك,

~geben *t.* geri wermek كرى ويرمك,

i'ade et. اعده ايـ, ~gehen *i.* geri gitmek كرى كيتمك,

~halten *t.* tewkif et. توقيف ايـ,

~kaufen *t.* jeñiden satyn almak

~kommen *i.* geri gelmek يكيدن صاتون آلمق كرى كلمك,

'awdet et. عودت ايـ, ~laſſen *t.* geri brakmak كرى براقمق,

~legen *t.* bir tarafa komak بر طرفه قومق,

(Geld) saklamak صاقلامق,

(Weg) gečmek كچمك, japmak ياپمق,

~ nehmen *t.* geri almak آلمق كرى,

~ rufen *t.* geri čaγyrmak چاغيرمق كرى,

~ ſchicken *t.* geri göndermek كوندرمك كرى,

~ ſchlagen *t.* geri atmak آتمق كرى,

def^{c} et. دفع ايـ, ~ ſtellen *t.* (Uhr) geri et. كرى ايـ, ~ tragen *t.* geri getirmek كتيرمك كرى,

~ treten, ~ weichen *i.* geri čekilmek ~ weiſen *t.* redd et. رد ايـ, كرى چكلمك,

~ zahlen *t.* teedije et. تأديه ايـ, teswije et. تسويه ايـ, ~ ziehen *t.* geri čekmek چكمك كرى, ſich ~ *r.* geri čekilmek چكلمك كرى

Zuruf *m.* čaγyrma چاغيرمه

zurufen *t.* čaγyrmak چاغيرمق

zuſagen *t.* wa^{c}d et. وعد ايـ, söz wermek سوز ويرمك, (paſſen) *i.* müwafekat et. موافقت ايـ, bejenilmek بكنلمك

zuſammen beraber برابر, birlikde برلكده

zuſammen-berufen *t.* meğlise da^{c}wet et. مجلسه دعوت ايـ, ~ brechen *i.* jykylmak يقلمق, ~ fallen *i.* charab ol. خراب او, ~ falten *t.* katlamak قاتلامق, ~ faſſen *t.* chulasa et. خلاصه ايـ, ~ kommen *i.* buluſmak بولوشمق ~ laufen *i.* košmak قوشمق, (Wäſche) ~ daralmak طارالمق, ~ packen *t.* toplamak طوپلامق, ~ paſſen *i.* ujmak اويمق, ~ rechnen *t.* hisab et. حساب ايـ, ğem^{c} et. جمع ايـ, ~ rufen *t.* ğem^{c} et. جمع ايـ, ~ ſetzen *t.* tertib et. ترتيب ايـ, ~ ſtellen *t.* jerleštirmek ~ ſtoßen *i.* čarpmak چارپمق, برلشديرمك, ~ treffen *i.* rast gelmek راست كلمك, tesadüf et تصادف ايـ, ~ zählen *t.* ğem^{c} et. جمع ايـ, zamm et. ضم ايـ, ~ ziehen *t.* toplamak طوپلامق, *r.* (ſich verengen) daralmak طارالمق

Zuſammen-bruch *m.* jykylma يقلمه, ~ faſſung *f.* chulasa خلاصه,

~hang *m* münasebet مناسبت, te'allük تعلق,

~kunft *f.* bulušma بولشمه,

~ſetzung *f.* tertib ترتيب, terkib تركيب,

~ſtoß *m.* čarpyšma چارپيشمه,

müsademe مصادمه, ~treffen *n.* tesadüf تصادف

Zuſatz *m.* zamm ضم, 'ilawe علاوه

zuſchauen *i.* sejr et. سير ايـ

Zuſchauer *m.* sejirği سيرجى

Zuſchlag *m.* müzajede مزايده, (Preis~) fazla فضله, zamm ضم

zuſchlagen *t.* wurmak اورمق, (Auktion) bilmüzajede ihale et. بالمزايده احاله ايـ, (Tür) šiddetle kapamak شدتله قپامق

zuſchließen *t.* kilidlemek (kitlemek) كليدلمك

zuſchneiden *t.* kesmek كسمك, bičmek بيچمك

Zuſchneider *m.* terzi makasdary ترزى مقاصدارى

Zuſchnitt *m.* bičim بيچيم, kesim كسيم

zuſchnüren *t.* sarmak صارمق, baylamak باغلامق

zuſchreiben *t.* isnad et. اسناد ايـ

Zuſchrift *f.* mektub مكتوب, name نامه

Zuſchuß *m.* i'ane اعانه, mu'awenet معاونت, zamm ضم

zuſehen *i.* sejr et. سير ايـ, (aufpaſſen) dikkat et. دقت ايـ

zuſenden *t.* göndermek كوندرمك

zuſetzen *t.* 'ilawe et. علاوه ايـ, (jmd. bedrängen) sykmak صيقمق, (Geld) zarar görmek ضرر كورمك

zuſichern *t.* teemin et. تأمين ايـ

Zuſpruch *m.* ğesaret werme جسارت ويرمه

Zuſtand *m.* hal حل, kejfijet كيفيت

zuſtändig selahijetdar صلاحيتدار, müte'allik متعلق

zuſtehen *i.* müte'allik bulunmak متعلق بولنمق

zuſtellen *t.* teslim et. تسليم ايـ

zuſtimmen *i.* razi ol. راضى او

Zuſtimmung *f.* riza رضا, müwafekat موافقت

zuſtoßen (geſchehen) *i.* wuku^{c} bulmak وقوع بولمق

zuteilen *t.* taksim et. تقسيم ايـ

zutragen, ſich *r.* wuku^{c} bulmak وقوع بولمق

zuträglich nafi^{c} نافع

zutrauen *i.* emnijet et. امنيت ايـ

Zutrauen *n.* emnijet امنيت

zutreffen *i* ujmak اويمق

zuttinken *i.* biriniñ syhhatyna ičmek برينك صحتنه ايچمك

Zutritt *m.* janašma, jaklašma ياقلاشمه

zuverläſſig emin امين, mewsuk موثوق

Zuverläſſigkeit *f.* mewsukijet موثوقيت

Zuverſicht *f.* i^{c}timad اعتماد

zuvor ewwel اول, ewwela اولا,

~ kommen (jmd.) birinden ewwel gelmek برندن اول كلمك,

~ kommend chatyršinas خاطرشناس

Zuvorkommenheit *f.* iltifat التفات,

chatyršinaslyk خاطرشناسلق

Zuwachs *m.* zamm ضم, artma آرتمه

zuweilen ba^{c}zen بعضاً, ba^{c}zy def^{c}a بعض دفعه

zuweiſen *t.* ta^{c}jjin et. تعيين ايـ

zuwider karšy قارشى, muchalif مخالف,

~ handeln *i.* chilafyna hareket et. خلافنه حركت ايـ

~ ſein (bir šejden) nefret et. بر شيدن نفرت ايـ

zuziehen *t.* čekmek چكمك,

(ſich) *r.* kazanmak قازانمق

Zwang *m.* ğebr جبر, zor زور, tazjik تضييق

zwanglos teklifsiz تكليفسز

Zwangs-arbeit *f.* kürek ğezasy كورك جزاسى,

~ jače *f.* deli gömleji دلى كوملكى,

~ lage *f.* hal-i-iztirar حال اضطرار,

~ vollſtreckung *f.* iğra اجرا

zwangsweiſe zorile زور ايله

zwanzig jirmi يكرمى

zwar fil hakike فى لحقيقه

Zweck *m.* nijet نيت, maksad مقصد

zweck-los maksadsyz مقصدسز,

~ mäßig münasib مناسب

zwei iki ايكى

zweideutig iki ma^{c}naly ايكى معنالى

zweierlei iki türlü ایکی طورلی

zweifach iki kat ایکی قات

Zweifel *m.* šübhe شبهه

zweifelhaft šübheli شبهه‌لی

zweifeln *i.* šübhe et. شبهه ایـ

Zweig *m.* dal دال, ~ geſchäft *n.* šü'be شعبه

Zweikampf *m.* duello دوئللو

Zweirad *n.* bisiklet بیسیقلت

zweireihig iki syraly ایکی صره‌لی

zweiſchneidig iki ayyzly ایکی آغزلی

Zweiſpänner *m.* čift bargirli araba چیفت بارکیرلی آرابه

zweite ikinği ایکنجی

Zwerchfell *n.* hiğab-i-hağyz حجاب حاجز

Zwerg *m.* güğe جوجه, bodur بودور

Zwetſchge *f.* erik اریك

zwicken *t.* čimdiklemek چمدیکله‌مك

Zwie-back *m.* peksimad (peksimet) پکسیماد,

gewrek كورك, ~ geſpräch *n.* syparyš tiğareti سپارش تجارتی,

mükjaleme مكالمه, ~ ſpalt *m.*, ~ tracht *f.* ~ händler *m.* mijanğy میانجی,

nifak نفاق, ittifak-syzlyk اتفاقسزلق ~ mauer *f.* jan-ɣyn diwary یانغین دیواری,

Zwiebel *f.* soyan صوغان

Zwillich *m.* tok bez طوق بز

Zwilling *m.* ekiz ایکیز, ~ bruder *m.* ekiz birader ایکیز برادر, ~ ſchweſter *f.* ekiz hemšire ایکیز همشیره

Zwinge *f.* demir chalka دمیر خلقه

zwingen *t.* zorlamak زورلامق, ğebr et. اجبار ایـ, jiğbar et. جبر ایـ

Zwinger *m.* mahbes (mahbus) محبس

Zwingherr *m.* hükümdar-i-zalim حكمدار ظالم

Zwirn *m.* iplik ایپلك, tire تیره; ~ knäuel *m.* jumak یوماق

zwiſchen arasynda آراسنده, bejninde بینده

Zwiſchen-akt *m.* fasl arasy فصل آره‌سی, ~ deck *n.* iki gügerte (güwerte) arasy ایکی کوکرته آره‌سی,

~ fall *m.* wak'a وقعه, ~ handel *m.*

~raum *m.* ara آرا, aralyk آرالق,

fasile فاصله, ~ruf *m.* nida ندا,

~ſtation *f.* ara istasionu آره استاسیونی,

~zeit *f.* aralyk آرالق

Zwiſt *m.* nifak نفاق, (kawγa) غوغا

zwitſchern *i.* ğiw ğiw et. جیو جیو ایـ

Zwitter *m.* chünsa خنثی

zwölf on iki اون ایکی

zwölferlei on iki türlü اون ایکی درلی

zwölfmal on iki def'a اون ایکی دفعه

Zyklon *m.* šiddetli kasyrγa شدتلی قاصرغه

Zyklus *m.* dewr دور

Zylinder *m.* üstüwane اسطوانـه,

(Lampen~) lamba šišesi لامبه شیشه‌سی

Zynifer *m.* 'arsyz adam عارسز آدم

Zypreſſe *f.* serwi (selwi) سروی

Geographiſche Namen.

Adriatiſches Meer *n.* adriatyk deñizi آدرياتيك دكزى

Adrianopel edirne ادرنه

Ägypten misr مصر

Äthiopien habeš حبش

Afrika afrika افريقا

Albanien arnaudluk آرناودلق

Alexandrien iskenderije اسكندريه

Algier ğezajir جزاير

Amerika amerika آمريقا, jeñi dünja يكى دنيا

Antiochien antakija انطاكيه

Arabien ʿarabistan عربستان

Araber *m.* ʿarab عرب

Armelkanal *m.* manš deñizi مانش دكزى

Armenien ermenistan ارمنستان

Armenier *m.* ermeni ارمنى

Aſien asia آسيا

Babylonien ʿirak-i-ʿarab عراق عرب

Balkan balkan daylary بلقان طاغلرى

Belgien belčika بلچيقا

Berlin berlin برلين

Böhmen čeh wilajeti چه ولايتى

Böhme *m.* čehli چهلى

Bosnien bosna بوسنه

Bosporus boyaz iči بوغاز ايچى

Bulgarien bulyaristan بلغارستان

Bulgare *m.* bulyar بلغار

China čin چين, Chineſe *m.* činli چينلى

Chios sakyz ساقز

Cypern kybrys قبرس

Dänemark danimarka memleketi دانيمارقه مملكتى

Damaſkus šam-i-šerif شام شريف

Dardanellen boyaz-i-hisar بوغاز حصار,
čanak kal'asy (čanak kal'esi)
چناق قلعه‌سی

Deutſchland al(a)mania آلمانیا

Deutſcher *m.* al(a)man آلمان

Donau *f.* tuna طونه

England ingiltere انكلتره

Engländer *m.* ing(i)liz انكليز

Euphrat *m.* forat فراط

Europa ewropa اوروپا

Fez fas فاس

Frankreich fransa memleketi
فرانسه مملكتی

Franzoſe *m.* fransyz فرانسز

Griechenland junanistan يونانستان,
rum memleketi روم مملكتی

Grieche *m.* junanly يونانلی

Holland filemenk wilajeti فلمنك ولايتی

Indien hindistan هندستان

Inder *m.* hindli هندلی, hindi هندی

Italien italia ايتاليا

Italiener *m.* italian, talian ايتاليان

Japan žaponia ژاپونیا, ğaponia جاپونیا

Japaner žaponialy ژاپونیالی

Jeruſalem kuds-i-šerif قدس شريف

Kairo el kahire القاهره

Kaſpiſches Meer *n.* kuzyun deñizi
قوزغون دكزی

Kleinaſien anadolu اناطولی

Konſtantinopel istambol استانبول,
der sa'adet در سعادت

Korfu körfez كورفز, korfuz كورفوز

Kreta girid كريد, kandia قنديا

Krim krym, kyrym قوريم

Leipzig lypyska لپسقا

London londra لوندره

Marokko mayreb مغرب

Mazedonien filibe wilajeti فلبه ولايتی

Mekka mekkeji mükerreme مكهٔ مكرمه

Medina m dineji münewwere مدينهٔ منوّره

Mitteleuropa wesati ewropa وسطی اوروپا

Mittelmeer ak deñiz آق دكز

Moldau boydan بغدان

Montenegro karadaγ قره‌طاغ

Moskau moskowa موسقوه

Mytilene midilli adasy مدلی آطه‌سی

Niederlande, die felemenk (filemenk) فلمنك

Norwegen norwečia نوروچیا

Österreich austuria آوستریا

Österreicher *m.* austuri-aly آوستریالی

Ostsee *f.* baltyk deñizi بالطق دکزی

Ofen budun بدون, budin بدین

Paris paris پارس

Peloponnes mora موره

Pera bej oγlu بك اوغلی

Persien ʿağemistan عجمستان, iran ایران

Perser *m.* farsi فارسی, ʿağemi عجمی

Philippopel filibe فلبه

Polen leh wilajeti له ولایتی

Pole *m.* lehli لهلی

Preußen prusia پروسیا

Preuße *m.* prusialy پروسیالی

Rom roma رومه

Rumänien rumania رومانیا

Rumäne *m.* rumanialy رومانیالی

Rußland rusia روسیا

Russe rus روس, moskow مسقو, rusialy روسیالی

Saloniki selanik سلانیك

Schweden isweğ (memleketi) اسوج (مملکتی)

Schweiz *f.* iswičre اسویچره

Serbien syrbija صربیه, syrbystan صربستان

Serbe *m.* syrb صرب

Spanien ispanija اسپانیا

Spanier *m.* ispanijaly اسپانیالی

Suez süwejiš سویش; ~kanal süwejiš chaliği سویش خلیجی, süwejiš ğedweli سویش جدولی

Syrien šam (wilajeti) شام (ولایتی)

Türkei ʿosmanly memleketi عثمانلی مملکتی, dewlet-i-ʿalije دولت علیه, türkija ترکیا

Türke *m.* ʿosmanly عثمانلی

türkisch türki ترکی

Tunis tunus تونس

Ungarn mağaristan مجارستان

Ungar *m.* mağar مجار

Venedig wenedik وندیك

Vereinigten Staaten, die ğemahir-i-müttefike جماهیر متفقه,

memalik-i-müğtemi'a ممالك مجتمعه

Weichsel *f.* wišna ویشنه

Wien wiana (wiena) ویانه

Nachträge.

S. 1. Z. 4 v. u. lies: fi'l-i-müte-'addy

S. 5*b*. Z. 2 v. o. lies: غائب

S. 12*a*. androhen *t.*

S. 13*b*. Anker werfen demir atmak دمير آتمق

S. 14*a*. Z. 5 v. o.: استقراض

S. 14*b*. Z. 2 v. u. lies: reej

S. 17*a*. Z. 12 v. o. ändere tebib in: tabib

S. 17*a*. hinter 'Atom' füge ein: Attentat *n.* suji kasd سؤ قصد

S. 21*a*. Ausland *n.* memalik-i-eğnebije

S. 21*b*. füge bei 'Ausschuß' hinzu: enğümen انجمن

S. 21*b*. Z. 8 v. u. lies: redd, sedd

S. 22*b*. Z. 9 v. o. lies: sergi-ji-'umumi سركئ عمومى

S. 22*a*. Ausstattung *f.* ğihaz

S. 24*a*. Bäcker اكمكجى

Bäckerei اكمكجى دكانى

S. 24*b*. Z. 1 v. o. lies: demir jolu

S. 26*b*. füge hinter 'beanspruchen' ein: beantragen *t.* teklif et. تكليف ايـ

S. 27*b*. befindlich waki'(waky') واقع

S. 28*a*. Z. 11. begierig arzulu آرزولى, arzumend آرزومند

S. 32*a*. Z. 12 v. o. lies: 'asakir-i-müstahfyza

S. 33*a*. füge hinter 'beſetzen' ein: Beſetzung *f.* išγal اشغال

S. 33*a*. Z. 4 v. u. lies: teftiš ü imtihan

S. 35*a*. Z. 9 v. o. dawranmak

S. 36*a*. lies: bevölkern *t.* ehali ile doldurmak اهالى ايله طولديرمق

S. 36*a*. lies: Bevollmächtigte *m.* wekil وكيل, *pl.* wükela وكلا; mürachchas مرخص

S. 36*b*. Z. 4 v. u. lies: te'ağğüb

S. 43*a*. Brücke *f.*

S. 44*b*. Burg *f.* kal'a (kal'e)

S. 46*a*. dadurch ondan آندن, anyñ iċün آنك ايچون

S. 46*b*. Dame *f.* chanym خانم

S. 46*b*. Dämmerung *f.* (Abend~) akšam ajdynlyγy

S. 47*a*. lies: danach andan soñra (sora) آندن صكره

S. 48*a*. bei 'deshalb' lies ſtatt: آندن : اوندن

S. 48 *a*. füge hinter 'deshalb' ein: Desinfektion *f.* tebchir تبخير
S. 56 *b*. einrücken *t.* idchal et.
S. 64 *b*. erhellen *t.* ajdynlyk et.
S. 65 *a*. Z. 9 v. o. lies: bejan u iʿlan
S. 65 *b*. Z. 1 v. o. lies: بيترمك
S. 68 *b*. füge hinzu: Fahr-ſtuhl *m.* boğyryad بوجرغاد
S. 69 *b*. letzte Zeile v. u. چوروك
S. 71 *a*. Feld-artillerie *f.* sahra topğusu
S. 72 *a*. Z. 14 v. o. lies: Feuerwehrmann *m.* itfajije neferi اطفائيه نفرى, Feuerwehrregiment *n.* itfajije alajy اطفائيه آلايى
S. 73 *a*. füge hinter 'Flaſche' ein: Flaſchenzug *m.* makara مقره
S. 75 *a*. füge hinter 'Forſcher' ein: Forſchung *f.* tedkik تدقيق
S. 75 *b*. Frachtgeld *n.* mesarif-i-naklije مصارف نقليه
S. 76 *a*. freſſen *t.*
S. 80 *b*. Z. 1 v. o. كتابى
S. 81 *a*. füge bei 'Geburtshelfer' ein: tabib-i-müwellid طبيب مولد
S. 83 *a*. füge bei 'den Geiſt aufgeben' hinzu: wefat et. وفات ايـ
S. 90 *a*. Z. 3 v. u. Glacéhandſchuh *m.*
S. 91 *a*. glücken باشه
S. 93 *b*. Z. 1 v. o. Grieß *m.*
S. 95 *a*. füge bei 'Gymnaſium' hinzu: mekteb-i-sultani مكتب سلطانى
S. 98 *b*. letzte Zeile lies: رئيس
S. 100 *a*. lies: heilen *t.* šifa wermek
S. 104 *a*. Z. 3 v. o. füge vor 'iſte' ein: hier iſt.
S. 105 *b*. Z. 5 v. o. lies: günešiñ
S. 106 *a*. Hode *f.* chüsije.
S. 107 *b*. Z. 6 v. o. چوربه‌سى
S. 109 *a*. lies: infolgedeſſen onuñ ičin آنك ايچون
S. 110 *b*. unter jäh lies: tez
S. 116 *a*. Z. 5 v. u. lies: چتله
S. 116 *a*. letzte Zeile lies: bekğisi بكجيسى
S. 117 *a*. Z. 4 v. u. Kirmes *f.*
S. 118 *b*. Z. 2 v. u. كوزلك
S. 119 *b*. Knäuel *m.* Z. 7 v. u. diziñ
S. 120 *a*. Knöchel *m.* unter 'knoten' lies: bay-lamak
S. 120 *b*. Z. 9 v. u. lies: كمورلك
S. 121 *a*. füge hinter 'Kommißbrot' ein: Kommiſſion *f.* engümen انجمن
S. 122 *b*. Konverſationslexikon *n.*
S. 126 *a*. bei 'Kultusminiſter' trage nach: mezahib naziri مذاهب ناظرى
S. 126 *b*. Kupfer *n.*, ~geld *n.*
S. 127 *b*. Laboratorium *n.*
S. 128 *a*. Laib *m.*
S. 132 *a*. Leichen-ſchau *f.* muʿajene-i-mewta
S. 134 *a*. Lid *n.*
S. 136 *a*. Lotterie-los *n.*

S. 137 *a*. bei 'Luftheizung' füge an:
kalorifer قالوريفر
S. 137 *a*. Z. 12 v. u. balonğu
S. 137 *b*. bei 'Lyzeum' trage nach:
mekteb-i-ünas مكتب اناث
S. 140 *b*. Z. 1. Maroquin *m*.
S. 144 *a*. bei 'Milchstraße' füge ein:
kehkešan كهكشان,
hağilar jolu حاجيلر يولى
S. 147 *a*. Mohr *m*.
S. 148 *a*. Mörser *m*.
S. 148 *a*. Mühe *f*. zahmet زحمت
S. 148 *b*. Z. 8 v. u. lies: آغزلق
S. 148 *b*. mündlich šifahi شفاهى;
adv. šifahen شفاهاً
S. 149 *a*. Muskel *m*.
S. 150 *a*. nachahmen *t*. u. *i*.
S. 150 *b*. Z. 6 v. u. lies: ewlad u ahfad.
S. 151 *a*. Nachschlüssel *m*.
S. 152 *a*. Nachtrag *m*.
S. 153 *b*. Z. 8 v. o. lies: sani-ji-fahmijet soda
ثانئ فحميت صوده
S. 155 *a*. bei 'Niederlage (Krieg)' füge hinzu:
bozyun بوزغون
bozyunluk بوزغنلق
S. 157 *b*. Oberhaupt *n*.
S. 159 *a*. Z. 6 v. o. lies: zerraʿ
S. 159 *b*. Z. 6 v. o. opfern *t*.
S. 159 *b*. bei 'Opposition' füge an:
hükjumet chilafgirani
حكومت خلافكيرانى
S. 165 *a*. bei 'Physik' füge hinzu: fizik فيزيك
S. 166 *a*. Plätterin *f*.
S. 166 *a*. bei 'Pöbel' füge an: ajak
takymy آياق طاقمى
S. 170 *a*. Puter *m*.
S. 171 *b*. Ränke *m. pl*.
S. 172 *a*. Rattengift *n*.
S. 174 *b*. Reich *n*.
S. 182 *a*. Salmiak *m*.
S. 183 *a*. Satteltasche *f*.
S. 186 *a*. schauen *t. i*.
S. 187 *a*. Scheit *n*.
S. 191 *b*. Schlucken *m*.
S. 192 *a*. Schlüsselloch *n*.
S. 193 *a*. schmoren *t*. — آز
S. 197 *b*. Schüssel *f*.
S. 198 *a*. Schützenfeuer *n*.
S. 205 *b*. Sofa *n*.
S. 207 *a*. Souverain *m*.
S. 208 *a*. Spaten *m*.
S. 219 *b*. Strohbund *n*.

Leichtfaßliche Anleitung

zur Erlernung der

Türkischen Sprache

für den Schul- und Selbstunterricht.

Von

Karl Wied.

Fünfte, verbesserte Auflage.

13 Bogen. Oktav. Gebunden 2 K 20 h = 2 M.

Das in fünfter, vollständig neu bearbeiteter Auflage vorliegende Lehrbuch bezweckt, den Lernenden so schnell als möglich in die Grammatik des Osmanisch-Türkischen einzuführen und ihm eine gute Grundlage für das weitere Studium zu geben.

Das Buch besteht aus vier Teilen.

Der erste Teil enthält das Nötige über Aussprache, Betonung usw. und die Grammatik mit Übungsstücken. Die Vokabeln zu den letzteren stehen unter dem Text, und jedem Übungsstück ist die deutsche Übersetzung zum Rückübersetzen ins Türkische beigegeben.

Der zweite Teil enthält eine Anleitung zum Lesen der türkischen Druckschrift.

Der dritte Teil umfaßt eine Auswahl von nicht zu schweren Lesestücken. Um dem Lernenden seine Arbeit zu erleichtern, sind die Wörter gleich unter die Lesestücke gesetzt, so daß das ermüdende und zeitraubende Nachschlagen im Wörterbuch wegfällt.

Der vierte Teil gibt ein alphabetisches deutsch-türkisches Wörterverzeichnis, welches zum Auswendiglernen bestimmt ist. Der Schüler wird sich daraus wohl erst die gewöhnlicheren Wörter heraussuchen und dann nach und nach auch die selteneren lernen.

A. Hartleben's Verlag in Wien und Leipzig.

A. Hartleben's Bibliothek der Sprachenkunde.

Lehrbücher zum Selbstunterricht. Preis jedes Bandes geb. K 2.20 = 2 M.

Teil

1. **Englisch.** 8. Aufl. Von R. Clairbrook.
2. **Französisch.** 5. Aufl. Von Schmidt-Beauchez.
3. **Italienisch.** 10. Aufl. Von L. Focnasari.
4. **Russisch.** 7. Aufl. Von B. Manassewitsch.
5. **Spanisch.** 6. Aufl. Von J. M. Avalos.
6. **Ungarisch.** 10. Aufl. Von F. Görg.
7. **Polnisch.** 8. Aufl. Von B. Manassewitsch.
8. **Böhmisch.** 10. Aufl. Von K. Kunz.
9. **Bulgarisch.** 4. Aufl. Von Fr. Vymazal.
10. **Portugiesisch.** 3. Aufl. Von F. Booch-Arkosy.
11. **Neugriechisch.** 4. Aufl. Von C. Wied.
12. **Serbisch-kroatisch.** 5. Aufl. Von M. E. Muža.
13. **Volapük.** Von J. Lott.
14. **Holländisch.** 4. Aufl. Von D. Haek.
15. **Türkisch.** 5. Aufl. Von C. Wied.
16. **Dänisch.** 3. Aufl. Von J. C. Poestion.
17. **Hebräisch.** 3. Aufl. Von B. Manassewitsch.
18. **Lateinisch.** 4. Aufl. Von Dr. H. Verner.
19. **Schwedisch.** 3. Aufl. Von J. C. Poestion.
20. **Deutsch** f. Deutsche u. Ausländer). 2. Aufl. Von C. Wied.
21. **Rumänisch.** 5. Aufl. Von Th. Wechsler.
22. **Japanische Umgangssprache.** 3. A. Von A. Seidel.
23. **Arabisch.** 4. Aufl. Von B. Manassewitsch.
24. **Slowakisch.** 2. Aufl. Von G. Marsall.
25. **Altgriechisch.** 2. Aufl. Von W. Schreiber.
26. **Neupersisch.** 2. A. Von A. Seidel.
27. **Französisch f. Post- u. Telegraphenbeamte.** 6. Aufl. Von R. v. Zülow.
28. **Norwegisch.** 3. Aufl. Von J. C. Poestion.
29. **Chinesisch.** 2. Aufl. Von C. Kainz.
30. **Finnisch.** 2. Aufl. Von M. Wellewill.
31. **Slovenisch.** 5. Aufl. Von C. J. Pečnik.
32. **Suaheli.** 2. Aufl. Von A. Seidel.
33. **Sanskrit.** 3. Aufl. Von Dr. R. Fick.
34. **Malayisch.** 2. Aufl. Von A. Seidel.
35. **Armenisch.** Von C. Kainz.

Teil

36. **Kleinrussisch** (Ruthenisch). Von M. Mitrofanowicz.
37. **Die Hauptsprachen Deutsch-Südwest-Afrikas.** 2. Aufl. V. A. Seidel.
38. **Siamesisch.** Von Dr. F. J. Wershofen.
39. **Javanisch.** Von Dr. H. Bohatta.
40. **Hindustani.** Von A. Seidel.
41. **Ägyptisch Vulgär-Arabisch.** 2. Aufl. Von Dr. A. Dirr.
42. **Annamitisch.** Von A. Dirr.
43. **Mittelhochdeutsch.** Von C. Kainz.
44. **Englisch.** (Für Kaufleute.) 2. Aufl. Von A. Seidel.
45. **Französisch.** (Für Kaufleute.) 2. Aufl. Von A. Seidel.
46. **Kroatisch.** 6. Aufl. V. M. E. Muža.
47. **Syrisch-Arabisch.** Von A. Seidel.
48. **Italienisch.** (Für Kaufleute.) Von J. Oberofler.
49. **Englische Chrestomathie.** Von Dr. H. Bohatta.
50. **Neugriechische Chrestomathie.** Von A. Seidel.
51. **Méthode théorique et pratique de Langue Russe.** (Russ. Grammatik für Franzosen.) Par L. Lemonnier.
52. **Ungarisch.** (Für Kaufleute.) Von Ferd. Görg.
53. **Spanische Konversations-Sprache.** Von Garcia da Luna und Dr. E. Hönncher.
54. **Grammatica tedesca.** (Deutsche Grammatik für Italiener.) 2. Aufl. Von Sigism. Peroch.
55. **Deutsch-schwedische Brief- u. Konversationsschule.** Von C. Wied.
56. **Russisch-deutsche Handels-Korrespondenz.** Von L. A. Hauff.
57. **Französisch-deutsch und rumänische Konversation.** Von A. Frank.
58. **Hebräisch.** Von J. Rosenberg.
59. **Deutsch für Ungarn.** 3. Aufl. Von Ferd. Görg.
60. **Magyarisch.** Von Ernst Krebsz.
61. **Altfranzösisch.** Von Dr. E. Nonnenmacher.
62. **Grammatica francese.** (Französische Grammatik f. Italiener.) Von Sigism. Peroch.
63. **Deutsch für Russen.** 3. Aufl. Von W. Szczawinski.
64. **Französischer Briefsteller für den Auslandsverkehr der Postämter.** Von R. v. Zülow.
65. **Kroatisch-deutsches Wörterbuch.** 2. Aufl. Von J. Marak.
66. **Assyrische Sprachlehre u. Keilschriftkunde.** Von J. Rosenberg.

(Fortsetzung auf nächster Seite)

A. Hartleben's Bibliothek der Sprachenkunde.

Lehrbücher zum Selbstunterricht. Preis jedes Bandes geb. K 2.20 = 2 M.

Teil

67. **Deutsch-serbisches Konversationsbuch.** 3. Aufl. Von J. V. Popović.
68. **Deutsch - kroatisches Wörterbuch.** 2. Aufl. Von J. Marak.
69. **Altenglisch (Angelsächsisch).** Von E. Sokal.
70. **Hausanisch.** Von E. C. Marrè.
71. **Samaritanische Sprache.** Von J. Rosenberg.
72. **Deutsch-russisches Wörterbuch.** Von K. Andrejew.
73. **Russisch-deutsches Wörterbuch.** Von K. Andrejew.
74. **Norwegisches Lesebuch.** Von J. C. Poestion.
75. **Panstenographie** für alle Sprachen. Von A. Dirr.
76. **Italienisch.** Von H. Krieg.
77. **Neusyrische Schriftsprache.** Von J. Rosenberg.
78. **Deutsch für Polen.** 2. Aufl. Von W. Szczawinski.
79. **Samoanisch.** Von H. Neffgen.
80. **Deutsch für Böhmen.** 2. Aufl. Von R. Jiřik und V. Syrový.
81. **Georgisch (Grusinisch).** Von A. Dirr.
82. **Deutsch-französisch-chinesisches Konversationsbuch.** Von Hsüeh. Chi Tschong.
83. **Japanische Schriftsprache.** Von A. Seidel.
84. **Kapholländisch.** Von Dr. N. Marais Hoogenhout.
85. **System. Wörterbuch der französischen Umgangssprache.** Von A. Seidel.
86. **System. Wörterbuch der englischen Umgangssprache.** Von A. Seidel.
87. **Ungarisches Lesebuch.** Von Ferd. Görg.
88. **Esperanto.** 2. Aufl. Von Joh. Schröder.
89. **Allgem. Fremdwörterbuch.** Von K. E. Schimmer.
90. **Grammaire Allemande à l'usage des Français.** (Deutsche Grammatik für Franzosen.) Von A. Seidel.
91. **German grammar for the use of Englishmen.** (Deutsche Grammatik für Engländer.) Von A. Seidel.
92. **Phönikische Sprachlehre.** Von J. Rosenberg.
93. **Gramática de la lengua alemana para uso de los espanoles.** (Deutsch für Spanier.) Von L. Jiménez.
94. **Lettisch.** Von H. Brentano.
95. **Deutsch - slovenisches Wörterbuch.** 2. Aufl. Von F. Kramarič.

Teil

96. **Slovenisch - deutsches Wörterbuch.** 2. Aufl. Von F. Kramarič.
97. **Wörterbuch der italienischen Umgangssprache.** Von G. le Boucher.
98. **Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen.** Von V. Hrubý.
99. **Deutsch - serbisches Wörterbuch.** Von P. Jovanović.
100. **Serbisch - Deutsches Wörterbuch.** Von P. Jovanović.
101. **Deutsch für Niederländer.** Von F. P. Augustin.
102. **Türkisch-arabisch-deutsches Wörterbuch.** Von T. Ahsan und E. A. Radspieler.
103. **Ostarmenische Sprachlehre.** Von Dr. A. Dirr.
104. **Schwierigkeiten der deutschen Sprache.** Von A. Seidel.
105. **Deutsch-ungarisches Wörterbuch.** Von Ferd. Görg.
106. **Ungarisch-deutsches Wörterbuch.** Von Ferd. Görg.
107. **Albanisch.** Von Dr. M. Lambertz und Dr. G. Pekmezi.
108. **Deutsch für Kroaten.** 2. Aufl. Von A. Knežević.
109. **Deutsch - böhmisches Wörterbuch.** Von R. Morabec.
110. **Böhmisch - deutsches Wörterbuch.** Von R. Morabec.
111. **Französisch für Postkurse.** Von Dr. H. Czižek.
112. **Deutsch-persisches Konversationswörterbuch.** Von Dr. M. Grünert und Dr. F. Sättler.
113. **Tschechisch.** V. Dr. L. Mojžíšek.
114. **Litauisch.** Von A. Seidel.
115. **Ukrainisch.** V. Dr. W. Simowycz.
116. **Deutsch-türkisches Taschenwörterbuch.** Von Th. Papasian.
117. **Deutsch-albanisches und Albanisch-deutsches Wörterbuch.** Von Louis Arbanas.
118. **Deutsch-bulgarisches Taschenwörterbuch.** Von Th. Papasian.
119. **Deutsch-türkische Gespräche.** Von H. Oghlu Beh.
120. **Praktisches Lehrbuch der russischen Sprache.** Von Dr. A. Dirr.
121. **Russisches Lesebuch.** Von Dr. A. Dirr.
122. **Ungarische Handelskorrespondenz.** Von Ferd. Görg.
123. **Türkische Chrestomathie.** Von A. Seidel.
124. 125. **Wörterbuch der deutschen und türkischen Sprache.** Von Prof. Dr. Karl Philipp.

A. Hartleben's Verlag in Wien und Leipzig.

5.5.41

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 067715893